

Eugeniusz NOWAK

Zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych

63891

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

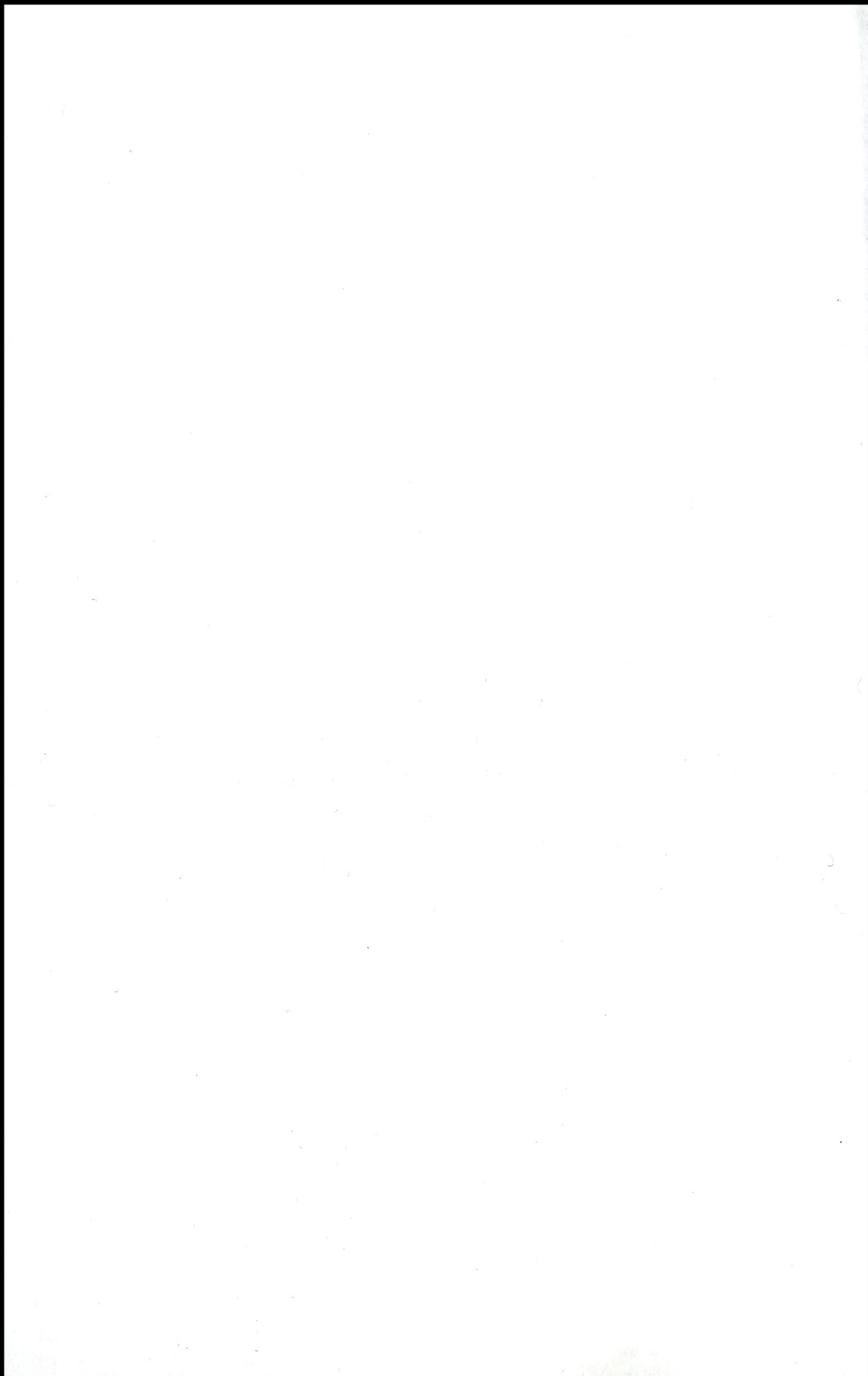
AON 5862/08

Eugeniusz NOWAK

**Zarządzanie logistyczne
w sytuacjach kryzysowych**

Warszawa 2008

**Zarządzanie logistyczne
w sytuacjach kryzysowych**

Recenzenci

prof. dr hab. Jan Wojnarowski

płk dr hab. inż. Bogdan Zdrodowski

Projekt okładki

Genowefa Majchrowska

Redaktor techniczny

Beata Klarowska

Korekta

Renata Czerwińska

Jolanta Puchalska

© Copyright by Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2008

ISBN 978-83-7523-032-1

Sygn. AON 5862/08

Skład, druk i oprawa: Akademia Obrony Narodowej – Wydział Wydawniczy
00-910 Warszawa, al. gen. A. Chruściela 103, tel. 681-40-55, tel./faks 681-37-52
Zam. nr 28/2008

SPIS TREŚCI

WSTĘP	7
1. WSPÓŁCZESNE UWARUNKOWANIA ZARZĄDZANIA LOGISTYCZNEGO W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH	10
1.1. Logistyczny punkt widzenia sytuacji kryzysowych	10
1.1.1. Czynniki determinujące organizację zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych	10
1.1.2. Specyfika realizacji zadań logistycznych w sytuacjach kryzysowych	12
1.2. Potrzeby logistyczne, zadania, potencjał logistyczny oraz zasady organizacji zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych	13
1.2.1. Potrzeby logistyczne ludności poszkodowanej i zadania zabezpieczenia logistycznego realizowane w sytuacjach kryzysowych	13
1.2.2. Potencjał logistyczny wykorzystywany w zabezpieczeniu logistycznym ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych	20
1.2.3. Ogólne właściwości organizacji zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych	27
1.2.4. Zasady organizacji zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych	29
1.3. Współczesne oczekiwania wobec zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych	32
2. ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA LOGISTYCZNEGO W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH	36
2.1. Istota i zakres zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych	36
2.2. Specyfika zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych	39
2.2.1. Właściwości ogólne	39
2.2.2. Struktura organizacyjna grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego	40
2.2.2.1. W gminie	40
2.2.2.2. W powiecie i województwie	40
2.2.2.3. Na szczeblu centralnym (w państwie)	41
2.3. Funkcjonowanie grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego	41
2.3.1. W stanie „normalnym”	41
2.3.2. W sytuacji kryzysowej	47
2.3.3. W stanach nadzwyczajnych	48
2.4. Relacje grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego z otoczeniem wewnętrznym i otoczeniem zewnętrznym	50
2.4.1. Właściwości ogólne	50
2.4.2. Relacje z otoczeniem wewnętrznym	51
2.4.3. Relacje z otoczeniem zewnętrznym	52

3. PROCEDURY ZARZĄDZANIA LOGISTYCZNEGO W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH	54
3.1. Udział grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego w procesie zarządzania kryzysowego	54
3.1.1. Właściwości ogólne organizacji procesu decyzyjnego szefa zespołu zarządzania kryzysowego	54
3.1.2. Udział grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego w fazie decyzyjnej „ustalenie położenia”	55
3.1.3. Udział grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego w fazie decyzyjnej „planowanie”	56
3.1.4. Udział grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego w fazie decyzyjnej „stawianie zadań”	62
3.1.5. Udział grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego w fazie decyzyjnej „kontrola”	62
3.2. Dokumentacja wykorzystywana w procesie zarządzania logistycznego	63
3.2.1. Zasady opracowania dokumentów logistycznych	63
3.2.2. Informacje logistyczne zamieszczane w dokumentach zarządzania kryzysowego.....	63
3.2.3. Dokumenty logistyczne opracowywane przez grupy logistyczne zespołów zarządzania kryzysowego	66
 ZAŁĄCZNIKI	67
1. Identyfikacja i ogólna charakterystyka sytuacji kryzysowych o charakterze niemilitarnym	69
2. Identyfikacja i ogólna charakterystyka zarządzania kryzysowego	73
3. Podstawowe terminy i kategorie pojęciowe związane z zarządzaniem logistycznym i logistyką sytuacji kryzysowych	82
4. Typowe procedury i sposoby działania w sytuacjach kryzysowych	97
5. Przykłady dokumentów logistycznych opracowywanych przez grupy logistyczne zespołów zarządzania kryzysowego	100
6. Przykłady rozwiązywania zadań logistycznych	111
7. Rozporządzenia Rady Ministrów oraz szefów resortów w sprawie szczegółowych zasad oraz warunków i sposobów działania organów, instytucji oraz różnych służb państwowych, które współuczestniczą w realizacji zadań logistycznych i pomocy medycznej w sytuacjach kryzysowych	114
 WYKAZ LITERATURY	180

Misją strategii logistycznej w sytuacjach kryzysowych jest dążenie do dotarcia z dostawami zaopatrzenia i usługami logistycznymi do wszystkich poszkodowanych w możliwie krótkim czasie.

WSTĘP

Zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych w niniejszym opracowaniu prezentowane jest przez pryzmat organizacji zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w tych sytuacjach oraz logistycznego punktu widzenia tego zarządzania jako integralnej części zarządzania kryzysowego. Jednak **głównym celem opracowania jest identyfikacja i charakterystyka procedur zarządzania dostawami zaopatrzenia oraz świadczeniem usług logistycznych i medycznych dla ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych**, realizowanego przez grupy logistyczne¹ zespołów zarządzania kryzysowego² (ZZK) powoływanych (funkcjonujących) na wszystkich szczeblach administracji publicznej.

Szczegółowość zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych wynika z faktu, że realizowane jest ono „pod presją”. W czasie pokoju (w tzw. stanie normalnym) presję tę stanowią oczekiwania społeczeństwa formułowane jako żądania zapewnienia mu warunków przetrwania na wypadek zaistnienia sytuacji kryzysowej, natomiast w sytuacjach kryzysowych są nią zagrożenia i wynikające z nich ryzyko utraty zdrowia i życia. Od zarządzania logistycznego oczekuje się wysokiej skuteczności realizacji **strategii logistycznej**, która wyraża się w misji i celu działań logistycznych.

Misją działań logistycznych podejmowanych w sytuacjach kryzysowych jest dotarcie (z dostawami zaopatrzenia i usługami logistycznymi i medycznymi) do wszystkich osób poszkodowanych w możliwie krótkim czasie (tak szybko, jak to będzie możliwe), natomiast **celem działań logistycznych** w sytuacjach kryzysowych jest zapewnienie wszystkim osobom poszkodowanym niezbędnych warunków przetrwania oraz ochrony zdrowia i życia.

Za podstawę w proponowanych procedurach zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych przyjęto najnowsze trendy **postrzegania logistyki** (jako

¹ Do grup logistycznych ZZK autor [E.N.] zaliczył, oprócz **grupy zabezpieczenia logistycznego**, również **grupę opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej**, pomimo że służba zdrowia jest organizacją autonomiczną (samodzielną). Jednak rozwiązanie to zastosowano celowo, mając na uwadze potrzebę zapewnienia wszystkim usługom, w tym również usługom medycznym, wysokiej skuteczności. Takie podejście do problemu potwierdza praktyka (m.in. praktyka ćwiczebna autora), bowiem skuteczna pomoc medyczna dla osób poszkodowanych w sytuacjach kryzysowych jest niemożliwa bez integracji służby zdrowia ze służbami logistycznymi. Dzięki tej integracji jest możliwe zapewnienie służbie zdrowia ciągłego wsparcia transportowego, kwaterunkowego, gospodarczo-bytowego itp.

² Patrz: *Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym*, DzU z 2007 r., nr 89, poz. 590.

dyscypliny naukowej) w jej trzech podstawowych aspektach: *funkcjonalnym*, gdzie logistyka jest prezentowana jako ogólny proces zarządzania (kierowania), obejmujący planowanie, organizowanie, motywowanie i kontrolowanie; *przedmiotowym*, w którym logistyka przedstawiana jest jako dziedzina wiedzy o fizycznych przepływach materiałów (czytaj – środków zaopatrzenia), usług logistycznych i informacji między dostawcami i odbiorcami; oraz *ocenowym*, w którym logistyka traktowana jest jako dyscyplina naukowa dostarczająca rozwiązań zapewniających wysoką efektywność procesów gospodarczych zorientowanych na zaspokojenie potrzeb klienta (czytaj – odbiorcy). Natomiast **logistyka sytuacji kryzysowych**, której prekursorami są logistyka wojskowa (*Military Logistics*) i logistyka gospodarcza (*Business Logistics*), traktowana przez autora [E.N.] jako specjalność naukowa, to suma wszystkich działań organów kierowania i podmiotów (jednostek) wykonawczych realizujących zadania logistyczne, dzięki którym dokonuje się kształtowanie, sterowanie i kontrola procesów zaopatrzeniowych i usługowych w łańcuchach logistycznych³ organizowanych w sytuacjach kryzysowych. Poprzez integrację i synchronizację (harmonizację) działań logistycznych (dokonują ich grupy logistyczne ZZK) niezbędnie konieczne zaopatrzenie oraz usługi logistyczne i medyczne powinny dotrzeć do wszystkich osób poszkodowanych we właściwym czasie, we właściwe miejsca, we właściwych ilościach oraz o właściwej jakości (we właściwej kondycji). Myślą przewodnią działań logistycznych podejmowanych w sytuacjach kryzysowych jest możliwie jak najszybsze dotarcie z niezbędnymi dostawami zaopatrzenia i usługami logistycznymi do wszystkich ludzi poszkodowanych (potrzebujących). Wielkości niezbędnie koniecznych dostaw zaopatrzenia oraz zakres usług logistycznych i medycznych mogą być określone według minimalnych norm, bowiem istotą podejmowanych działań logistycznych jest ratowanie życia i zdrowia rannych i chorych oraz zapewnienie ludności poszkodowanej możliwości przetrwania.

W proponowanych procedurach zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych kierowano się potrzebą: integracji wysiłku wszystkich podmiotów uczestniczących w organizacji dostaw zaopatrzenia oraz świadczenia usług logistycznych i medycznych dla ludności poszkodowanej, w tym w miarę możliwości, dywersyfikację tych dostaw i usług; racjonalnego wykorzystania (zagospodarowania) posiadanych zasobów logistycznych i medycznych; dążenia do uzyskania efektu synergicznego; a ponadto koniecznością tworzenia wartości dodanej do realizowanych dostaw zaopatrzenia i świadczonych usług, jaką jest „produkt logistyczny”⁴.

³ **Łańcuch logistyczny** (nazywany również łańcuchem dostaw) ma postać ciągu magazynowo-transportowego, w którym dokonują się procesy gromadzenia (magazynowania) i przemieszczania (transportu) dóbr (środków zaopatrzenia i usług).

⁴ **Produkt logistyczny** to zbiór życzeń i oczekiwań klienta (odbiorcy) dotyczących dostaw zaopatrzenia i usług logistycznych, w tym szczególnie ich postaci i jakości, które mogą być zrealizowane zgodnie z wymaganiami tylko w systemie logistycznym. Gdy produktem logistycznym jest towar (środek zaopatrzenia), to analizowane i oceniane są takie jego właściwości fizykochemiczne, jak: masa (waga), postać, kształt, oraz cechy ekonomiczne, takie jak: substytucyjność, podatność na przewóz, cena itp. Natomiast gdy tym produktem jest usługa, należy z nim łączyć takie trudno mierzalne cechy, jak: dystynkcja (elegancja, wytworność), estetyka, niepowtarzalność, praktyczność itp.

Reasumując, dotychczas brak było jednolitych, racjonalnie sprecyzowanych i usystematyzowanych procedur zarządzania logistycznego (dostawami zaopatrzenia oraz usługami logistycznymi i medycznymi realizowanymi na rzecz ludności poszkodowanej) w sytuacjach kryzysowych, gwarantujących właściwe rozpatrywanie (postrzeganie i uwzględnianie) problematyki logistycznej w procesie decyzyjnym (ustalenia położenia, planowania, stawiania zadań i kontroli) realizowanym w centrach zarządzania kryzysowego rozwijanych na poszczególnych szczeblach administracji publicznej.

Prezentowane w opracowaniu treści są zgodne z zapisami *Ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym*, DzU z 2007 r., nr 89, poz. 590.

Zasadniczym zadaniem prezentowanego wydawnictwa jest zapewnienie jednolitej interpretacji definicji, pojęć i terminów z zakresu zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych stosowanych w praktyce dydaktycznej na studiach na kierunku *bezpieczeństwo narodowe*. Jest ono przeznaczone dla nauczycieli akademickich oraz studentów studiów dziennych, niestacjonarnych i podyplomowych prowadzonych w Akademii Obrony Narodowej.

WSPÓŁCZESNE UWARUNKOWANIA ZARZĄDZANIA LOGISTYCZNEGO W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

1.1. Logistyczny punkt widzenia sytuacji kryzysowych

1.1.1. Czynniki determinujące organizację zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych

Oceniając sytuacje kryzysowe pod kątem realizacji zadań zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych nietrudno zauważyć, że występuje pod tym względem zjawisko dychotomii⁵. Z jednej strony bowiem, celem działań logistycznych jest zapewnienie poszkodowanym osobom **warunków przetrwania** (w tym, w razie potrzeby, niezbędnej pomocy medycznej). Mamy więc do czynienia z organizacją dostaw zaopatrzenia i usług według **minimalnych norm należności**. Natomiast z drugiej strony, duża, a czasami **bardzo duża liczba poszkodowanych** oraz **ekstremalne warunki**, w jakich udzielana jest im pomoc logistyczna (i medyczna), powodują, że konieczne staje się **zmasowane użycie potencjału** (sił i środków) **logistycznego**. Towarzyszyć temu powinno **racjonalne gospodarowanie** tym potencjałem (zasobami logistycznymi). Ocenia się, że racjonalne gospodarowanie zasobami logistycznymi można zapewnić, stosując rozwiązania wypracowane przez **logistykę wojskową**⁶. Wyrażają się one w integracji działań w całym **łańcuchu logistycznym**⁷, w którym przemieszczane są środki zaopatrzenia i usługi na rzecz poszkodowanej ludności. Integracja ta powinna tworzyć warunki do dotarcia dostaw zaopatrzenia i usług do odbiorcy: we właściwym czasie, we właściwych (niezbędnych) ilościach, o właściwej jakości i we właściwym miejscu⁸.

Do innych czynników, determinujących zadania zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych, ponadto należy zaliczyć: bardzo dużą różnorodność zjawisk towarzyszących katastrofom naturalnym, awariom technicznym, zdarzeniom terrorystycznym i niepokojom społecznym; napięte terminy docierania z pomocą do poszkodowanych, ekstremalne warunki, w których

⁵ **Dychotomiczny**, tzn. dwudzielny. Podział dychotomiczny – podział, w którym klasa przedmiotów podlegająca podziałowi zostaje rozdzielona na dwie podklasy wyłączające się, np. podział liczb naturalnych na parzyste i nieparzyste.

⁶ **Logistyka wojskowa** to część logistyki obronnej, zajmująca się planowaniem, przygotowaniem i użyciem w celach militarnych środków będących w dyspozycji państwa i przeznaczonych do zaspokojenia potrzeb sił zbrojnych.

⁷ **Łańcuch logistyczny** – w tym wypadku – sprowadza się głównie do łańcucha magazynowo-transportowego wspomaganego procesem zamówień i dystrybucji (rozdziału) dóbr (zaopatrzenia i usług) oraz wymiany informacji.

⁸ Spełnienie tych wymogów w **logistyce** traktowane jest jako działanie skuteczne.

realizowane są zadania logistyczne, oraz blokada (izolacja) zagrożonych obszarów (rejonów).

Duża różnorodność zjawisk towarzyszących katastrofom naturalnym i awariom technicznym wynika z szerokiego spektrum czynników, które mogą spowodować zagrożenie dla życia i zdrowia ludności poszkodowanej. Podczas tych zdarzeń mogą to być np.: silne wiatry, wstrząsy sejsmiczne, intensywne opady atmosferyczne, ekstremalne temperatury, pożary, susze, powódzie, masowe wystąpienia szkodników, choroby roślin lub zwierząt, choroby zakaźne ludzi, braki w dostawach mediów komunalnych (woda, energia elektryczna, ciepło, gaz). W **zdarzeniach terrorystycznych** z kolei można mieć do czynienia z dużą liczbą rannych i zabitych, znacznymi stratami w mieniu i infrastrukturze krytycznej⁹, a w przypadku **niepokojów społecznych** – np. ze strajkami, demonstracjami, rozruchami ulicznymi itp. Powoduje to, że każdorazowo zadania logistyczne mogą mieć inną treść, skalę i priorytet. Mogą więc polegać na dostarczaniu zaopatrzenia (wody pitnej, żywności, środków medycznych, odzieży) lub usług (transportowych, medycznych, gospodarczo-bytowych, kwaterunkowych) w różnej skali, w różnym czasie i w różnorodnych uwarunkowaniach.

Napięte terminy docierania z pomocą do poszkodowanych wynikają z natury zjawisk występujących w sytuacjach kryzysowych, szczególnie podczas katastrof naturalnych, awarii technicznych i zdarzeń terrorystycznych. Zwykle są to zdarzenia gwałtowne i trudne do przewidzenia. Towarzyszą im z reguły duża liczba poszkodowanych i masowe zniszczenia infrastruktury. Powodują one trudności z dotarciem (szybkim dotarciem) do rejonu (miejsca) zagrożenia. W tych warunkach czas przeprowadzenia akcji ratunkowej, w tym udzielenia pomocy logistycznej, może być podstawowym czynnikiem decydującym o jej powodzeniu.

Ekstremalne warunki, w których realizowane są zadania logistyczne w sytuacjach kryzysowych, wynikają ze stałego zagrożenia zdrowia i życia zespołów (ekip) niosących tę pomoc. Mogą to być m.in. powódzie, ekstremalne temperatury (upały, mrozy), pożary, skażenia i zakażenia, działalność grup terrorystycznych oraz przestępczych itp. Ponadto zadania te realizowane są pod presją wynikającą z konieczności „pokonania przestrzeni i czasu”.

Blokada (izolacja) obszarów objętych sytuacją kryzysową może wynikać z potrzeby zapobieżenia aktom grabieży mienia, izolacji terenu, na którym wystąpiła epidemia bądź skażenia, może być prowadzona w związku z działaniami antyterrorystycznymi itp. Powodować ona będzie potrzebę organizacji kontroli (nadzoru) ruchu na drogach dojazdowych do rejonu dotkniętego kryzysem, ewidencji ruchu pojazdów i osób, wystawiania zaświadczeń i przepustek na wjazd do blokowanych obszarów, kontroli sanitarnej itp.

⁹ **Infrastruktura krytyczna** to urządzenia, instalacje i usługi powiązane z sobą więzami funkcjonalnymi, kluczowe dla bezpieczeństwa państwa i jego obywateli oraz zapewnienia sprawnego funkcjonowania organów władzy i administracji publicznej, a także instytucji i przedsiębiorców. Są to m.in. systemy zaopatrzenia w energię i paliwa, żywność, wodę, opieki zdrowotnej, transportowe itp. Szarzej patrz: załącznik 3.

1.1.2. Specyfika realizacji zadań logistycznych w sytuacjach kryzysowych

Sytuacja kryzysowa może być spowodowana różnymi czynnikami. W związku z tym, w zależności od rodzaju i skali zagrożenia zdrowia i życia ludności poszkodowanej, będą musiały być podejmowane adekwatne, w ściśle określonej kolejności, przedsięwzięcia (zadania) logistyczne związane z udzielaniem jej pomocy. Ocenia się, że mogą to być:

a) **podczas katastrofy naturalnej i awarii technicznej** – pomoc medyczna rannym i chorym, dostawy podstawowych środków zaopatrzenia, ewakuacja ludności z rejonów zagrożeń, usługi transportowe na rzecz działań zmierzających do ochrony: mienia, infrastruktury krytycznej i środowiska;

b) **podczas zdarzenia terrorystycznego** – pomoc medyczna rannym i chorym, ewakuacja ludności (osób) ze stref zagrożeń, usługi transportowe i inne zmierzające do ochrony: mienia, infrastruktury krytycznej i środowiska;

c) **podczas niepokojów społecznych** – pomoc medyczna rannym i chorym, usługi transportowe związane z dostawą dla ludności niezbędnych środków zaopatrzenia i inne usługi logistyczne.

Pomoc medyczna rannym i chorym (w tym szczególnie jej zakres) każdorazowo będzie zależała od skali wystąpienia sytuacji kryzysowej, a także czynników zagrażających zdrowiu i życiu ludności. Obejmuje ona pomoc przedlekarską (udzielaną w ramach ratownictwa medycznego) oraz pomoc lekarską (pierwszą pomoc lekarską, kwalifikowaną pomoc lekarską, specjalistyczną pomoc lekarską). Podczas katastrofy naturalnej, awarii technicznej oraz zdarzenia terrorystycznego będzie ona z reguły polegała na wyszukiwaniu rannych i chorych; udzielaniu im pierwszej pomocy (w ramach samopomocy oraz przez osoby, które znalazły się na miejscu zdarzenia), kwalifikowanej pierwszej pomocy (przez ratowników), realizacji medycznych czynności ratunkowych (przez ratowników medycznych)¹⁰; ewakuacji do miejsc zbiórki rannych i chorych, w których będzie udzielona pierwsza pomoc lekarska; segregacji medycznej (niezbędnej do ustalenia priorytetów dalszej ewakuacji i pomocy kwalifikowanej i specjalistycznej), organizacji ewakuacji ciężko rannych i chorych do szpitali, organizacji przedsięwzięć sanitarnohigienicznych i przeciwepidemicznych (w tym m.in. związanych ze zbiórką zmarłych i zabitych, izolacją zakaźnie chorych itp.); szczepieniach ochronnych itp.

Dostawy podstawowych środków zaopatrzenia będą szczególnie istotne podczas katastrof naturalnych i awarii technicznych, a czasami również podczas niepokojów społecznych. Będą polegały na dostarczaniu: wody pitnej, środków żywności, lekarstw, środków czystości, odzieży itp. Zwykle realizowane są na

¹⁰ Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, DzU z 2006 r., nr 191, poz. 1410.

zasadach reglamentacji¹¹ oraz ograniczenia (limitowania)¹² norm zaopatrzenia do niezbędnego minimum.

Ewakuacja ludności z rejonów zagrożeń będzie miała miejsce wówczas, gdy likwidacja skutków sytuacji kryzysowej będzie trwała przez długi okres czasu, a przebywanie osób w tych rejonach będzie niebezpieczne dla ich zdrowia i życia. Od samego początku ewakuacji obowiązują priorytety. W pierwszej kolejności powinny być ewakuowane osoby przewlekle chore, matki z małymi dziećmi, osoby w podeszłym wieku oraz osoby niebiorące udziału w akcji ratunkowej. Ewakuacja powinna odbywać się przy kompleksowym wykorzystaniu wszystkich dostępnych i przydatnych do przewozu ludzi środków transportu. Jest ona zwykle organizowana w połączeniu z dostawami zaopatrzenia, tzn. wykorzystaniem rejsów powrotnych transportu po dowozie tego zaopatrzenia.

Usługi transportowe w procesie działań zmierzających do ochrony mienia, infrastruktury krytycznej i środowiska organizowane są po udzieleniu niezbędnej pomocy (logistycznej, medycznej, socjalnej) poszkodowanej ludności. Ich natężenie zależy będzie od skali podejmowanych przedsięwzięć. Z logistycznego punktu widzenia w sytuacjach kryzysowych środki transportu samochodowego oraz sprzęt przeładunkowy, w celu zwiększenia efektywności ich wykorzystania, powinny być obsługiwane na zasadzie „podwójnej obsady”, tj. eksploatowane w systemie pracy dwuzmianowej.

1.2. Potrzeby logistyczne, zadania, potencjał logistyczny oraz zasady organizacji zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych

1.2.1. Potrzeby logistyczne ludności poszkodowanej i zadania zabezpieczenia logistycznego realizowane w sytuacjach kryzysowych

Potrzeby logistyczne ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych mieszczą się w **trzech zasadniczych obszarach zadaniowych**. Są to: dostawy środków zaopatrzenia i usługi gospodarczo-bytowe, pomoc medyczna oraz usługi transportowe.

Dostawy zaopatrzenia i usługi gospodarczo-bytowe dla ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych obejmują: dostarczenie wody pitnej, żywności, odzieży, energii (elektrycznej, ciepłej), środków czystości oraz – w razie potrzeby – organizowanie tymczasowych miejsc zakwaterowania. Ponadto wskazane może być również uruchomienie usług handlowych umożliwiających dostarczenie dodatkowych („ponadstandardowych”) środków zaopatrzenia.

¹¹ **Reglamentacja** to regulowanie lub ograniczanie przez przepisy prawne kupna, sprzedaży, produkcji, gromadzenia, przydziału itp. pewnych artykułów (np. środków zaopatrzenia).

¹² **Limit** to ograniczenie; górna granica; ustalona najwyższa liczba (ilość), norma czegoś, której nie wolno przekroczyć.

Dostawy wody do picia należą do priorytetowych, co potwierdza ogólnie znana maksyma, że *woda jest bardziej potrzebna do życia niż pożywienie*¹³. W normalnych warunkach klimatycznych (pogodowych) zapotrzebowanie dorosłego człowieka na wodę wynosi około 40 g na 1 kg masy ciała na dobę¹⁴. Powoduje to, że średnio dla jednego człowieka trzeba dostarczyć około 3 litrów wody na dobę. Straty wody przez skórę poprzez parowanie wynoszą 0,5–0,8 litra na dobę, wskutek pocenia od 0,5 do 10 i więcej litrów w ciągu dnia, w wydychanym powietrzu około 0,5 litra na dobę, przez nerki (mocz) – około 1 litra. Powoduje to, że dla wyrównania strat wody w organizmie należy dostarczać około 2,5 litra i więcej płynów na dobę.

Problem zaopatrywania w wodę pitną występuje szczególnie w strefie gorącej. Tam ubytki wody w organizmie człowieka zwiększają się. Na przykład u osób przebywających w cieniu wynoszą one 3–4 litry dziennie, natomiast wysiłek fizyczny powoduje dzienne straty wody w ilości 8–10 litrów i więcej¹⁵. Ocenia się, że bez wody w strefie gorącej można przetrwać nie więcej niż 48 godzin.

W normalnych warunkach klimatycznych, przy umiarkowanym wysiłku fizycznym człowiek, poza wodą zawartą w pokarmach, nie powinien wypijać więcej niż 1 litr różnych płynów.

Uważa się, że w sytuacjach krytycznego braku wody minimalna dopuszczalna norma na czas nie dłuższy niż 3 dni (po uzgodnieniu z lekarzem) wynosi 1,5 litra¹⁶, a minimalna dawka wody (warunkująca regulację procesów życiowych) wynosi około 0,5 litra na dobę¹⁷.

*Dzienne zapotrzebowanie na żywność*¹⁸ *przeciętnej osoby* wykonującej ciężką pracę w przeliczeniu na kalorie¹⁹ wynosi około 3000 kcal²⁰. Jednak w warunkach zwiększonego wysiłku, któremu towarzyszą niskie temperatury otoczenia, organizm dla utrzymania właściwej temperatury wymaga dodatkowych ilości kalorii²¹.

¹³ Dorośli ludzie w klimacie umiarkowanym mogą żyć bez wody nawet 7–10 dni, podczas gdy bez pokarmu (przy korzystaniu z wody) nawet ok. 1 miesiąca. Patrz: Cz. Kierebiński, *Żywność w warunkach naturalnego bytowania*, Wyd. MON, Warszawa 1973, s. 9.

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Ibid., s. 11.

¹⁶ *Instrukcja o ochronie sanitarnohigienicznej i przeciwepidemicznej wojska w czasie pokoju i wojny*, Wyd. Szt. Gen. WP, Zdr. 231/93, Warszawa 1994, s. 18.

¹⁷ Charakterystykę podstawowego sprzętu do transportu i przechowywania wody pitnej zawiera tabela 5 załącznika 4 w: E. Nowak, *Logistyka w sytuacjach kryzysowych*, AON, Warszawa 2005, s. 115.

¹⁸ Zapotrzebowanie żywego organizmu na pożywienie wynika z ciągłości procesu **przemiany materii**, który nigdy, nawet podczas snu, nie ustaje. Wielkość tej przemiany wyrażana jest w kaloriach (skrót: cal) na 1 godz. i na 1 kg masy (wagi) ciała. Na przykład u człowieka leżącego w łóżku i będącego na czczo przemiana materii, w przypadku prawidłowego funkcjonowania organizmu, równa się 1 kcal/1 godz./1 kg masy ciała; natomiast podczas swobodnego stania przemiana ta wzrasta do 1,5 kcal, podczas powolnego spaceru wynosi 2,86 kcal, a podczas ręcznego piłowania drewna 6,86 kcal. Patrz: *Kuchnia polska*, wydanie VI poprawione i rozszerzone, red. S. Berger, Wyd. PWG, Warszawa 1960, s. 12.

¹⁹ **Kaloria** (skrót: cal) to jednostka ilości ciepła równa 4,1869 J (dżula); ilość ciepła potrzebna do podniesienia temperatury jednego grama wody o 1°C. **Kilokaloria** (skrót: kcal) natomiast to jednostka energii cieplnej, równa 1000 kalorii; ilość ciepła potrzebna do ogrzania 1 kg czystej wody od 14,5 do 15,5°C.

²⁰ Cz. Kierebiński, op. cit., s. 5.

²¹ Normy zaopatrzenia dostatecznego w artykuły spożywcze zawiera tabela 3 załącznika 3 w: E. Nowak, *Logistyka...*, op. cit., s. 111.

Dzienne zapotrzebowanie człowieka na pożywienie

Wiek	Masa ciała (kg)	Wzrost (cm)	Kalorie (kcal)	Uwagi
Dzieci				
7-9	27	130	2100	
10-15	36-50	163	2500-3100	
Mężczyźni				
16-19	63	175	3600	Składniki pożywienia powinny obejmować: białko, wapń, żelazo, witaminy (A, B ₁ , B ₂ , PP, C i D).
45	70	175	3000	
65	70	175	2550	
Kobiety				
16-19	54	162	2400	
45	58	162	2200	
65	58	162	1800	

Źródło: *Kuchnia polska*, red. S. Berger, wyd. VI poprawione i rozszerzone, Wyd. PWG, Warszawa 1960, s. 12.

Minimalne dzienne zapotrzebowanie człowieka na kalorie wynosi średnio około 900 kcal, a przy 500 kcal²² zdrowa osoba może żyć przez pewien czas bez wyraźnie szkodliwych skutków dla zdrowia (dotyczy to kilkudniowego okresu). Oczywiście, w tym wypadku człowiek musi mieć zapewnioną odpowiednią ilość wody pitnej, a dla pokrycia (częściowego) zapotrzebowania kalorycznego organizm czerpie z własnego zapasu tłuszczu.

Zaopatrywanie w odzież²³ ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych należy postrzegać jako dostarczanie przedmiotów ubraniowych oraz towarzyszącego im wyposażenia dodatkowego. Przedmiotami ubraniowymi mogą być ubrania powszechnie używane latem i zimą (ciepła odzież) oraz ubrania robocze (ochronne). Natomiast wyposażeniem dodatkowym mogą być: śpiwory, koce, ciepłe obuwie, a ponadto wyposażenie specjalne, takie jak np. okulary przeciwsłoneczne i ochronne nakrycia głowy, niezbędne przy bardzo intensywnym nasłonecznieniu. Wobec powyższego każdorazowo, w zależności od rodzaju czynników kryzysogennych, ludności poszkodowanej mogą być dostarczane różne artykuły odzieżowe. Na przykład podczas katastrofy naturalnej: spowodowanej niskimi temperaturami będą to ciepłe ubrania, obuwie, śpiwory, koce; spowodowanej intensywnymi opadami deszczu – ubrania i środki przeciwdeszczowe; spowodowanej trzęsieniem ziemi – wszystkie rodzaje odzieży, której będzie brakowało poszkodowanym osobom.

²² Cz. Kierebiński, op. cit., s. 6.

²³ Autor [E.N.] uważa, że problem ten należy rozumieć szeroko i traktować go przez analogię z zadaniami realizowanymi np. przez wojskową służbę mundurową. W związku z tym, oprócz odzieży, dostarczane mogą być również: bielizna, obuwie, pościel oraz inne wyposażenie.

Wartość odżywcza 100 g produktów żywnościowych

Lp.	Nazwa produktu	Liczba kcal	Uwagi
A. Produkty pochodzenia zwierzęcego			
1.	Mleko pełne 3,5% tłuszczu	62	
2.	Masło świeże	730	
3.	Jaja świeże całe	162	
4.	Wieprzowina średnio tłusta	457	
5.	Wołowina średnio tłusta	157	
6.	Drób	126	(kura)
7.	Boczek	591	(surowy)
8.	Margaryna	754	
9.	Ryba	102	(karp chudy)
10.	Ser topiony	194	
B. Produkty pochodzenia roślinnego			
11.	Chleb żytni	212	(razowy)
12.	Chleb pszenny	247	(biały)
13.	Olej roślinny	884	(rafinowany)
14.	Bułka	251	(tzw. paryska)
15.	Kasza gryczana	326	(niepalona)
16.	Kasza jęczmienna	334	(pęczak)
17.	Płatki owsiane	385	
18.	Fasola	338	(ziarno)
19.	Ziemniaki	87	
20.	Jabłka	58	
21.	Czekolada	503	(mleczna)
22.	Kapusta	16	(kwaszona)

Źródło: *Kuchnia polska*, op. cit., s. 14.

Zaopatrywanie w energię ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych organizowane jest w zależności od uwarunkowań energetycznych. W środowiskach miejskich, mocno uzależnionych od energii elektrycznej, dostaw gazu oraz centralnych dostaw ciepła (centralne ogrzewanie) priorytetowe znaczenie będą miały dostawy energii elektrycznej. Natomiast na terenach podmiejskich i wiejskich w przypadku braku energii elektrycznej tymczasowym rozwiązaniem mogą być mobilne agregaty prądotwórcze, zasilające w energię elektryczną wiodące obiekty infrastruktury krytycznej (np. szpitale i przychodnie lekarskie, piekarnie, mleczarnie i inne przetwórnice zaopatrujące ludność w podstawowe produkty żywnościowe). Ponadto (dla użytkowników indywidualnych) może zajść potrzeba dostarczania piecyków polowych i koksowników oraz opału (drewna, węgla, koksu).

Środki czystości, tj. podstawowe środki higieny osobistej (mydło, płyny i proszki do mycia oraz sprzątania, ręczniki, papier toaletowy itp.), dla ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych mogą być szczególnie niezbędne w przypadkach utraty przez nią mienia.

Potrzeba organizacji *tymczasowych miejsc zakwaterowania* może wystąpić w przypadku katastrofy naturalnej lub awarii technicznej (w tym spowodowanych zdarzeniem terrorystycznym), podczas których ludność utraci swoje domy lub mieszkania, oraz gdy zachodzi potrzeba ewakuacji ludzi z zagrożonych terenów. Tymczasowe miejsca zakwaterowania mogą być organizowane na bazie istniejących (stacjonarnych) obiektów infrastruktury terenowej (szkoły, świetlice, urzędy, domy kultury, hotele, sale gimnastyczne, remizy strażackie itp.)²⁴ lub w namiotach. Każdorazowo może zachodzić konieczność ich dodatkowego wyposażenia w sprzęt do spania (łóżka, materace, śpiwory, koce, pościel itp.), środki do ogrzewania (piece, nagrzewnice), sanitariaty, sprzęt przeciwpożarowy itp. Specjalnej troski wymagają będą namioty (miasteczka namiotowe), w których obowiązują szczególne warunki higieny, zabezpieczenia przeciwpożarowego, a także zabezpieczenia przed ekstremalnymi warunkami atmosferycznymi (np. silne wiatry, intensywne opady deszczu lub śniegu, wysokie lub niskie temperatury powietrza itp.).

Pomoc medyczna ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych obejmuje przedsięwzięcia: sanitarnohigieniczne, przeciwepidemiczne oraz leczniczo-ewakuacyjne.

Realizacja *przedsięwzięć sanitarnohigienicznych* na rzecz ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych wymaga: organizacji nadzoru sanitarnego nad przestrzeganiem zasad higieny, kontroli warunków zakwaterowania (w tym tymczasowych miejsc zakwaterowania), kontrolowania dostaw wody i oceny jej jakości, warunków żywienia, magazynowania i transportu żywności, organizowania laboratoryjnych badań sanitarnohigienicznych dotyczących higieny żywienia, gospodarki wodno-ściekowej oraz organizowania szkoleń dotyczących zasad przestrzegania higieny w zaistniałej sytuacji.

Realizacja *przedsięwzięć przeciwepidemicznych* w sytuacjach kryzysowych wymaga: prowadzenia stałej obserwacji epidemiologicznej (ludności i terenu); organizowania barier przeciwepidemicznych rejonu objętego sytuacją kryzysową w celu niedopuszczenia do zawleczenia (bądź rozprzestrzeniania się) chorób zakaźnych; kompleksowego wykonywania zabiegów przeciwepidemicznych w ogniskach chorób zakaźnych, wykrywania przypadków chorób zakaźnych, izolacji i leczenia chorych, dezynfekcji bieżącej i końcowej w ogniskach oraz szczepienia osób kontaktujących się z chorymi; wykonywania profilaktycznych zabiegów przeciwepidemicznych, takich jak: szczepienia ochronne, dezynfekcja profilak-

²⁴ W przypadku organizacji tymczasowych miejsc zakwaterowania w obiektach stacjonarnych należy dążyć do zapewnienia warunków sanitarnych zbliżonych do warunków kwaterowania koszarowego. Przewidują one m.in.: umywalkę z bieżącą wodą – 1 szt. na 5–6 osób; kabinę natryskową – 1 szt. na 20–24 osoby; dodatkowe miejsce do golenia – 1 szt. na 15–18 mężczyzn; miski ustępowe – 1 szt. na 10–15 osób; pisuar – 1 szt. na 15–18 mężczyzn; zespół sanitarnohigieniczny (kabina ustępowa, kabina natryskowa, umywalka, miejsce do czyszczenia odzieży i obuwia) o powierzchni min. 6,0 m² – dla personelu. Patrz: *Instrukcja o ochronie...*, op. cit., s. 17.

tyczna²⁵, wykrywanie nosicieli chorób zakaźnych; szkolenia ludności w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych.

Realizacja *przedsięwzięć leczniczo-ewakuacyjnych* w sytuacjach kryzysowych wymaga zorganizowania systemu zapewniającego udzielanie poszkodowanym (rannym i chorym) pomocy przedlekarskiej oraz lekarskiej.

*Pomoc przedlekarska*²⁶ realizowana jest w ramach *ratownictwa medycznego*²⁷. Obejmuje ono udzielanie pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz realizację medycznych czynności ratunkowych dla poszkodowanych, którzy znaleźli się w stanie nagłego zagrożenia zdrowia i życia. Pierwsza pomoc poszkodowanym realizowana jest w ramach *samopomocy* lub przez *osoby, które znajdują się w pobliżu*; kwalifikowanej pierwszej pomocy udzielają *ratownicy*, natomiast medyczne czynności ratunkowe realizują *ratownicy medyczni*.

Z doświadczeń operacji kryzysowych wynika, że największy udział w udzielaniu pomocy przedlekarskiej poszkodowanym, którzy znaleźli się w stanie nagłego zagrożenia życia, mają *ratownicy*²⁸, którzy udzielają kwalifikowanej pierwszej pomocy. Obejmuje ona przede wszystkim: resuscytację krążeniowo-oddechową, bezprzryzadową i przrzyzadową, z podaniem tlenu oraz zastosowaniem według wskazań defibrylatora zautomatyzowanego; tamowanie krwotoków zewnętrznych i opatrywanie ran; unieruchamianie złamań i podejrzeń złamań kości oraz zwichnięć; ochronę przed wychłodzeniem lub przegrzaniem; prowadzenie wstępnego postępowania przeciwwstrząsowego poprzez właściwe ułożenie osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego; ochronę termiczną osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego; stosowanie tlenoterapii biernej; ewakuację z miejsca zdarzenia osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego; wsparcie psychiczne osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego oraz prowadzenie wstępnej segregacji medycznej.

Pomoc lekarska obejmuje: pierwszą pomoc lekarską, kwalifikowaną pomoc lekarską oraz specjalistyczną pomoc lekarską.

Podczas realizacji przedsięwzięć leczniczo-ewakuacyjnych ranni i chorzy powinni mieć zapewnioną pomoc medyczną zorganizowaną w oparciu o następujące podstawowe normy:

a) **pierwsza pomoc**, kwalifikowana pierwsza pomoc, medyczne czynności ratunkowe, zbieranie ofiar (poszkodowanych) z miejsc, w których zostali znaleźieni,

²⁵ Do wykonywania zabiegów dezynfekcyjnych w małym zakresie służy „Torba dezynfektora”. Jej zawartość przedstawia tabela 4 załącznika 6 w: E. Nowak, *Logistyka...*, op. cit., s. 126.

²⁶ Do udzielania pomocy przedlekarskiej poszkodowanym w sytuacjach kryzysowych wykorzystywany jest m.in. „Zestaw – Pomoc przedlekarska”. Charakterystykę tego zestawu zawiera tabela 1 załącznika 6, *ibid.*, s. 121.

²⁷ *Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym*, op. cit.

²⁸ Ratownikami najczęściej są pracownicy służb ratunkowych (straży pożarnych, pogotowia energetycznego, pogotowia gazowego, pogotowia wodociągowego, pogotowia chemicznego itp.), policji, żołnierze, członkowie różnych organizacji pozarządowych itp., którzy ukończyli kursy ratowników medycznych. Do udzielania pomocy przedlekarskiej poszkodowanym ratownicy dysponują wyposażeniem specjalistycznym, które znajduje się w „Torbie sanitariusza” i „Torbie felczera” (ratownika). Wykaz zawartości tego wyposażenia zawierają tabele 2 i 3 załącznika 6, *ibid.*, s. 124–125.

ich ewakuacja do miejsc (punktów opatrunkowych), gdzie udzielana jest im pierwsza pomoc lekarska – powinna nastąpić **w czasie do 1 godziny** od chwili zranienia (jest to tzw. „*reguła złotej godziny*”);

b) udzielenie pomocy lekarskiej z elementami pomocy kwalifikowanej (głównie jest to pomoc internistyczna i chirurgiczna) oraz kwalifikowana pomoc medyczna powinny nastąpić w czasie **do 2–3 godzin** od chwili zranienia;

c) zabiegi ratujące życie lub części ciała muszą być zapewnione tak szybko, jak to możliwe, lecz nie później jak **do 6 godzin** od chwili zranienia (jest to tzw. „*reguła sześciu godzin*”).

Usługi transportowe dla ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych związane są z: ewakuacją medyczną; dostarczaniem wody pitnej²⁹, produktów żywnościowych i innych artykułów powszechnego użytku, a także z ewakuacją: osób z rejonów zagrożenia, mienia (dobytku) poszkodowanych mieszkańców, zagrożonych zniszczeniem zasobów (zapasów) materiałowych, technicznych, medycznych, kulturowych i innych.

W zależności od skali usług transportowych, odległości przewozu oraz dostępności poszczególnych rodzajów transportu w realizacji zadań transportowych może być wykorzystywany transport: samochodowy, kolejowy, powietrzny (lotniczy), a także wodny śródlądowy.

Transport samochodowy³⁰, którym dysponują przedsiębiorstwa państwowe, komunalne, spółdzielcze, prywatne, a także siły zbrojne, należy do bardzo mobilnych i funkcjonalnych rodzajów transportu. W związku z tym jest szczególnie przydatny do realizacji zadań transportowych w sytuacjach kryzysowych.

W zależności od rodzajów przewożonych ładunków oraz sytuacji w zagrożonych rejonach mogą być wykorzystywane różne rodzaje środków transportowych. Na przykład w ewakuacji medycznej ciężko rannych i chorych konieczne są specjalistyczne środki transportu sanitarnego (samochody i autobusy sanitarne), przy czym podczas ewakuacji zimą (w warunkach niskich temperatur) konieczne jest, aby były one ogrzewane i wyposażone dodatkowo w środki ocieplające (koce, śpiwory). Z kolei do przewozu wody pitnej niezbędne są autocysterny i cysterny na wodę; do przewozu żywności – chłodnie³¹, samochody dostawcze, samochody izotermiczne, samochody do przewozu chleba itp.; do przewozu ludności – samochody ogólnego przeznaczenia wyposażone w odpowiednie miejsca do siedzenia. Specjalnych środków transportowych, spełniających odpowiednie warunki sanitarne, wymaga ewakuacja zmarłych i zabitych.

Transport kolejowy, którym dysponują Polskie Koleje Państwowe (PKP) oraz inne spółki przewozowe, w sytuacjach kryzysowych będzie wykorzystywany przy przewozach masowych (na dużą skalę) i na dużą odległość (zwykle 100 i więcej

²⁹ Charakterystykę podstawowego sprzętu do wydobywania, filtrowania, transportu i przechowywania wody pitnej zawierają tabele 1–5 załącznika 4, *ibid.*, s. 113–115.

³⁰ Charakterystykę podstawowych środków transportu samochodowego zawiera tabela 1 załącznika 5, *ibid.*, s. 118.

³¹ Charakterystykę podstawowego sprzętu chłodniczego zawiera tabela 6 załącznika 4, *ibid.*, s. 116.

kilometrów). Środkami tego transportu mogą być realizowane przewozy związane z ewakuacją medyczną (często ranni i chorzy, którzy ewakuowani są do odległych szpitali), ewakuacją ludzi z zagrożonych rejonów oraz mienia (np. zapasów materiałowych, technicznych), dostarczeniem zaopatrzenia niezbędnego dla poszkodowanej ludności³², a także materiałów i sprzętu niezbędnego do usuwania skutków w rejonie objętym kryzysem.

Transport powietrzny³³ (samoloty, śmigłowce) w sytuacjach kryzysowych będzie szczególnie przydatny podczas ewakuacji ciężko rannych (poszkodowanych), których „ze wskazań życiowych” nie będzie można ewakuować innym rodzajem transportu, dowozu materiałów medycznych (leków) i sprzętu medycznego, a także innych pilnych przewozów, np. ekip ratunkowych, zespołów medycznych, deficytowych rodzajów zaopatrzenia itp. Szczególnie przydatne w realizacji zadań przewozowych będą oczywiście śmigłowce.

Transport wodny śródlądowy (środki pływające transportu rzeczno) w sytuacjach kryzysowych może być szczególnie przydatny podczas organizacji przewozów międzybrzegowych, tj. przy organizacji przepraw promowych oraz podczas budowy improwizowanych mostów pontonowych. Ponadto, gdy na terenie, na którym wystąpiła sytuacja kryzysowa, będą znajdowały się szlaki żeglugowe, środki pływające tego transportu będą mogły być wykorzystane do dowozu materiałów i sprzętu niezbędnego do usuwania skutków zniszczeń infrastruktury.

1.2.2. Potencjał logistyczny wykorzystywany w zabezpieczeniu logistycznym ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych

Potencjał logistyczny wykorzystywany w procesie realizacji zadań zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych obejmuje: potencjał ludzki, zasoby zaopatrzenia, potencjał usługowy oraz infrastrukturę transportową.

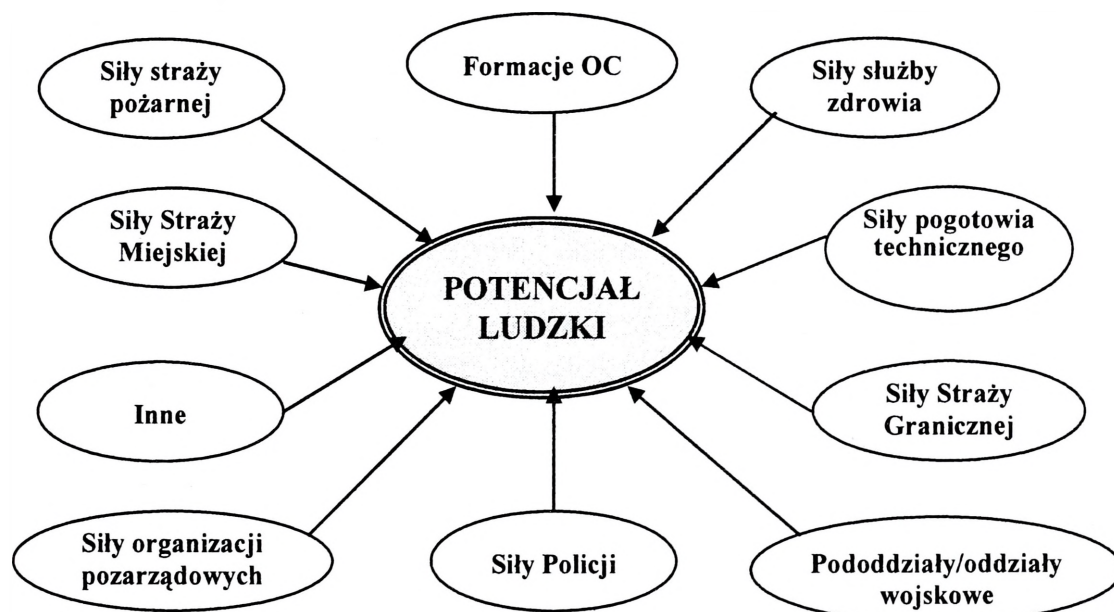
Potencjał ludzki to część zasobów ludzkich, które organy władzy publicznej mogą angażować, po wprowadzeniu stanu klęski żywiołowej lub innego stanu nadzwyczajnego, do zapobiegania lub usuwania skutków katastrof naturalnych, awarii technicznych, zdarzeń terrorystycznych itp. Zwykle są to siły³⁴, którymi zarządza w sytuacjach kryzysowych wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta lub wojewoda albo właściwy pełnomocnik. Bezpośrednio siłami tymi dysponują

³² Orientacyjne normy czasu ładowania i wyładowania wagonów i samochodów zawiera tabela 4 załącznika 5, *ibid.*, s. 120.

³³ Charakterystykę podstawowych środków transportu powietrznego zawiera tabela 3 załącznika 5, *ibid.*, s. 120.

³⁴ Przewiduje się, że w sytuacjach kryzysowych zadania logistyczne będą realizowane jednocześnie z prowadzeniem działań zapobiegających skutkom zdarzeń powodujących takie sytuacje podczas akcji ratunkowej, a także działań mających na celu usuwanie skutków katastrof naturalnych, awarii technicznych itp.

grupy zabezpieczenia logistycznego powoływane (organizowane) w gminie, powiecie i województwie. W zależności od rodzaju realizowanych zadań logistycznych mogą to być siły wydzielane z: formacji Obrony Cywilnej (OC), jednostek straży pożarnej, służby zdrowia, Straży Miejskiej, pogotowia technicznego, Policji, pododdziałów (oddziałów) wojskowych, jednostek (strażnic, placówek) Straży Granicznej, organizacji pozarządowych, a także innych, takich jak Straży Ochrony Kolei, specjalistycznych uzbrojonych formacji ochronnych oraz Inspekcji Transportu Drogowego.

Opracowanie własne.

Rys. 1. Potencjał ludzki, który może być wykorzystany do realizacji zadań logistycznych w sytuacjach kryzysowych

Formacje OC – organizowane na bazie różnych przedsiębiorstw (jako zakładowe formacje OC) prywatnych i państwowych, służb miejskich itp., działają zwykle w strukturach: kompanii ratownictwa ogólnego (kro), plutonów ratownictwa ogólnego (plro), plutonów ratownictwa technicznego (plrtech), plutonów ochrony zwierząt gospodarskich (plochrzg), drużyn ratownictwa (np. przeciwpożarowego, przeciwpożarowego, przeciwchemicznego). Jednostki te dysponują m.in. samochodami do przewozu ludzi, środkami pierwszej pomocy medycznej, ratownictwa, żywności itp.

Siły straży pożarnej to jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej (OSP) oraz jednostki miejskiej i powiatowej Państwowej Straży Pożarnej (PSP) działające w strukturach jednostek ratowniczo-gaśniczych. Wyposażone są przede wszystkim w wozy strażackie i samochody specjalne.

Sily służby zdrowia to personel niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej, zespołów opieki zdrowotnej, publicznych zakładów opieki zdrowotnej, pogotowia ratunkowego, poradni zdrowia, szpitali, aptek itp., dysponujący środkami transportu sanitarnego, bazą leczniczą, zapasami leków i materiałów medycznych.

Sily Straży Miejskiej to posterunki Straży Miejskiej dysponujące m.in. środkami transportu oraz środkami łączności.

Sily pogotowia technicznego to przede wszystkim jednostki pogotowia energetycznego, gazowego, wodno-kanalizacyjnego, drogowego itp.

Sily Policji to komendy miejskie, powiatowe i wojewódzkie Policji, jednostki prewencji i inne pododdziały (oddziały).

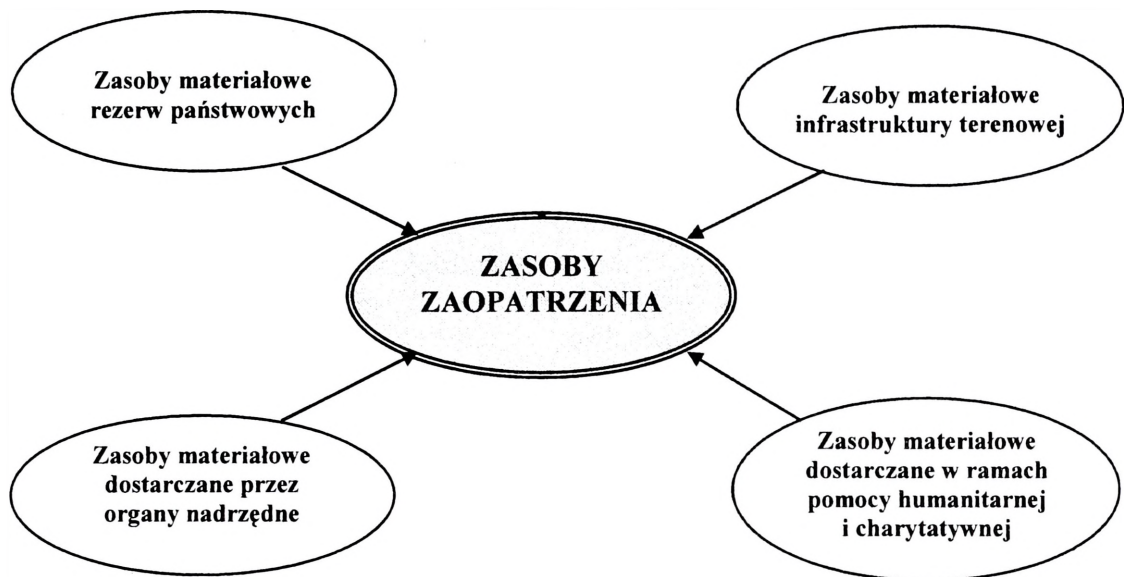
Pododdziały (oddziały) wojskowe to przede wszystkim pododdziały z batalionów ratownictwa inżynieryjnego (bratinż), zespoły z jednostek wsparcia operacji usuwania skutków skażeń chemicznych i radioaktywnych, tj. chemiczno-radiacyjne zespoły awaryjne (CHRZA), pododdziały z jednostek wsparcia usuwania skutków zakażeń biologicznych (np. batalionu przeciwepidemicznego – bpepid) oraz pododdziały z jednostek logistycznych.

Sily Straży Granicznej to strażnice i graniczne posterunki kontrolne.

Sily organizacji pozarządowych to m.in. zrzeszenia, towarzystwa, związki, kluby i zespoły sportowe; stowarzyszenia agroturystyczne; stowarzyszenia wspierania rozwoju regionów i społeczeństwa; towarzystwa gospodarcze; organizacje pomocy społecznej, stowarzyszenia charytatywne; towarzystwa dobroczynne; fundacje; organizacje harcerskie; grupy inicjatywne; koła i komitety społeczne; towarzystwa społeczno-kulturalne; jednostki Ligi Obrony Kraju; jednostki Ligi Ochrony Przyrody; towarzystwa kombatanckie; stowarzyszenia religijne itp.

W sytuacjach kryzysowych organom władzy publicznej na poszczególnych szczeblach administracji publicznej mogą być przydzielane **dotatkowe siły wsparcia** ze szczebli nadrzędnych. Mogą to być np. kolumny transportu samochodowego, jednostki ratownictwa, pododdziały ochrony itp. Ponadto ważnym potencjałem ludzkim, który może być użyty do realizacji zadań logistycznych w sytuacjach kryzysowych, są mieszkańcy (obywatele) angażowani w ramach **obowiązku świadczeń osobistych i rzeczowych**.

Zasoby zaopatrzenia, które mogą być wykorzystywane do realizacji zadań logistycznych w sytuacjach kryzysowych, stanowią: zasoby materiałowe rezerw państwowych, zasoby materiałowe infrastruktury terenowej, zasoby materiałowe dostarczane przez organy nadrzędne, zasoby materiałowe dostarczane w ramach pomocy humanitarnej i charytatywnej itp.

Opracowanie własne.

Rys. 2. Zasoby zaopatrzenia wykorzystywane do zaopatrywania ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych

Zasoby materiałowe rezerw państwowych³⁵, które mogą być wykorzystywane do realizacji zadań logistycznych w sytuacjach kryzysowych, to przede wszystkim: podstawowe produkty rolne, produkty i półprodukty żywnościowe, leki i materiały medyczne oraz artykuły sanitarne. Zasoby te przechowywane są w państwowych magazynach rezerw. Rezerwami państwowymi zarządzają Agencja Rezerw Materiałowych oraz Agencja Rynku Rolnego.

Zasoby materiałowe infrastruktury terenowej, które mogą być wykorzystywane do realizacji zadań logistycznych w sytuacjach kryzysowych, to przede wszystkim

³⁵ **Rezerwy państwowe** to wyodrębniony majątek Skarbu Państwa. Dzielą się na rezerwy mobilizacyjne i rezerwy gospodarcze. W sytuacjach kryzysowych mogą być wykorzystywane zasoby materiałowe zgromadzone w ramach rezerw gospodarczych. Rezerwy te służą w szczególności do zaspokojenia podstawowych, surowcowych, materiałowych i paliwowych potrzeb gospodarki narodowej oraz do utrzymania ciągłości zaopatrywania ludności kraju w podstawowe produkty rolne, produkty i półprodukty żywnościowe, leki i materiały medyczne oraz artykuły sanitarne w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa państwa oraz w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa, a także do eliminowania lub łagodzenia zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarki narodowej, wynikających z nieprzewidywalnych zdarzeń i okoliczności oraz klęsk żywiołowych.

Rezerwy gospodarcze tworzą:

- a) minister właściwy ds. gospodarki – w zakresie rezerw surowców, materiałów i paliw;
- b) minister właściwy ds. zdrowia – w zakresie rezerw produktów leczniczych i wyrobów medycznych;
- c) prezes Agencji Rynku Rolnego – w zakresie rezerw produktów rolnych oraz produktów i półproduktów żywnościowych.

Por.: Ustawa z dnia 30 maja 1996 r. o rezerwach państwowych oraz zapasach obowiązkowych państw, DzU z 1996 r., nr 90, poz. 404 z późn. zm.

kim zapasy materiałowe (paliw, produktów rolnych, środków żywnościowych) zgromadzone (utrzymywane) w różnych przedsiębiorstwach, prowadzących działalność gospodarczą, a także zapasy ww. produktów utrzymywane przez mieszkańców. Głównymi źródłami (miejscami) utrzymywania (przechowywania) ww. produktów są: stacje paliw, bazy i hurtownie, magazyny regionalne, a także zakłady wytwórcze, np. takie jak: młyny, piekarnie, fabryki makaronów, rzeźnie, masarnie, przetwórnice warzyw i owoców, zakłady mleczarskie, supermarkety, sklepy itp. Korzystanie z ww. zasobów wymaga odpowiednich decyzji władz administracyjnych, w tym ustalenia zasad odpłatności.

Zasoby materiałowe dostarczane przez organy nadrzędne to zaopatrzenie (np. woda pitna, żywność, leki i materiały medyczne oraz artykuły sanitarne, koce i odzież, paliwa), którego dostawy do rejonów zdarzenia, w ramach wsparcia materiałowego, organizują nadrzędne organy administracji (organy władz powiatowych dla gmin, organy władz wojewódzkich dla powiatów itp.).

Zasoby materiałowe dostarczane przez organizacje humanitarne i charytatywne to przede wszystkim zaopatrzenie docierające do rejonu zdarzenia o skali klęski żywiołowej. Pochodzi zwykle ze zbiorów darów organizowanych przez organizacje rządowe i pozarządowe (np. Caritas Polska, Polski Czerwony Krzyż, Polski Komitet Pomocy Społecznej), a także zakupywane za pieniądze różnych fundacji.

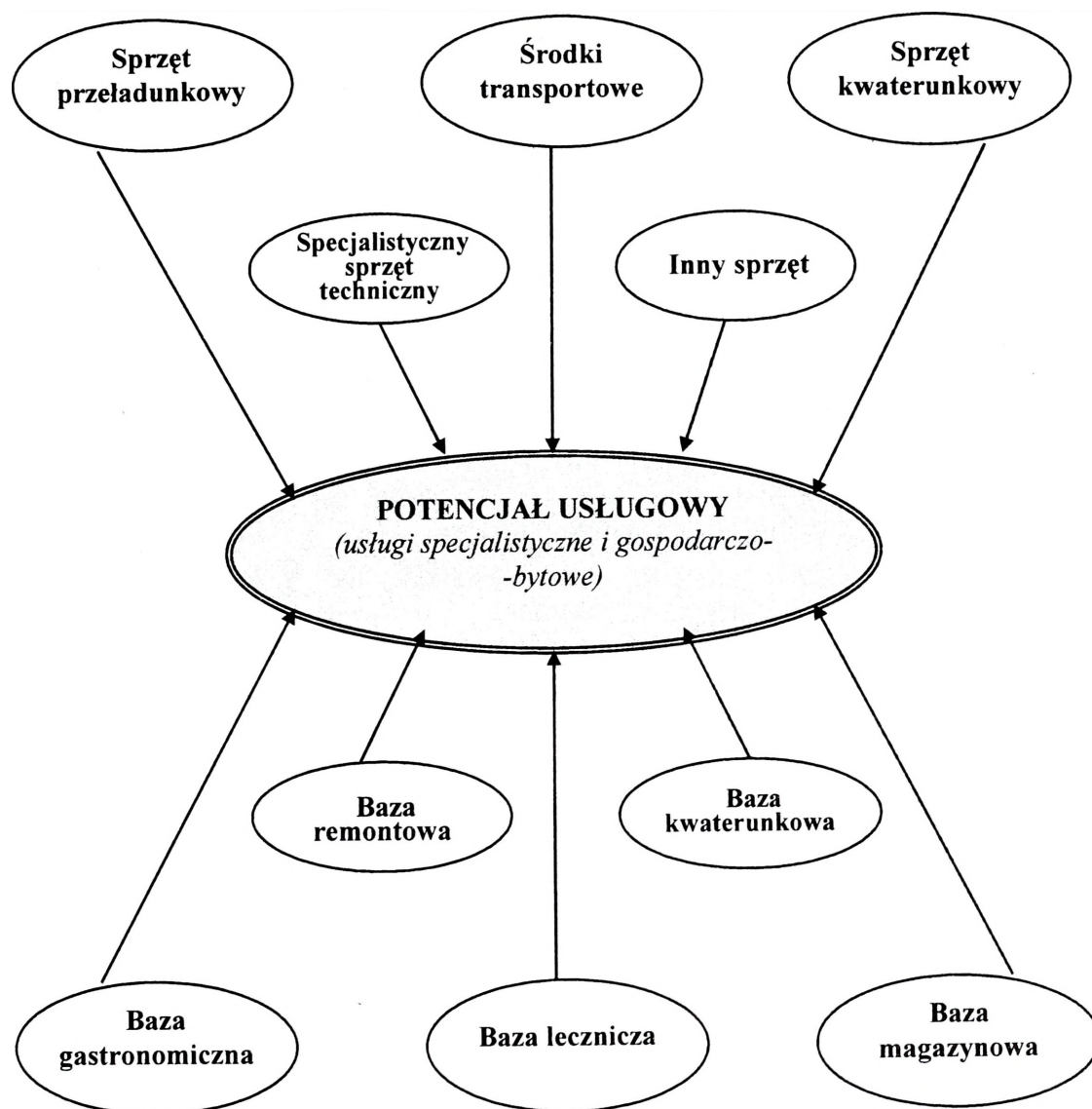
Potencjał usługowy, który może być wykorzystywany do realizacji zadań logistycznych w sytuacjach kryzysowych, to nieruchomości i rzeczy ruchome (zwykle wraz z ich obsługą) służące do świadczenia usług specjalistycznych i gospodarczo-bytowych. Do nieruchomości najczęściej wykorzystywanych do świadczenia usług logistycznych należą: baza lecznicza (szpitale, sanatoria, przychodnie lekarskie, apteki), baza gastronomiczna (restauracje, bary, stołówki, jadalnie), baza magazynowa (np. do gromadzenia zapasów środków spożywczych, leków i materiałów medycznych, odzieży, środków sanitarnych itp.), baza kwaterunkowa (internaty, domy wypoczynkowe, hotele, szkoły itp.), baza remontowa (zakłady i warsztaty remontowe) itp.

Z kolei najczęściej wykorzystywanymi rzeczami ruchomymi podczas świadczenia usług logistycznych są środki transportowe, sprzęt przeładunkowy, sprzęt kwaterunkowy oraz inny, specjalistyczny sprzęt techniczny (np. samochody chłodnie, samochody łańciste, ruchome warsztaty naprawcze, ruchome punkty handlowe itp.).

Usługami specjalistycznymi świadczonymi w sytuacjach kryzysowych na rzecz ludności najczęściej są usługi transportowe, medyczne oraz remontowe.

Usługami gospodarczo-bytowymi świadczonymi w sytuacjach kryzysowych są przede wszystkim: dostawy wody pitnej; dostawy chleba i innych środków żywnościowych; przygotowanie posiłków³⁶, organizacja punktów żywienia zbiorowego; organizacja tymczasowych miejsc zakwaterowania (noclegi, kąpiel, pranie bielizny, dostarczanie środków czystości i mediów komunalnych); organizacja usług handlowych, szewskich, krawieckich, fryzjerskich itp.

³⁶ W sytuacjach kryzysowych do przygotowania (gotowania) posiłków mogą być wykorzystywane również wojskowe kuchnie polowe. Mogą to być m.in. kuchnie: KP-340 – liczba żywionych 160 osób; RKP-340 – liczba żywionych 160 osób; KP-200 – liczba żywionych 100 osób; KP-75 – liczba żywionych 30 osób. Charakterystykę techniczną kuchni polowych zawiera tabela 7 załącznika 4, *ibid.*, s. 117.

Opracowanie własne.

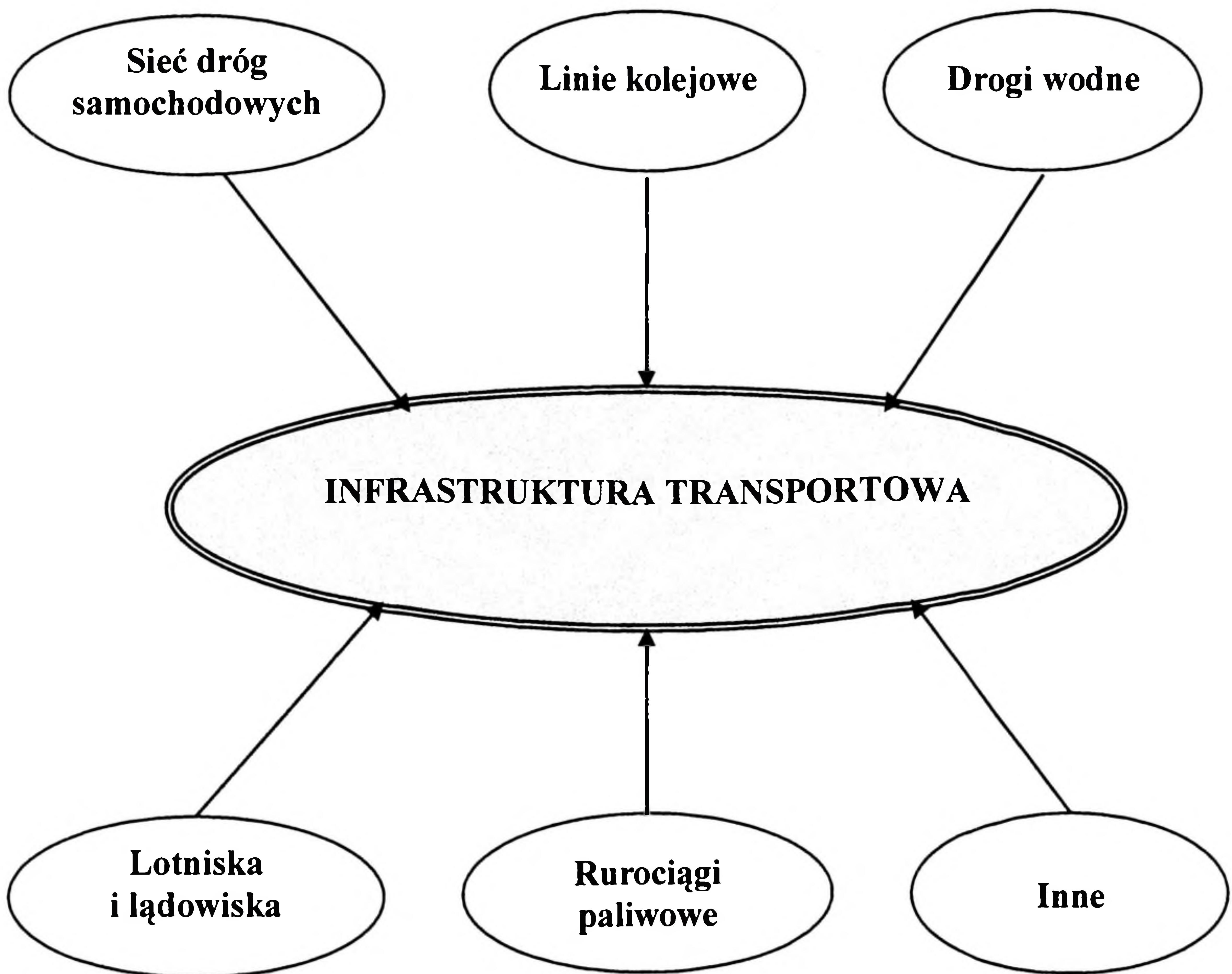
Rys. 3. Potencjał usługowy, który może być wykorzystywany do realizacji zadań logistycznych na rzecz ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych

Infrastruktura transportowa w sytuacjach kryzysowych służy do „pokonania czasu i przestrzeni”. Składają się na nią: sieć dróg samochodowych, linie kolejowe, drogi wodne (śródlądowe i morskie), lotniska i lądowiska linii lotniczych (lotnictwa transportowego), rurociągi paliwowe oraz inne (drogi gruntowe, szlaki – trasy po bezdrożach itp.).

W sytuacjach kryzysowych spowodowanych np. klęską naturalną, awarią techniczną, aktem terrorystycznym bardzo często dochodzi do uszkodzenia (bądź

zniszczenia) odcinków (fragmentów) sieci transportowej i znajdujących się na niej obiektów inżynierskich (mostów, wiaduktów, tuneli, przepustów). W związku z tym realizacja zadań transportowych (dowóz zaopatrzenia, ewakuacja medyczna, ewakuacja ludności, ewakuacja mienia) w sposób zasadniczy zależy będzie od szybkości odbudowy zniszczonych odcinków i obiektów sieci transportowej. Ponadto sposób i zakres tej odbudowy decydować będzie o zdolności transportowej sieci, tj. przepustowości dróg samochodowych, przelotności linii kolejowych itp.

Nietrudno zauważyć, że problemy związane z utrzymaniem sieci transportowej w stanie przejezdności powinny być rozwiązywane przez zespoły zarządzania kryzysowego w okresie zapobiegania skutkom katastrofy naturalnej, awarii technicznej itp., w okresie akcji ratowniczej oraz w czasie usuwania skutków zdarzenia.

Opracowanie własne.

Rys. 4. Infrastruktura transportowa, która może być wykorzystywana do realizacji zadań logistycznych na rzecz ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych

1.2.3. Ogólne właściwości organizacji zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych

Organizacja³⁷ zabezpieczenia logistycznego w sytuacjach kryzysowych powinna zapewnić w pierwszej kolejności – skuteczną realizację niezbędnych dostaw zaopatrzenia i usług logistycznych na rzecz ludności poszkodowanej w strefach zagrożeń (w przypadku ewakuacji ludności również w tymczasowych miejscach zakwaterowania), a w następnej kolejności – siły i środki niezbędne do ratowania i ewakuacji mienia, minimalizacji strat, usuwania zniszczeń i likwidacji szkód.

Zadania zabezpieczenia logistycznego (dostawy zaopatrzenia i usługi logistyczne) ludności poszkodowanej powinny być realizowane przy użyciu wszystkich dostępnych sił i środków będących w dyspozycji poszczególnych szczebli administracji publicznej oraz sektora prywatnego (m.in. w ramach świadczeń osobistych i rzeczowych) i publicznego, a także w ramach współdziałania cywilno-wojskowego organizowanego na szczeblu województwa.

Podstawowymi źródłami pozyskiwania zaopatrzenia dostarczanego poszkodowanej ludności (osobom) w sytuacji kryzysowej są zapasy zgromadzone w ramach **rezerw państwowych** oraz **zasoby materiałowe terenowej infrastruktury logistycznej**.

Usługi logistyczne w sytuacji kryzysowej realizowane są przede wszystkim w oparciu o terenowy potencjał ludzki, potencjał usługowy oraz potencjał transportowy, a także przy wykorzystaniu obowiązku **świadczeń osobistych i rzeczowych**.

W realizacji dostaw zaopatrzenia oraz świadczenia usług logistycznych na rzecz ludności poszkodowanej, oprócz organów władzy i administracji publicznej, uczestniczą (mogą uczestniczyć) również organizacje humanitarne i inne organizacje społeczne, jednostki (oddziały, pododdziały) wojskowe oraz osoby prawne i fizyczne.

Zasadnicze znaczenie dla skutecznej realizacji zadań zabezpieczenia logistycznego w sytuacjach kryzysowych ma hierarchiczne podejmowanie działań, tzn. możliwie na najniższym poziomie zarządzania, który może sobie poradzić z zakresem realizowanych przedsięwzięć logistycznych.

W procesie realizacji zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej pierwszoplanowymi zadaniami są: udzielanie pomocy medycznej, dostarczanie wody pitnej, energii (elektrycznej, cieplnej)³⁸, żywności, odzieży, lekarstw, środków czystości, a także wyszukiwanie i zbiórka zabitych (zmarłych) oraz organizacja ich pochówku. Ponadto w razie potrzeby organizowana jest ewakuacja ludzi oraz urządzane są dla nich tymczasowe miejsca zakwaterowania. Natomiast siły i środki kierowane do ratowania mienia, minimalizacji strat oraz likwidacji znisz-

³⁷ **Organizacja** jest tu postrzegana jako sposób, system zorganizowania czegoś, urządzenie czegoś. Patrz: *Słownik języka polskiego*, t. 2, Wyd. PWN, Warszawa 1979, s. 540.

³⁸ W literaturze przedmiotu dostarczanie energii nazywane jest również „zaopatrywaniem w nośniki energii”.

czeń i szkód to przede wszystkim zespoły ewakuacyjne i transportowe, ekipy ratownicze i budowlane wyposażone w środki transportowe, sprzęt przeładunkowy i inne środki i narzędzia.

W każdej sytuacji kryzysowej, niezależnie od jej przyczyny, organizacja zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej obejmuje następujące fazy:

1) **fazę wstępną** – w której zwykle następuje nagły rozwój zagrożenia, którego charakter może przerastać wielkość potencjału logistycznego³⁹ przygotowanego w danym rejonie do reagowania kryzysowego;

2) **fazę integracji** – w której następuje zespolenie (zgrywanie) wszystkich dostępnych sił i środków logistycznych, adekwatnych do wielkości realizowanych zadań logistycznych;

3) **fazę usuwania skutków** – w której do akcji wkraczają inne niż ratownicze służby, takie jak przedsiębiorstwa transportowe, firmy remontowe, przedsiębiorstwa budowlane itp.;

4) **fazę przywracania stanu pierwotnego** – w której następuje odtworzenie zniszczonej infrastruktury, pracy służb technicznych, zaopatrzeniowych, pomocy socjalnej i innych.

Z oceny powyższych faz wynika, że fazę wstępną powinien poprzedzać okres przygotowawczy, w którym prognozuje się rodzaje i skalę możliwych zagrożeń i wynikające z nich m.in. zadania logistyczne. Te z kolei stanowią podstawę do planowania niezbędnego potencjału logistycznego, tzn. organizowania potencjału ludzkiego, gromadzenia zapasów zaopatrzenia (rezerw materiałowych), szkolenia organów logistycznych, przygotowania sprzętu itp.

W **fazie wstępnej** zakres (skala) realizowanych dostaw zaopatrzenia oraz świadczonych usług logistycznych dla ludności poszkodowanej ograniczony jest do niezbędnego minimum (np. pomoc medyczna wykonywana jest „ze wskazań życiowych”). Celem zabezpieczenia logistycznego organizowanego w tej fazie jest bowiem dotarcie z pomocą do wszystkich poszkodowanych, ratowanie ich życia i zdrowia oraz zapewnienie im niezbędnych warunków przetrwania.

Z kolei realizacja zadań logistycznych w **fazie integracji** zależeć będzie przede wszystkim od sprawnego zarządzania procesem dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług logistycznych. Wyrażać się ono powinno w dążeniu do racjonalnego wykorzystania potencjału logistycznego znajdującego się w rejonie (obszarze) objętym sytuacją kryzysową oraz wsparcia logistycznego kierowanego przez nadrzędne organy administracji, a także pozyskiwanego w ramach współdziałania cywilno-wojskowego. W tej fazie zakres (skala) dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług logistycznych z reguły wzrasta w związku z możliwością uruchomienia (zaanga-

³⁹ **Potencjał logistyczny** to przede wszystkim grupy logistyczne zespołów zarządzania kryzysowego, zespoły ludzkie realizujące dostawy zaopatrzenia oraz świadczące usługi – zgromadzone zapasy zaopatrzenia, środki transportowe, sprzęt przeładunkowy, urządzenia infrastruktury terenowej (magazyny, przychodnie lekarskie, szpitale, warsztaty remontowe) wykorzystywane do świadczenia usług gospodarczo-bytowych, medycznych, remontowych, handlowych itp.

zowania) potencjału logistycznego adekwatnego do wielkości potrzeb logistycznych ludności poszkodowanej.

W **fazie usuwania skutków** wysiłek logistyczny „preadresowany” jest z niesienia pomocy dla poszkodowanej ludności (osób) na działania mające normalizować sytuację w rejonie zagrożenia (zdarzenia). Będą to z reguły zadania transportowe związane z przewozem ludzi, sprzętu i materiałów niezbędnych do likwidacji zniszczeń, a także przedsięwzięcia związane z magazynowaniem i dystrybucją gromadzonych zasobów materiałowych.

Faza przywracania stanu pierwotnego jest zwykle długotrwała. Z logistycznego punktu widzenia jest poszerzoną kontynuacją fazy usuwania skutków, w której dominują przedsięwzięcia transportowe i magazynowe.

Specyfika realizacji zadań logistycznych na rzecz ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych oraz ich rozmach zależą od rodzaju zagrożenia (przyczyny powodującej sytuację kryzysową) oraz skali ich występowania (liczby poszkodowanych osób, strat w mieniu, tempa rozwoju zagrożenia itp.). Głównym organizatorem (kierownikiem) przedsięwzięć logistycznych, w zależności od skali zagrożenia, będzie wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta, wojewoda, właściwy minister. Jednak inicjatorem zadań logistycznych będą zawsze grupy (zespoły) logistyczne (grupa zabezpieczenia logistycznego i grupa opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej): w gminie – gminnego zespołu zarządzania kryzysowego (GZZK), w powiecie – powiatowego zespołu zarządzania kryzysowego (PZZK), w województwie – wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego (WZZK), a na poziomie krajowym – Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (RzZZK).

1.2.4. Zasady organizacji zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych

Po analizie czynników determinujących organizację zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych oraz specyfiki realizacji zadań tego zabezpieczenia nietrudno zauważyć, że opiera się ono (musi się opierać) na szczególnych (specyficznych) zasadach. Są to: zapewnienie szybkiej pomocy rannym i chorym oraz możliwości przetrwania wszystkim poszkodowanym; gromadzenie i ochrona zapasów zaopatrzenia; ścisła reglamentacja środków zaopatrzenia i usług logistycznych; priorytety dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług logistycznych; specyfika „produktu logistycznego”; wykorzystanie zasobów logistycznych infrastruktury terenowej; wsparcie logistyczne udzielane przez nadrzędne władze (organy administracji publicznej); organizacja współdziałania logistycznego z sąsiadami; wykorzystanie świadczeń osobistych i rzeczowych oraz zasada skuteczności.

Zapewnienie szybkiej pomocy rannym i chorym oraz możliwości przetrwania wszystkim poszkodowanym jest zasadą nadrzędną. Udzielenie szybkiej (jak to tylko możliwe) pomocy rannym i chorym jest podstawowym warunkiem pomyśl-

ności w ratowaniu ich życia i zdrowia oraz w dalszym ich leczeniu. Z kolei zapewnienie możliwości przetrwania wszystkim poszkodowanym wskazuje z jednej strony, że pomoc logistyczna (dostawy zaopatrzenia i usługi logistyczne) może być realizowana według minimalnych (umożliwiających przetrwanie – przeżycie) norm zaopatrzenia. Jednak, z drugiej strony, potrzeba udzielania tej pomocy wszystkim poszkodowanym w krótkim (czasami ekstremalnie krótkim) czasie powoduje, że skala przedsięwzięć logistycznych zwykle jest bardzo duża.

Gromadzenie i ochrona zapasów zaopatrzenia jest przedsięwzięciem standardowym, stale towarzyszącym wszelkiej działalności logistycznej. Ma ono miejsce jeszcze w okresie zapobiegania sytuacjom kryzysowym (zapasy zaopatrzenia gromadzone są zgodnie z prowadzonymi prognozami), a intensyfikowane jest w momencie zaistnienia sytuacji kryzysowej. Gromadzone są wówczas zapasy zaopatrzenia docierające jako wsparcie logistyczne organizowane przez nadrzędne organy administracji publicznej oraz uzyskiwane w ramach współdziałania logistycznego z sąsiadami i różnymi instytucjami oraz przedsiębiorstwami. Celem ochrony gromadzonych zapasów jest zapobieganie ich niekontrolowanej dystrybucji, a także kradzieży.

Ścisła reglamentacja środków zaopatrzenia i usług logistycznych wynika z potrzeby racjonalnego gospodarowania tą częścią potencjału logistycznego w sytuacjach niedoboru, a także ma na celu zapewnienie dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług wszystkim poszkodowanym (uprawnionym).

Priorytety⁴⁰ dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług logistycznych (tzn. ich ustalenie) w sytuacjach kryzysowych są koniecznością wynikającą z faktu, że pomoc logistyczna nie może jednocześnie dotrzeć do wszystkich poszkodowanych, a ponadto pilność udzielenia tej pomocy poszczególnym grupom poszkodowanych zwykle jest różna.

Specyfika „produktu logistycznego” w sytuacjach kryzysowych polega na tym, że organizowane dostawy zaopatrzenia oraz świadczone usługi muszą być przygotowane w sposób uwzględniający istniejące warunki (czynniki kryzysu). Na przykład potrzeba pakowania produktów w opakowania wodoszczelne w przypadku powodzi lub intensywnych opadów deszczu; masa kompletowanych ładunków (dostaw) powinna być dostosowana do użytkowanych środków przeładunkowych, a jeżeli przeładunki wykonywane są sposobem ręcznym, to ich masa (waga) nie powinna być większa niż 20–25 kg; gotowość produktów do spożycia powinna uwzględniać warunki (możliwości) ich przygotowania przez ludność poszkodowaną itp.

Wykorzystanie zasobów logistycznych infrastruktury terenowej w sytuacjach kryzysowych powinno mieć priorytet. Zasobami tymi zwykle są miejscowe magazyny i składy zaopatrzenia (żywności, paliw płynnych i stałych, materiałów

⁴⁰ **Priorytet** to pierwszeństwo; coś, co ma (lub czemu się daje) pierwszeństwo przed czymś innym; pierwszoplanowa rzecz, pierwszorzędna sprawa; najważniejsze zadanie; coś, co jest główne, czołowe, pierwszorzędne, pierwszoplanowe.

medycznych i sanitarnych, odzieży), warsztaty i zakłady remontowe, przedsiębiorstwa transportowe, zakłady świadczące usługi gospodarcze i bytowe (jadłodajnie, restauracje, piekarnie, przetwórnice spożywcze, hotele, internaty), a także różne obiekty infrastruktury (budynki, budowle). Racjonalne wykorzystanie terenowych (miejscowych) zasobów logistycznych ogranicza potrzebę ich dostaw z zewnątrz (spoza rejonu dotkniętego sytuacją kryzysową).

Wsparcie logistyczne udzielane przez nadrzędne władze (organy administracji publicznej) powinno być uwzględnione w prognozowaniu i planowaniu zabezpieczenia logistycznego poszkodowanej ludności w rejonach zagrożeń. Umożliwi to zmniejszenie własnego potencjału logistycznego przygotowywanego na czas sytuacji kryzysowej, a co za tym idzie – obniżenie związanych z nim kosztów. Jest to działanie ogólnie stosowane, bowiem własny potencjał logistyczny, w sytuacji możliwości jego wsparcia przez władze nadrzędne, ustalany jest zwykle na poziomie średnich potrzeb.

Organizowanie współdziałania logistycznego z sąsiadami jest stałym i typowym rozwiązaniem, stosowanym w zarządzaniu logistycznym zasobami. Sąsiedzi zwykle są najbliższym partnerem, który w stosunkowo krótkim czasie (na zasadzie wzajemności) może udzielić różnorodnego wsparcia logistycznego.

Wykorzystanie świadczeń osobistych i rzeczowych w procesie realizacji zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych ma fundamentalne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z dostępności tych świadczeń w rejonie zdarzenia, a także z dobrej znajomości terenu i sytuacji przez osoby wykonujące te świadczenia. Ponadto zdecydowana większość przedsięwzięć (zadań) przewidzianych do realizacji w ramach świadczeń osobistych i rzeczowych bezpośrednio i pośrednio ma związek z dostawami zaopatrzenia i świadczeniem usług logistycznych. Są to m.in. zabezpieczenie źródeł wody pitnej i środków spożywczych; udzielenie pierwszej pomocy, w tym medycznej, osobom które uległy nieszczęśliwym wypadkom; udział w akcjach ratowniczych; udostępnianie i użytkowanie nieruchomości lub rzeczy ruchomych; udostępnianie pomieszczeń (kwaterek) itp.⁴¹

Zasada skuteczności, jako wiodąca zasada obowiązująca w logistyce, preferuje sposób i zakres użycia dostępnych sił i środków (zasobów logistycznych) gwarantujące pomyślne wykonanie zadania. Jednocześnie podkreśla się w niej, że w sytuacjach kryzysowych nie ma obowiązku weryfikacji decyzji (o użyciu potencjału logistycznego) pod względem ekonomicznym (np. rozpatrując racjonalność postępowania według ekonomizacji działań, czyli oszczędności i wydajności). Mówiąc innymi słowy, dopuszcza się zastosowanie rozwiązań droższych, porównując je np. z rozwiązaniami stosowanymi w działalności gospodarczej, pod warunkiem że sprzyjają one ratowaniu życia i zdrowia większej niż w innych przypadkach liczbie osób poszkodowanych.

⁴¹ Por.: *Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej*, DzU z 2002 r., nr 62, poz. 558, art. 22.

1.3. Współczesne oczekiwania wobec zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych

Zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych jest integralną częścią zarządzania kryzysowego⁴², tj. zarządzania realizowanego w sytuacjach kryzysowych. Wobec tego jest zdeterminowane czynnikami towarzyszącymi zarządzaniu kryzysowemu oraz warunkami wynikającymi z istoty logistyki, w tym logistyki sytuacji kryzysowych, zarządzania logistycznego oraz zabezpieczenia logistycznego.

Zarządzanie kryzysowe to przede wszystkim zarządzanie organizacją (systemem) *pod presją*, realizowane na rzecz rozwiązywania napiętych sytuacji. Ponadto w postrzeganiu zarządzania kryzysowego wyróżnia się, że: jest ono integralną częścią zarządzania bezpieczeństwem w ogóle, w tym bezpieczeństwem narodowym; jest zarządzaniem organizacją (systemem) *w stanie ryzyka*; polega na obniżaniu napięć i przeciwdziałaniu konfliktom lub sytuacjom trudnym o charakterze niekonfliktowym; jest przeciwdziałaniem eskalacji kłopotliwych zjawisk; polega na przywracaniu stanu normalnego lub utrzymaniu tego stanu mimo wystąpienia symptomów sytuacji kryzysowej; odrzucane są problemy marginalne i wątpliwe, które przekazywane są instytucjom niezajmującym się sytuacją kryzysową.

Natomiast do warunków wynikających z istoty logistyki, zarządzania logistycznego oraz zabezpieczenia logistycznego należy zaliczyć przede wszystkim sposób postrzegania: logistyki jako nauki bądź dyscypliny naukowej; istoty logistyki sytuacji kryzysowych; elementów składowych zarządzania logistycznego oraz przedsięwzięć realizowanych w ramach zabezpieczenia logistycznego.

Najkorzystniejszymi [według opinii E.N.] definicjami *logistyki*, przydatnymi (przez analogię) do wykorzystania w procesie zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych są następujące:

Logistyka – *to dziedzina wiedzy o racjonalnym, kompleksowym i ekonomicznym masowo-energetyczno-informacyjnym zabezpieczeniu funkcjonowania systemów działania, przy istniejących zasobach, ograniczeniach, zakłóceniach występujących w zadanych warunkach i czasie* (S. Niziński).

Logistyka (w układzie funkcjonalnym) – *obejmuje planowanie i kształtowanie wszystkich procesów w obrębie systemu i między systemami społecznymi (podmioty gospodarcze, zrzeszenia itp.), które służą pokonywaniu przestrzeni i czasu, a także ich sterowanie, regulację i kontrolę* (W. Kirsch).

Logistyka – *jest procesem zarządzania całym łańcuchem dostaw zaopatrzenia i usług (logistycznych)*. Jest to współczesne postrzeganie logistyki. Przytoczony

⁴² **Zarządzanie kryzysowe** jest specyficzną formą zarządzania. Pojęcie to przyjmowane jest jako odpowiednik angielskojęzycznego wyrażenia *crisis management activity*, które obejmuje zarządzanie nie tylko w czasie trwania kryzysu, ale również w fazie jego rodzenia się, rozwoju, przesilenia i powrotu do stabilności w nowej już sytuacji. Por.: *Zarządzanie kryzysowe w sytuacji klęski żywiołowej*, red. E. Nowak, TWO, „Zeszyt Problematyczny” 2006, nr 1(45), s. 36.

w tej definicji termin „łańcuch dostaw”⁴³ należy rozumieć jako wieloetapowy przepływ materiału (surowców, półfabrykatów, wyrobów, towarów) i usług (np. transportowych, remontowych, medycznych, gospodarczo-bytowych) od swego oryginalnego źródła – poprzez wszystkie formy pośrednie – aż do końcowego odbiorcy (konsumenta). Uwzględnia się w nim: źródła surowców i ich dostawców, strategię zakupu i gromadzenia surowców, fizyczne przepływy materiałów, przepływy fizyczne wewnątrz przedsiębiorstwa oraz przechowywanie produktów finalnych, ich dystrybucję, magazynowanie i transport.

Wobec powyższego można powiedzieć, że przedmiotem logistyki są przepływy fizyczne mediów gospodarczych (surowców, materiałów, wyrobów, towarów i usług) oraz towarzyszące im strumienie informacyjne, funkcjonujące w strukturze zintegrowanego systemu logistycznego. Natomiast **integracja zarządzania procesami logistycznymi** w przedsiębiorstwie ma na celu zapewnienie odpowiedniego poziomu obsługi odbiorcy (klienta). Indywidualne cząstkowe optymalizowanie poszczególnych procesów logistycznych, tj. zaopatrywania, produkcji i dystrybucji, nie gwarantuje optymalizacji działalności gospodarczej. Dopiero optymalizacja całościowa, uwarunkowana integracją i koordynacją systemową wszystkich procesów logistycznych, pozwala na uzyskanie efektów synergicznych⁴⁴, gwarantujących najwyższą sprawność i niezawodność działania.

Zarządzanie logistyczne w systemie (w organizacji) ma na celu spowodowanie wzrostu efektywności funkcjonowania i umocnienie jego pozycji w otaczającym go środowisku. Cel ten osiąga się przez: skrócenie terminu dostaw zaopatrzenia i usług dla odbiorców, optymalizację zapasów zaopatrzenia, zwiększenie efektywności wykorzystania posiadanego potencjału (np. sił i środków logistycznych), redukcję kosztów logistycznych itp. Na zarządzanie logistyczne systemem (organizacją) składa się: formułowanie strategii, planowanie oraz sterowanie i kontrola procesów przepływu usług i zaopatrzenia (w tym jego magazynowania), a także dotyczących ich informacji. Czynności te mają na celu jak najlepsze dostosowanie się do potrzeb odbiorców (dostaw zaopatrzenia i usług) i zaspokojenie tych potrzeb.

Strategia logistyczna organizacji zawiera sposób realizacji jej celów. W związku z tym mogą być formułowane strategie dotyczące: technologii dostaw i usług, inwestycji logistycznych, jakości usług itp.

Plan logistyczny organizacji zwykle ukierunkowany jest na: optymalizację zapasów zaopatrzenia, racjonalizację wykorzystania sił i środków logistycznych, wzrost skuteczności dostaw zaopatrzenia i usług, optymalizację kosztów itp.

⁴³ **Łańcuch logistyczny** jako baza logistyki to taki łańcuch magazynowo-transportowy, który stanowi technologiczne połączenie punktów magazynowych i przeładunkowych drogami przewozów towarów oraz organizacyjne i finansowe skoordynowanie operacji, procesów zamówień i polityki zapasów wszystkich ogniw tego łańcucha.

⁴⁴ **Synergia** to współdziałanie różnych czynników skuteczniejsze niż suma ich oddzielnych działań, całość jest większa od sumy ich części. W znaczeniu organizacyjnym synergia oznacza, że poszczególne działy organizacji współpracują ze sobą i – oddziałując na siebie – stają się wydajniejsze, niż gdyby każdy z nich działał w odosobnieniu.

Sterowanie i kontrola procesów przepływu usług i zaopatrzenia to funkcja operacyjna zarządzania logistycznego. Wynika ona z potrzeby koordynowania procesów zamówień, transportu, magazynowania i gromadzenia zapasów, przy jednoczesnym dążeniu do minimalizowania kosztów działalności logistycznej.

Logistyka sytuacji kryzysowych (traktowana jako specjalność⁴⁵ naukowa) to suma wszystkich działań (organów logistycznych), dzięki którym dokonuje się kształtowanie, sterowanie i kontrola procesów zaopatrzeniowych i usługowych w łańcuchach logistycznych organizowanych w rejonach zagrożeń (zdarzeń). Poprzez integrację i synchronizację (harmonizację) tych działań niezbędnie konieczne zaopatrzenie i usługi logistyczne powinny dotrzeć do wszystkich odbiorców (ludności poszkodowanej) przede wszystkim we właściwym czasie i miejscu.

Myślą przewodnią *działań logistycznych* podejmowanych w sytuacjach kryzysowych jest możliwie jak najszybsze dotarcie z niezbędnymi dostawami zaopatrzenia i usługami logistycznymi do wszystkich potrzebujących. Wielkość niezbędnie koniecznych dostaw zaopatrzenia oraz zakres usług logistycznych mogą być określone według minimalnych norm, bowiem istotą podejmowanych działań logistycznych jest zapewnienie ludności poszkodowanej możliwości przetrwania.

Zabezpieczenie logistyczne ludności poszkodowanej należy postrzegać jako funkcję realizacyjną logistyki w sytuacjach kryzysowych. Jest pojęciem „zbiorczym” określającym dostawy zaopatrzenia i usługi logistyczne organizowane przez organy logistyczne (grupy zabezpieczenia logistycznego oraz grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej zespołów zarządzania kryzysowego – ZZK) i realizowane siłami i środkami (logistycznymi) będącymi w dyspozycji ZZK działających na poszczególnych szczeblach administracji publicznej. Można więc powiedzieć, że zabezpieczenie logistyczne w sytuacjach kryzysowych to proces zasilania ludności poszkodowanej dostawami środków zaopatrzenia i świadczenia usług (logistycznych i medycznych) niezbędnych jej ratowania życia i zdrowia oraz do przetrwania (w okresie sytuacji kryzysowej). Obejmuje ono: zaopatrzenie w wodę do picia, usługi gospodarczo-bytowe, pomoc medyczną i socjalną oraz organizację ewakuacji ludności (osób poszkodowanych) i mienia.

Wobec uwarunkowań wynikających z przedstawionego powyżej sposobu postrzegania zarządzania logistycznego i logistyki (jako dziedziny naukowej bądź dziedziny wiedzy dostarczającej rozwiązań zapewniających wysoką efektywność działań) sprawne zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych powinno zapewnić ludności poszkodowanej co najmniej minimalne niezbędne dostawy podstawowego zaopatrzenia i świadczenie podstawowych usług specjalistycznych i socjalno-bytowych oraz dotarcie z tymi dostawami i usługami do wszystkich osób poszkodowanych w możliwie krótkim czasie.

⁴⁵ Autor [E.N.] przyjął następującą hierarchiczną klasyfikację pojęć naukowych: najwyższym jest „dziedzina naukowa”, w której wyróżniane są „dyscypliny naukowe”, które z kolei dzielą się na „specjalności naukowe”.

Pomyślne spełnienie powyższych oczekiwań wymaga od organizatorów i realizatorów zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej umiejętności optymalnego (bądź przynajmniej racjonalnego) wykorzystania potencjału logistycznego, organizacji współdziałania ze wszystkimi podmiotami uczestniczącymi bezpośrednio i pośrednio w tym zabezpieczeniu, a ponadto wiedzy i umiejętności racjonalizowania kosztów działań logistycznych.

ORGANIZACJA ZARZĄDZANIA LOGISTYCZNEGO W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

2.1. Istota i zakres zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych

Zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych jest integralną częścią zarządzania kryzysowego i należy do ZZK (jego bezpośrednimi realizatorami są grupy logistyczne tych zespołów, tj. grupa zabezpieczenia logistycznego oraz grupa opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej) powoływanych na wszystkich szczeblach administracji publicznej. Obejmuje ono: formułowanie strategii działania, planowanie, inicjowanie i sterowanie oraz kontrolę procesu realizacji zadań logistycznych i wymiany niezbędnych informacji od punktów nadania (od dostawców) do punktów docelowych (do odbiorców) w celu ratowania osobom poszkodowanym życia i zdrowia oraz zapewnienia im niezbędnych warunków do przetrwania sytuacji kryzysowej.

Strategia logistyczna realizacji dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług na rzecz ludności (osób) poszkodowanej wyraża się w misji i celu działania. *Misją* jest dążenie do dotarcia (z dostawami zaopatrzenia i usługami logistycznymi) do wszystkich poszkodowanych w możliwie krótkim czasie, natomiast *celem* – zapewnienie im niezbędnych warunków przetrwania.

Planowanie logistyczne dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług na rzecz poszkodowanych ukierunkowane jest na:

- minimalizację czasu dotarcia zaopatrzenia i usług logistycznych do osób poszkodowanych;
- zapewnienie co najmniej minimalnych niezbędnych dostaw zaopatrzenia i usług logistycznych dla wszystkich poszkodowanych;
- optymalne wykorzystanie posiadanego potencjału logistycznego;
- organizację współdziałania pomiędzy jednostkami wykonawczymi uczestniczącymi w realizacji zadań logistycznych;
- dążenie, w miarę możliwości, do ograniczenia kosztów realizacji zadań logistycznych.

Inicjowanie i sterowanie zadaniami logistycznymi obejmuje czynności mające na celu przygotowanie, a następnie podjęcie działań związanych z realizacją procesu dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług na rzecz poszkodowanej ludności, a także dążenie do podtrzymywania i usprawniania tego procesu.

Kontrola prowadzona jest w celu porównywania wyników działania logistycznych organów kierowania i jednostek wykonawczych uczestniczących w realizacji zadań logistycznych na rzecz poszkodowanej ludności z jego celem – po to, by dokonywać systematycznej oceny i, w przypadku ujawnienia odchylenia, wprowadzić niezbędną modyfikację.

Zarządzanie logistyczne (dostawami zaopatrzenia i świadczeniem usług logistycznych dla ludności poszkodowanej) w sytuacjach kryzysowych prowadzone jest we wszystkich fazach zarządzania kryzysowego, tj.: zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy.

W *fazie zapobiegania* polega przede wszystkim na prognozowaniu sytuacji logistycznej (w tym medycznej), określeniu źródeł zaopatrzenia oraz potencjału usługowego (do świadczenia usług logistycznych), bilansowaniu dostępnych zasobów logistycznych z prognozowanymi potrzebami ludności poszkodowanej oraz planowaniu realizacji zadań logistycznych na wypadek sytuacji kryzysowych.

W *fazie przygotowania* polega przede wszystkim na zaplanowaniu procedur realizacji dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług logistycznych w sytuacjach kryzysowych, a także podejmowaniu działań mających na celu zapewnienie (zgromadzenie) zasobów logistycznych niezbędnych do skutecznego realizowania zadań logistycznych, a w szczególności na:

a) weryfikowaniu opracowanych załączników funkcjonalnych (logistycznych) do *planów reagowania kryzysowego*, w tym planowaniu sposobów (wariantów) realizacji zadań logistycznych;

b) tworzeniu warunków organizacyjnych i technicznych do sprawnego zarządzania logistycznego;

c) tworzeniu warunków do realizacji zadań logistycznych dotyczących: pomocy medycznej, dostaw wody, energii, żywności, odzieży, pościeli, lekarstw, środków sanitarnych i higieny osobistej oraz organizacji tymczasowych miejsc zakwaterowania na wypadek ewakuacji ludności;

d) szkoleniu i doskonaleniu organów i jednostek wykonawczych przewidzianych do realizacji zadań logistycznych.

W *fazie reagowania* polega przede wszystkim na podejmowaniu przedsięwzięć logistycznych związanych z udzielaniem pomocy medycznej poszkodowanym, organizacją dla nich dostaw zaopatrzenia (w pierwszej kolejności wody pitnej, żywności, lekarstw, odzieży) oraz świadczeniem usług gospodarczo-bytowych i specjalistycznych, organizacją tymczasowych miejsc zakwaterowania, przedsięwzięć sanitarnohigienicznych i przeciwepidemicznych, a także ratowaniem zasobów dziedzictwa kulturowego, środowiska i infrastruktury krytycznej. Z uwagi na masowy charakter zdarzeń zachodzących w sytuacjach kryzysowych oraz interdyscyplinarny charakter podejmowanych w tej fazie działań szczególna rola zarządzania logistycznego wyraża się w *koordynowaniu użycia wszystkich sił i środków logistycznych* będących w dyspozycji organów administracji publicznej, przedsiębiorców, organizacji społecznych i humanitarnych oraz poszczególnych obywateli.

Treści zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych

Faza zarządzania kryzysowego	Treść zarządzania logistycznego
FAZA ZAPOBIEGANIA	<ul style="list-style-type: none"> • prognozowanie sytuacji logistycznej, w tym medycznej, • określenie źródeł zaopatrzenia oraz potencjału usługowego, • bilansowanie zasobów logistycznych
FAZA PRZYGOTOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • weryfikacja i planowanie realizacji zadań logistycznych, • tworzenie warunków organizacyjnych i technicznych do zarządzania logistycznego, • tworzenie warunków do realizacji zadań logistycznych, • szkolenie i doskonalenie organów wykonawczych przewidzianych do realizacji zadań logistycznych
FAZA REAGOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • organizacja pomocy medycznej dla poszkodowanych w strefach zagrożeń, • organizacja dostaw zaopatrzenia ludności poszkodowanej, • organizacja ewakuacji ludzi i mienia ze stref zagrożeń, • organizacja usług gospodarczo-bytowych i specjalistycznych na rzecz osób poszkodowanych, • organizacja tymczasowych miejsc zakwaterowania, • organizacja przedsięwzięć sanitarnohigienicznych i przeciwepidemicznych w strefach zagrożenia i tymczasowych miejscach zakwaterowania, • organizacja opieki psychologicznej, • organizacja ratowania i ewakuacji zwierząt ze stref zagrożenia, • organizacja opieki oraz pomocy weterynaryjnej dla zwierząt
FAZA ODBUDOWY	<ul style="list-style-type: none"> • udział (organów logistycznych) w szacowaniu szkód i strat, • uruchamianie programów pomocy indywidualnej i zbiorowej dla osób poszkodowanych, • udział w odtwarzaniu usług publicznych, w tym zaopatrzenia w media komunalne (woda, energia elektryczna, ciepło, gaz), • organizacja odtworzenia zasobów logistycznych

Opracowanie własne.

W *fazie odbudowy* polega przede wszystkim na: zapewnieniu uczestnictwa sił logistycznych w szacowaniu szkód i strat powstałych w sytuacjach zagrożeń, uruchamianiu programów pomocy indywidualnej i zbiorowej dla ludności poszkodowanej, doraźnym zapewnieniu funkcjonowania dostaw tzw. mediów komunalnych (wody, energii elektrycznej, ciepła, odprowadzania ścieków, wywozu śmieci itp.), odtworzeniu infrastruktury krytycznej, odtwarzaniu i uzupełnianiu zasobów logistycznych itp.

Za zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych odpowiadają bezpośrednio:

a) w gminie, powiecie i województwie – kierownicy grup zabezpieczenia logistycznego oraz grup opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej;

b) na szczeblu centralnym (w państwie) – kierownik grupy planowania wsparcia i analizy zasobów oraz kierownik grupy koordynacji pomocy humanitarnej.

Funkcja operacyjna zarządzania logistycznego procesem dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług logistycznych w sytuacjach kryzysowych wynika z potrzeby koordynowania procesów gromadzenia zapasów zaopatrzenia i przygotowania ich do transportu i dystrybucji, a także przygotowania potencjału usługowego i sterowania nim podczas udzielania pomocy ludności poszkodowanej.

2.2. Specyfika zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych

2.2.1. Właściwości ogólne

Organizacja zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych zdeterminowana jest strategią logistyczną. Wyraża się ona w realizacji misji i celu działań logistycznych.

Misją działań logistycznych podejmowanych w sytuacjach kryzysowych jest dążenie do dotarcia z dostawami podstawowego zaopatrzenia i zasadniczymi usługami logistycznymi do wszystkich poszkodowanych. Powoduje to, że procedury zarządzania kryzysowego, w tym zarządzania logistycznego, stosowane w procesie decyzyjnym w centrach zarządzania kryzysowego podporządkowane są tej misji. Ich skuteczność weryfikowana jest dwoma kryteriami: kryterium czasu (dotarcia do osób poszkodowanych) oraz kryterium miejsca (sposobu dotarcia do osób poszkodowanych).

Celem działań logistycznych podejmowanych w sytuacjach kryzysowych jest zapewnienie ludności poszkodowanej niezbędnych warunków przetrwania (danej sytuacji kryzysowej). Pomimo że zapewnienie „niezbędnych warunków przetrwania” oznacza możliwość realizacji dostaw zaopatrzenia i usług logistycznych według minimalnych dopuszczalnych norm, to jednak niezwykle trudnym problemem, stojącym przed grupami logistycznymi ZZK, jest zwykle bardzo duża liczba osób poszkodowanych (w sytuacjach kryzysowych zdarzenia mają zwykle charakter masowy).

Problemem innej natury, ale również istotnym i mającym decydujący wpływ na skuteczność zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych jest to, że grupy logistyczne (grupa zabezpieczenia logistycznego i grupa opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej) ZZK są grupami o charakterze czasowym. Nie wszyscy ich członkowie (obsada) są pracownikami etatowymi urzędów administracji publicznej. Część z nich powoływana jest z tzw. terenu. Powoduje to, że „pracują” wspólnie tylko podczas szkolenia oraz w czasie sytuacji kryzysowych, w tym szczególnie podczas wprowadzenia stanów nadzwyczajnych (klęski żywiołowej, wyjątkowego, wojennego). W związku z tym problematyka racjonalnego planowania zadań logistycznych oraz organizowania ich skutecznej realizacji w czasie sytuacji kryzysowej, może budzić zastrzeżenia i wątpliwości⁴⁶.

Zapewnienie skutecznego zarządzania logistycznego we wszystkich fazach (etapach) zarządzania kryzysowego (zapobiegania, przygotowania, reagowania

⁴⁶ Problematyka ta nie jest rozwiązana w obowiązujących dokumentach normatywnych.

i odbudowy) wymagać będzie aktywnego uczestnictwa kierowników grup logistycznych w procesie decyzyjnym realizowanym w centrum zarządzania kryzysowego. Ich aktywne uczestnictwo polegać powinno na dostarczaniu szefom ZZK danych (informacji) logistycznych (o potencjale logistycznym i prognozowanych bądź faktycznych potrzebach logistycznych ludności poszkodowanej), stałym uczestnictwie w procesie planowania (ocenie sytuacji logistycznej, analizie zadania, informowaniu operacyjnym, ocenie czynników determinujących zadania logistyczne, opracowywaniu wariantów działania sił logistycznych, odprawie decyzyjnej, korekcie *planu reagowania kryzysowego* i opracowywaniu tzw. wstawek logistycznych do rozporządzeń, zarządzeń i decyzji administracyjnych), stawianiu zadań logistycznych ich wykonawcom (wydawanie rozporządzeń, zarządzeń i decyzji administracyjnych), a także na procesie kontroli.

Z powyższego nietrudno zauważyć, że wszyscy członkowie grup logistycznych ZZK, niezależnie od posiadanych specjalności logistycznych, powinni posiadać dużą wiedzę i umiejętności operacyjne (sztabowe).

2.2.2. Struktura organizacyjna grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego

2.2.2.1. W gminie

Struktura organizacyjna grup logistycznych gminnego zespołu zarządzania kryzysowego (GZZK) zwykle przedstawia się następująco:

a) grupa zabezpieczenia logistycznego, skład osobowy – 3 ludzi, w tym specjaliści do spraw: zaopatrzenia – 1 osoba, usług gospodarczo-bytowych – 1 osoba, transportu – 1 osoba;

b) grupa opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej, skład osobowy – 4 ludzi, w tym specjaliści do spraw: ewakuacji medycznej – 1 osoba, sanitarnohigienicznych i przeciwepidemicznych – 1 osoba, zaopatrzenia w sprzęt i materiały medyczne (leki) – osoba, pomocy socjalno-bytowej – 1 osoba.

Usytuowanie grup logistycznych w GZZK przedstawia rysunek 5.

2.2.2.2. W powiecie i województwie

Struktura organizacyjna grup logistycznych powiatowego zespołu zarządzania kryzysowego (PZZK) i wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego (WZZK) zwykle przedstawia się następująco:

a) grupa zabezpieczenia logistycznego, skład osobowy – około 6 ludzi, w tym specjaliści do spraw: koordynacji zasobów – 2 osoby, zaopatrzenia – 2 osoby, transportu – 2 osoby;

b) grupa opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej, skład osobowy – około 6 ludzi, w tym specjaliści do spraw: ewakuacji medycznej – 2 osoby, sanitarno-

higienicznych i przeciwepidemicznych – 2 osoby, zaopatrzenia w sprzęt i materiały medyczne (leki) – 2 osoby.

Usytuowanie grup logistycznych w PZZK i WZZK przedstawiają rysunki 6 i 7.

2.2.2.3. Na szczeblu centralnym (w państwie)

Struktura organizacyjna grup logistycznych Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (RzZZK) zwykle przedstawia się następująco:

a) grupa planowania wsparcia i analizy zasobów, skład organizacyjny – 2 sekcje, z czego jedna ds. planowania i koordynacji dostaw zaopatrzenia, a druga ds. gromadzenia zasobów logistycznych;

b) grupa koordynacji pomocy humanitarnej, skład organizacyjny – 2 sekcje, z czego jedna ds. koordynacji działań, a druga ds. współpracy z organizacjami społecznymi i humanitarnymi.

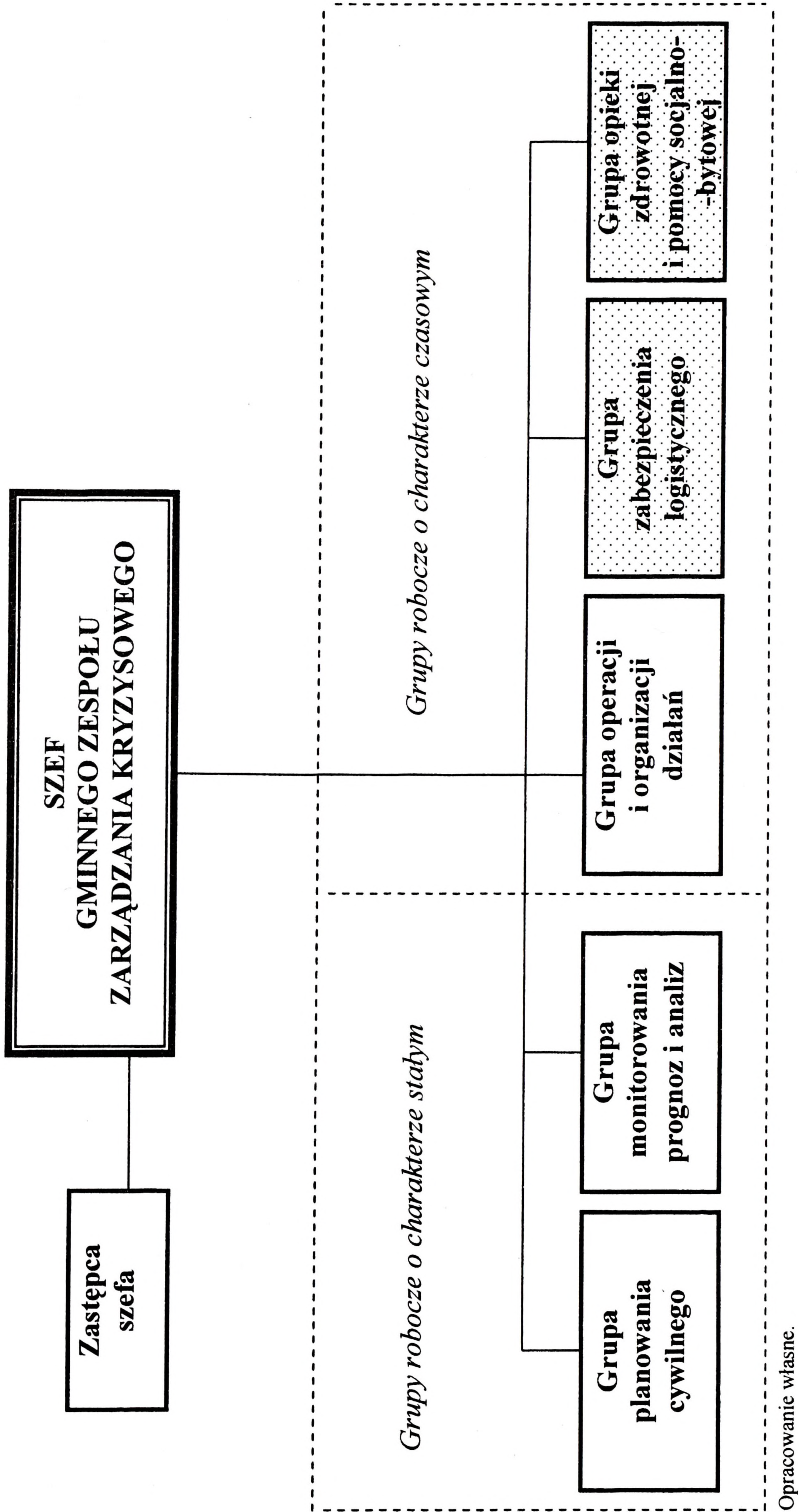
Usytuowanie grup logistycznych w RzZZK przedstawia rysunek 8.

2.3. Funkcjonowanie grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego

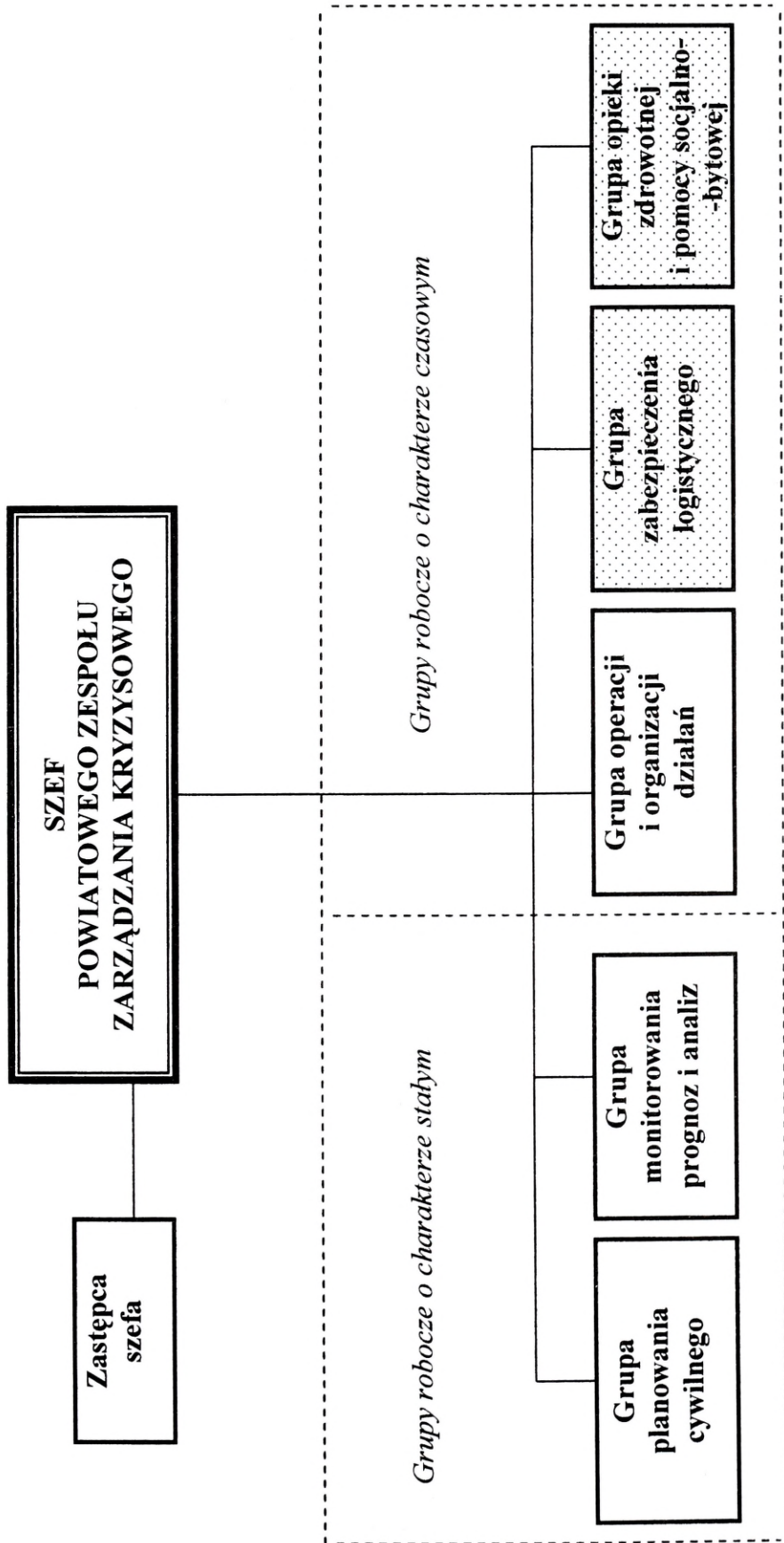
2.3.1. W stanie „normalnym”⁴⁷

W stanie „normalnym” grupy logistyczne (grupa zabezpieczenia logistycznego oraz grupa opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej) ZZK realizują zadania pierwszej i drugiej fazy zarządzania kryzysowego, którymi są *faza zapobiegania* i *faza przygotowania*. Celem tych faz, w odniesieniu do grup logistycznych ZZK, jest przygotowanie potencjału logistycznego oraz procedur działania na wypadek sytuacji kryzysowej zgodnie z obowiązującą strategią logistyczną. Wyraża się ona w dążeniu do zapewnienia wszystkim osobom poszkodowanym niezbędnych warunków do przetrwania. Zadania grup logistycznych w tych fazach obejmują: prognozowanie sytuacji logistycznej (w tym medycznej); określenie niezbędnego potencjału zaopatrzeniowego (źródeł zaopatrzenia materiałowego i medycznego oraz sił realizujących zaopatrywanie ludności poszkodowanej) oraz potencjału usługowego (transportowego, magazynowego, gospodarczo-bytowego, medycznego, socjalno-bytowego, remontowego itp.); bilansowanie zasobów logistycznych z prognozowanymi potrzebami logistycznymi ludności poszkodowanej; weryfikację i planowanie zadań logistycznych; tworzenie warunków organizacyjnych i technicznych do zarządzania

⁴⁷ Stan „normalny” oznacza, że nie ma sytuacji kryzysowej, przez co organizacja (w tym wypadku osoby funkcyjne centrum zarządzania kryzysowego) swoje cele osiąga (realizuje) w normalnym (standardowym) toku działania.

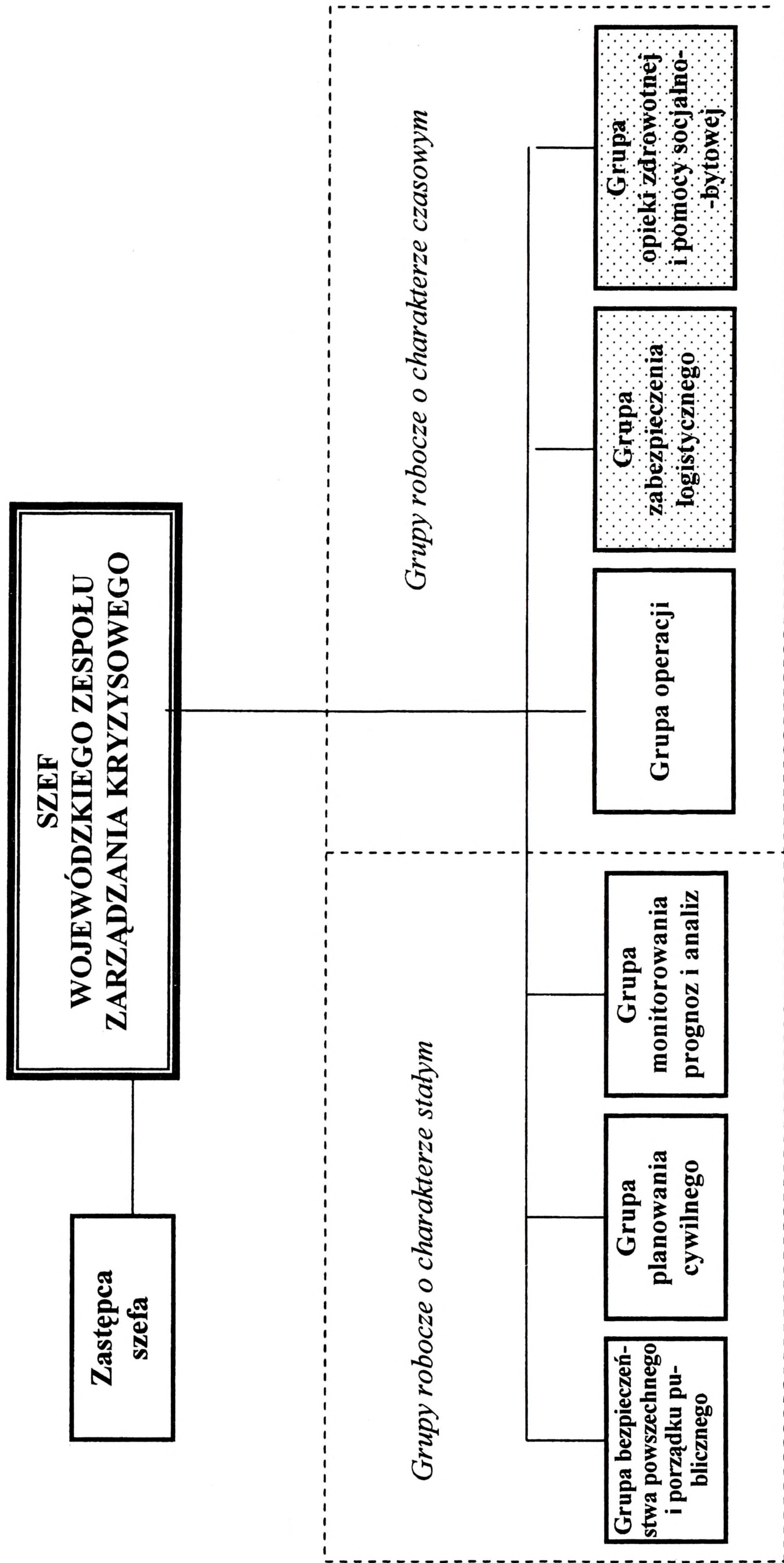

Rys. 5. Usytuowanie grup logistycznych w gminnym zespole zarządzania kryzysowego

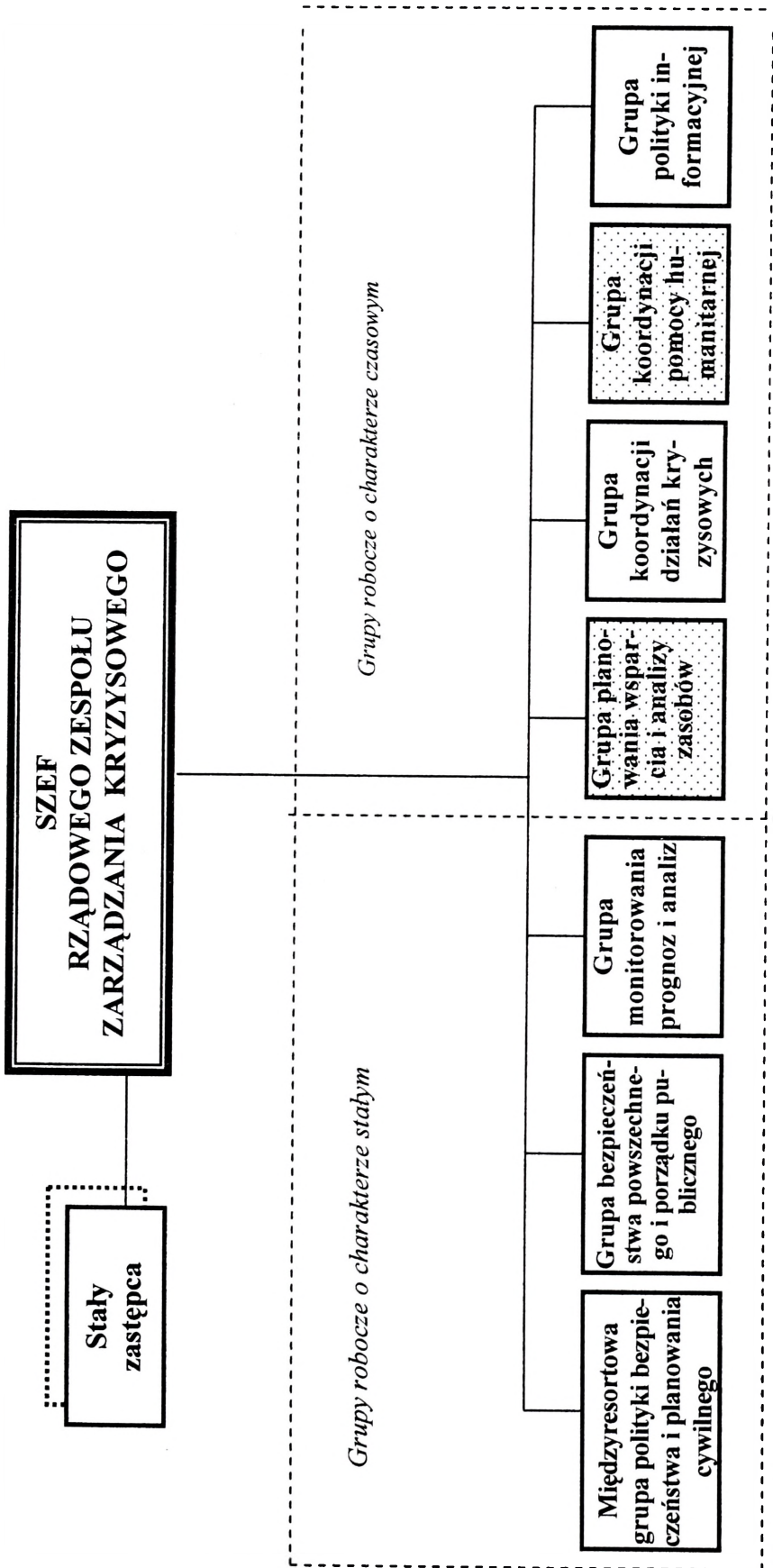
Opracowanie własne.

Rys. 6. Usytuowanie grup logistycznych w powiatowym zespole zarządzania kryzysowego

Opracowanie własne.

Rys. 7. Usytuowanie grup logistycznych w wojewódzkim zespole zarządzania kryzysowego

Opracowanie własne.

Rys. 8. Usytuowanie grup roboczych odpowiedzialnych za zadania logistyczne w Rządowym Zespole Zarządzania Kryzysowego

logistycznego i realizacji zadań logistycznych; szkolenie i doskonalenie organów kierowania i sił wykonawczych przewidzianych do realizacji zadań logistycznych. Ponadto zadania te [według opinii autora – E.N.] powinny obejmować problematykę tzw. wewnętrznego zabezpieczenia logistycznego, które odnosi się do bezpośrednich realizatorów zadań logistycznych oraz sił realizujących zadania ratownicze i prewencyjne w sytuacji kryzysowej. W tym wypadku strategia logistyczna powinna być ukierunkowana na zapewnienie im jak najlepszych warunków odpoczynku.

Z kolei procedury działania organów logistycznych (grupy zabezpieczenia logistycznego oraz grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej ZZK) i wykonawców zadań logistycznych na rzecz ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych mają na celu zapewnienie wysokiej skuteczności działań logistycznych. Wobec tego obejmują cały obszar zarządzania logistycznego, wymagający efektywnego uczestnictwa kierowników grup logistycznych w procesie decyzyjnym (ustalenia położenia, planowania, stawiania zadań, kontroli) realizowanym w CZK, a także profesjonalnego, zespołowego rozwiązywania zadań specjalistycznych przez każdą z grup logistycznych. Nietrudno zauważyć, że skuteczna realizacja tych procedur wymaga bardzo dobrego przygotowania operacyjnego (sztabowego) całych obsad osobowych grup logistycznych.

Jednak realizacja wszystkich zadań logistycznych przypadających na fazę zapobiegania oraz przygotowanie skutecznych procedur działania grup logistycznych na wypadek (czas) sytuacji kryzysowych nastrocza ZZK pewne trudności, bowiem są to problemy „trudno rozwiązywalne”. Spowodowane jest to tym, że obie grupy logistyczne należą do grup roboczych ZZK o charakterze czasowym. Tworzy (organizuje) się je z osób zatrudnionych w urzędzie gminy (starostwa, wojewódzkim), gminnych (powiatowych, wojewódzkich) jednostkach organizacyjnych lub jednostkach pomocniczych. Ponadto w ich skład mogą wchodzić również specjaliści, eksperci, osoby zaufania społecznego, a także przedstawiciele organów administracji publicznej lub społecznych organizacji ratowniczych. W obu ostatnich przypadkach działalność osób funkcyjnych grup logistycznych ma charakter nieetatowy. W pierwszej (korzystniejszej) sytuacji jest to wykorzystywanie tzw. drugiej funkcji (czasami specjalności) przez etatowego urzędnika administracji publicznej, natomiast w drugim (trudniejszym) przypadku mamy do czynienia z osobami – wolontariuszami, spoza administracji publicznej. Klóci się to z zasadą skutecznego (bądź efektywnego) działania, dla którego konieczne są „talent (predyspozycje), wiedza, umiejętności i motywacja”. Kryteria te w sposób szczególny odnoszą się do zarządzania logistycznego, które jest stosunkowo nowym obszarem wiedzy. Trudno jest więc znaleźć (pozyskać) specjalistów w terenie, którzy spełnialiby tego rodzaju kryteria, w tym byli „odpowiednio zmotywowani” w przypadku ochotników (wolontariuszy). Ponadto należy zauważyć, że w obu wspomnianych możliwych sposobach „obsady” osobowej grup logistycznych ZZK nie wchodzi one w skład etatowych CZK, które to statutowo (zgodnie z regulaminami działania ZZK) odpowiedzialne

są za przygotowanie *planu reagowania kryzysowego*, organizację i prowadzenie szkoleń oraz ćwiczeń stanów osobowych ZZK.

Skuteczność działania ZZK, w tym ich poszczególnych grup roboczych, w sytuacjach kryzysowych, które jest typowym przykładem działania zespołowego, wymaga ponadto systematycznych szkoleń i ćwiczeń zgrywających, których zorganizowanie dla grup (zespołów) nieetatowych jest przedsięwzięciem trudnym.

Pomyślne rozwiązanie powyższych problemów jest szczególnie trudne na niższych szczeblach administracji publicznej. Na przykład w stanie „normalnym” w gminie problematyką zarządzania kryzysowego, w tym zarządzania logistycznego, zajmuje się czasami etatowo tylko jedna osoba⁴⁸.

2.3.2. W sytuacji kryzysowej

Każda sytuacja kryzysowa charakteryzuje się różną intensywnością występowania zagrożeń oraz zróżnicowanym czasem trwania. Wobec tego mogą ją powodować już tzw. pierwsze symptomy naruszenia stanu „normalnego”, jak również zagrożenia typowe dla kryzysu. Jednak nie towarzyszy jej wprowadzenie żadnego ze stanów nadzwyczajnych (klęski żywiołowej, wyjątkowego, wojennego). Wobec tego realizacja zarządzania kryzysowego odbywa się na zasadach stanu „normalnego”, tzn. bez wprowadzania ograniczeń wolności oraz praw człowieka i obywatela, świadczeń osobistych i rzeczowych oraz innych zakazów, nakazów i ograniczeń wprowadzanych w stanach nadzwyczajnych.

W sytuacji kryzysowej powołanie (uruchomienie) ZZK, w tym szczególnie ich grup logistycznych, nie jest obligatoryjne. Odbywa się ono na podstawie zarządzeń wewnętrznych wójtów (starostów, wojewodów) lub regulaminów pracy ZZK⁴⁹.

W sytuacji kryzysowej grupy logistyczne ZZK realizują zadania trzeciej i czwartej fazy zarządzania kryzysowego, którymi są *faza reagowania* i *faza odbudowy*. Celem tych faz, w odniesieniu do tych grup, jest organizacja działań logistycznych na rzecz poszkodowanej ludności⁵⁰, zgodnie z obowiązującą w tych fazach strategią logistyczną. Wyraża się ona w dążeniu do dotarcia z dostawami zaopatrzenia i usługami logistycznymi do wszystkich poszkodowanych. Zadania te mogą obejmować organizację: pomocy medycznej dla rannych i chorych; dostaw zaopatrzenia i usług logistycznych dla ludności poszkodowanej; ewakuacji osób poszkodowanych i ich mienia; tymczasowych miejsc zakwaterowania dla osób ewakuowanych; przedsięwzięć sanitarnohigienicznych i przeciwepidemicznych oraz opieki psychologicznej; ratowania i ewakuacji zwierząt gospodarczych oraz opieki dla nich i pomocy weterynaryjnej, a ponadto udział organów logistycznych w szacowaniu strat i szkód;

⁴⁸ Patrz: *Zarządzanie kryzysowe w sytuacji...*, op. cit., s. 119.

⁴⁹ Ibid., s. 95.

⁵⁰ Celem tych działań jest również organizacja tzw. wewnętrznego zabezpieczenia logistycznego dla realizatorów zadań logistycznych oraz sił realizujących zadania ratownicze i prewencyjne.

uruchomienie programów pomocy indywidualnej i zbiorowej dla osób poszkodowanych; udział w odtworzeniu usług publicznych, w tym zaopatrzenia w media komunalne; organizację odtworzenia zasobów logistycznych itp.⁵¹

Pomyślna realizacja powyższych zadań logistycznych wymaga aktywnego udziału (w tym szczególnie inicjowania przedsięwzięć logistycznych) kierowników grup logistycznych w procesie decyzyjnym realizowanym w CZK, a także profesjonalnego rozwiązywania problemów logistycznych przez grupy logistyczne ZZK.

2.3.3. W stanach nadzwyczajnych

Stany nadzwyczajne (klęski żywiołowej, wyjątkowy, wojenny) wprowadzane są w sytuacjach szczególnych zagrożeń (dla ludzi, mienia, infrastruktury, środowiska, państwa). Ich istotą jest tworzenie sprzyjających warunków do zapobiegania bądź szybkiego usuwania skutków kryzysu. Warunki te tworzone są m.in. przez wprowadzenie wielu ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, a w tym również obowiązku wykonywania świadczeń osobistych i rzeczowych. Są one korzystne m.in. dla organizacji i realizacji działań (przedsięwzięć) logistycznych, bowiem w sposób zasadniczy zwiększają potencjał logistyczny oraz czas jego zaangażowania w działaniach logistycznych prowadzonych na rzecz poszkodowanej ludności.

Z logistycznego punktu widzenia, w ramach wprowadzenia ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela, szczególnie istotne znaczenie mają decyzje dotyczące: zawieszenia działalności określonych przedsiębiorstw i skierowania ich do realizacji m.in. zadań logistycznych, nakazu prowadzenia działalności określonego rodzaju, w tym m.in. dotyczącej realizacji przedsięwzięć logistycznych; nakazania pracodawcy oddelegowania pracowników do dyspozycji organu kierującego działaniami ratowniczymi lub prewencyjnymi, w tym realizowanymi na rzecz zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej; całkowitej lub częściowej reglamentacji zaopatrzenia w określonego rodzaju artykuły; obowiązku poddania się badaniom lekarskim, leczeniu, szczepieniom ochronnym oraz zastosowaniu innych środków profilaktycznych i zabiegów, niezbędnych do zwalczania chorób zakaźnych oraz skutków skażeń chemicznych i promieniotwórczych; obowiązku poddania się kwarantannie; obowiązku stosowania środków ochrony roślin lub innych środków zapobiegawczych, niezbędnych do zwalczania organizmów szkodliwych dla ludzi, zwierząt i roślin; obowiązku stosowania określonych środków zapewniających ochronę środowiska; obowiązku stosowania środków lub zabiegów niezbędnych do zwalczania chorób zakaźnych zwierząt; obowiązku opróżniania lub zabezpieczenia lokali mieszkalnych bądź innych pomieszczeń; nakazu ewakuacji

⁵¹ Typowe procedury i sposoby reagowania ZZK w sytuacjach kryzysowych spowodowanych: powodzią, skażeniami promieniotwórczymi, skażeniami chemicznymi oraz zakażeniami biologicznymi (epidemią chorób zakaźnych), zawiera załącznik 4.

w ustalonym czasie z określonych miejsc, obszarów i obiektów; nakazu lub zakazu przebywania w określonych miejscach i obiektach oraz na określonych obszarach; nakazu lub zakazu określonego sposobu przemieszczania się; wykorzystania, bez zgody właściciela lub innej osoby uprawnionej, nieruchomości i rzeczy ruchomych; zakazu prowadzenia strajków; ograniczenia lub odstąpienia od określonych zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, jednakże niepowodujących bezpośredniego narażenia życia lub zdrowia pracownika; wykonywania świadczeń osobistych i rzeczowych, w tym szczególnie udzielania pierwszej pomocy osobom, które uległy nieszczęśliwym wypadkom, czynnego udziału w działaniach ratowniczych, wykonywania określonych prac, oddawania do użytkowania posiadanych nieruchomości lub rzeczy ruchomych, udostępniania pomieszczeń osobom ewakuowanym, użytkowania nieruchomości w określony sposób lub w określonym zakresie, przyjęcia na przechowanie i pilnowania mienia osób poszkodowanych lub ewakuowanych, zabezpieczenia zagrożonych zwierząt, w szczególności dostarczania paszy i schronienia, zabezpieczenia zagrożonych roślin lub nasion, zabezpieczenia własnych źródeł wody pitnej i środków spożywczych przed ich zanieczyszczeniem, skażeniem lub zakażeniem, a także udostępniania ich dla potrzeb osób ewakuowanych lub poszkodowanych, w sposób wskazany przez organ nakładający świadczenie⁵².

Ponadto wśród zapisów dotyczących ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela na skuteczność realizacji m.in. zadań logistycznych w sytuacjach kryzysowych wpływ mają następujące dwa nakazy: obowiązku pracy w niedziele, święta i dni wolne od pracy wynikające z rozkładu czasu pracy w pięciodniowym tygodniu pracy, oraz możliwości powierzenia pracownikowi wykonywania pracy innego rodzaju niż wynikający z nawiązanego stosunku pracy.

Wobec powyższego wprowadzenie stanów nadzwyczajnych sprzyja realizacji m.in. zadań logistycznych na rzecz ludności poszkodowanej, a także stanów osobowych zespołów ratowniczych i prewencyjnych uczestniczących w reagowaniu kryzysowym. Stąd grupy logistyczne ZZK, w sytuacjach szczególnych zagrożeń dla ludności, w tym ich mienia, środowiska i infrastruktury, będą jednymi z pierwszych inicjatorów działań na rzecz wprowadzenia stanów nadzwyczajnych i wynikających z nich ograniczeń wolności i praw człowieka i obywatela⁵³.

⁵² Por.: *Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie kłeski żywiołowej*, op. cit., art. 21 i 22.

⁵³ Ograniczenia wolności i praw człowieka i obywatela powinny odpowiadać każdorazowo charakterowi oraz intensywności zagrożeń stanowiących przyczynę wprowadzenia stanu nadzwyczajnego.

2.4. Relacje grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego z otoczeniem wewnętrznym i otoczeniem zewnętrznym

2.4.1. Właściwości ogólne

Otoczeniem wewnętrznym grup logistycznych (grupy zabezpieczenia logistycznego oraz grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej) są pozostałe grupy robocze wchodzące w skład ZZK. W gminie i powiecie są to: grupa planowania cywilnego, grupa monitorowania, prognoz i analiz oraz grupa operacji i organizacji działań, a w województwie dodatkowo grupa bezpieczeństwa powszechnego i porządku publicznego. Natomiast na szczeblu centralnym (w RzZZK) otoczeniem grup logistycznych (grupy planowania wsparcia i analizy zasobów oraz grupy koordynacji pomocy humanitarnej) są: międzyresortowa grupa polityki bezpieczeństwa i planowania cywilnego, grupa bezpieczeństwa powszechnego i porządku publicznego, grupa monitorowania prognoz i analiz, grupa koordynacji działań kryzysowych oraz grupa polityki informacyjnej. Ponadto szczególnym „otoczeniem” dla grup logistycznych są szefowie ZZK i ich zastępcy z racji występujących relacji zwierzchnictwa (nadrzędności).

Otoczeniem zewnętrznym grup logistycznych ZZK są organy zarządzające (kierujące) potencjałem ludzkim, zasobami zaopatrzenia, potencjałem usługowym oraz infrastrukturą transportową, które mogą być wykorzystywane do realizacji zadań logistycznych w sytuacjach kryzysowych.

Organami zarządzającymi potencjałem ludzkim są przede wszystkim kierownictwa (dowództwa, komendy, szefostwa, zarządy itp.): Policji, Straży Miejskiej, straży pożarnej, pogotowia technicznego, służby zdrowia, Straży Granicznej, jednostek wojskowych, formacji Obrony Cywilnej, sił organizacji pozarządowych i innych sił.

Organami zarządzającymi zasobami zaopatrzenia są kierownictwa: baz, składnic, przedsiębiorstw, organizacji itp., dysponujących (utrzymujących) zasobami materiałowymi – zaopatrzeniem (wodą pitną, produktami spożywczymi, lekami i materiałami medycznymi, artykułami sanitarnymi, paliwami płynnymi itp.), które mogą być wykorzystane do zaopatrywania ludności.

Organami zarządzającymi potencjałem usługowym, który może być wykorzystany (angażowany) do świadczenia usług logistycznych (specjalistycznych i gospodarczo-bytowych), są: kierownictwa (zarządy, dyrekcje) przedsiębiorstw (firm, baz) gastronomicznych, magazynowych, kwaterunkowych, remontowych, transportowych, medycznych, handlowych i innych usług.

Organami zarządzającymi infrastrukturą transportową są kierownictwa (zarządy, dyrekcje) zarządzające siecią dróg samochodowych, liniami kolejowymi, drogami wodnymi (śródlądowymi i morskimi), lotniskami i lądowiskami linii lotniczych, rurociągami paliwowymi itp.

Relacje⁵⁴ zachodzące pomiędzy grupami logistycznymi ZZK a otoczeniem wewnętrznym i otoczeniem zewnętrznym są adekwatne do sprzężeń organizacyjnych występujących w procesie reagowania kryzysowego na wypadek sytuacji kryzysowych, w czasie stanów nadzwyczajnych i podczas wojny⁵⁵. Są one realizowane (lub występują w postaci) przez więzi informacyjne⁵⁶, które wyznaczają obieg dokumentów i wymianę (przepływ) informacji.

Relacje występujące w procesie zarządzania logistycznego dzielą się głównie na służbowe i współdziałania. Służbowe wynikają z hierarchicznego usytuowania tych grup w ZZK, bowiem grupy logistyczne podlegają służbowo szefowi ZZK, natomiast relacje współdziałania wynikają z konieczności współpracy (kooperacji) tych grup z pozostałymi grupami roboczymi ZZK, a także organami kierowania instytucji i organizacji otoczenia zewnętrznego.

2.4.2. Relacje z otoczeniem wewnętrznym

Relacje grup logistycznych (grupy zabezpieczenia logistycznego oraz grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej) z otoczeniem wewnętrznym to relacje służbowe i współdziałania. Relacje służbowe regulują rodzaje i sposoby wymiany informacji pomiędzy szefem ZZK i jego zastępcą a grupami logistycznymi. Dzielą się one na relacje zwierzchnictwa i relacje podporządkowania.

Służbowa relacja zwierzchnictwa wyraża się w wydaniu przez szefa ZZK (lub jego zastępcę) wytycznych do planowania dostaw zaopatrzenia oraz świadczenia usług logistycznych i medycznych oraz w sprawowaniu nadzoru służbowego (np. przez przyjmowanie meldunków o sposobach organizacji zadań logistycznych).

Służbowa relacja podporządkowania występuje głównie w postaci meldunków o organizacji i realizacji zadań logistycznych na rzecz poszkodowanej ludności, a także zespołów (ekip) ratowniczych i prewencyjnych.

Zarówno relacje zwierzchnictwa, jak i relacje podporządkowania mają charakter niesformalizowany. Mają zwykle formę ustnej wymiany informacji.

Relacje współdziałania występują pomiędzy grupami logistycznymi ZZK a pozostałymi grupami roboczymi tych zespołów. Dotyczą one głównie uzgodnień

⁵⁴ **Relacja** – także stosunek; pojęcie przyjmowane za pierwotne i wyjaśniane przez egzemplifikację – jakakolwiek zależność, związek zachodzący pomiędzy przedmiotami dowolnego rodzaju. W teorii organizacji rozważane są relacje i więzi pomiędzy pojedynczymi osobami, jak również pomiędzy jednostkami organizacyjnymi. Por.: T. Pszczołowski, *Mała encyklopedia prakseologii i teorii organizacji*, Wyd. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1978, s. 206.

⁵⁵ Procedury **reagowania kryzysowego** dotyczą w szczególności: zadań w zakresie monitorowania zagrożeń; bilansu i trybu uruchamiania zasobów niezbędnych do usuwania skutków zagrożeń; uruchamiania działań przewidzianych w *Planie reagowania kryzysowego* oraz zasad współdziałania, a także sposobów ograniczenia rozmiaru strat i usuwania skutków zagrożeń.

⁵⁶ **Więź informacyjna** obejmuje obowiązek jednostronnego albo wzajemnego informowania się o wszelkich stanach rzeczy i ich zamiarach, o których informujący wie, a informowany powinien się dowiedzieć, by móc sprawnie wykonywać swoje obowiązki.

mających na celu zsynchronizowanie *planu reagowania kryzysowego*. Uzgodnienia te dotyczą:

a) z *grupą planowania cywilnego* – treści i formy części logistycznych *planu reagowania kryzysowego*, w tym szczególnie miejsc i sposobów pozyskiwania sił i środków do prowadzenia działań logistycznych; opracowywania zadań i procedur użycia jednostek organizacyjnych podległych organom władzy danego szczebla administracji publicznej, a także organizacji pracy w CZK; przygotowania aktów prawa miejscowego; form i sposobów prowadzenia dokumentacji z podjętych działań itp.;

b) z *grupą monitorowania, prognoz i analiz* – udziału w monitorowaniu zagrożeń i prognozowaniu rozwoju sytuacji; przygotowywania okresowych prognoz i analiz zagrożeń; organizacji systemu i uruchamiania procedur alarmowania osób funkcyjnych (odpowiedzialnych za sprawy logistyczne oraz opiekę zdrowotną i pomoc socjalno-bytową); prowadzenia bazy danych o zasobach logistycznych; przygotowywania informacji dla ludności (w sprawach zaopatrzenia i świadczenia usług logistycznych);

c) z *grupą operacji i organizacji działań* – stawiania w stan gotowości sił logistycznych; określenia wielkości i kolejności użycia sił wsparcia, w tym wsparcia logistycznego; zabezpieczenia transportu; drożności szlaków komunikacyjnych; organizacji ochrony zasobów logistycznych; organizacji blokad i kontroli rejonów (stref) skażeń i zakażeń; treści i formy meldunków danych do decyzji i zamiaru szefa ZZK; organizacji pomocy logistycznej ze szczebla nadrzędnego, oraz sposobu jej wykorzystania; dowodzenia (zarządzania) przydzielonymi siłami; opracowywania informacji bieżących dotyczących realizacji działań logistycznych itp.;

d) *pomiędzy grupami logistycznymi* (grupą zabezpieczenia logistycznego i grupą opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej) – organizacji dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług logistycznych oraz ich nadzoru sanitarnego; organizacji ewakuacji ludności z rejonów katastrof naturalnych i awarii technicznych; organizacji tymczasowych miejsc zakwaterowania dla osób ewakuowanych i realizacji na ich rzecz przedsięwzięć sanitarnohigienicznych i przeciwepidemicznych; organizacji ewakuacji medycznej; organizacji pomocy socjalnej itp.

2.4.3. Relacje z otoczeniem zewnętrznym

Relacje grup logistycznych ZZK z otoczeniem zewnętrznym to relacje służbowe, funkcjonalne i współdziałania.

Relacje służbowe występują pomiędzy szefem ZZK, który zatwierdza i akceptuje zadania logistyczne, a ich wykonawcami, którymi są jednostki wykonawcze podległe administracji zespolonej oraz jednostki wykonawcze podległe administracji niezespolonej w przypadku wprowadzenia stanów nadzwyczajnych. W stanach nadzwyczajnych relacje służbowe występują również pomiędzy wojewodą (szefem WZZK) a dowódcami jednostek (oddziałów i pododdziałów) wojskowych skiero-

wanych do prowadzenia działań ratowniczych i prewencyjnych w podległym mu województwie.

Relacje funkcjonalne występują bezpośrednio pomiędzy grupami logistycznymi ZZK a jednostkami wykonawczymi (służbami, inspekcjami, strażami) podległymi administracji zespolonej i niezespolonej, które realizują zadania logistyczne (dostawy zaopatrzenia oraz usługi specjalistyczne i gospodarczo-bytowe) na rzecz ludności poszkodowanej. Istotą tych relacji jest przekazywanie tzw. informacji doradczych sprzyjających skuteczności realizacji zadań. Zwykle są to zalecenia, ogólne instrukcje, a także informacje dotyczące koordynacji i współdziałania pomiędzy różnymi służbami, strażami itp.

Relacje współdziałania występują najczęściej pomiędzy grupami logistycznymi sąsiadującymi ze sobą ZZK tego samego szczebla administracji publicznej, np. pomiędzy GZZK, PZZK, WZZK. Dotyczą one organizacji szeroko rozumianej pomocy sąsiedzkiej (wzajemnej) podczas wykonywania zadań logistycznych na rzecz poszkodowanej ludności.

PROCEDURY ZARZĄDZANIA LOGISTYCZNEGO W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

3.1. Udział grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego w procesie zarządzania kryzysowego

3.1.1. Właściwości ogólne organizacji procesu decyzyjnego szefa zespołu zarządzania kryzysowego

Proces zarządzania kryzysowego rozumiany jest jako cykl decyzyjny realizowany w centrach zarządzania kryzysowego. Obejmuje on fazy decyzyjne, etapy i czynności. Związany jest z pozyskiwaniem, przetwarzaniem i wykorzystywaniem informacji przez zespoły zarządzania kryzysowego (ZZK). W jego wyniku zostaje podjęta decyzja, wypracowany zamiar, opracowany *plan reagowania kryzysowego* oraz zadania dla podmiotów (jednostek) wykonawczych będących w dyspozycji danego organu administracji publicznej. W gminie przebiega on w gminnym centrum zarządzania kryzysowego (GCZK), w powiecie – powiatowym centrum zarządzania kryzysowego (PCZK), w województwie – wojewódzkim centrum zarządzania kryzysowego (WCZK), a na szczeblu centralnym (w państwie) – w Rządowym Centrum Bezpieczeństwa (RzCB).

Cykl decyzyjny ZZK, obejmujący procesy myślenia i działania wszystkich członków stałych i czasowych grup roboczych, jest procedurą stałą i powtarzalną. Rozpoczyna się ona zwykle z chwilą otrzymania przez szefa (przewodniczącego) ZZK zadania bądź z jego własnej inicjatywy w przypadku wystąpienia zagrożenia (zagrożeń) powodującego sytuację kryzysową. Natomiast kończy się postawieniem wykonawcom (podległym jednostkom) zadań i kontrolą ich wykonania. W przypadku zmiany (modyfikacji) zadania podejmowana jest powtórnie. Z praktyki ćwiczebnej wynika, że pełny cykl decyzyjny ZZK ma zwykle miejsce w sytuacji otrzymania nowego zadania, natomiast w przypadku małych zmian zadania dokonywane są tylko tzw. korekty odnoszące się do treści decyzji, zamiaru, zarządzeń dyrektywnych oraz wykonawców zadań.

Jeden pełny cykl decyzyjny przebiega w czterech podstawowych, łączących się i przenikających wzajemnie fazach decyzyjnych: ustalenia położenia, planowania, stawiania zadań oraz kontroli⁵⁷.

Faza decyzyjna „*ustalenie położenia*” jest procesem ciągłego pozyskiwania, gromadzenia, porządkowania i przetwarzania informacji. Zwykle informacje te dzielą się na trzy rodzaje: informacje posiadane (własne), informacje wpływające i informacje zdobywane.

⁵⁷ Patrz: załącznik 2, rys. 12 i 13.

Faza decyzyjna „*planowanie*” obejmuje cztery następujące po sobie etapy, którymi są: ocena sytuacji kryzysowej, podjęcie decyzji i organizowanie zamiaru, opracowanie *planu reagowania kryzysowego* oraz dokumentów dyrektywnych dla podległych i podporządkowanych podmiotów (jednostek) wykonawczych.

Faza decyzyjna „*stawianie zadań*” ma na celu doprowadzenie do wykonawców zadań wynikających z przyjętego zamiaru działania.

Faza decyzyjna „*kontrola*” ma na celu sprawdzenie efektów faz decyzyjnych „*planowanie*” i „*stawianie zadań*” oraz sposobu ich wdrożenia w życie.

Z praktyki ćwiczebnej wynika, że w procesie decyzyjnym można wyróżnić etapy i czynności realizowane w sposób scentralizowany, w których uczestniczą tylko osoby pełniące funkcje kierownicze (tzw. decydenci), oraz etapy i czynności realizowane równolegle w poszczególnych grupach roboczych ZZK.

W sposób scentralizowany (w gronie kierowniczym) prowadzone są zwykle: analiza zadania, informowanie operacyjne, porównanie wariantów działania, odprawa decyzyjna. W tym celu zwoływane są specjalne odprawy kierownictwa ZZK. Są to najczęściej: odprawa – informowanie operacyjne, odprawa koordynacyjna (może ich być więcej niż jedna) i odprawa decyzyjna.

W sposób zdecentralizowany (w poszczególnych grupach roboczych ZZK) odbywa się m.in.: ocena sytuacji kryzysowej, ocena czynników wpływających na wykonanie zadania i opracowanie wariantów działania, korekta *planu reagowania kryzysowego*, opracowanie niektórych rozporządzeń i decyzji administracyjnych, wydawanie (przekazywanie wykonawcom) rozporządzeń, zarządzeń i innych decyzji administracyjnych oraz kontrola wykonania zadania, która prowadzona jest zwykle przez osoby funkcyjne poszczególnych grup roboczych ZZK.

3.1.2. Udział grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego w fazie decyzyjnej „ustalenie położenia”

Grupy logistyczne ZZK w fazie decyzyjnej „*ustalenie położenia*” prowadzą działania na rzecz pozyskiwania, gromadzenia, porządkowania i przetwarzania informacji logistycznych. Informacje te pochodzą z posiadanej dokumentacji, dotyczącej miejscowych zasobów logistycznych, od organów administracji zespołowej i niezespołowej, z wyższego (nadrzędnego) szczebla administracji publicznej, od sąsiednich jednostek administracji („od sąsiadów”), od ludności miejscowej i organizacji pozarządowych, a także z organizowanego przez grupy logistyczne rozpoznania (rekonesansu) logistycznego. Grupa zabezpieczenia logistycznego zainteresowana jest przede wszystkim zasobami (potencjałem), które mogą być wykorzystywane do realizacji dostaw zaopatrzenia oraz świadczenia usług specjalistycznych i gospodarczo-bytowych na rzecz ludności poszkodowanej. Są to: zasoby (potencjał) ludzkie; zasoby zaopatrzenia; potencjał usługowy (baza magazynowa, baza kwaterunkowa, baza remontowa, baza gastronomiczna, środki transportowe, sprzęt przeładunkowy, sprzęt kwaterunkowy itp.); infrastruktura transportowa itp.

Z kolei grupa opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej zainteresowana jest przede wszystkim potencjałem medycznym, który może być wykorzystany w sytuacji kryzysowej do realizacji przedsięwzięć leczniczo-ewakuacyjnych, sanitarnohigienicznych oraz przeciwepidemicznych. Ponadto interesują ją zasoby (potencjał), które mogą być wykorzystane do udzielenia pomocy socjalnej (w postaci finansowej i w formie darów) oraz bytowej (zakwaterowanie zastępcze, odzież, środki higieny osobistej, środki czystości).

Pozyskane (zdobyte) informacje logistyczne gromadzone są w bazach danych ZZK. Są to zwykle albumy, w których informacje przechowywane są w formie tabelarycznej i opisowej. Docelowo powinny to być elektroniczne bazy danych (w postaci zestawienia), niezbędne dla decydentów, umożliwiające automatyczne ich porządkowanie i przetwarzanie.

3.1.3. Udział grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego w fazie decyzyjnej „planowanie”

Uczestnictwo grup logistycznych (grupy zabezpieczenia logistycznego i grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej) w fazie decyzyjnej „*planowanie*” ma na celu dostarczanie danych logistycznych niezbędnych całemu ZZK, w tym szczególnie jego szefowi (przewodniczącemu, kierownikowi), do: oceny sytuacji kryzysowej, podjęcia decyzji i sprecyzowania zamiaru na prowadzenie operacji (akcji) kryzysowej, korekty *planu reagowania kryzysowego* oraz opracowania rozporządzeń, zarządzeń i decyzji administracyjnych dla podległych i podporządkowanych podmiotów (jednostek) wykonawczych.

Podczas oceny sytuacji kryzysowej, która ma na celu zrozumienie zadania wynikającego z zaistniałych zagrożeń lub zaistniałej sytuacji kryzysowej albo zadania otrzymanego z organu nadrzędnego, niezbędne są dane logistyczne dotyczące przede wszystkim potrzeb (zapotrzebowania) ludności poszkodowanej na: dostawy podstawowych środków zaopatrzenia; usługi (pomoc) medyczne; usługi gospodarczo-bytowe; usługi transportowe oraz pomoc socjalno-bytową. Dane logistyczne dostarczane szefowi ZZK mają tzw. postać uogólnioną. Aby ją uzyskać, grupy logistyczne dokonują bilansu zaopatrzenia (uwzględnia on aktualny stan zapasów zaopatrzenia będących w dyspozycji ZZK, jego planowane dostawy ze szczebla nadrzędnego oraz od organizacji pozarządowych, sąsiadów i innych dostawców, oraz prognozowane potrzeby ludności poszkodowanej), bilansu potencjału usługowego (do realizacji usług specjalistycznych i gospodarczo-bytowych), który prowadzony jest według adekwatnych procedur, jak bilans zaopatrzenia, oraz oceniają rozmieszczenie w terenie źródeł zaopatrzenia, potencjału usługowego, warunki ich „dystrybucji”, ustalają normy i priorytety zaopatrzenia oraz zasady reglamentacji.

Szczegółowa ocena sytuacji logistycznej (według rodzajów zaopatrzenia i świadczonych usług) prowadzona jest przez poszczególne osoby funkcyjne obu grup logistycznych, którymi są specjaliści do spraw: zaopatrzenia, usług gospodarczo-

-bytowych, transportu, przedsięwzięć leczniczo-ewakuacyjnych, przedsięwzięć sanitarnohigienicznych i przeciwepidemicznych, zaopatrzenia w sprzęt i materiały medyczne oraz pomocy socjalno-bytowej.

Ocena (szczegółowa) sytuacji logistycznej, prowadzona przez grupy logistyczne ZZK, składa się z następujących czynności: analizy zadania głównego (z logistycznego punktu widzenia), informowania operacyjnego, oceny warunków logistycznych wpływających na wykonanie zadania, opracowania *wariantów zabezpieczenia logistycznego* ludności poszkodowanej oraz rozważenia i porównania wariantów działania.

Analiza zadania (z logistycznego punktu widzenia), do realizacji którego przygotowuje się cały ZZK w procesie decyzyjnym, powinna umożliwić ustalenie ogólnych potrzeb zaopatrzeniowych ludności poszkodowanej w sytuacji kryzysowej oraz zakresu i skali usług logistycznych, jakie trzeba będzie zrealizować na jej rzecz w procesie reagowania kryzysowego (prowadzenia operacji lub akcji kryzysowej). Szczególnie istotne jest ustalenie przedsięwzięć pilnych, które trzeba niezwłocznie przekazać podmiotom (jednostkom) wykonawczym do realizacji w *zarządzeniu przygotowawczym*.

Ważnym przedsięwzięciem w czasie analizy zadania jest opracowanie *planu pracy grup logistycznych*. Jest on swoistą kalkulacją czasu, dokonywaną w celu określenia terminów wykonania zasadniczych przedsięwzięć (zadań) logistycznych. W planie tym, w razie potrzeby, należy uwzględnić czas na przeprowadzenie rekonesansu (rozpoznania) logistycznego rejonu (obszaru), w którym wystąpiła sytuacja kryzysowa, czas na udzielenie pomocy logistycznym grupom roboczym ZZK na niższym szczeblu administracji publicznej, czas na udzielenie instruktażu (wytycznych) kierownikom podmiotów (jednostek) wykonujących zadania logistyczne na rzecz ludności poszkodowanej, a także czas na kontrolę (nadzór służbowy). Plan ten zwykle opracowany jest w formie tabelarycznej i zawiera: wykonawców zadań (ich stanowiska służbowe), zakres ich działania (wyszczególnienie czynności) oraz terminy realizacji.

Po analizie zadania w centrach zarządzania kryzysowego organizowane jest *informowanie operacyjne*. W informowaniu tym uczestniczą również kierownicy grup logistycznych (grupy zabezpieczenia logistycznego i grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej). Kierownicy ci, po powrocie do swoich grup roboczych, prowadzą dla członków tych grup informowanie operacyjno-logistyczne. Podczas tego informowania przekazują swoim współpracownikom informacje oraz wytyczne niezbędne do dalszego planowania logistycznego. Wytyczne mogą dotyczyć:

- a) w grupie zabezpieczenia logistycznego:
 - zadań i sposobu przeprowadzenia rekonesansu logistycznego rejonu (obszaru), w którym wystąpiła sytuacja kryzysowa,
 - rozpoznania dróg dowozu zaopatrzenia i ewakuacji ludności poszkodowanej i jej mienia,

- rejonów (miejsc, zgrupowań) tymczasowego zakwaterowania ewakuowanej ludności i składania mienia,
- sposobów organizacji ewakuacji ludności poszkodowanej i jej mienia,
- sposobów organizacji dostaw zaopatrzenia oraz realizacji usług gospodarczo-bytowych dla ludności poszkodowanej,
- sposobów wykorzystania wzmocnienia i wsparcia logistycznego otrzymanego od przełożonych, organizacji pozarządowych i innych podmiotów prawnych i fizycznych;
- b) w grupie opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej:
 - sposobów organizacji przedsięwzięć leczniczo-ewakuacyjnych,
 - sposobów organizacji przedsięwzięć sanitarnohigienicznych w rejonach, w których wystąpiła sytuacja kryzysowa oraz w tymczasowych miejscach zakwaterowania,
 - zakresu i sposobów organizacji przedsięwzięć przeciwepidemicznych w rejonie, w którym wystąpiła sytuacja kryzysowa,
 - sposobów zaopatrywania jednostek medycznych w sprzęt i materiały medyczne,
 - zakresu i sposobów organizacji pomocy socjalno-bytowej na rzecz ludności szczególnie poszkodowanej.

Ważną (kolejną) czynnością ZZK w etapie „ocena sytuacji kryzysowej” jest ocena czynników logistycznych wpływających na wykonanie zadania oraz opracowanie wariantów organizacji zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej.

Ocena czynników logistycznych wpływających na wykonanie zadania ma na celu zidentyfikowanie i szczegółowe rozpatrzenie determinantów, które będą warunkować sposób realizacji zadań logistycznych na rzecz ludności poszkodowanej. Determinantami tymi zwykle są: dopuszczalne normy zaopatrzenia ludności w podstawowe środki materiałowe, prognozowana liczba ludności poszkodowanej, warunki (terenowe, atmosferyczne, sanitarne, transportowe, zaopatrzeniowe), w jakich realizowane będą (są) przedsięwzięcia logistyczne na rzecz ludności poszkodowanej, przyjęte zasady reglamentacji środków zaopatrzenia oraz świadczenia usług logistycznych itp.

Zwykle zespoły logistyczne opracowują 2–3 *warianty organizacji zabezpieczenia logistycznego* ludności poszkodowanej. Warianty te różnią się między sobą koncepcją wykorzystania własnych i przydzielonych sił i środków logistycznych. Istotne przy tym jest, aby były one adekwatne (odpowiednie) do wariantów działań (prowadzenia operacji/akcji) ustalonych przez grupę planowania cywilnego oraz grupę operacji i organizacji działań. Opracowane przez specjalistów grup logistycznych ZZK *warianty zabezpieczenia logistycznego* są uzgadniane z odpowiednimi kierownikami (szefami) podmiotów (jednostek) wykonawczych realizujących zadania logistyczne. Dokonuje się to przez rozważenie i porównanie wariantów działania sił logistycznych i sposobów wykorzystania potencjału logistycznego. *Rozważenie wariantów* zabezpieczenia logistycznego ma na celu ustalenie ich sła-

bych i mocnych stron w konfrontacji z realnymi i prognozowanymi zadaniami logistycznymi, wynikającymi ze skutków istniejących (występujących) zagrożeń.

Porównanie wariantów zabezpieczenia logistycznego ma na celu wyłonienie wariantu, który będzie rekomendowany szefowi (przewodniczącemu) ZZK (wojewodzie, staroście, wójtowi/burmistrzowi/prezydentowi).

W czasie oceny sytuacji kryzysowej oraz po jej zakończeniu organizowane są *odprawy koordynacyjne*. Celem tych odpraw jest przede wszystkim umożliwienie specjalistom grup logistycznych kontaktów roboczych, podczas których dokonywane są uzgodnienia organizacyjne (w ramach grup logistycznych, a także ze specjalistami pozostałych grup roboczych ZZK). Uzgodnienia te powinny dostarczyć wiarygodnych informacji o zakresie i skali przedsięwzięć realizowanych podczas zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej. Po przeprowadzeniu uzgodnień kierownicy grup logistycznych powinni uzyskać odpowiedź na pytania dotyczące:

- a) kierownik grupy zabezpieczenia logistycznego:
 - rodzaju i wielkości potrzeb zaopatrzeniowych ludności poszkodowanej⁵⁸,
 - wielkości zasobów potencjału zaopatrzeniowo-usługowego (źródeł zaopatrzenia, potencjału gospodarczo-bytowego, transportowego, przeładunkowego, technicznego, kwaterunkowego itp.),
 - wielkości zadań ewakuacyjnych (ludności, mienia, zasobów kultury itp.),
 - zasobności terenowej infrastruktury materiałowej,
 - układu i przejezdności sieci dróg dowozu i ewakuacji;
- b) kierownik grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej:
 - prognozowanej (bądź faktycznej) liczby rannych i chorych,
 - organizacji przedsięwzięć leczniczo-ewakuacyjnych,
 - organizacji nadzoru sanitarnego nad dostawami wody pitnej, żywności, przygotowania posiłków, żywienia, bytowania ludności w rejonach zagrożeń oraz w miejscach tymczasowego zakwaterowania itp.,
 - organizacji przedsięwzięć sanitarnohigienicznych na rzecz poszkodowanej ludności,
 - organizacji przedsięwzięć przeciwepidemicznych na rzecz poszkodowanej ludności,
 - procedur organizacji zaopatrywania w sprzęt i materiały medyczne,
 - zakresu i skali udzielania pomocy socjalno-bytowej.

Ważnym uzgodnieniem, dokonywanym podczas *odpraw koordynacyjnych*, jest również ustalenie sposobów organizacji pracy w grupach logistycznych oraz współdziałania między nimi, a także pozostałymi grupami roboczymi ZZK.

Kolejnym etapem fazy decyzyjnej „*planowanie*” jest etap *podjęcie decyzji i sprecyzowanie zamiaru*. Realizowany jest on na *odprawie decyzyjnej*, w której uczestniczą m.in. kierownicy grup logistycznych (grupy zabezpieczenia logistycz-

⁵⁸ Istotne są również informacje dotyczące sposobów organizacji usług gospodarczo-bytowych dla zespołów ratunkowych uczestniczących w reagowaniu kryzysowym.

nego oraz grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej). Celem odprawy decyzyjnej jest przedstawienie szefowi ZZK wszystkich najważniejszych i decydujących czynników, tak aby mógł on, na podstawie otrzymanych informacji, podjąć optymalną *decyzję* i ogłosić swój *zamiar działania* (prowadzenia operacji/akcji kryzysowej). Zgodnie z planem przebiegu odprawy decyzyjnej w wyznaczonej kolejności kierownicy grup logistycznych prezentują *warianty zabezpieczenia logistycznego* ludności poszkodowanej (w wariantach tych są wyszczególnione, z zachowaniem przyjętych priorytetów, zadania logistyczne, ich wykonawcy oraz sposoby ich realizacji).

Podjęcie *decyzji* odbywa się zwykle przez wybór jednego z wariantów prowadzenia operacji (akcji). Wyboru tego dokonuje szef (przewodniczący) ZZK. Ponieważ dla każdego wariantu prowadzenia operacji (akcji) przygotowany jest odpowiedni (oddzielny) *wariant zabezpieczenia logistycznego*, wybór ten dotyczy również wariantu przygotowanego przez grupy logistyczne. Czasami wybierany jest tzw. wariant mix, tzn. ma miejsce łączenie dwóch lub więcej przygotowanych wcześniej wariantów. Po wybraniu wariantu prowadzenia operacji/akcji ogłaszany jest *zamiar działania*. Zamiar ten zwykle obejmuje (składa się): myśl przewodnią, sposób wykonania zadań z podziałem na fazy reagowania kryzysowego, w tym punkt ciężkości (decydujący o powodzeniu operacji/akcji), podział sił i ich zadania, priorytety wykorzystania sił i środków wsparcia i zabezpieczenia działań, organizację współdziałania oraz organizację kierowania działaniami (operacją, akcją).

Mając na uwadze strategię zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej, wszystkie składowe zamiaru szefa ZZK mają swoje odpowiedniki w procesie organizacji i realizacji dostaw zaopatrzenia oraz świadczenia usług specjalistycznych i gospodarczo-bytowych na rzecz tej ludności. W tym przypadku *decyzja* postrzegana jest jako sposób organizowania zabezpieczenia logistycznego, natomiast *zamiar* jest opisem sposobu wykonania poszczególnych zadań logistycznych.

Po podjęciu przez szefa ZZK decyzji i ogłoszeniu zamiaru może być wydawane *zarządzenie wstępne*. Opracowuje go grupa operacji i organizacji działań. Może zawierać ono również informacje (zadania) logistyczne.

Trzecim etapem fazy „*planowanie*” jest sporządzenie (opracowanie) bądź korekta *planu reagowania kryzysowego*. Plan ten przedstawiany jest w formie graficznej (na mapie⁵⁹ w skali zależnej od szczebla administracji publicznej) wraz z niezbędnymi załącznikami (załączniki te czasami nazywane są „legendą” lub „częścią opisową”).

Załączniki do *planu reagowania kryzysowego* opracowywane przez grupy logistyczne ZZK to przede wszystkim:

- a) przez grupę zabezpieczenia logistycznego:
 - *plan dostaw zaopatrzenia dla ludności poszkodowanej*,

⁵⁹ W przypadku gdy na mapie nanoszona jest bardzo duża ilość informacji, może być ona podzielona na tzw. części funkcjonalne, które nanoszone są (każda część z osobna) na oddzielnym oleacie, nakładanym na tzw. czystą mapę.

- *plan świadczenia usług gospodarczo-bytowych,*
- *plan organizacji tymczasowych miejsc zakwaterowania,*
- inne plany;

b) przez grupę opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej:

- *plan organizacji ewakuacji medycznej,*
- *plan organizacji przedsięwzięć sanitarnohigienicznych,*
- *plan organizacji przedsięwzięć przeciwepidemicznych,*
- *plan zaopatrywania w sprzęt i materiały medyczne,*
- *plan organizacji pomocy socjalno-bytowej,*
- inne plany.

Należy nadmienić, że powyższe plany nie mają postaci sformalizowanej. Ich forma i treść zależą od przyjętego stylu pracy w ZZK oraz od rodzaju, zakresu i poziomu trudności (skomplikowania) realizowanych zadań logistycznych.

Ostatnim (czwartym) etapem fazy „*planowanie*” jest *opracowanie dokumentów dyrektywnych*, tj. rozporządzeń, zarządzeń oraz decyzji administracyjnych. Należy jednak zaznaczyć, że opracowywanie (wydawanie) dokumentów dyrektywnych rozpoczyna się już na samym początku fazy „*planowanie*”, tj. zaraz po informowaniu operacyjnym (w przypadku grup logistycznych – po informowaniu operacyjno-logistycznym). Wydawane są (mogą być wydawane) wówczas *zarządzenia przygotowawcze*. W kolejnym etapie fazy „*planowanie*”, po podjęciu decyzji i ogłoszeniu zamiaru przez szefa ZZK, wydawane są (mogą być wydawane) *zarządzenia wstępne*. Zarówno w *zarządzeniu przygotowawczym*, jak i *zarządzeniach wstępnych*, jeżeli zachodzić będzie taka potrzeba, zamieszczone są informacje (zadania) logistyczne. Jeżeli informacji tych jest dużo, do tych dokumentów dołączany jest oddzielny *aneks logistyczny*.

Opracowanie dokumentów dyrektywnych, w tym ich części logistycznych, polega na pisemnym opracowaniu zadań dla poszczególnych podmiotów (jednostek) wykonawczych zaangażowanych w reagowaniu kryzysowym (uczestniczących w operacji/akcji kryzysowej). Rodzaj i forma tych dokumentów wynikają z zasad tworzenia norm prawnych obowiązujących w administracji publicznej.

W procesie opracowania powyższych dokumentów grupy logistyczne dokonują licznych uzgodnień. Są one prowadzone w zasadzie ze wszystkimi grupami roboczymi ZZK. Uzgodnienia te nie są dokonywane globalnie, lecz dotyczą konkretnych (specjalistycznych) przedsięwzięć (zadań) realizowanych na rzecz ludności poszkodowanej. Zwykle dotyczą one: sposobów wykorzystania poszczególnych rodzajów transportu; kolejności (priorytetów) dowozu i ewakuacji, sposobów organizacji dostaw zaopatrzenia oraz świadczenia usług gospodarczo-bytowych, zakresu i sposobów wykorzystania zasobów miejscowych (terenowej infrastruktury logistycznej), przygotowania i priorytetów wykorzystania dróg dowozu i ewakuacji, organizacji tymczasowych miejsc zakwaterowania dla ewakuowanej ludności, zakresu wykorzystania świadczeń osobistych i rzeczowych, sposobów dystrybucji darów od organizacji pozarządowych i humanitarnych oraz wielu innych spraw.

3.1.4. Udział grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego w fazie decyzyjnej „stawianie zadań”

Faza decyzyjna „*stawianie zadań*” ma na celu doprowadzenie do wykonawców zadań wynikających z przyjętego zamiaru działania (prowadzenia operacji/akcji kryzysowej) oraz opracowanego *planu reagowania kryzysowego*.

Powszechnie uznaje się, że najlepszym sposobem postawienia zadań jest osobiście ich przekazanie kierownikom (komendantom) podmiotów (jednostek) wykonawczych przez szefa ZZK (wojewodę, starostę, wójta/burmistrza/prezydenta). Najkorzystniej jest to zrobić na specjalnie zwołanej odprawie. Wykorzystywana jest ona wówczas do postawienia zadań wykonawcom oraz koordynacji zadań pomiędzy poszczególnymi jednostkami wykonawczymi. Ma wtedy miejsce stawianie zadań w formie ustnej. Natomiast jeżeli sytuacja kryzysowa uniemożliwia zwołanie takiej odprawy, zadania stawiane są przy wykorzystaniu technicznych środków łączności. Jednak niezależnie od formy postawienia zadań (ustnie, czy też przy wykorzystaniu technicznych środków łączności) muszą być one potwierdzone piśmennym dokumentem dyrektywnym, a fakt ich postawienia musi być odnotowany w *Dzienniku działań* centrum zarządzania kryzysowego.

W dokumentach dyrektywnych wydawanych przez szefów ZZK przekazywane są (jak to już wcześniej zaznaczono) zadania (informacje) logistyczne wypracowane przez grupę zabezpieczenia logistycznego oraz grupę opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej. Zwykle zadania (informacje) te ujmowane są w oddzielnym punkcie dokumentu (zarządzenia, rozporządzenia) lub w oddzielnym *aneksie logistycznym* dołączonym do tych zarządzeń i rozporządzeń.

3.1.5. Udział grup logistycznych zespołów zarządzania kryzysowego w fazie decyzyjnej „kontrola”

Faza decyzyjna „*kontrola*” ma na celu sprawdzenie efektów dwóch poprzedzających ją faz decyzyjnych, tj. fazy „planowanie” i fazy „stawianie zadań”, oraz sposobów ich wdrożenia w procesie reagowania kryzysowego. Jej rezultaty stanowią podstawę do uaktualniania posiadanych danych (informacji) o sytuacji i realizacji zadań przez podmioty (jednostki) wykonawcze. Ponadto dobrze zorganizowana i przeprowadzona kontrola umożliwia ocenę postępu w osiąganiu założonych celów operacji (akcji) kryzysowej i wykrycie dostatecznie wcześnie odstępstw od *planu reagowania kryzysowego*, w tym jego *załączników logistycznych*, a następnie podjęcie działań korygujących.

Kontrola realizacji zadań logistycznych na rzecz ludności poszkodowanej prowadzona jest przede wszystkim przez kierowników grup logistycznych (grupy zabezpieczenia logistycznego oraz grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej). Jednak może być również prowadzona przez poszczególnych specjalistów-ekspertów tych grup. Zwykle kontrola prowadzona przez przedstawicieli grup logi-

stycznych ma formę nadzoru funkcjonalnego. Ma on na celu obserwowanie sposobów wykonania zadań logistycznych przez poszczególnych ich wykonawców, ujawnienie uchybień występujących w ich pracy oraz udzielanie (doradzanie) pomocy w likwidacji zaistniałych niedociągnięć.

Model udziału grup logistycznych w procesie decyzyjnym szefa ZZK przedstawiają rysunki 9 i 9a.

3.2. Dokumentacja wykorzystywana w procesie zarządzania logistycznego

3.2.1. Zasady opracowania dokumentów logistycznych

Zarządzenie logistyczne jako integralna składowa zarządzania kryzysowego bazuje na dwóch grupach dokumentacji. Pierwszą grupą są dokumenty planistyczne, natomiast drugą – dokumenty dyrektywne.

Dokumenty planistyczne to tzw. *załączniki funkcjonalne* (logistyczne) do *planu reagowania kryzysowego*, natomiast dokumenty dyrektywne to *aneksy logistyczne* do rozporządzeń, zarządzeń lub decyzji administracyjnych bądź tzw. *części logistyczne* (popularnie nazywane „wstawkami”) tych dokumentów.

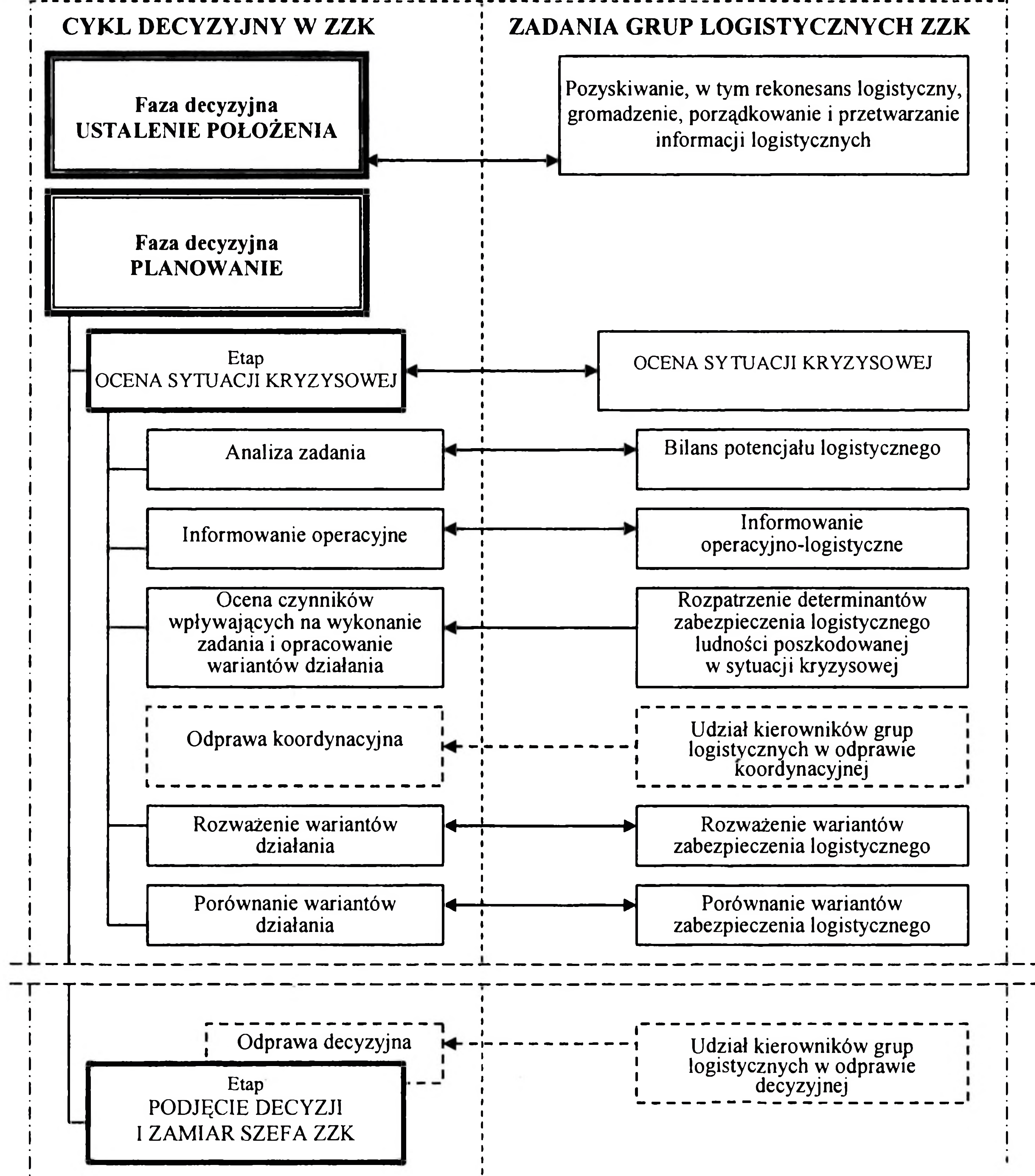
Należy ponadto nadmienić, że wiele informacji logistycznych zamieszczonych jest bezpośrednio w dokumentach zarządzania kryzysowego. Informacje takie znajdują się m.in.: na *planie reagowania kryzysowego* – w części graficznej, oraz w *zamiarach* szefów zespołów zarządzania kryzysowego.

Proces opracowania dokumentów logistycznych jest procesem ciągłym. Rozpoczyna się już w fazie decyzyjnej „*ustalenie położenia*”, w której to pozyskiwane informacje logistyczne są gromadzone w *bazie danych* grup logistycznych ZZK. Kolejne dokumenty logistyczne opracowywane są w następnych fazach decyzyjnych. Są to m.in.: *meldunki danych* kierowników grup logistycznych do zamiarów szefów ZZK, *warianty zabezpieczenia logistycznego* ludności poszkodowanej oraz *plany realizacji zadań logistycznych*.

3.2.2. Informacje logistyczne zamieszczane w dokumentach zarządzania kryzysowego

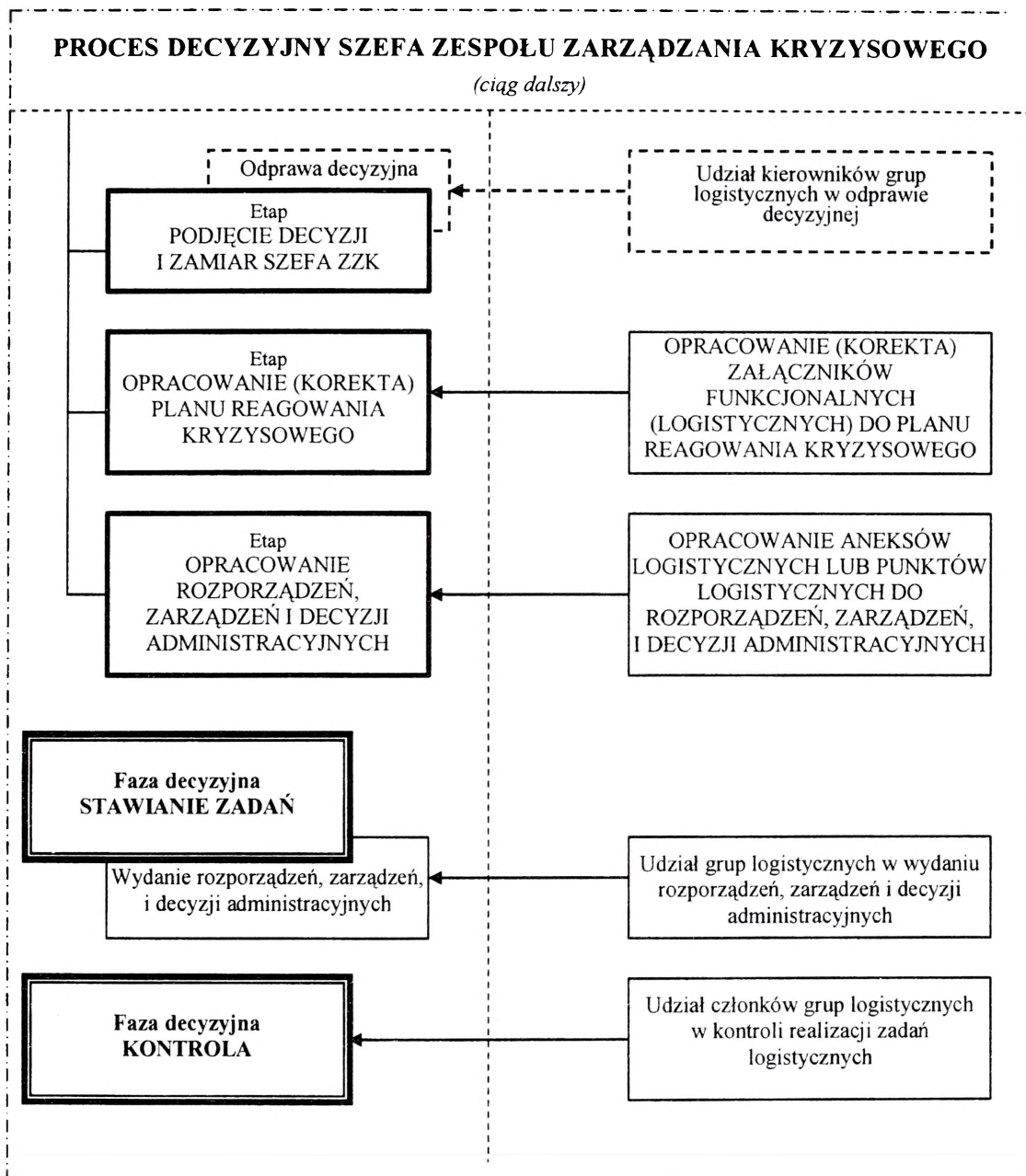
Najwięcej informacji logistycznych zawartych jest w zamiarze szefa ZZK na prowadzenie operacji/akcji kryzysowej, w części graficznej *planu reagowania kryzysowego* oraz *zarządzeniach* wydawanych przez szefów ZZK.

PROCES DECYZYJNY SZEFA ZESPOŁU ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO

ciąg dalszy – rys. 9a

Rys. 9. Model udziału grup logistycznych w procesie decyzyjnym szefa ZZK

Opracowanie własne.

Rys. 9a. Model udziału grup logistycznych w procesie decyzyjnym szefa ZZK

W *zamiarze* szefa ZZK na prowadzenie operacji/akcji kryzysowej informacje logistyczne dotyczą przede wszystkim: zasad i zakresu oraz sposobu organizacji przedsięwzięć logistycznych na rzecz poszkodowanej ludności, podziału (przydziału) sił i środków logistycznych do realizacji zadań logistycznych, zakresu i sposobów wykorzystania terenowych zasobów logistycznych w procesie reagowania kryzysowego, priorytetów i terminów dyrektywnych dotyczących wykonania zadań logistycznych.

W części graficznej *planu reagowania kryzysowego* (na mapie lub oleacie) nanoszone są: źródła zaopatrzenia (składy, magazyny), w tym zasoby terenowej infrastruktury logistycznej, miejsca stacjonowania podmiotów (jednostek) wykonawczych realizujących zadania logistyczne, drogi dowozu i ewakuacji, tymczasowe miejsca zakwaterowania ewakuowanej ludności, obiekty, na bazie których świadczone są usługi gospodarczo-bytowe, źródła wody technicznej (np. do gaszenia pożarów), siedziby organizacji pozarządowych i humanitarnych uczestniczących w realizacji przedsięwzięć logistycznych oraz inne informacje.

W *zarządzeniach* wydawanych przez szefów ZZK zamieszczane są w zasadzie te same informacje logistyczne, które wystąpiły w ich zamiarach wygłaszanych podczas odpraw decyzyjnych. Jednak informacje te mają konkretnych adresatów oraz charakter dyrektywny (np. podawane są czasy realizacji zadań).

3.2.3. Dokumenty logistyczne opracowywane przez grupy logistyczne zespołów zarządzania kryzysowego

Dokumenty logistyczne opracowywane przez grupy logistyczne ZZK to przede wszystkim wszelkiego rodzaju *plany*⁶⁰ występujące jako *załączniki funkcjonalne* do *planu reagowania kryzysowego*. W planach tych, pomimo że nie mają postaci sformalizowanej, przedstawiane są bilanse potencjału logistycznego (ludzkiego, zaopatrzeniowego, usługowego), jakim dysponuje ZZK, z potrzebami ludności poszkodowanej na dostawy zaopatrzenia i usługi logistyczne.

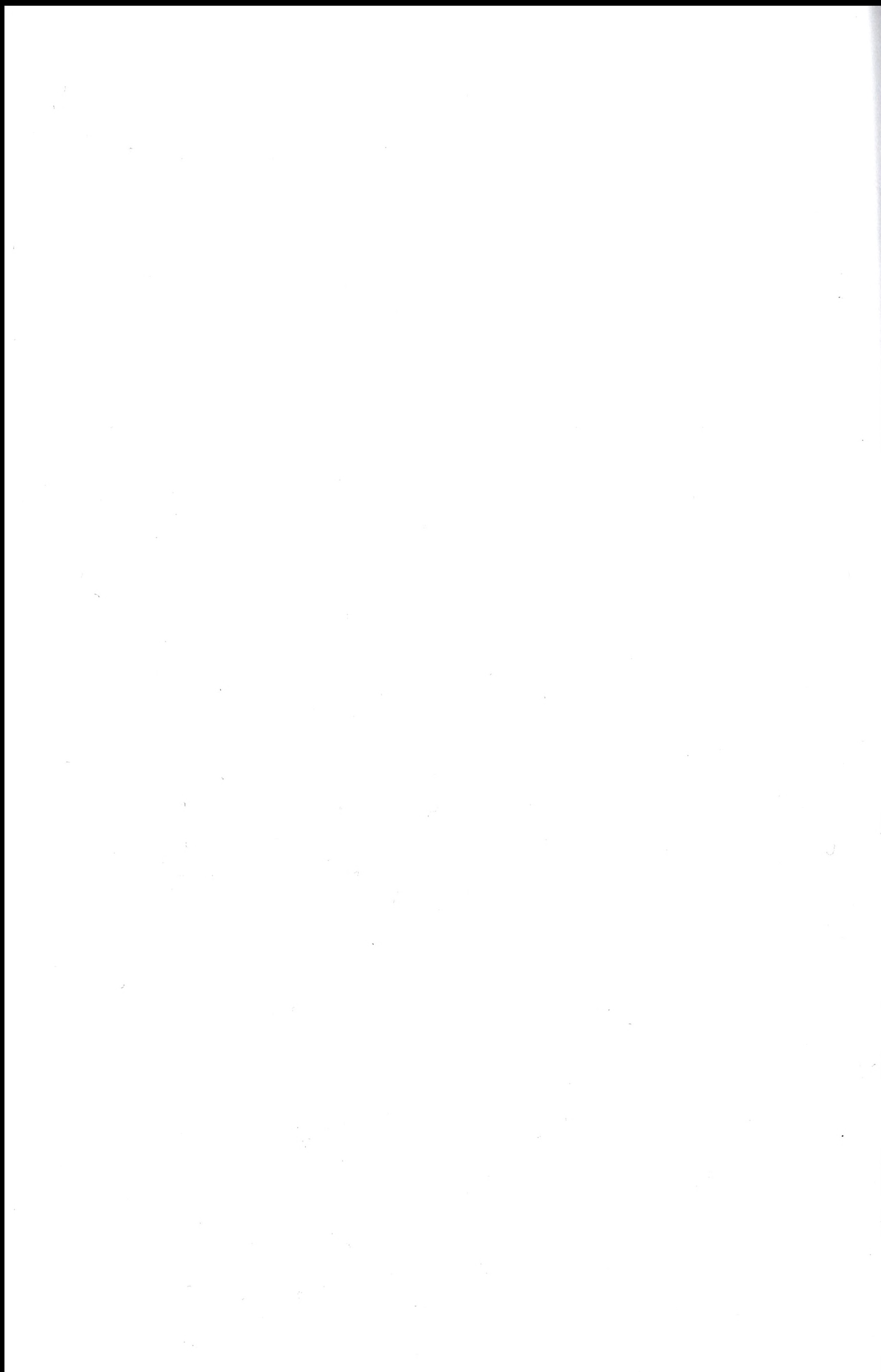
Innymi dokumentami logistycznymi są tzw. dokumenty robocze grup logistycznych opracowywane w procesie decyzyjnym szefów ZZK. Są to *meldunki danych do zamiaru* szefa ZZK, *warianty zabezpieczenia logistycznego* oraz inne dokumenty, opracowywane w miarę potrzeb.

W *meldunkach danych* logistycznych do zamiaru szefa ZZK⁶¹ przedstawiane są informacje determinujące treść tego zamiaru. Zwykle w danych tych przedstawiane są: główne zadania logistyczne przewidziane do realizacji w operacji/akcji kryzysowej, wyzwania stojące przed logistyką ZZK, propozycje sposobów realizacji zadań logistycznych oraz prośby kierowane do szefa ZZK.

⁶⁰ Przykłady sposobów opracowania szczegółowych planów logistycznych zawiera załącznik 5.

⁶¹ Ibid.

ZAŁĄCZNIKI

IDENTYFIKACJA I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI KRYZYSOWYCH O CHARAKTERZE NIEMILITARNYM

Sytuacja kryzysowa obejmuje pewien przedział czasowy o dość płynnych i nieostrych granicach. Charakteryzuje się różnym natężeniem oddziaływania czynników kryzysu i różnymi ich efektami. W związku z tym, że nie ma jednej i jednolitej teorii kryzysu, dla potrzeb niniejszego opracowania, przyjęto następujące jego podstawowe definicje:

*Kryzys to sytuacja powstała w wyniku załamania się stabilnego dotąd procesu rozwoju, grożąca utratą inicjatywy i koniecznością godzenia się na przyjmowanie niekorzystnych warunków, wymagająca podjęcia zdecydowanych, wszechstronnych kroków zaradczych*⁶².

*Kryzys to sytuacja będąca następstwem zagrożenia, prowadząca w konsekwencji do zerwania lub znacznego osłabienia więzów społecznych, przy równoczesnym poważnym zakłóceniu funkcjonowania instytucji publicznych, jednak w takich stopniu, że użyte środki niezbędne do zapobiegania lub przywrócenia bezpieczeństwa **nie uzasadniają wprowadzenia żadnego ze stanów nadzwyczajnych (stan klęski żywiołowej, stan wyjątkowy, stan wojenny [przyp. E.N.] przewidzianych w Konstytucji RP [podkreśl. – E.N.]***⁶³.

Analizując obie powyższe definicje, jako sytuację kryzysową lub czynnik kryzysogenny, można postrzegać niemal każde duże nieszczęście, jakie może przydarzyć się grupie obywateli lub państwu. Jednak druga definicja, dość precyzyjnie pozwala umiejscowić sytuację kryzysową w stanie bezpieczeństwa narodowego. Otóż postrzegając stan bezpieczeństwa narodowego jako pewną sumę okresów pokoju, kryzysu i wojny, między którymi granice są bardzo płynne (trudne do precyzyjnego ustalenia), można wyróżnić między tymi okresami tzw. stany (sytuacje) pośrednie. Mogą to m.in. być: **pokój** → sprzeczność interesów → eskalacja żądań → **sytuacja kryzysowa** → **kryzys** → zagrożenie bezpieczeństwa → sytuacja konfliktowa → incydent zbrojny graniczny → interwencja zbrojna → konflikt → **wojna**. Mając ponadto na uwadze stwierdzenie przytoczone powyżej w definicji sytuacji kryzysowej, że *użyte środki niezbędne do zapobiegania lub przywracania bezpieczeństwa nie uzasadniają wprowadzenia żadnego ze stanów nadzwyczajnych przewidzianych w Konstytucji RP*, można dość precyzyjnie określić, że sytuacja kryzysowa pojawia się z reguły jeszcze w okresie pokoju, a kończy w okresie ostrego kryzysu, kiedy to staje się konieczne wprowadzenie stanów nadzwyczajnych (patrz rys.1). W związku z tym sytuacja kryzysowa może być spowodowana:

⁶² Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego, Wyd. AON, Warszawa 2002, s. 62.

⁶³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 kwietnia 1997 r., art. 228.

katastrofą naturalną, awarią techniczną, przestępczością o różnym stopniu zorganizowania, zdarzeniem terrorystycznym, rozpowszechnianiem środków (broni) masowego rażenia, a ponadto przez czarny rynek, narkomanię, głód, uchodźców, nacjonalizmy, nadmierne różnice kulturowe i religijne, dysproporcje w rozwoju cywilizacyjnym i społecznym itp.⁶⁴

Do dalszych rozważań przyjęto następującą definicję sytuacji kryzysowej:

Sytuacja kryzysowa to stan i proces narastającej destabilizacji, niepewności i napięcia społecznego, charakteryzujący się naruszeniem więzi społecznych, możliwością utraty kontroli nad przebiegiem wydarzeń oraz eskalacją zagrożenia, a w tym w szczególności sytuacja stanowiąca zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia, dziedzictwa kulturowego lub infrastruktury krytycznej, w tym spowodowana zdarzeniem o charakterze terrorystycznym – w skali lub o takim natężeniu, które wywołują reakcje społeczne powyżej akceptowalnego powszechnie ryzyka⁶⁵.

Wśród wymienionych czynników wywołujących sytuację kryzysową można wyróżnić cztery zasadnicze zdarzenia, którymi są: katastrofa naturalna, awaria techniczna, zdarzenie (atak, uderzenie) terrorystyczne oraz niepokoje społeczne.

Katastrofa naturalna to zdarzenie związane z siłami natury, w szczególności: wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, długotrwałe występowanie ekstremalnych temperatur, osuwiska ziemi, pożary, susze, powodzie, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, masowe występowanie szkodników, choroby roślin lub zwierząt, choroby zakaźne ludzi oraz działanie innego żywiołu.

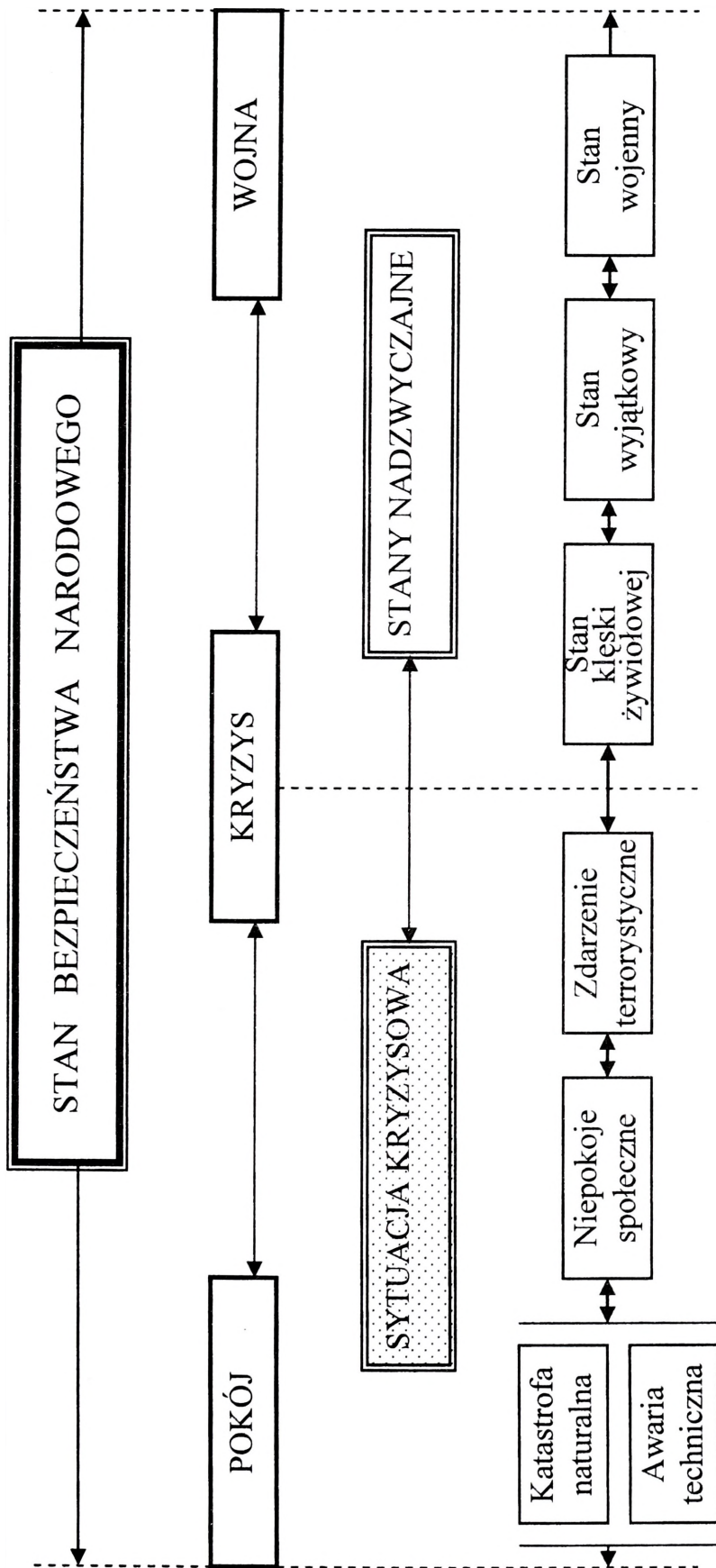
Awaria techniczna to gwałtowne, nieprzewidziane uszkodzenie lub zniszczenie obiektu budowlanego, urządzenia technicznego, systemu urządzeń technicznych, w tym zakładów używających toksyczne środki chemiczne itp., powodujące przerwę w ich używaniu, utratę ich właściwości, skażenie chemiczne terenu itd.

Katastrofę naturalną lub awarię techniczną może spowodować również **zdarzenie (akt, działanie) terrorystyczne**.

Kłęska żywiołowa (stan klęski żywiołowej) to katastrofa naturalna lub awaria techniczna, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu wielu osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem.

⁶⁴ Por.: A. Kasprzewski, *Kryzys – wielostopniowość pojęcia*, „Zeszyty Naukowe AON” 1998, nr 3(32).

⁶⁵ *Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych*, E. Nowak (red.), AON, Warszawa 2007, s. 38.

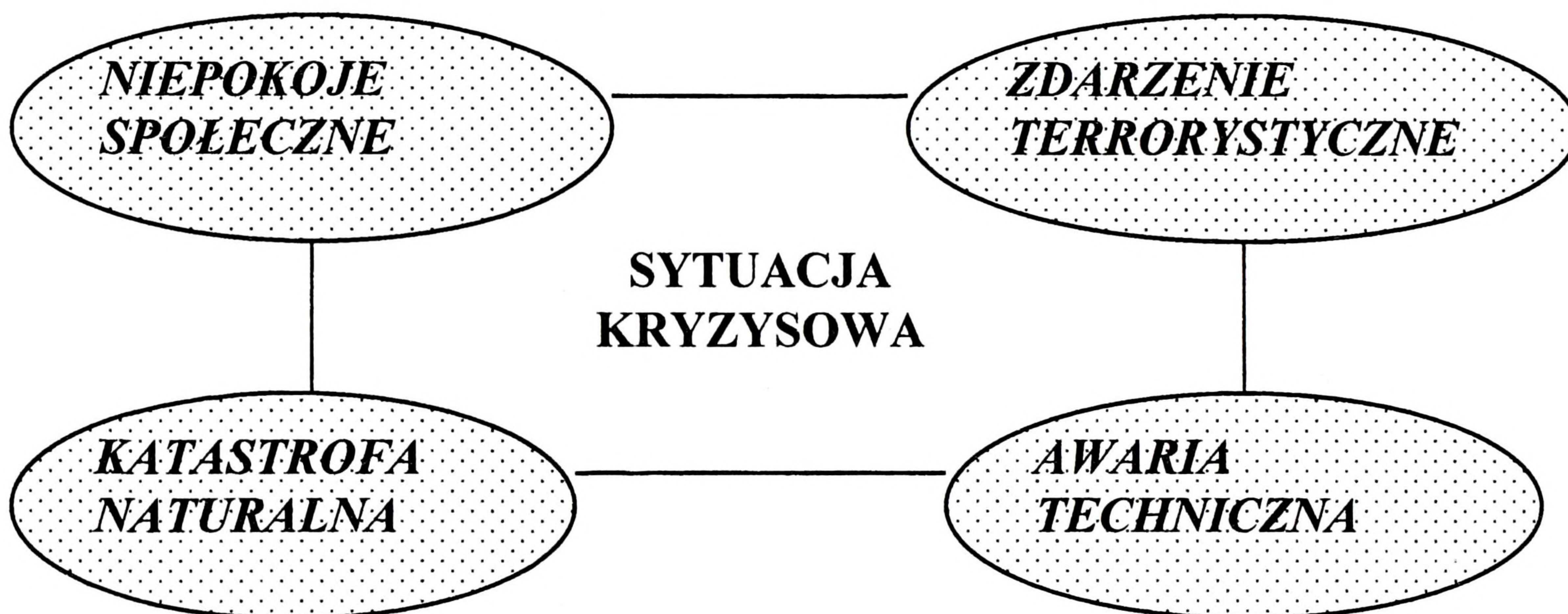

Opracowanie własne.

Rys. 10. Usytuowanie sytuacji kryzysowej w stanie bezpieczeństwa państwa

Zdarzenie terrorystyczne (terroryzm) to przemyślane użycie przemocy lub zagrożenia w celu wywołania strachu, przemyślane wymuszenie lub zastraszenie rządów lub społeczeństw w celu nacisku politycznego, religijnego lub ideowego. A także: stosowanie gwałtu do osiągnięcia celów politycznych lub ekonomicznych, forma interwencji zbrojnej; forma przemocy polegająca na przemyślanej akcji wymuszenia bądź zastraszenia rządów lub określonych grup społecznych w celach politycznych, ekonomicznych i innych.

Niepokoje społeczne mogą być spowodowane: wewnętrznym kryzysem politycznym (niestabilność rządu, chaos wewnętrzny), wewnętrznym kryzysem gospodarczym (czarny rynek, głód, bezrobocie, drożyzna), wewnętrznym kryzysem społecznym (nacjonalizmy, separatyzm, waśnie religijne, dysproporcje cywilizacyjne, narkomania, przestępczość), lokalnym zagrożeniem zewnętrznym. Mogą one przyjmować formę masowych strajków, manifestacji i innych wystąpień publicznych społeczeństwa.

Opracowanie własne.

Rys. 11. Zdarzenia powodujące sytuację kryzysową

IDENTYFIKACJA I OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO

1. Właściwości ogólne

1.1. Popularne definicje i postrzeganie zarządzania kryzysowego

Zarządzanie kryzysowe wg M. Armstronga to [...] *proces rozwiązywania napiętych sytuacji w sposób, w którym szereg współzależnych operacji jest planowany, organizowany, kierowany i kontrolowany. Wytyczany jest także kierunek procesu decyzyjnego dla osób odpowiedzialnych za podejmowanie decyzji w celu uzyskania szybkiego, lecz niepochoptego rozwiązania problemu, w obliczu którego znalazła się organizacja. W ujęciu prakseologicznym zarządzanie kryzysowe to nic innego jak dobre zarządzanie pod presją.*

Zarządzanie kryzysowe wg Ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym⁶⁶, to *działalność organów administracji publicznej będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na zapobieganiu sytuacjom kryzysowym, przygotowaniu do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, reagowaniu w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych oraz na odtworzeniu infrastruktury lub przywróceniu jej pierwotnego charakteru.*

Zarządzanie kryzysowe wg W. Kitlera to *zarządzanie organizacją (systemem) pod presją, realizowane na rzecz rozwiązywania napiętych sytuacji, którego zadaniem jest przygotowanie się i działanie mające na celu zapobieganie, przeciwdziałanie i reagowanie w razie wystąpienia zakłóceń stabilności organizacji (systemu) oraz przywrócenie normalnego stanu jego funkcjonowania⁶⁷.*

W postrzeganiu zarządzania kryzysowego w aspekcie bezpieczeństwa należy wyróżnić, że:

- jest integralną częścią zarządzania organizacją (systemem);
- jest dziedziną zarządzania bezpieczeństwem w ogóle, w tym bezpieczeństwem narodowym;
- jest zarządzaniem organizacją pod presją, w stanie ryzyka;
- jest rozwiązywaniem napiętych sytuacji;
- polega na obniżaniu napięć i przeciwdziałaniu konfliktom lub sytuacjom trudnym o charakterze niekonfliktowym;
- jest przeciwdziałaniem eskalacji kłopotliwych zjawisk;

⁶⁶ DzU z 2007 r., nr 89, poz. 590.

⁶⁷ *Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych*, E. Nowak (red.), AON, Warszawa 2007, s. 43.

- polega na przywracaniu stanu normalnego lub utrzymaniu tego stanu mimo wystąpienia symptomów sytuacji kryzysowej;
- odrzucane są problemy marginalne i wątpliwe, przekazując je instytucjom nie zajmujących się sytuacją kryzysową.

1.2. System zarządzania kryzysowego

System zarządzania kryzysowego można określić jako skoordynowany wewnętrznie i tworzący pewną całość dynamicznie się rozwijający układ trzech zasadniczych podsystemów (podsystemu organów zarządzających – aparatu zarządzającego; podsystemu powiązań informacyjnych wewnątrz organizacji; podsystemu metod i działań, czyli reguł funkcjonowania organizacji), realizujących wspólnie jeden zasadniczy cel: obniżenie stopnia oddziaływania czynników sytuacji kryzysowej na funkcjonowanie organizacji, a w przypadku ich wystąpienia minimalizacji ich wpływu i skutków⁶⁸.

Zarządzanie jest procesem decydowania, które składa się z trzech faz: pozyskiwania, gromadzenia, przetwarzania i dystrybucji informacji. Organ zarządzający, jako element systemu zarządzania kryzysowego, to uporządkowany wg specjalnych ról, układ trzech elementów (lub ich modyfikacja), z których jeden pełni rolę członu decyzyjnego, drugi członu informacyjnego, a trzeci członu analityczno-koncepcyjnego (sztabowego).

Element decyzyjny organu zarządzającego, to podmiot kreujący decyzje władcze, oddziałujący na cały podlegający mu system organizacyjny (i system działania). Podstawę jego funkcjonowania stanowi powierzenie mu władzy, wynikającej z ustawy lub rozporządzenia, czyli tytułu do wpływania na zachowania innych podmiotów działających w danej dziedzinie.

Organ zarządzający od organu władzy różni się tym, że organ władzy stanowi element decyzyjny organu zarządzającego, funkcjonujący obok takich elementów, jak członek sztabowy i członek informacyjny.

Element informacyjny organu zarządzającego, z punktu widzenia potrzeb zarządzania, pełni następujące trzy rodzaje zadań:

- 1) służące pomocą w podejmowaniu decyzji – *funkcja opiniodawczo-doradcza*;
- 2) zapewniające komunikację między poszczególnymi członami aparatu zarządzającego⁶⁹;
- 3) zaspokajające potrzeby otoczenia i podległego podsystemu wykonawczego.

⁶⁸ Ibid., s. 46.

⁶⁹ Aparat zarządzający – to wielopoziomowy zbiór organów zarządzających sferą wykonawczą. Aparat zarządzający wraz z instrumentami, zasadami i procedurami zarządzania składają się na system zarządzania. Szerzej, L. Krzyżanowski, *Podstawy nauk o organizacji i zarządzaniu*, PWN, Warszawa 1998, s. 194–195, 225–228.

Dla podsystemu wykonawczego element informacyjny pełni rolę orientującą, projektującą i korygującą zachowania (chodzi tu o informacje dotyczące warunków działania i ich rezultatów oraz sytuacji w systemie nadrzędnym).

Oprócz funkcji decyzyjnych i informacyjnych, organ zarządzający pełni również funkcje sztabowe. *Sztaby*, które mają swój rodowód wojskowy, na dobre zaadaptowały się i w innych systemach organizacyjnych. Ich rola najogólniej polega na: analizie i ocenie informacji; przygotowaniu wariantów różnych decyzji i propozycji sposobów rozwiązań problemów; ułatwieniu wdrożenia decyzji władczych w życie.

Wszystkie organy zarządzające w państwie, od szczebla centralnego począwszy, a na gminie kończąc, stanowią razem aparat zarządzający.

2. Proces i procedury zarządzania kryzysowego

2.1. Istota procesu zarządzania kryzysowego

Proces zarządzania kryzysowego rozumiany jest jako cykl decyzyjny, obejmujący fazy decyzyjne, etapy i czynności, związany z pozyskiwaniem, przetwarzaniem i wykorzystywaniem informacji, w wyniku którego zostaje podjęta decyzja, wypracowany zamiar, opracowany *plan reagowania kryzysowego* oraz zadania dla podmiotów (jednostek) wykonawczych będących w dyspozycji danego organu administracji.

Cykl decyzyjny ZZK, obejmujący procesy myślenia i działania wszystkich stałych i czasowych grup roboczych, przebiega w czterech podstawowych łączących się i przenikających wzajemnie fazach decyzyjnych: ustalenia położenia, planowania oraz stawiania zadań i kontroli.

2.2. Ustalenie położenia

Faza decyzyjna „ustalenie położenia” jest procesem ciągłego pozyskiwania, gromadzenia, porządkowania i przetwarzania wszelkiego rodzaju informacji dotyczących stanu posiadanych sił i środków, źródła i charakteru sytuacji kryzysowej oraz warunków prowadzenia działań zapobiegawczych, ratowniczych, pomocowych oraz odbudowy. Faza ta ma na celu przygotowanie wojewodzie (staroście, wójtowi) jasnego i przejrzystego, a także jak najdokładniejszego obrazu sytuacji, na podstawie którego można ocenić sytuację, dokonać analizy zadania, wypracować warianty działania, podjąć decyzję, sprecyzować zamiar, skorygować *plan reagowania kryzysowego*, postawić zadania wykonawcom i kontrolować ich wykonanie.

Analizowane są trzy rodzaje informacji: informacje posiadane (własne), informacje wpływające i informacje zdobywane.

Informacje posiadane pochodzą z dokumentów planistycznych, przepisów powszechnie obowiązującego prawa oraz regulacji wewnętrznych, instrukcji, a także opracowywanych „banków danych”.

Informacje wpływające pochodzą z meldunków sytuacyjnych, komunikatów, zarządzeń bieżących oraz innych źródeł (np. od obywateli, ze środków masowego przekazu).

Informacje zdobywane pochodzą z rozpoznania specjalistycznego, rekonesansów oraz wymiany informacji.

2.3. Planowanie

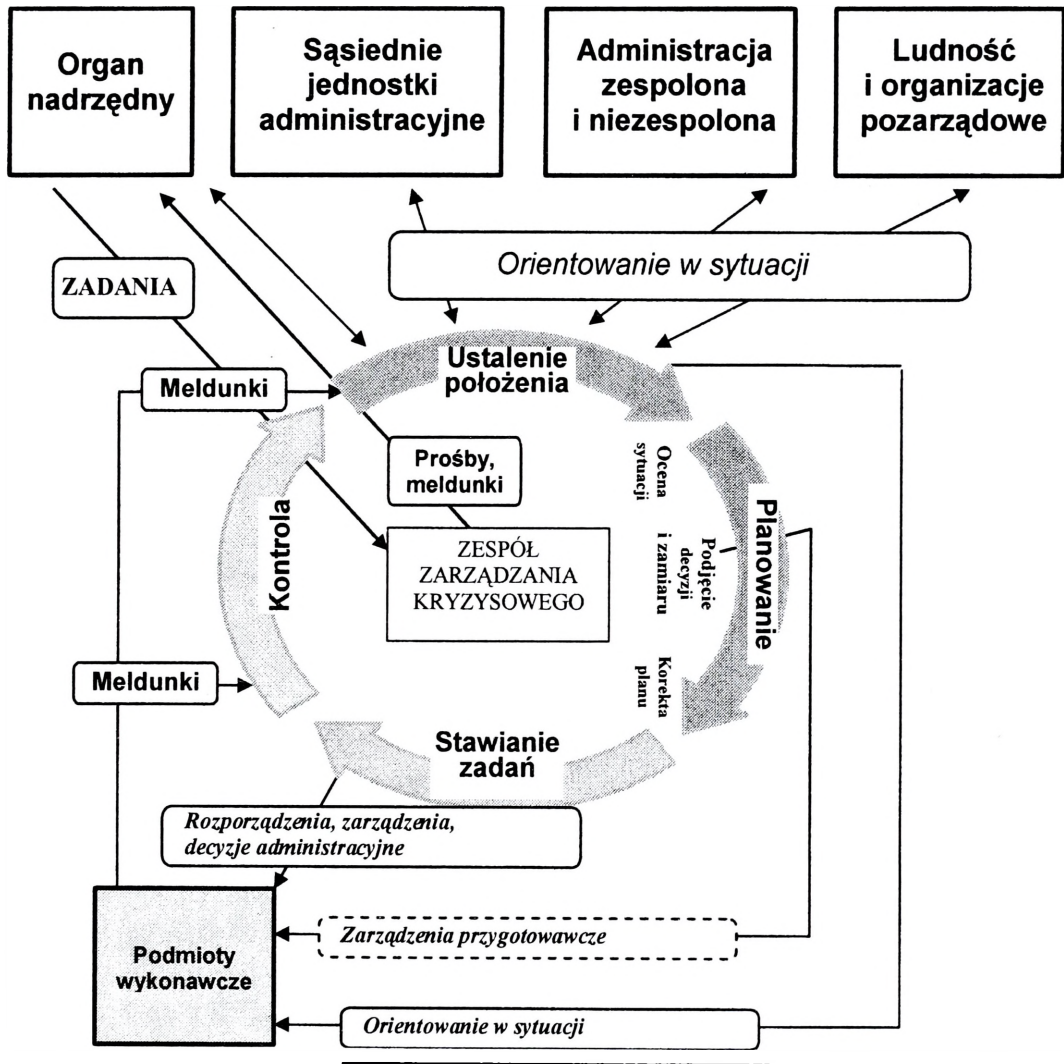
Faza decyzyjna „**planowanie**” obejmuje cztery następujące po sobie etapy, którymi są: ocena sytuacji kryzysowej, podjęcie decyzji i sprecyzowanie zamiaru, opracowanie *planu reagowania kryzysowego*⁷⁰ oraz dokumentów dyrektywnych (rozporządzeń, zarządzeń, decyzji administracyjnych) dla podległych podmiotów wykonawczych.

Ocena sytuacji ma na celu: zrozumienie zadania wynikającego z sytuacji kryzysowej lub zadania otrzymanego od organu nadrzędnego, szczegółową ocenę czynników mających wpływ na wykonanie zadania, opracowanie, rozważenie i porównanie wariantów działania, a w konsekwencji przygotowanie wojewodzie (staroście, wójtowi) warunków do podjęcia decyzji i sprecyzowania zamiaru. Ocena sytuacji składa się z następujących czynności: analizy zadania, informowania operacyjnego, oceny warunków wpływających na wykonanie zadania, opracowania wariantów działania, odprawy koordynacyjnej, rozważenia i porównania wariantów działania.

Analiza zadania prowadzona przez ZZK powinna doprowadzić do sprecyzowania: „co?” i „w jakim celu?” należy zrobić, aby wykonać zadanie wynikające z sytuacji kryzysowej lub zadanie otrzymane od organu nadrzędnego. Aby odpowiedzieć na postawione dwa kluczowe pytania, zazwyczaj należy poprzedzić je odpowiedziami na następujące pytania szczegółowe:

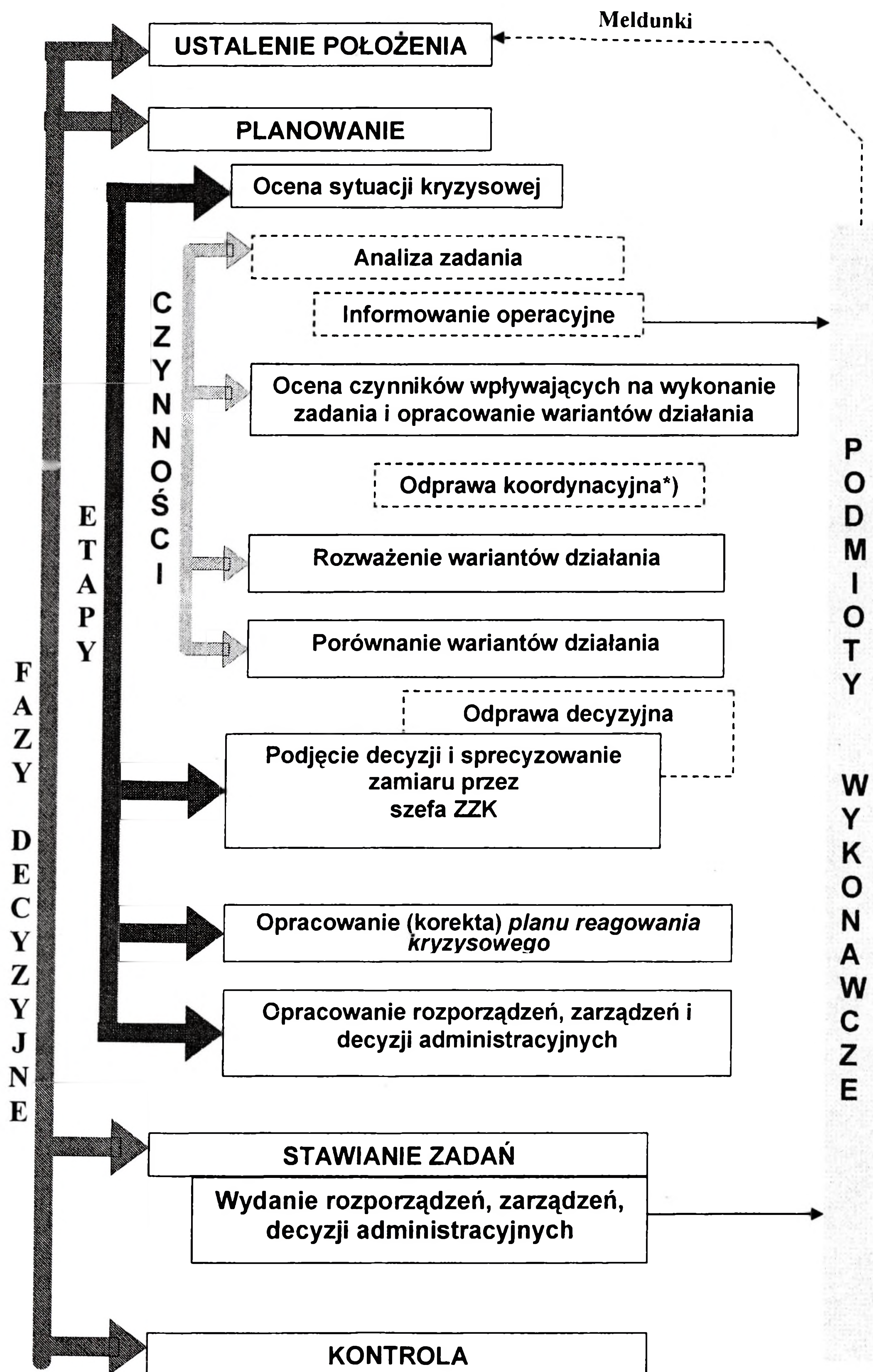
1. *Jaka jest rola wojewody (starosty, wójta) w zapobieganiu i likwidacji skutków sytuacji kryzysowej?*
2. *Co musi (może) wykonać organ administracji i podległe mu podmioty wykonawcze, aby przywrócić stan normalny lub zminimalizować skutki zaistniałej sytuacji kryzysowej?*
3. *Jakie istnieją ograniczenia (np. prawne, finansowe, organizacyjne) swobody działania danego organu?*

⁷⁰ W rzeczywistości zazwyczaj jest to korekta posiadanego *planu reagowania kryzysowego*.

Źródło: Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach..., op. cit., s. 114.

Rys. 12. Przebieg procesu zarządzania kryzysowego

*) Liczbę miejsc i cele odpraw koordynacyjnych określa szef zespołu zarządzania kryzysowego.

Źródło: Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach..., op. cit., s. 115.

Rys. 13. Model procesu decyzyjnego szefa zespołu zarządzania kryzysowego

Informowanie operacyjne ma na celu przekazanie członkom ZZK dwóch grup informacji. *Grupę pierwszą* stanowią wnioski z ustalenia położenia i analizy zadania we wszystkich obszarach zainteresowania poszczególnych grup roboczych zespołu zarządzania kryzysowego.

Grupa druga dotyczy organizacji pracy ZZK, którą ustala szef zespołu na podstawie wytycznych wojewody (starosty, wójta). Zwykle wytyczne te zawierają: myśl przewodnią; główne zadania, na których powinna się skupić praca zespołu; czas zakończenia oceny sytuacji i termin przeprowadzenia odprawy decyzyjnej; czas postawienia zadań podmiotom wykonawczym; kryteria do porównania wariantów działania.

Ocena czynników wpływających na wykonanie zadania i opracowanie wariantów działania ma na celu zidentyfikowanie i szczegółowe rozpatrzenie determinantów, które będą warunkować sposób realizacji zadań reagowania kryzysowego oraz ustalenie realnych (zwykle 2–3) wariantów działania (kolejności i sposobu wykonania zadania).

Ocena dotyczy:

- zagrożenia, jego ewolucji, źródeł, charakteru, zasięgu przestrzennego, a także skutków;
- posiadanych sił i środków, możliwości wykonawczych podległych jednostek oraz sił wydzielonych do dyspozycji przez organ nadrzędny oraz sąsiednie jednostki administracyjne;
- środowiska, a w tym szczególnie warunków terenowych i atmosferycznych, infrastruktury technicznej i społecznej;
- innych czynników mających wpływ na sposób wykonania zadania w procesie reagowania kryzysowego (np. takich jak: czas realizacji zadania, stan budżetu, zakres pomocy międzynarodowych i krajowych organizacji pozarządowych).

Zwykle na zakończenie oceny sytuacji przeprowadza się *odprawę koordynacyjną*. Jej celem jest umożliwienie specjalistom ZZK rozpoczęcia prac nad opracowaniem wariantów – koncepcji użycia sił i środków zabezpieczenia i wsparcia, odpowiednio do wariantów planowanych działań przygotowanych przez grupę planowania cywilnego oraz grupę operacji i organizacji działań.

Warianty działań opracowane przez specjalistów powinny być uzgodnione z odpowiednimi kierownikami (szefami) służb, inspekcji i straży, kierującymi bezpośrednio jednostkami wykonawczymi.

Rozważenie wariantów działania ma na celu ustalenie słabych i mocnych stron poszczególnych wariantów działania w konfrontacji z realnymi i prognozowanymi skutkami zagrożeń.

Porównanie wariantów działania ma na celu wyłonienie wariantu, który będzie rekomendowany wojewodzie (staroście, wójtowi). Organizatorem porównania wariantów jest szef ZZK, który określa metodę porównania (np. wad i zalet, głosowania, kryteriów).

Podjęcie decyzji przez wojewodę (starostę, wójta) ma miejsce na odprawie decyzyjnej. Zwykle odbywa się ono przez wybór jednego z wariantów działania za-

proponowanego przez ZZK. Na bazie tego wariantu działania (ogłaszany jest on jako decyzja) wojewoda (starosta, wójt) określa (precyzuje) swój *zamiar działania*, który zwykle obejmuje: myśl przewodnią; sposób wykonania zadań z podziałem na fazy reagowania kryzysowego, w tym punkt ciężkości (decydujący o powodzeniu); podział sił i ich zadania; priorytety wykorzystania sił i środków wsparcia i zabezpieczenia działań; organizację współdziałania oraz organizację kierowania działaniami (akcją, operacją).

Decyzja to odzwierciedlenie woli wojewody (starosty, wójta) w sprawie prowadzenia działań (akcji, operacji) w określony sposób, natomiast *zamiar działania* jest opisem sposobu wykonania zadań i tego co w rezultacie ma być osiągnięte. Zamiar działania przedstawiany jest członkom ZZK – uczestnikom odprawy decyzyjnej.

Trzecim etapem fazy decyzyjnej „*planowanie*” jest sporządzenie *planu reagowania kryzysowego* lub dokonanie korekty posiadanego już planu. Jest on opracowywany w formie graficznej wraz z niezbędnymi załącznikami. Zwykle zawiera trzy grupy informacji: informacje dyrektywne (narzucone przez organ nadrzędny), informacje sytuacyjne, informacje decyzyjne (wynikające z decyzji i zamiaru, odpowiadające na pytania: *kto, co, gdzie, kiedy i w jakim celu?*).

Opracowanie rozporządzeń, zarządzeń, decyzji administracyjnych (dokumentów dyrektywnych) polega na pisemnym przedstawieniu zadań dla wszystkich wykonawców uczestniczących w reagowaniu kryzysowym. Rodzaj i forma tych dokumentów wynikają z zasad tworzenia norm prawnych obowiązujących w administracji publicznej.

2.4. Stawianie zadań

Faza decyzyjna „*stawianie zadań*” ma na celu doprowadzenie do wykonawców zadań wynikających z przyjętego zamiaru działań.

Powszechnie uznaje się, że najlepszym sposobem postawienia zadań jest osobiste ich przekazanie szefom (komendantom) podległych służb, inspekcji i straży przez wojewodę (starostę, wójta). Ma to zazwyczaj miejsce podczas specjalnej odprawy, której celem jest postawienie zadań oraz koordynacja działań między poszczególnymi podmiotami wykonawczymi. Postawienie zadań ustnie lub przy wykorzystaniu technicznych środków łączności musi być potwierdzone pisemnym dokumentem dyrektywnym i odnotowane w *Dzienniku działań CZK*.

2.5. Kontrola

Faza decyzyjna „*kontrola*” ma na celu sprawdzenie efektów faz decyzyjnych „*planowanie*” i „*stawianie zadań*” oraz sposobu ich wdrożenia w życie. Jej rezultaty stanowią podstawę do uaktualnienia posiadanych danych o sytuacji i realizacji

zadań reagowania kryzysowego. Kontrola realizowana jest przez: ustanowienie elementów zarządzania i koordynacji działań; organizację synchronizacji działań; monitorowanie sytuacji. Wnioski uzyskane z kontroli pozwalają ZZK podejmować działania mające na celu korygowanie rozbieżności między stanem rzeczywistym a zaplanowanym.

PODSTAWOWE TERMINY I KATEGORIE POJĘCIOWE ZWIĄZANE Z ZARZĄDZANIEM LOGISTYCZNYM I LOGISTYKĄ SYTUACJI KRYZYSOWYCH

1. Logistyka ogólna sytuacji kryzysowych i pomoc medyczna

Logistyka sytuacji kryzysowych jest nową specjalnością naukową. Jej prekursorami były logistyka wojskowa (ang. *Military Logistics*), która swoje początki miała w Marynarce Wojennej Stanów Zjednoczonych Ameryki na przełomie XIX i XX wieku (prekursorzy: A.T. Mahan, G.C. Thorpe, H.E. Eccles) oraz logistyka cywilna (ang. *Business Logistics*), która swoje pierwsze sukcesy odnotowała na przełomie lat 50. i 60. XX wieku (prekursorzy: *American Association Marketing, Council of Logistics Management*). Natomiast logistyka sytuacji kryzysowych powstała na przełomie XX i XXI wieku. Logistyka (zarówno wojskowa, jak i cywilna) swoje sukcesy zawdzięczała i zawdzięcza nadal przede wszystkim wysokim standardom realizacji zadań na rzecz odbiorcy. Standardy te najogólniej prezentowane są w formie 4 x „W” (czasami jest to również 5 x „W” lub 6 x „W”, a nawet 7 x „W”), która określa „właściwy” czas, „właściwą” jakość, „właściwą” ilość oraz „właściwe miejsce” (także „właściwe” koszty, „właściwe” zyski, „właściwą” kondycję) realizacji dostaw zaopatrzenia oraz usług logistycznych. W logistyce wojskowej odbiorcą (zaopatrzenia i usług logistycznych) były (i są) walczące wojska, w logistyce cywilnej – klienci występujący na wolnym rynku, a w logistyce sytuacji kryzysowych – poszkodowana ludność.

Optymalizacja procesu realizacji zadań logistycznych na rzecz odbiorcy zeterminowana jest dążeniem do zapewnienia wykonywania ściśle określonych zadań i (lub) spełnienia konkretnych kryteriów. W logistyce wojskowej są to zwykle: wojska realizujące główne zadanie, zapewnienie pełnego zaspokojenia potrzeb logistycznych walczących wojsk, miejsce realizacji oraz czas realizacji zadań logistycznych. W logistyce cywilnej są to najczęściej: dążenie do obsługi wszystkich klientów, wysokie standardy obsługi klienta, minimalizacja kosztów logistycznych oraz zapewnienie wysokiego zysku przedsiębiorstwa. Natomiast logistyka sytuacji kryzysowych ukierunkowana jest na: wszystkich poszkodowanych, ratowanie życia i zdrowia rannych i chorych, zaspokojenie elementarnych potrzeb logistycznych ludności poszkodowanej, zapewnienie dotarcia zaopatrzenia i usług logistycznych do osób poszkodowanych oraz minimalizację czasu realizacji zadań logistycznych.

Opracowanie własne.

Rys. 14. Kryteria optymalizacji działań logistycznych

Logistyka sytuacji kryzysowych (traktowana jako specjalność⁷¹ naukowa) to suma wszystkich działań logistycznych organów kierowania i wykonawców (jednostek) zadań logistycznych, dzięki którym dokonuje się kształtowanie, sterowanie i kontrola procesów zaopatrzeniowych i usługowych w łańcuchach logistycznych organizowanych w sytuacjach kryzysowych. Poprzez integrację i synchronizację (harmonizację) działań logistycznych, niezbędnie konieczne zaopatrzenie i usługi logistyczne i medyczne docierają do wszystkich osób poszkodowanych we właściwym czasie, we właściwe miejsca, we właściwych ilościach oraz o właściwej jakości.

Myślą przewodnią działań logistycznych podejmowanych w sytuacjach kryzysowych jest możliwie jak najszybsze dotarcie z niezbędnymi dostawami zaopatrzenia i usługami logistycznymi do wszystkich ludzi poszkodowanych (potrzebujących). Wielkość niezbędnie koniecznych dostaw zaopatrzenia oraz zakres usług logistycznych i medycznych mogą być określone wg minimalnych norm, bowiem

⁷¹ Autor przyjął następującą hierarchiczną klasyfikację pojęć naukowych: najwyższym jest „dziedzina naukowa”, w której wyróżniane są „dyscypliny naukowe”, które z kolei dzielą się na „specjalności naukowe”.

istotą podejmowanych działań logistycznych jest ratowanie życia i zdrowia oraz zapewnienie ludności poszkodowanej możliwości przetrwania. W dostawach środków zaopatrzenia priorytetowe znaczenie ma woda pitna, żywność, odzież i energia (elektryczna i ciepła), natomiast w usługach logistycznych i medycznych – pomoc medyczna (przede wszystkim przedsięwzięcia ratujące życie i zdrowie), usługi gospodarczo-bytowe (przygotowanie posiłków, wypiek chleba, zakwaterowanie, usługi kąpielowe, usługi pralnicze, usługi handlowe itp.).

Zabezpieczenie logistyczne ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych należy postrzegać jako funkcję realizacyjną logistyki sytuacji kryzysowych. Jest ono pojęciem „zbiorczym”, określającym dostawy środków zaopatrzenia oraz usługi logistyczne i medyczne organizowane przez organy logistyczne (grupy zabezpieczenia logistycznego oraz grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej⁷² ZZK) i realizowane siłami i środkami (logistycznymi) będącymi w dyspozycji tych organów na poszczególnych szczeblach administracji publicznej. Można więc powiedzieć, że zabezpieczenie logistyczne w sytuacjach kryzysowych, to proces zasilania ludności poszkodowanej dostawami zaopatrzenia i świadczenia usług (logistycznych i medycznych) niezbędnych do jej ratowania życia i zdrowia oraz do przetrwania w okresie kryzysu. Obejmuje ono: zaopatrzenie w wodę do picia, usługi gospodarczo-bytowe, pomoc medyczną i socjalną oraz organizację ewakuacji, jeżeli zachodzi taka potrzeba, ludności i mienia.

Pomoc medyczna, z uwagi na zakres przygotowania (przeszkolenia, wykształcenia) personelu (osób) udzielającego pomoc osobom poszkodowanym (rannym i chorym) w sytuacjach kryzysowych, dzieli się na pomoc przedlekarską i pomoc lekarską. Pomoc przedlekarska udzielana jest w ramach ratownictwa medycznego.

System ratownictwa medycznego służy do realizacji zadań, w ramach których udzielana jest pomoc każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego. W systemie tym działają: lekarz systemu, pielęgniarka systemu, ratownik medyczny, ratownik, lekarz koordynator centrum powiadamiania medycznego, dyspozytor medyczny, kierowca.

Lekarzem systemu jest lekarz posiadający tytuł specjalisty lub specjalizujący się w dziedzinie medycyny ratunkowej.

Pielęgniarką systemu jest pielęgniarka posiadająca tytuł specjalisty lub specjalizującą się w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii, a także pielęgniarkę posiadającą ukończony kurs kwalifikacyjny w dziedzinie pielęgniarstwa ratunkowego, anestezjologii i intensywnej opieki, chirurgii, kardiologii, pediatrii oraz posiadającą co najmniej 3-letni staż pracy w oddziałach tych specjalności, oddziałach pomocy doraźnej, izbach przyjęć lub pogotowiu ratunkowym.

⁷² Mając na uwadze potrzebę integracji działań logistycznych, autor [E.N.] świadomie integruje grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej w pionie logistycznym, mimo że służba zdrowia jest organizacją samodzielną.

Ratownik medyczny to osoba, która ukończyła studia wyższe na kierunku (specjalności) ratownictwo medyczne lub ukończyła publiczną szkołę policealną i posiada dyplom potwierdzający uzyskanie tytułu zawodowego „ratownik medyczny”. Wykonywanie zawodu ratownika medycznego polega na:

- 1) zabezpieczeniu osób znajdujących się w miejscu zdarzenia oraz podejmowaniu działań zapobiegających zwiększeniu liczby ofiar i degradacji środowiska;
- 2) dokonywaniu oceny stanu zdrowia osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego i podejmowaniu medycznych czynności ratunkowych;
- 3) transportowaniu osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- 4) komunikowaniu się z osobą w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego i udzielaniu jej wsparcia psychicznego w sytuacji powodującej stan nagłego zagrożenia zdrowotnego;
- 5) organizowaniu i prowadzeniu zajęć z zakresu pierwszej pomocy, kwalifikowanej pierwszej pomocy oraz medycznych czynności ratunkowych.

Lekarz koordynator centrum powiadamiana medycznego – to osoba działająca w wojewódzkim centrum zarządzania kryzysowego działającym w urzędzie wojewódzkim. Do zadań lekarza koordynatora centrum powiadamiana medycznego w należeć będzie:

- 1) nadzór merytoryczny nad pracą dyspozytorów medycznych;
- 2) koordynacja współpracy dyspozytorów medycznych w przypadku zdarzeń wymagających użycia jednostek systemu spoza obszaru działania jednego dysponenta jednostki;
- 3) udzielanie dyspozytorom medycznym niezbędnych informacji i merytorycznej pomocy;
- 4) udział w pracach wojewódzkiego zespołu reagowania kryzysowego.

Dyspozytor medyczny to osoba, do której należy w szczególności:

- 1) przyjmowanie powiadomień o zdarzeniach, ustalanie priorytetów i niezwłoczne dysponowanie zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia;
- 2) przekazywanie niezbędnych informacji osobom udzielającym pierwszej pomocy;
- 3) przekazywanie osobie kierującej akcją prowadzenia medycznych czynności ratunkowych, zwanej dalej „kierującym”, niezbędnych informacji ułatwiających prowadzenie medycznych czynności ratunkowych na miejscu zdarzenia;
- 4) zbieranie aktualnych informacji o dostępnych na obszarze działania dysponenta jednostki jednostkach systemu i ich gotowości oraz przekazywanie tych informacji lekarzowi koordynatorowi ratownictwa medycznego;
- 5) zbieranie i archiwizowanie bieżących informacji o zdarzeniach i prowadzonych medycznych czynnościach ratunkowych;
- 6) powiadamianie o zdarzeniu szpitalnych oddziałów ratunkowych lub, jeżeli wymaga tego sytuacja na miejscu zdarzenia, jednostek organizacyjnych szpitali wyspecjalizowanych w zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych niezbędnych dla ratownictwa medycznego;

7) powiadamianie o zdarzeniu jednostek współpracujących z systemem⁷³, jeżeli wymaga tego sytuacja na miejscu zdarzenia.

Dyspozytorem medycznym może być osoba, która: posiada pełną zdolność do czynności prawnych; posiada wykształcenie wymagane dla lekarza systemu, pielęgniarki systemu lub ratownika medycznego; przez okres co najmniej 5 lat była zatrudniona przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych w pogotowiu ratunkowym, szpitalnym oddziale ratunkowym, oddziale anestezjologii i intensywnej terapii lub w izbie przyjęć szpitala.

Ratownik to osoba, która jest zatrudniona lub pełniąca służbę w jednostkach współpracujących z systemem ratownictwa medycznego (straż pożarna, jednostki podległe właściwemu ministrowi do spraw wewnętrznych i ministrowi obrony narodowej oraz społeczne organizacje ratownicze), posiadająca ważne zaświadczenie o ukończeniu kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy i uzyskała tytułu ratownika. Dotyczy to żołnierzy, policjantów, strażaków zawodowych i ochotniczych oraz członków GOPR, TOPR, WOPR. Program takiego kursu musi być zgodny z ramowym programem kursu określonym w rozporządzeniu ministra zdrowia z dnia 19 marca 2007 roku w sprawie kursu w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy.

Kierowca wchodzi w skład zespołów wyjazdowych, w przypadku gdy żaden z członków zespołów ratownictwa medycznego nie posiada prawa jazdy kategorii B oraz nie spełnia warunków, o których mowa w art. 95a ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (DzU z 2005 r., nr 108, poz. 908, nr 109, poz. 925, nr 175, poz. 1462, nr 179, poz. 1486, nr 180, poz. 1494 i 1497, z 2006 r. nr 17, poz. 141, nr 104, poz. 708 i 711).

Medyczne czynności ratunkowe obejmują świadczenia opieki zdrowotnej w rozumieniu przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, udzielane przez jednostkę systemu ratownictwa medycznego w warunkach pozaszpitalnych, w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Kwalifikowana pierwsza pomocy obejmuje następujące czynności:

- 1) resuscytację krążeniowo-oddechową, bezprzyrządową i przyrządową, z podaniem tlenu oraz zastosowaniem według wskazań defibrylatora zautomatyzowanego;
- 2) tamowanie krwotoków zewnętrznych i opatrywanie ran;
- 3) unieruchamianie złamań i podejrzeń złamań kości oraz zwichnięć;
- 4) ochronę przed wychłodzeniem lub przegrzaniem;

⁷³ Jednostkami współpracującymi z systemem ratownictwa medycznego są służby ustawowo powołane do niesienia pomocy osobom w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, w szczególności: jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej, jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego, społeczne organizacje ratownicze, inne jednostki podległe lub nadzorowane przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych i ministra obrony narodowej. Jednostki te udzielają kwalifikowanej pierwszej pomocy osobom znajdującym się w stanie nagłego zagrożenia życia.

5) prowadzenie wstępnego postępowania przeciwwstrząsowego poprzez właściwe ułożenie osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego, ochronę termiczną osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego;

6) stosowanie tlenoterapii biernej;

7) ewakuację z miejsca zdarzenia osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego;

8) wsparcie psychiczne osób w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego;

9) prowadzenie wstępnej segregacji medycznej.

Lekarz i pielęgniarka systemu ratownictwa medycznego oraz ratownik medyczny wykonują medyczne czynności ratunkowe, natomiast ratownik kwalifikowaną pierwszą pomoc.

Pierwsza pomoc obejmuje zespół czynności podejmowanych w celu ratowania osoby w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego wykonywanych przez osobę znajdującą się w miejscu zdarzenia, w tym również z wykorzystaniem udostępnionych do powszechnego obrotu wyrobów medycznych oraz produktów leczniczych.

Pomoc lekarska dzieli się na pierwszą pomoc lekarską, kwalifikowaną pomoc lekarską oraz specjalistyczną pomoc lekarską wraz z rehabilitacją.

Pierwsza pomoc lekarska udzielana jest przez lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej. Obejmuje zwykle: segregację rannych i chorych oraz zastosowanie natychmiastowych zabiegów ratujących życie; rutynowe badanie chorych i kierowanie leczeniem lżej rannych i chorych, tak by mogli być w krótkim czasie zwolnieni do domu; przygotowanie poważnie chorych i ciężko rannych do ewakuacji na wyższe poziomy opieki medycznej; obserwacja lekarska pacjentów. W ramach pierwszej pomocy lekarskiej może być także udzielana pomoc dentystyczna.

Kwalifikowana pomoc lekarska, zwykle o profilu internistycznym i chirurgicznym, udzielana jest w szpitalnych oddziałach ratunkowych (SOR). Obejmuje zwykle: segregację rannych, reanimację i stabilizację ciężko rannych i poważnie chorych; leczenie podtrzymujące tych rannych i chorych, którzy wymagają udzielenia pomocy na wyższych poziomach opieki medycznej; wykonywanie operacji chirurgicznych ratujących życie i kończyny pacjenta; realizację przedsięwzięć ograniczających skutki zaburzeń stresu pourazowego; obserwację medyczną pacjentów.

Specjalistyczna pomoc lekarska udzielana jest w klinikach szpitalnych oraz szpitalach specjalistycznych. Może być udzielona m.in. przez lekarzy specjalistów o tzw. szerokiej specjalności (w dyscyplinach klinicznych): internistów, pediatrów, chirurgów, ginekologów, położników, dermatologów, okulistów, neurologów, psychiatrów, dentystów (stomatologów), a także lekarzy specjalistów o tzw. węższej specjalności: kardiochirurgów, gastrologów, reumatologów, urologów, kardiologów itp.

Rehabilitacja lecznicza jest elementem procesu leczenia. Jej celem jest przywrócenie funkcji utraconych w wyniku choroby (odniesionych ran, urazów) lub wyrobienia mechanizmów zastępczych. Obejmuje: fizykoterapię, gimnastykę leczniczą, naukę wykonywania czynności codziennych, zaopatrzenie w protezy i aparaty rehabilitacyjne oraz nauczanie posługiwania się nimi.

2. Ogólna charakterystyka zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych

Po pierwsze. Współczesne uwarunkowania zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych wynikają przede wszystkim ze specyfiki realizacji zadań logistycznych, którym towarzyszą: zjawisko dychotomii (z jednej strony dąży się do zapewnienia poszkodowanej ludności tylko warunków przetrwania, które dopuszczają ograniczenie norm zaopatrzenia do niezbędnego minimum, a z drugiej strony mamy do czynienia z bardzo dużą liczbą poszkodowanych); bardzo duża różnorodność zjawisk towarzyszących sytuacjom kryzysowym; napięte terminy docierania z pomocą logistyczną do osób poszkodowanych; ekstremalne warunki, w których realizowana jest ta pomoc oraz występująca (jako typowe rozwiązanie) blokada (izolacja) zagrożonych obszarów (rejonów).

Po drugie. Zarządzanie logistyczne jest integralną częścią zarządzania kryzysowego, realizowanego przez ZZK organizowane (powoływane) na wszystkich szczeblach administracji publicznej. Obejmuje ono: formułowanie strategii działania, planowanie, inicjowanie i sterowanie oraz kontrolę procesu realizacji zadań logistycznych i wymiary towarzyszących im informacji, w celu ratowania osobom (ludności) poszkodowanym życia i zdrowia oraz zapewnienia im niezbędnych warunków do przetrwania sytuacji kryzysowej.

Planowanie logistyczne (dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług specjalistycznych i gospodarczo-bytowych) na rzecz ludności poszkodowanej ukierunkowane jest na: minimalizację czasu dotarcia zaopatrzenia i usług logistycznych do ludności poszkodowanej; zapewnienie, co najmniej, minimalnie niezbędnych dostaw zaopatrzenia i usług logistycznych dla wszystkich poszkodowanych; optymalne wykorzystanie posiadanego potencjału logistycznego; organizację współdziałania między jednostkami wykonawczymi, uczestniczącymi w realizacji zadań logistycznych; dążenie, w miarę możliwości, do ograniczenia kosztów realizacji zadań logistycznych.

Inicjowanie i sterowanie zadaniami logistycznymi obejmuje czynności mające na celu przygotowanie, następnie podjęcie działań związanych z realizacją procesu dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług logistycznych na rzecz ludności poszkodowanej, a także do podtrzymywania i usprawniania tego procesu.

Kontrola prowadzona jest w celu porównywania wyników działania logistycznych organów kierowania (grup logistycznych ZZK) i jednostek wykonawczych uczestniczących w realizacji zadań logistycznych z planem reagowania kryzysowego po to, by dokonywać systematycznej oceny jego realizacji, a w przypadku ujawnienia odchylenia wprowadzać niezbędną modyfikację.

Zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych prowadzone (realizowane) jest we wszystkich fazach zarządzania kryzysowego, tj.: zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy.

Po trzecie. Za zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych odpowiadają bezpośrednio:

a) w gminie, w powiecie i w województwie – kierownicy grup zabezpieczenia logistycznego oraz grup opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej;

b) na szczeblu centralnym (w państwie) – kierownik grupy planowania wsparcia i analizy zasobów oraz kierownik grupy koordynacji pomocy humanitarnej.

Funkcja operacyjna zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych wynika z potrzeby koordynowania procesów gromadzenia zapasów zaopatrzenia i przygotowania ich do transportu i dystrybucji, a także przygotowania potencjału usługowego i sterowania nim podczas udzielania pomocy logistycznej ludności poszkodowanej.

Zapewnienie skutecznego zarządzania logistycznego we wszystkich fazach zarządzania kryzysowego (zapobiegania, przygotowania, reagowania i odbudowy) wymaga aktywnego uczestnictwa kierowników grup logistycznych (grupy zabezpieczenia logistycznego oraz grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej) w procesie decyzyjnym szefa ZZK. Wymaga to od nich dobrego przygotowania nie tylko pod względem merytorycznym (logistycznym), ale również operacyjno-sztabowym. Jednak trudnym problemem szkoleniowym członków grup logistycznych ZZK jest fakt, że są to grupy o charakterze czasowym. Powoduje to, że niektórzy członkowie tych grup nie są pracownikami etatowymi urzędów administracji publicznej. Stąd „pracują” wspólnie tylko podczas szkolenia oraz w czasie sytuacji kryzysowych, w tym szczególnie w przypadku wprowadzenia stanu nadzwyczajnego. W związku z tym racjonalne planowanie zadań logistycznych oraz organizowanie ich skutecznej realizacji w czasie sytuacji kryzysowej napotyka na znaczne trudności.

Po czwarte. Zadania grup logistycznych (grupy zabezpieczenia logistycznego oraz grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej) ZZK jest planowanie, inicjowanie, koordynowanie i kontrolowanie realizacji zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych. Zabezpieczenie to obejmuje przede wszystkim takie przedsięwzięcia, jak: gromadzenie zapasów zaopatrzenia (wody pitnej, żywności, odzieży, pościeli, lekarstw, środków czystości itp.); ewakuacji poszkodowanej ludności z rejonów (obszarów) zagrożenia; organizacja tymczasowych miejsc zakwaterowania dla osób ewakuowanych i ich bytowania w tych miejscach; organizacja ewakuacji mienia osób poszkodowanych, a także zasobów dziedzictwa kulturowego; organizacja ewakuacji medycznej i procesu leczniczego dla rannych i chorych; organizacja przedsięwzięć sanitarnohigienicznych i przeciwepidemicznych w rejonach zagrożenia oraz w tymczasowych miejscach zakwaterowania osób ewakuowanych; organizacja zbiórki, ewidencji i pochówku osób zmarłych; organizacja innych przedsięwzięć, m.in. dotyczących ratowania i odbudowy infrastruktury krytycznej i zasobów środowiska naturalnego.

Struktura organizacyjna grup logistycznych ZZK zdeterminowana jest rodzajami przedsięwzięć realizowanych w ramach zabezpieczenia logistycznego ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych. W związku z tym członkami grup logistycznych są specjaliści – eksperci:

a) w grupie zabezpieczenia logistycznego – do spraw zaopatrzenia materiałowego, usług gospodarczo-bytowych oraz transportu;

b) w grupie opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej – do spraw przedsięwzięć ewakuacyjno-leczniczych, sanitarnohigienicznych i przeciwepidemicznych, zaopatrywania w sprzęt i materiały medyczne oraz pomocy socjalno-bytowej.

Wielkość stanów osobowych grup logistycznych zależy przede wszystkim od zakresu i skali prognozowanych zadań logistycznych. Ponadto istotnym czynnikiem jest potrzeba zapewnienia pracy (funkcjonowania) dwuzmianowej ZZK w sytuacjach kryzysowych.

Po piąte. Procedury zarządzania logistycznego zdeterminowane są organizacją procesu decyzyjnego (cyklami decyzyjnymi) realizowanego w centrum zarządzania kryzysowego. W procesie decyzyjnym występują etapy i czynności realizowane w sposób zcentralizowany, w którym uczestniczą tylko osoby pełniące funkcje kierownika ZZK, oraz etapy i czynności realizowane równolegle w poszczególnych grupach roboczych.

W procesie decyzyjnym zadaniem grup logistycznych jest dostarczanie informacji (danych) logistycznych niezbędnych do podjęcia decyzji i wypracowania przez szefa ZZK racjonalnego zamiaru o prowadzeniu operacji (akcji) kryzysowej. Informacje te przekazywane są szefowi ZZK przez kierowników grup logistycznych podczas etapów i czynności procesu decyzyjnego realizowanego w sposób scentralizowany. Natomiast pozyskiwaniem, gromadzeniem i przetwarzaniem tych informacji zajmują się grupy logistyczne w sposób zdecentralizowany. Jeden cykl decyzyjny w centrum zarządzania kryzysowego przebiega w czterech podstawowych fazach: ustalenia położenia, planowania, stawiania zadań oraz kontroli. Fazy te determinują procedury zarządzania logistycznego.

W fazie „ustalenie położenia” grupy logistyczne pozyskują, gromadzą, porządkują i przetwarzają informacje logistyczne. Informacje te pochodzą z różnych źródeł i zwykle dzielą się na: informacje posiadane, informacje wpływające i informacje zdobywane.

W fazie „planowanie” grupy logistyczne oceniają sytuację logistyczną, dostarczają danych logistycznych niezbędnych szefowi ZZK do podjęcia decyzji i wypracowania zamiaru, uczestniczą w opracowaniu *planu reagowania kryzysowego* oraz dokumentów dyrektywnych dla podległych i podporządkowanych podmiotów (jednostek) wykonawczych.

W fazie „stawianie zadań” grupy logistyczne współuczestniczą w doprowadzeniu zadań do wykonawców (wykonawców zadań logistycznych).

W fazie „kontroli” grupy logistyczne uczestniczą (współuczestniczą) w kontroli (nadzorze) realizacji *planu reagowania kryzysowego*.

Po szóste. Dokumentację grup logistycznych (grupy zabezpieczenia logistycznego oraz grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej) ZZK stanowią załączniki funkcjonalne (w tym przypadku logistyczne) do *planu reagowania kry-*

zysowego oraz *aneksy logistyczne* do dokumentów dyrektywnych opracowywanych w centrach zarządzania kryzysowego.

Załącznikami logistycznymi do *planu reagowania kryzysowego* są przede wszystkim:

- a) opracowywane przez grupę zabezpieczenia logistycznego:
 - *plan dostaw zaopatrzenia dla ludności poszkodowanej*;
 - *plan świadczenia usług gospodarczo-bytowych*;
 - *plan organizacji tymczasowych miejsc zakwaterowania*;
 - inne plany.
- b) opracowywane przez grupę opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej:
 - *plan organizacji ewakuacji medycznej*;
 - *plan organizacji przedsięwzięć sanitarnohigienicznych*;
 - *plan organizacji przedsięwzięć przeciwepidemicznych*;
 - *plan zaopatrywania w sprzęt i materiały medyczne*;
 - *plan organizacji pomocy socjalno-bytowej*;
 - inne plany.

Ponadto grupy logistyczne ZZK współuczestniczą w opracowaniu części graficznej (na mapie lub oleacie) *planu reagowania kryzysowego*, na którym nanoszą niezbędne informacje logistyczne.

Dokumentami dyrektywnymi opracowywanymi w centrum zarządzania kryzysowego, do których mogą być opracowywane *aneksy logistyczne* są przede wszystkim *zarządzenia przygotowawcze*, *zarządzenia szefa ZZK* oraz *decyzje administracyjne*. W sytuacji gdy nie przewiduje się opracowania oddzielnego *aneksu logistycznego*, wówczas w dokumentach dyrektywnych są zamieszczane tzw. *punkty logistyczne*.

3. Terminy i kategorie pojęciowe logistyki sytuacji kryzysowych

Infrastruktura krytyczna to urządzenia, instalacje i usługi, powiązane ze sobą więzami funkcjonalnymi, kluczowe dla bezpieczeństwa państwa i jego obywateli oraz zapewnienia sprawnego funkcjonowania organów władzy i administracji publicznej, a także instytucji i przedsiębiorców. Obejmuje ona w szczególności systemy:

- a) zaopatrzenia w energię i paliwa,
- b) telekomunikacyjne, gromadzenia i przekazywania informacji,
- c) bankowe i finansowe,
- d) zaopatrzenia w żywność, wodę oraz opieki zdrowotnej,
- e) transportowe i komunikacyjne,
- f) ratownicze oraz zapewniające funkcjonowanie organów władzy publicznej.

Łańcuch logistyczny (nazywany łańcuchem magazynowo-transportowym), jako baza logistyki, to technologiczne połączenie punktów magazynowych i przeładunkowych drogami przewozu dóbr (towarów) oraz organizacyjne i finansowe skoor-

dynowanie operacji, procesów zamierzeń i polityki zapasów wszystkich ogniw tego łańcucha.

Poszkodowany to osoba fizyczna, która bez własnej winy podczas działań ratowniczych w sytuacjach kryzysowych lub podczas katastrof naturalnych bądź awarii technicznych i w związku z udziałem w tych działaniach, doznała utraty zdrowia powodującej całkowitą lub częściową utratę zdolności do pracy zarobkowej, jak również osoba fizyczna, osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, która poniosła szkodę wskutek zniszczenia, uszkodzenia, zużycia lub utraty mienia w toku tych działań.

Produkt logistyczny to zbiór życzeń i oczekiwań klienta (odbiorcy) co do towarów lub usług, w tym szczególnie co do ich postaci i jakości, które mogą być zrealizowane zgodnie z wymogami tylko w systemie logistycznym. Gdy produktem logistycznym jest *towar*, to analizuje się takie jego właściwości fizykochemiczne, jak: waga (masa); postać; kształt oraz cechy ekonomiczne, takie jak: substytucyjność, podatność na przewozy, cena. Gdy produktem logistycznym jest *usługa*, należy łączyć z tym produktem także trudno mierzalne cechy, jak: dystynkcja (elegancja, wytworność), estetyka, niepowtarzalność.

Specyfika „produktu logistycznego” w sytuacjach kryzysowych polega na tym, że organizowane dostawy środków zaopatrzenia oraz świadczone usługi logistyczne i medyczne dla ludności poszkodowanej muszą być dostosowane do istniejących warunków (czynników sytuacji kryzysowej). Na przykład może to być stosowanie dodatkowych opakowań wodoszczelnych środków zaopatrzeniowych podatnych na przemoczenie; organizowanie dostaw środków spożywczych łatwych do przygotowania do spożycia; kompletowanie zestawów zaopatrzeniowych zawierających środki spożywcze, środki higieny osobistej, środki do odkażania wody itp.; przygotowanie lekkich jednostek ładunkowych nadających się do ręcznego przeładunku. Trzeba pamiętać, że przygotowanie „produktu logistycznego” wymaga angażowania dodatkowych sił i środków (dodatkowego nakładu pracy) oraz dodatkowego czasu.

Zasoby to ludzie zdolni do pracy, narzędzia pracy, infrastruktura, finanse i środki materialne oraz bazy danych i systemy informacyjne.

Rezerwy państwowe surowców, materiałów, paliw, maszyn, urządzeń, produktów rolnych, produktów i półproduktów żywnościowych, produktów leczniczych i wyrobów medycznych, a także innych wyrobów, tworzy się do realizacji zadań w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa państwa. Dzieli się na:

a) rezerwy mobilizacyjne – służące do realizacji zadań związanych z obronnością i bezpieczeństwem państwa;

b) rezerwy gospodarcze – służące w szczególności zapobieganiu podstawowych surowcowych, materiałowych i paliwowych potrzeb gospodarki narodowej oraz utrzymaniu ciągłości zaopatrywania ludności kraju w podstawowe produkty rolne, produkty i półprodukty żywnościowe, produkty lecznicze i wyroby medyczne niezbędne do realizacji zadań w dziedzinie obronności i bezpieczeństwa państwa, a także eliminowaniu lub łagodzeniu zakłóceń w funkcjonowaniu gospodarki

narodowej, wynikających z nieprzewidzianych zdarzeń i okoliczności oraz klęsk żywiołowych. W ramach rezerw gospodarczych wyodrębnia się stany zastrzeżone dla celów mobilizacyjnych.

Świadczenia osobiste i rzeczowe, obowiązek świadczeń osobistych i rzeczowych polega na: udzielaniu pierwszej pomocy osobom, które uległy nieszczęśliwym wypadkom; czynnym udziale w działaniu ratowniczym lub wykonywaniu innych zadań wyznaczonych przez kierującego akcją ratowniczą; wykonywaniu określonych prac; oddaniu do użytkowania posiadanych nieruchomości lub rzeczy ruchomych; udostępnieniu pomieszczeń osobom ewakuowanym; użytkowaniu nieruchomości w określony sposób lub w określonym zakresie; przyjęciu na przechowanie i pilnowaniu mienia osób poszkodowanych lub ewakuowanych; zabezpieczeniu zagrożonych zwierząt, a w szczególności dostarczeniu paszy i schronienia; zabezpieczeniu zagrożonych roślin lub nasion, pełnieniu wart; zabezpieczeniu własnych źródeł wody pitnej i środków spożywczych przed ich zanieczyszczeniem, skażeniem lub zakażeniem, a także udostępnianiu ich dla potrzeb osób ewakuowanych lub poszkodowanych, w sposób wskazany przez organ nakładający świadczenie; zabezpieczeniu zagrożonych dóbr kultury.

4. Terminy i kategorie pojęciowe zarządzania i zarządzania logistycznego w sytuacjach kryzysowych

Kierowanie to proces planowania, organizowania, przewodzenia (inicjowania, pobudzania, motywowania) i kontrolowania działalności członków organizacji oraz wykorzystania wszystkich innych jej zasobów dla osiągnięcia ustalonych celów⁷⁴.

Planowanie wskazuje, że kierownicy (decydenci) z góry obmyślają swoje cele i działania. Działania te zazwyczaj oparte są na obowiązującej procedurze, planie czy logice, a nie na przeczuciu⁷⁵.

Organizowanie oznacza, że kierownicy koordynują ludzkie i materialne zasoby organizacji. Efektywność działania organizacji zależy od jej umiejętności gospodarowania zasobami dla osiągnięcia celów. Im bardziej będzie zintegrowana i skoordynowana praca organizacji, tym większe będą jej efekty. Częścią pracy kierownika jest osiągnięcie takiej koordynacji⁷⁶.

Przewodzenie określa, w jaki sposób kierownicy kierują podwładnymi i wpływają na nich, doprowadzając do tego, by wykonywali potrzebne zadania. Przez stworzenie odpowiedniej atmosfery ułatwiają podwładnym pełne wykorzystanie ich możliwości⁷⁷.

⁷⁴ J.A.F. Stoner, Ch. Wankel, *Kierowanie*, Wyd. PWE, Warszawa 1994, s. 23.

⁷⁵ Ibid., s. 23–24.

⁷⁶ Ibid., s. 24.

⁷⁷ Ibid.

Kontrolowanie oznacza, że kierownicy starają się zapewnić to, by organizacja zmierzała do osiągnięcia swoich celów. Jeśli jakaś część organizacji podąża w złym kierunku, kierownicy (decydenci) starają się wykryć tego przyczyny i poprawić sytuację⁷⁸.

Zarządzanie to jedna z dwóch form kierowania (drugą formą jest dowodzenie). Właściwe zarządzanie polega na świadomym formułowaniu celi.

Zadanie to nakazany przez przełożonego cel (rezultat, efekt) działalności podwładnego, zwykle w ściśle określonym czasie. Zadanie, to przyszłe zdarzenie, które zostało opisane (określone) przez kierownika (przełożonego) w planie działania i przekazane do realizacji podwładnemu (innej osobie lub zespołowi). Z chwilą przyjęcia przez podwładnego staje się ono dla niego celem.

Przedsięwzięcie to działanie złożone, wielopodmiotowe, prowadzone pod kierownictwem, według planu, mające charakter powtarzalności, tzn. wielokrotności⁷⁹.

Proces to splot albo pasmo zdarzeń permutacyjnych (zdarzeń kinetycznych, w których w danym przedziale czasu stan końcowy jest różny od stanu początkowego), przebiegających w czasie, ujmowane jako całość ze względu na jakieś wyróżniane cechy. W teorii organizacji rozpatrywane są: procesy organizacyjne, procesy koordynacyjne, procesy kontrolne itp.

Procedura to tok postępowania zawarty w szeregu wytycznych, często wyraża się przepisem jak wykonać zadanie. W teorii organizacji przez procedurę rozumie się niejednokrotnie nie tok działania, a jego opis. Dzięki procedurom można ustalić na przyszłość jeden (satysfakcjonujący nas) najlepszy sposób realizacji zadania⁸⁰.

Wymagania to norma, warunek lub zespół warunków, którym ktoś lub coś musi odpowiadać; żądanie; wymaganie od kogoś spełnienia warunków, obowiązków; potrzeba czegoś, bez czego nie można się obejść⁸¹.

Struktura to zbiór określonych relacji zachodzących między elementami podmiotu złożonego (systemu), nieuwzględniający jakościowych elementów, tzn. bez względu na to, czym są owe elementy. Ze względu na rodzaje stosunków zachodzących w danej strukturze wyróżnia się: strukturę liniową z przewagą więzi służbowych, strukturę funkcjonalną z przewagą więzi funkcjonalnych, strukturę sztabową (liniowo-sztabową lub liniowo-funkcjonalną) charakteryzującą się równowagą więzi służbowych i funkcjonalnych oraz strukturę współdziałania, w której więzi służbowe i funkcjonalne są na dalszym planie, a o działaniu zespołu decyduje podział zakresów działania i przyjęte zasady kooperacji.

Więź to relacja współzależności (zależności) zachodząca między elementami (częściami) organizacji (systemu), w tym między członkami organizacji, wyrażająca się interakcjami zasileniowymi lub informacyjnymi. Więzi trwałe nazywane są

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ T. Pszczołowski, *Mała encyklopedia prakseologii i teorii organizacji*, Wyd. Zakład Naukowy im. Ossolineum, Wrocław 1978, s. 193.

⁸⁰ Ibid., s. 185.

⁸¹ *Słownik języka polskiego*, t. 3, Wyd. PWN, Warszawa 1981, s. 818.

sprężeniami organizacyjnymi (formalnymi lub nieformalnymi)⁸². Wyróżnia się więzi: hierarchiczną (obejmuje relacje nadrzędności i podporządkowania); współdziałania (kooperacji, współpracy); funkcjonalną (funkcyjną); informacyjną (wyznacza przepływ informacji).

Relacja to także stosunek, pojęcie przyjmowane za pierwotne i wyjaśniane przez egzemplifikację jako jakąkolwiek zależność, związek zachodzący między podmiotami dowolnego rodzaju⁸³.

Zarządzanie logistyczne w przedsiębiorstwie obejmuje formułowanie strategii (firmy), planowanie, sterowanie i kontrolę procesów przepływu i magazynowania surowców, zapasów produkcji w toku, wyrobów gotowych oraz odpowiednich informacji od punktu pozyskania do miejsca konsumpcji, w celu jak najlepszego dostosowania się do potrzeb klienta i ich zaspokojenia. W rozumieniu interfunkcyjnym obejmuje ono funkcję marketingową, funkcję finansową i funkcję operacyjną.

Funkcja marketingowa zarządzania logistycznego wyraża się w określeniu wielkości popytu na produkt logistyczny w jego postaci fizycznej (wielkość, kształt, opakowanie), jak i pieniężnej.

Funkcja finansowa zarządzania logistycznego sprowadza się do sterowania i kontroli pieniężnej formy przemieszczania produktu logistycznego, a wynika z konieczności minimalizowania kosztów kapitałowych (w tym zamrożenia kapitału obrotowego).

Zarządzanie logistyczne (jest funkcją podstawową) wynika z potrzeby koordynowania procesów zamówień, transportu i gromadzenia zapasów, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów działalności logistycznej.

Zarządzanie kryzysowe to zarządzanie organizacją (systemem) pod presją, realizowane na rzecz rozwiązywania napiętych sytuacji, którego zadaniem jest przygotowanie się i działanie, mające na celu zapobieganie, przeciwdziałanie i reagowanie w razie wystąpienia zakłóceń stabilności organizacji (systemu) oraz przywrócenie normalnego stanu jej (jego) funkcjonowania. Jest ono procesem decydowania, który składa się z trzech faz: pozyskiwania, gromadzenia, przetwarzania i dystrybucji informacji.

System zarządzania kryzysowego to skoordynowany wewnętrznie i tworzący pewną całość dynamicznie rozwijający się układ trzech zasadniczych podsystemów (podsystemu organów zarządzających – organu zarządzającego, podsystemu powiązań informacyjnych wewnątrz organizacji, podsystemu metod i działań, czyli reguł funkcjonowania organizacji), realizujący wspólnie jeden zasadniczy cel: obniżenie stopnia oddziaływania czynników sytuacji kryzysowej na funkcjonowanie organizacji, a w przypadku ich wystąpienia, minimalizacji ich wpływu i skutków.

Zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych, jako integralna część zarządzania kryzysowego, obejmuje: formułowanie strategii działania, planowanie,

⁸² T. Pszczołowski, op. cit., s. 270.

⁸³ Ibid., s. 206.

inicjowanie i sterowanie oraz kontrolę procesu realizacji zadań logistycznych na rzecz ludności poszkodowanej, a także wymianę niezbędnych informacji od punktów nadania (od dostawców zaopatrzenia i usług logistycznych) do punktów odbioru (do odbiorców zaopatrzenia i usług logistycznych) w celu ratowania życia i zdrowia osób poszkodowanych oraz zapewnienia im warunków przetrwania sytuacji kryzysowej. *Strategia* logistyczna realizacji dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług na rzecz osób poszkodowanych w sytuacjach kryzysowych, wyraża się w misji i celu działania. *Misją* jest dążenie dotarcia (z dostawami zaopatrzenia i usługami) do wszystkich poszkodowanych w możliwie krótkim czasie, natomiast celem – ratowanie życia i zdrowia rannych i chorych oraz zapewnienie poszkodowanym warunków przetrwania sytuacji kryzysowej.

Integracja wysiłku podmiotów uczestniczących w organizacji dostaw zaopatrzenia i świadczenia usług logistycznych i medycznych dla ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych polega na inicjowaniu przez grupy logistyczne ZZK współdziałania osób funkcyjnych tych zespołów, a także innych decydentów zapewniających zwiększenie efektywności realizacji zadań logistycznych, często poprzez uzyskiwanie efektu synergicznego.

Efekt synergiczny uzyskuje się wtedy i tylko wtedy, gdy podmioty działające, jeśli współdziałają, osiągają więcej niż jeśli działają każdy z osobna.

Dywersyfikacja dostaw zaopatrzenia oraz usług logistycznych i medycznych realizowanych dla ludności poszkodowanej w sytuacjach kryzysowych polega przede wszystkim na ich uniwersalizacji wyrażającej się m.in. w dążeniu do łączenia niektórych zadań, np. dowozu z ewakuacją oraz podwyższaniu jakości świadczonych dostaw i usług, np. przez ich wzbogacenie o dodatkowe cechy pozytywne (głównie w ramach tworzenia „produktu logistycznego”), kompleksowe wykorzystanie transportu, stosowanie priorytetów itp.

TYPOWE PROCEDURY I SPOSOBY DZIAŁANIA W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

1. Podczas powodzi

- ✓ Zarządza się *monitorowanie* zagrożeń powodziowych.
- ✓ Ogłasza się *pogotowie* lub *alarm przeciwpowodziowy*.
- ✓ Prowadzi się *działania poszukiwawczo-ratunkowe* na obszarach dotkniętych powodzią.
- ✓ Organizuje się *pomoc medyczną* dla rannych i chorych oraz prowadzi się *przedsięwzięcia sanitarnohigieniczne*, a w razie potrzeby również *przedsięwzięcia przeciwepidemiczne*.
- ✓ W razie bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia ludzi lub dla mienia zarządza się ich *ewakuację* z obszarów objętych powodzią.
- ✓ Dla osób ewakuowanych urządza się *tyczasowe miejsca zakwaterowania* oraz zapewnia niezbędne *warunki bytowania* w tych miejscach.
- ✓ Organizuje się *ochronę mienia* pozostawionego na obszarze wystąpienia powodzi.
- ✓ Prowadzi się *naprawę i odbudowę infrastruktury technicznej*.
- ✓ Zapewnia się *przejezdność szlaków komunikacyjnych*.
- ✓ Prowadzi się *prace zabezpieczające, ratownicze i ewakuacyjne* przy zagrożonych dobrach kultury.
- ✓ Mogą być, w razie potrzeby (zagrożenia), zarządzane:
 - *szczepienia ochronne*;
 - *reglamentacja wody pitnej i żywności*;
 - *izolowanie obszaru*, na którym prowadzona jest akcja (operacja) powodziowa;
 - obowiązek wykonywania *świadczeń osobistych i rzeczowych*;
 - stosowanie środków zapewniających *ochronę środowiska*.

2. Podczas epidemii chorób zakaźnych

- ✓ Zarządza się stały *monitoring sytuacji epidemicznej* oraz *badanie wody i żywności*.
- ✓ Ogłasza się *stan zagrożenia epidemicznego*.
- ✓ Wprowadza się *izolowanie obszaru* objętego epidemią.
- ✓ Wprowadza się *zakaz spożywania* niebadanej wody i żywności, i organizuje ich *dostawę spoza rejonu*, na którym wystąpiła epidemia.
- ✓ Zarządza się *kwarantannę* z obserwacją osób podejrzanych o zarażenie się chorobą zakaźną.
- ✓ Organizuje się *szczepienie ochronne*.

- ✓ Organizuje się *ośrodki izolacyjno-terapeutyczne* do leczenia osób, które zachorowały na chorobę zakaźną.
- ✓ Wprowadza się *zakaz polowań, połowu ryb oraz zbioru* owoców, warzyw i paszy na zakażonym obszarze, a także obrotu tymi produktami.
- ✓ Organizuje się *utylizację* martwych zwierząt oraz zakażonej żywności, ubrań, medykamentów itp.
- ✓ Wprowadza się *specjalne procedury pochówku* ludzi zmarłych na chorobę zakaźną.
- ✓ Zarządza się *dezynfekcję* środków transportu, pomieszczeń, sprzętu itp.
- ✓ *Ogranicza się* funkcjonowanie instytucji i zakładów pracy na zakażonym obszarze.

3. Podczas skażeń chemicznych (uwolnienia toksycznych środków przemysłowych)

- ✓ Zarządza się *monitorowanie skażeń* chemicznych.
- ✓ Prowadzi się *działania poszukiwawczo-ratunkowe* na obszarze skażonym środkami chemicznymi.
- ✓ Organizuje się *pomoc medyczną* dla poszkodowanych.
- ✓ W razie bezpośredniego niebezpieczeństwa dla życia ludzi zarządza się ich *ewakuację* z terenu skażonego.
- ✓ Zarządza się *zakaz spożywania* niebadanych artykułów spożywczych i pasz.
- ✓ Zarządza się *izolowanie obszaru* wystąpienia skażeń chemicznych.

4. Podczas skażeń promieniotwórczych

- ✓ Zarządza się *monitorowanie skażeń* promieniotwórczych.
- ✓ Obowiązują następujące *poziomy interwencji*:
 - a) zarządza się *czasowe przesiedlenie ludności*, jeżeli osoby przebywające w terenie skażonym środkami promieniotwórczymi mogą otrzymać dawkę promieniowania (tzw. dawkę skuteczną⁸⁴):

– w ciągu 7 dni	– min. 100 m Sv;
– w ciągu 30 dni	– min. 30 m Sv;
– w ciągu całego życia	– min. 1 m Sv.
 - b) zarządza się *nakaz pozostawania w pomieszczeniach zamkniętych*, jeżeli osoby przebywające w terenie skażonym środkami promieniotwórczymi mogą otrzymać dawkę promieniowania (tzw. dawkę skuteczną) – min. 10 m Sv w ciągu 2 dni;
 - c) *podaje się preparaty* ze „stabilnym jodem”, jeżeli osoby przebywające w terenie skażonym środkami promieniotwórczymi mogą otrzymać na tarczycę dawkę promieniowania (tzw. dawkę pochłoniętą⁸⁵) – min 100 m Sv;

⁸⁴ **Dawka skuteczna** (efektywna) **promieniowania** to suma dawek równoważnych pochodzących od zewnętrznego i wewnętrznego narażenia, wyznaczona z uwzględnieniem odpowiednich współczynników wagowych narządów lub tkanek, obrazująca narażenie całego ciała.

⁸⁵ **Dawka pochłonięta** to energia promieniowania jonizującego pochłonięta przez jednostkę masy materii, uśredniona w tkance lub narządzie. Wyrażana jest w **siwertach** (Sv), 1 Sv = 1 J/kg.

d) zarządza się *zakaz lub ograniczenie spożywania* artykułów spożywczych lub pasz (wg dawek promieniowania jak w pkt. a, b, c).

✓ Wprowadza się (w razie potrzeby) *izolowanie obszaru* skażonego środkami promieniotwórczymi.

**PRZYKŁADY DOKUMENTÓW LOGISTYCZNYCH OPRACOWYWANYCH
PRZEZ GRUPY LOGISTYCZNE ZESPOŁÓW ZARZĄDZANIA KRYZYSOWEGO**

PLAN GROMADZENIA I DOSTAW ZAOPATRZENIA DLA LUDNOŚCI POSZKODOWANEJ
(przykład opracowania)

A. Stan zapasów zaopatrzenia

Lp.	Rodzaj zaopatrzenia	Miejsce składowania	Wielkość zapasów		UWAGI
			norma	faktyczna	
1	Woda butelkowana	m. KOMORÓW	5000 litrów	4500 litrów	Przydatność do spożycia 12 miesięcy (do 30.07.08)
		m. WYGODA	2000 litrów	2000 litrów	
		m. ZABIEGI	1800 litrów	1500 litrów	
		m. PIASKI	3000 litrów	3000 litrów	
		m. ZALASKI	1000 litrów	800 litrów	
2	Należność żywnościowa ⁸⁶ – „PS-Ląd” – „S”	m. KOMORÓW	4000 rdz	5000 rdz	Przydatność do spożycia 24 miesiące (do 31.12.09)
		m. ZALASKI	4000 rdz	2000 rdz	
		m. WYGODA	1000 rdz	1000 rdz	
	Zestawy medyczne Pomoc przedlekarska	m. KOMORÓW	10 kpl	8 kpl	Przydatność do spożycia 36 miesięcy (do 30.11.10)
		m. WYGODA	15 kpl	12 kpl	
		m. PIASKI	10 kpl	5 kpl	

⁸⁶ Skład należności żywnościowej „PS-Ląd” i „S” zawiera tabela 1 załącznika 3. Logistyka..., op. cit., s. 109.

Lp.	Rodzaj zaopatrzenia	Miejsce składowania	Wielkość zapasów			UWAGI
			norma	faktyczna	niedobór	
	Torba ratownika ⁸⁷	m. KOMORÓW m. WYGODA m. PIASKI	3 kpl 4 kpl 2 kpl	2 kpl 3 kpl 2 kpl	1 kpl 1 kpl -	
(...)	itd.					

B. Plan dostaw zaopatrzenia

Lp.	Rodzaj zaopatrzenia	Norma dzienna	Kalkulacja dostaw w dniu.....				UWAGI
			limit	miejsce dostawy	potrzeby	wielkość	
1	Woda butelkowana	1 litr 1 litr 1 litr 1 litr 1 litr	0,5 litra 0,5 litra 0,5 litra 0,5 litra 0,5 litra	m. KOMORÓW m. WYGODA m. ZABIEGI m. PIASKI m. ZALASKI	800 osób 400 osób 300 osób 200 osób 250 osób	400 litrów 200 litrów 150 litrów 100 litrów 125 litrów	Dostawy samochodem STAR 260 Dostawy samochodem STAR 260 Dostawy samochodem STAR 260 Dostawy samochodem STAR 260 Dostawy samochodem STAR 260
2	Należność żywnościowa - „PS - Łąd” - „S”	1 rdz 1 rdz	$\frac{2}{3}$ rdz $\frac{2}{3}$ rdz $\frac{1}{2}$ rdz $\frac{1}{2}$ rdz $\frac{1}{2}$ rdz	m. KOMORÓW m. ZALASKI m. WYGODA m. ZABIEGI m. PIASKI	800 osób 250 osób 400 osób 300 osób 200 osób	534 rdz 167 rdz 200 rdz 150 rdz 100 rdz	Godziny wydawania od 8.30 przy Kościele od 10.00 przy Remizie od 12.00 w Szkole Podstawowej od 14.00 u Sołtysa od 16.00 na Plebani
3	Zupa regeneracyjna	1 porcja	1 porcja	m. KOMORÓW m. KOMORÓW	800 osób 250 osób	800 porcji 125 porcji	Wydaje restauracja „Słoneczna” Z kuchni polowej KP-200
4	Obiad	1 zestaw	1 zestaw	m. WYGODA m. ZABIEGI m. PIASKI	400 osób 300 osób 200 osób	400 zestawów 300 zestawów 200 zestawów	Z kuchni polowej KP-200 Z kuchni polowej KP-340 Wydaje Bar „Turysta”
(...)	itd.						

⁸⁷ Wyposażenie Torby sanitariusza oraz felczera (ratownika) zawierają tabele 2 i 3, załącznik 6. Ibid., s. 124-125.

**PLAN ŚWIADCZENIA USŁUG GOSPODARCZO-BYTOWYCH
DLA LUDNOŚCI POSZKODOWANEJ**

(przykład opracowania)

Lp.	Rodzaj usługi	Sposób realizacji usługi				UWAGI
		miejsce i miejsce rozwiniecia	czas realizacji	sposób świadczenia	odpowiedzialny	
1	Zaopatrywanie w produkty powszechnego użytku	m. KOMORÓW ul. Słoneczna	8.00–12.00 17.07.	Magazyny pomocy społecznej	Wójt	Wydawanie wg rozdzielnika GZR
		m. PIASKI ul. Wiśniowa	13.00–18.00 17.07.	Systemem obwoźnym	Sołtys m. PIASKI	Samochód Star 260 Wydawanie wg rozdzielnika
		m. WYGODA dom Sołtysa	8.00–12.00 18.07.	Systemem obwoźnym	Sołtys m. Wygoda	Samochód Star 260 Wydawanie wg rozdzielnika
		m. KOMORÓW	9.00–11.00 18.07.	Systemem obwoźnym	Referat handlu i usług Gminy KOMORÓW	Samochód Star 260 z przyczepą
m. PIASKI	12.00–14.00 18.07.					
m. KAMIEN	15.00–17.00 18.07.					
2	Usługi handlowe	m. WALASKI	8.00–10.00 19.07			
(...)	itd.					

PLAN EWAKUACJI
MIESZKAŃCÓW OTMUCHOWA I MIEJSCOWOŚCI GMINY OTMUCHÓW DOTKNIĘTYCH POWODZIĄ
(przykład opracowania)

Lp.	Rodzaj zadania	Wielkość zadania (osoby)	Docelowy rejon ewakuacji	Specyfika zadania transportowego				UWAGI	
				Średnia odległość ewakuacji (km)	Rodzaj transportu	Liczba środków transportu i ich ładowność	Liczba kursów		Czas rozpoczęcia ewakuacji
1	Ewakuacja mieszkańców OTMUCHOWA: a) Sektor I b) Sektor II c) Sektor III	4320 1500 1620 1200	Zgrupowanie tymczasowych miejsc zakwaterowania Nr 1 Zgrupowanie tymczasowych miejsc zakwaterowania Nr 3 Zgrupowanie tymczasowych miejsc zakwaterowania Nr 2	-	Kolumna MZK Kolumna MZK Kolumna MZK	- autobusów - osób - autobusów - osób - autobusów - osób	-	Punkt zbiórki i załadunku osób; - plac sportowy przy ul. W. Jagielły - ul. Grodkowska (przy przejeździe kolejowym) - ul. Nyska (przy torach kolejowych)	
									10.00 08.br.
									12.00 08.br.
									12.00 08.br.
2	Ewakuacja mieszkańców pozostających miejscowości Gminy OTMUCHÓW: m. ŚCIBÓRZ m. FRYDRYCHÓW m. ŚLIWICE m. WIERZBNO m. ZWIERZYNIĘC	850 350 100 120 200 80	Zgrupowanie tymczasowych miejsc zakwaterowania Nr 4 - m. KAŁKÓW (350 osób) - m. JARNOŁTÓW - m. JARNOŁTÓW - m. PIOTROWICE (200 osób) - m. JARNOŁTÓW	-	Kolumna samoch. Kolumna samoch. Kolumna samoch. Kolumna Samoch. Kolumna Samoch.	- samochodów - osób - samochodów - osób - samochodów - osób - samochodów - osób	-	Punkty zbiórki i załadunek osób: - szkoła m. MIESZNO - szkoła m. MIESZNO - szkoła m. WIERZBNO - szkoła m. WIERZBNO - szkoła m. WIERZBNO	
									12.00 08.br.
									12.00 08.br.
									12.00 08.br.
									12.00 08.br.
									12.00 08.br.
									12.00 08.br.

UWAGA! Z przyczyn dydaktycznych niektóre wielkości prezentowane w tabeli celowo pominięto.

KIEROWNIK GRUPY
ZABEZPIECZENIA LOGISTYCZNEGO

KIEROWNIK GRUPY
OPERACJI I ORGANIZACJI DZIAŁAŃ

**PLAN ORGANIZACJI TYMCZASOWYCH MIEJSC ZAKWATEROWANIA
W AKCJI POWODZIOWEJ W GMINIE OTMUCHÓW**
(przykład opracowania)

Lp.	Nazwa tymczasowego miejsca zakwaterowania, miejscowość, wielkość zadania	Rodzaj zakwaterowania i pojemność		Warunki gospodarczo-bytowe			Opieka medyczna	Uwagi
		budynki stałe	namioty	źródło wody pitnej	sposób żywienia	odbiór ścieków		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	ZGRUPOWANIE Nr 1 <i>Zakwaterowanie 1500 osób</i> - m. LASOWICE - m. LUBIATÓW - m. JANOWA - m. MACIEJOWICE - m. NIERADOWICE - m. STAROWICE Razem	- miejsc - miejsc - miejsc - miejsc - miejsc - miejsc - miejsc	- miejsc - miejsc - - miejsc - miejsc - miejsc	wodociąg wodociąg cysterny samochodowe wodociąg wodociąg wodociąg	stołówka stołówka kuchnia polowa stołówka stołówka stołówka	kanalizacja TOI TOI kanalizacja TOI TOI szambo TOI TOI kanalizacja TOI TOI kanalizacja TOI TOI kanalizacja	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „OMEGA” (po ewakuacji w m. MACIEJOWICE)	Do Zgrupowania Nr 1 ewakuowani są mieszkańcy m. OTMUCHÓW sektor I
2	ZGRUPOWANIE Nr 2 <i>Zakwaterowanie 1200 osób</i> - m. SIEDLCE - m. RYSIEWICE - m. GORASZEWICE - m. GRADY - m. ULANOWICE - m. SUSZKOWICE Razem	- miejsc - miejsc - miejsc - miejsc - miejsc - miejsc	- miejsc - miejsc - miejsc - - - miejsc	wodociąg wodociąg cysterny samochodowe cysterny samochodowe wodociąg wodociąg	stołówka stołówka kuchnia polowa kuchnia polowa stołówka stołówka	kanalizacja TOI TOI kanalizacja TOI TOI kanalizacja TOI TOI TOI TOI TOI TOI kanalizacja TOI TOI	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „EL-MED” (po ewakuacji w m. GRADY)	Do Zgrupowania Nr 2 ewakuowani są mieszkańcy m. OTMUCHÓW sektor III

UWAGA! Z przyczyn dydaktycznych niektóre wielkości prezentowane w tabeli celowo pominięto.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	ZGRUPOWANIE Nr 3 <i>Zakwaterowanie 1620 osób</i> - m. KAMIENNIK - m. LIPNIKI - m. GOWOROWICE - m. KLODOBOK - m. CIESZANOWICE - m. CHOCIEBÓRZ - m. WILAMOWICE	- miejsc - miejsc - miejsc - miejsc - miejsc - miejsc - miejsc	- miejsc - - - - - -	wodociąg wodociąg cysterny samochodowe wodociąg wodociąg wodociąg Cysterny samoch.	stołówka -2 stołówka stołówka stołówka kuchnia polowa kuchnia polowa kuchnia polowa	kanalizacja, TOI TOI kanalizacja kanalizacja kanalizacja TOI TOI TOI TOI TOI TOI	Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej Gminy KAMIENNIK Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „SAL-MED” (po ewakuacji w m. GOWOROWICE)	Do Zgrupowania Nr 3 ewakuowani są mieszkańcy m. OTMUCHÓW sektor II
	Razem	- miejsc	- miejsc					
4	ZGRUPOWANIE Nr 4 <i>Zakwaterowanie 850 osób</i> - m. KAŁKÓW - m. PIOTROWICE NYSKIE - m. JARNOLTÓW	- miejsc - miejsc - miejsc	- - - miejsc	wodociąg wodociąg cysterny samochodowe	stołówka -2 stołówka stołówka	kanalizacja, TOI TOI kanalizacja kanalizacja	Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej wydzielony z m. NYSZA rozwinęty w m. JARNOLTÓW	Do Zgrupowania Nr 4 ewakuowani są mieszkańcy - m. ŚCIBÓRZ - m. FRYDRYCHÓW - m. ŚLIWICE - m. WIERZBNO - m. ZWIĘCZYNIEC
	Razem	- miejsc	- miejsc					
	OGÓLEM	- miejsc	- miejsc					

UWAGA! Z przyczyn dydaktycznych niektóre wielkości prezentowane w tabeli celowo pominięto.

KIEROWNIK GRUPY
ZABEZPIECZENIA LOGISTYCZNEGO

.....
(imię i nazwisko)

PLAN EWAKUACJI MEDYCZNEJ I OPIEKI SPECJALNO-BYTOWEJ
(przykład opracowania)

A. Ewakuacja medyczna

Lp.	Rodzaj zadania	Wielkość zadania	Miejsce		rodzaj transportu	Kalkulacja ewakuacji			UWAGI
			załadowania	wyladowania		liczba środków ewakuacji	odległość ewakuacji	liczba rejsów	
1	Ewakuacja ciężko rannych i chorych	60 osób	KOMORÓW	WYGODA	Samochód ciężarowy	3	30	5	Droga ewakuacji: KOMORÓW, PIASKI, WYGODA Początek ewakuacji: 8.00. 15.07
2	Ewakuacja lekko rannych	180 osób	KOMORÓW	ZABIEGI	Samochód ogólnego przeznaczenia	5	40	2	Droga ewakuacji: KOMORÓW, ZALA- SKI. ZABIEGI Początek ewakuacji: 11.00 15.07

B. Opieka socjalno-bytowa

Lp.	Rodzaj zadania	Liczba potrzebujących	Miejsce realizacji	Wielkość		UWAGI
				jednostkowa	ogółem	
1	Wypłata zasiłku pieniężnego	600 rodzin	KOMORÓW	300 zł	18 000 zł	Miejsce wypłaty – Urząd Pocz- towy
2	Wypłata zasiłku pieniężnego	400 rodzin	PIASKI	300 zł	12 000 zł	Miejsce wypłaty – Bank Spół- dzielczy
3	Gorący posiłek	1000 osób	KOMORÓW	zupa regeneracyjna	1000 porcji	Restauracja „Słoneczna”
4	Gorący posiłek	900 osób	PIASKI	zupa regeneracyjna	900 porcji	Bar „Turysta”
5	Zaopatrzenie w buty gumowe	500 osób	PIASKI	par butów	500	Punkt pomocy społecznej

**MELDUNEK DANYCH
KIEROWNIKA GRUPY ZABEZPIECZENIA LOGISTYCZNEGO
DO ZAMIARU SZEFA GZZK – BURMISTRZA MIASTA I GMINY
OTMUCHÓW**

(przykład opracowania)

1) OCENIAM, że głównymi zadaniami grupy operacji i organizacji działań w akcji powodziowej na terenie m. OTMUCHÓW i Gminy OTMUCHÓW będą:

– przygotowanie niezbędnej liczby miejsc oraz podstawowych warunków bytowania w tymczasowych miejscach zakwaterowania dla ludności ewakuowanej z m. OTMUCHÓW oraz miejscowości dotkniętych powodzią na prawym brzegu Nysy Kłodzkiej (ŚCIBÓRZ, FRYDRYCHÓW, ŚLIWICE, WIERZBNO, ZWIERZYNIEC);

– zapewnienie niezbędnej liczby środków transportowych do ewakuacji ludności z m. OTMUCHÓW oraz pozostałych miejscowości dotkniętych powodzią;

– zapewnienie sprawnego przyjęcia ewakuowanej ludności w tymczasowych miejscach zakwaterowania;

– organizacja dostaw wody pitnej dla ewakuowanej ludności w toku ewakuacji oraz w pierwszych dniach pobytu w tymczasowych miejscach zakwaterowania;

– organizacja żywienia ludności w tymczasowych miejscach zakwaterowania.

2) LICZĘ SIĘ z:

–
–
–
–
–

3) PROPONUJĘ, zadania logistyczne w czasie akcji powodziowej w m. OTMUCHÓW i Gminie OTMUCHÓW realizować następująco:

–
–
–
–
–
–
–
–

4) W TYM CELU, wskazane jest:

- pozyskanie czterech cystern samochodowych o pojemności 5–8 m³ do przewozu wody;
- pozyskanie czterech kuchni typu KP-340 z wojska – po jednej dla każdego zgrupowania tymczasowych miejsc zakwaterowania;
- uruchomienie rezerw państwowych żywności;
- uruchomienie kredytów bankowych do realizacji płatności za dostawę wody pitnej, usługi transportowe, organizację żywienia, wypłaty zasiłku itp.

**KIEROWNIK
GRUPY ZABEZPIECZENIA LOGISTYCZNEGO**

.....
(imię i nazwisko)

UWAGA! Z przyczyn dydaktycznych niektóre dane prezentowane w meldunku celowo pominięto.

MELDUNEK DANYCH
KIEROWNIKA GRUPY OPIEKI ZDROWOTNEJ
I POMOCY SOCJALNO-BYTOWEJ DO ZAMIARU SZEFA PZZK
– STAROSTY ZGORZELECKIEGO
(przykład opracowania)

1) OCENIAM, że głównymi zadaniami grupy opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej w operacji pożarowej oraz usuwania skutków skażeń i zakażeń będą:

- organizacja pomocy medycznej i socjalno-bytowej dla ludności poszkodowanej na skutek pożarów w Gminie WĘGLINIEC i Gminie PIENŃSK uczestniczących w operacji pożarowej;
- organizacja wydania wszystkim mieszkańcom Powiatu Zgorzeleckiego preparatów ze stabilnym jodem;
- organizacja nadzoru sanitarnego w gminach, w których stwierdzono epidemię cholery;
-

2) LICZĘ SIĘ z:

- potrzebą blokady (izolacji) sanitarnej gmin, w których stwierdzono epidemię cholery;
-
-
-
-

3) PROPONUJĘ, zadania opieki zdrowotnej i pomocy socjalno-bytowej w powiecie zgorzeleckim realizować następująco:

- zorganizować blokadę (izolację) sanitarną każdej gminy, w której stwierdzono epidemię cholery; w gminach tych zorganizować ośrodki izolacyjno-terapeutyczne, do których ewakuować wszystkich chorych na cholere; rodziny i środowiska, w których stwierdzono przypadki zachorowań na cholere poddać kwarantannie;
- na drogach dojazdowych do gmin, w których stwierdzono epidemię cholery, w oparciu o punkty kontrolne, zorganizować punkty odkażania ludzi i środków transportu;
-
-
-
-
-

– zamknąć do odwołania na terenie całego powiatu: wszystkie szkoły, przedszkola, żłobki, urzędy i zakłady pracy, z wyjątkiem zakładów dostarczających dla ludności media komunalne;

– wprowadzić na terenie całego powiatu zakaz (do odwołania) organizacji imprez masowych, polowań, połowu ryb i uboju zwierząt rzeźnych.

4) W TYM CELU, wskazane jest:

–

– wsparcie medyczne gminnych ośrodków izolacyjno-terapeutycznych specjalistami od chorób zakaźnych;

– uruchomienie kredytów bankowych niezbędnych do organizacji wypłacania zasiłków socjalnych.

KIEROWNIK
GRUPY OPIEKI ZDROWOTNEJ
I POMOCY SOCJALNO-BYTOWEJ

.....
(imię i nazwisko)

UWAGA! Z przyczyn dydaktycznych niektóre dane prezentowane w meldunku celowo pominięto.

PRZYKŁADY
ROZWIĄZYWANIA ZADAŃ LOGISTYCZNYCH
(na przykładzie grupy zabezpieczenia logistycznego ZZK)

ZADANIA LOGISTYCZNE
(przykłady sposobów rozwiązywania)

Zadanie 1

W związku z wykryciem bakterii cholery w ujęciu wody dla m. SULIKÓW, wprowadzono całkowity zakaz korzystania z wody z wodociągu w tej miejscowości. SULIKÓW liczy 2014 mieszkańców.

Dzienna norma zaopatrzenia w wodę wynosi 18 litrów (3 litry wody pitnej i 15 litrów wody dla celów gospodarczych) na jednego mieszkańca.

Woda dla mieszkańców m. SULIKÓW dostarczana jest transportem samochodowym Starostwa Zgorzeleckiego (autocysterny Star 266, poj. $3,5 \text{ m}^3$) do posterunków ochronnych na granicy Gminy SULIKÓW w m. STUDNISKA DOLNE, m. MIKUŁOWA oraz na drodze z m. PLATERÓW – do m. RADZIMÓW.

Dystrybucja wody w m. SULIKÓW odbywa się cysternami CW-41 (pojemność $3,0 \text{ m}^3$).

Dokonać kalkulacji

- 1) dziennego (dobowego) zapotrzebowania mieszkańców m. SULIKÓW na wodę;
- 2) niezbędnej liczby autocystern Star 266 niezbędnych do dowozu wody dla m. SULIKÓW;
- 3) niezbędnej liczby cystern CW-41 do dystrybucji wody w m. SULIKÓW.

Dane dodatkowe

1. Autocysterna Star 266 w ciągu doby wykonuje 6 rejsów dowozowych.
2. Cysterna na wodę CW-41 w ciągu doby wykonuje 4 rejsy dystrybucyjne.

Rozwiązanie zadania

1. Zapotrzebowanie dzienne mieszkańców m. SULIKÓW na wodę wynosi:

2. Liczba autocystern Star 266 niezbędna do dowozu wody dla m. SULIKÓW:

- a) 1 autocysterna w ciągu doby dowozi:

- b) niezbędna liczba autocystern wynosi:

3. Liczba cystern CW-41 niezbędna do dystrybucji wody w m. SULIKÓW:

a) 1 cysterna w ciągu doby dostarcza:

b) niezbędna liczba cystern na wodę:

UWAGA! Z przyczyn dydaktycznych niektóre wielkości prezentowane w zadaniu celowo pominięto.

Zadanie 2

W związku z epidemią cholery w Gminie Sulików, na bazie Szkoły Podstawowej w m. RADZIMÓW rozwinięto ośrodek izolacyjno-terapeutyczny. W ośrodku przebywa:

- a) chorych na cholere – 150 osób;
- b) podejrzanych o zarażenie cholera – 450 osób;
- c) personelu medycznego – 30 osób;
- d) obsługi technicznej – 10 osób.

Obowiązuje całkowity zakaz opuszczenia ośrodka przez pacjentów, personel medyczny oraz obsługę techniczną.

W ośrodku wprowadzono następujące dobowe normy zaopatrzenia w wodę:

- a) chorzy na cholere – 110 litrów (10 litrów do picia oraz 100 litrów dla celów gospodarczych);
- b) podejrzani o zarażenie cholera – 20 litrów (5 litrów do picia oraz 15 litrów dla celów gospodarczych);
- c) personel medyczny – jak pkt a);
- d) obsługa techniczna – jak pkt b).

Ośrodek dysponuje mobilnymi zbiornikami na wodę P-1,5 (pojemność 1000 litrów).

Dokonać kalkulacji:

1) dziennego (dobowego) zapotrzebowania ośrodka izolacyjno-terapeutycznego na wodę;

2) niezbędnej liczby cystern CW-41 (pojemność 3,0 m³) do dowozu wody do ośrodka; cysterna CW-41 wykonuje 4 rejsy dostawcze na dobę;

3) niezbędnej liczby zbiorników na wodę P-1,5 dla wyposażenia ośrodka izolacyjno-terapeutycznego; zbiornik P-1,5 wykonuje 6 rejsów dystrybucyjnych na dobę.

Rozwiązania zadania

1. Zapotrzebowanie dzienne ośrodka izolacyjno-terapeutycznego na wodę wynosi:

a) chorzy na cholere

b) podejrzani na zarażenie cholera

c) personel medyczny

d) obsługa techniczna

2. Liczba cystern CW-41 niezbędna do dowozu wody do ośrodka izolacyjno-
-terapeutycznego:

a) 1 cysterne CW-41 w ciągu doby dowozi:

b) niezbędna liczba cystern CW-41 wynosi:

3) Liczba zbiorników P-1,5 niezbędna do dystrybucji wody w ośrodku wynosi:

a) jeden zbiornik w ciągu doby dostarcza:

b) niezbędna liczba zbiorników wynosi:

UWAGA! Z przyczyn dydaktycznych niektóre wielkości prezentowane w zadaniu celowo pominięto.

**ROZPORZĄDZENIA RADY MINISTRÓW ORAZ SZEFOW RESORTÓW
W SPRAWIE SZCZEGÓŁOWYCH ZASAD ORAZ WARUNKÓW
I SPOSOBÓW DZIAŁANIA ORGANÓW, INSTYTUCJI ORAZ RÓŻNYCH
SŁUŻB PAŃSTWOWYCH, KTÓRE WSPÓŁUCZESTNICZĄ
W REALIZACJI ZADAŃ LOGISTYCZNYCH I POMOCY MEDYCZNEJ
W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH**

- *Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 grudnia 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (DzU z 2000 r., nr 111, poz. 1311). (wybrane fragmenty)*
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 lutego 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad udziału pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zapobieganiu skutkom klęski żywiołowej lub ich usuwaniu (DzU z 2003 r., nr 41, poz. 347).*
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad użycia oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w czasie stanu wyjątkowego (DzU z 2003 r., nr 89, poz. 821).*
- *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobów użycia oddziałów i pododdziałów Policji oraz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego (DzU z 2005 r., nr 135, poz. 1134).*
- *Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu medycznych czynności ratunkowych, które mogą być podejmowane przez ratownika medycznego (DzU z 2007 r., nr 4, poz. 32 i 33).*

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI**

z dnia 29 grudnia 1999 r.

w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

(Dz. U. z dnia 31 grudnia 1999 r.)

Na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 81, poz. 351, z 1994 r. Nr 27, poz. 96 i Nr 89, poz. 414, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 111, poz. 725 i Nr 121, poz. 770 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 162, poz. 1126) i art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 88, poz. 400, z 1992 r. Nr 21, poz. 86 i Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 53, poz. 214, z 1995 r. Nr 4, poz. 17 i Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 152, poz. 723, z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 88, poz. 554 i Nr 106, poz. 680, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 1999 r. Nr 45, poz. 436) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Organizacja krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze powiatu, województwa i kraju

- § 1.** 1. Krajowy system ratowniczo-gaśniczy, zwany dalej "systemem", jest zorganizowany na trzech poziomach:
- 1) powiatowym,
 - 2) wojewódzkim,
 - 3) krajowym.
2. Na poziomie powiatowym wykonuje się wszystkie podstawowe zadania systemu, związane z obszarem powiatu.
3. Poziomy wojewódzki i krajowy spełniają rolę wspomagającą i koordynacyjną w sytuacjach wymagających użycia sił i środków spoza obszaru danego powiatu lub województwa.
- § 2.** 1. Na poziomie powiatowym system tworzą następujące podmioty systemu:
- 1) komenda powiatowa (miejska) Państwowej Straży Pożarnej,
 - 2) jednostki ochrony przeciwpożarowej mające siedzibę na obszarze powiatu włączone do systemu,
 - 3) powiatowy zespół do spraw ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa,
 - 4) włączone do systemu inne służby, inspekcje, straże i instytucje, o których mowa w art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 81, poz. 351, z 1994 r. Nr 27, poz. 96 i Nr 89, poz. 414, z 1996 r. Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 111, poz. 725 i Nr 121, poz. 770 oraz z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 162, poz. 1126), zwanej dalej "ustawą",
 - 5) specjaliści w sprawach ratownictwa i inne podmioty, włączeni do systemu w drodze umowy cywilnoprawnej.
2. Na poziomie wojewódzkim system tworzą następujące podmioty systemu:
- 1) komenda wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej,
 - 2) wydzielone siły i środki z poziomów powiatowych stanowiące wojewódzki odwód operacyjny,
 - 3) ośrodki szkolenia Państwowej Straży Pożarnej,
 - 4) wojewódzki zespół do spraw ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa,
 - 5) krajowa baza sprzętu specjalistycznego Państwowej Straży Pożarnej,
 - 6) podmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5, włączone do systemu na poziomie wojewódzkim.
3. Na poziomie krajowym system tworzą następujące podmioty systemu:
- 1) Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej,
 - 2) wydzielone siły i środki z wojewódzkich odwodów operacyjnych stanowiące centralny odwód operacyjny,
 - 3) szkoły Państwowej Straży Pożarnej,
 - 4) krajowe bazy sprzętu specjalistycznego Państwowej Straży Pożarnej,
 - 5) jednostki badawczo-rozwojowe ochrony przeciwpożarowej,
 - 6) podmioty, o których mowa w ust. 1 pkt 4 i 5, włączone do systemu na poziomie krajowym.
- § 3.** 1. Dobrowolne wspomaganie systemu przez instytucje, jednostki organizacyjne, osoby fizyczne i prawne odbywa się na każdym z trzech poziomów wymienionych w § 1 ust. 1.
2. Wspomaganie, o którym mowa w ust. 1, może być poprzedzone uzgodnieniem współdziałania na danym obszarze ze starostą, wojewodą lub Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej.

§ 4. 1. Komendanci: powiatowy (miejski) i wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej, zwani dalej "komendantami powiatowym (miejskim) i wojewódzkim", opracowują plany ratownicze, zwane dalej "planami", odpowiednio dla obszarów powiatu i województwa.

2. Podstawowe elementy składowe planów określa załącznik nr 1 do rozporządzenia.

§ 5. 1. Opracowanie planów, o których mowa w § 4, poprzedza się:

1) analizą zagrożeń występujących na danym obszarze, przy uwzględnieniu gęstości zaludnienia, warunków geograficzno-topograficznych, stanu infrastruktury oraz zagrożeń z obszarów sąsiadujących, w tym terenów objętych prawem górniczym, poligonów, wód przybrzeżnych oraz terenów państw ościennych,

2) analizą zabezpieczenia operacyjnego podległego obszaru, określającą siły i środki niezbędne do ratowania życia, zdrowia, mienia i środowiska oraz ograniczenia, likwidacji lub usuwania potencjalnych zagrożeń, przy uwzględnieniu sił i środków własnych systemu oraz współdziałających z systemem na poszczególnych poziomach jego funkcjonowania.

2. Analizy, o których mowa w ust. 1, poddaje się aktualizacji co najmniej raz w roku.

3. Na potrzeby prowadzenia analizy zagrożeń, o której mowa w ust. 1 pkt 1, stosuje się zasady gromadzenia i przekazywania danych z ustaleń dokonanych w toku czynności kontrolno-rozpoznawczych, określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

4. Analizy, o których mowa w ust. 1, są podstawą ewentualnych korekt sieci podmiotów systemu na jego poszczególnych poziomach funkcjonowania oraz planowania i rozmieszczania sprzętu specjalistycznego.

§ 6. 1. Plany sprawdza się w drodze ćwiczeń aplikacyjnych i praktycznych z udziałem podmiotów systemu oraz poddaje się aktualizacji co najmniej raz w roku.

2. Podmioty wchodzące w skład systemu na poszczególnych poziomach są obowiązane do przekazywania odpowiednio komendantowi powiatowemu (miejskiemu) i wojewódzkiemu niezbędnych informacji do sporządzenia oraz aktualizacji analizy i planów.

3. Komendant powiatowy (miejski) i wojewódzki uzgadnia plan z podmiotami systemu w części dotyczącej zakresu ich zadań.

4. Plany zatwierdzają, po zasięgnięciu opinii właściwych terenowo zespołów do spraw ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa:

1) starosta - dla obszaru powiatu,

2) wojewoda - dla obszaru województwa.

Rozdział 2

Walka z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi. Ratownictwo techniczne, chemiczne, ekologiczne i medyczne

§ 7. 1. Organizacja walki z pożarami obejmuje zespół działań planistyczno-organizacyjnych i stosowanie technik gaśniczych niezbędnych do zmniejszenia i likwidacji zagrożenia pożarowego.

2. Organizacja walki z pożarami, o której mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności:

1) rozpoznawanie i analizowanie zagrożeń pożarowych,

2) ocenę rozmiarów powstałego pożaru i prognozowanie jego rozwoju,

3) ratowanie ludzi i zwierząt przed skutkami zagrożenia pożarowego,

4) dostosowanie sprzętu oraz technik gaśniczych do rodzaju i miejsca pożaru,

5) zlokalizowanie pożaru,

6) ugaszenie pożaru.

3. Walka z pożarami w ramach systemu prowadzona jest:

1) siłami i środkami jednostek ochrony przeciwpożarowej włączonych do systemu na wszystkich poziomach jego funkcjonowania,

2) wydzielonymi siłami i środkami pozostałych podmiotów włączonych do systemu w zakresie ustalonym w decyzji o włączeniu do systemu lub umowie cywilnoprawnej o współdziałaniu z systemem.

§ 8. 1. Organizacja walki z innymi klęskami żywiołowymi obejmuje zespół działań planistyczno-organizacyjnych i działań ratowniczych niezbędnych do ratowania życia, zdrowia, mienia lub środowiska, a także oceny zagrożenia i jego eliminacji.

2. Do walki z klęskami żywiołowymi są przeznaczone wszystkie jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do systemu oraz pozostałe podmioty włączone do systemu w zakresie wynikającym z ich możliwości sprzętowo-technicznych, ze szczególnym uwzględnieniem środków ochrony osobistej.

§ 9. 1. Organizacja ratownictwa technicznego obejmuje zespół działań planistyczno-organizacyjnych i stosowanie środków technicznych niezbędnych do ratowania, poszukiwania lub ewakuacji ludzi i zwierząt oraz ratowania mienia i środowiska.

2. Organizacja ratownictwa technicznego, o której mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności:

- 1) analizowanie awarii oraz katastrof technicznych,
- 2) ocenę rozmiarów powstałego zdarzenia i prognozowanie jego rozwoju,
- 3) dostosowanie sprzętu oraz wdrożenie technik stosowanych do poszukiwania, uwalniania i ewakuacji poszkodowanych i zagrożonych ludzi oraz zwierząt w zależności od rodzaju i miejsca zdarzenia,
- 4) ratowanie życia ludzi i zwierząt zagrożonych awarią techniczną,
- 5) oznakowanie i wydzielenie strefy bezpośrednich działań ratowniczych sił systemu oraz stref zagrożenia,
- 6) przewietrzanie lub wentylowanie stref zagrożenia oraz stref bezpośrednich działań ratowniczych sił systemu,
- 7) oświetlenie oraz zabezpieczenie miejsca zdarzenia przed osobami postronnymi,
- 8) wykonywanie przejść i dojść do poszkodowanych lub zagrożonych ludzi i zwierząt,
- 9) usuwanie przeszkód naturalnych i sztucznych utrudniających niesienie pomocy poszkodowanym lub zagrożonym ludziom oraz ratowanie środowiska,
- 10) wypompowywanie, obwałowywanie lub uszczelnianie miejsc wycieku substancji stwarzającej zagrożenie.

3. Ratownictwo techniczne w ramach systemu prowadzi:

- 1) specjalistyczne grupy poszukiwawczo-ratownicze Państwowej Straży Pożarnej stosujące techniki poszukiwawcze oraz wykorzystujące do działań ratowniczych zwierzęta i sprzęt do poszukiwania i ewakuacji osób zasypanych lub unieruchomionych w wyniku katastrofy budowlanej, zawału, osunięcia ziemi lub innych awarii technicznych,
- 2) specjalistyczne grupy wysokościowe Państwowej Straży Pożarnej stosujące techniki alpinistyczne i wykorzystujące do działań ratowniczych specjalistyczny sprzęt ratowniczy, w tym statki powietrzne,
- 3) specjalistyczne grupy wodno-nurkowe Państwowej Straży Pożarnej stosujące techniki nurkowe i wykorzystujące do działań ratowniczych specjalistyczny sprzęt, w tym łodzie ratunkowe,
- 4) specjalistyczne grupy techniczne Państwowej Straży Pożarnej stosujące techniki ratownicze i wykorzystujące specjalistyczny sprzęt do działań ratowniczych podczas katastrof i wypadków budowlanych, komunikacyjnych oraz infrastruktury technicznej,
- 5) jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do systemu w zakresie wynikającym z ich możliwości sprzętowo-technicznych, ze szczególnym uwzględnieniem środków ochrony osobistej,
- 6) wydzielone siły i środki pozostałych podmiotów systemu w zakresie ustalonym w decyzji o włączeniu do systemu lub umowie cywilnoprawnej o współdziałaniu z systemem.

§ 10. 1. Organizacja ratownictwa chemicznego obejmuje zespół działań planistyczno-organizacyjnych i stosowanie technik ratowniczych niezbędnych do ratowania środowiska oraz wszelkich innych czynności podejmowanych w celu ratowania życia i zdrowia ludzi w wyniku likwidacji bezpośrednich zagrożeń stwarzanych przez toksyczne środki przemysłowe lub inne niebezpieczne materiały chemiczne.

2. Organizacja ratownictwa ekologicznego obejmuje zespół działań planistyczno-organizacyjnych i stosowanie technicznych zabezpieczeń niezbędnych do ratowania środowiska oraz stosowania środków neutralizujących ograniczających lub eliminujących powstałe skażenie.

3. Organizacja ratownictwa chemicznego i ekologicznego, o której mowa w ust. 1 i 2, obejmuje w szczególności:

- 1) rozpoznawanie zagrożeń oraz ocenę i prognozowanie ich rozwoju oraz skutków dla ludzi i środowiska,
- 2) analizowanie powstałych awarii oraz katastrof chemicznych i ekologicznych,
- 3) ratowanie życia ludzi i zwierząt zagrożonych skażeniem substancją niebezpieczną,
- 4) identyfikację substancji stwarzającej zagrożenie w czasie powstałego zdarzenia,
- 5) prognozowanie rozwoju skażenia środowiska i ocenę rozmiarów zagrożenia oraz zmian wielkości strefy zagrożenia dla ludności,
- 6) dostosowanie sprzętu oraz technik ratowniczych do miejsca zdarzenia i rodzaju substancji stwarzającej zagrożenie,
- 7) przepompowywanie i przemieszczanie substancji niebezpiecznej do nowych lub zastępczych zbiorników,
- 8) obwałowywanie lub uszczelnianie miejsc wycieku substancji niebezpiecznej,
- 9) ograniczanie parowania substancji niebezpiecznej,
- 10) zatrzymanie emisji toksycznych środków przemysłowych,
- 11) stawianie kurtyn wodnych,
- 12) neutralizację substancji niebezpiecznej substancjami chemicznymi,
- 13) związywanie substancji niebezpiecznej sorbentami,
- 14) stawianie zapór na ciekach lub obszarach wodnych zagrożonych skutkami rozlania substancji toksycznych hydrofobowych,
- 15) zbieranie substancji niebezpiecznej z powierzchni wody lub gleby.

4. Ratownictwo chemiczne i ekologiczne w ramach systemu prowadzą:

- 1) specjalistyczne grupy ratownictwa chemicznego i ekologicznego Państwowej Straży Pożarnej,
- 2) specjalistyczne grupy wodno-nurkowe Państwowej Straży Pożarnej stosujące techniki nurkowe i wykorzystujące do działań ratowniczych specjalistyczny sprzęt ratowniczy,
- 3) jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do systemu w zakresie wynikającym z ich możliwości sprzętowo-technicznych, ze szczególnym uwzględnieniem środków ochrony osobistej,
- 4) wydzielone siły i środki pozostałych podmiotów systemu w zakresie ustalonym w decyzji o włączeniu do systemu lub umowie cywilnoprawnej o współdziałaniu z systemem.

§ 11. 1. Organizacja ratownictwa medycznego obejmuje zespół działań planistyczno-organizacyjnych i stosowanie technik z zakresu pomocy medycznej w warunkach pozaszpitalnych mających na celu ratowanie życia i zdrowia, podczas zdarzeń prowadzących do nagłej groźby utraty życia ludzkiego lub pogorszenia się stanu zdrowia.

2. Organizacja ratownictwa medycznego, o której mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności:

- 1) bieżące analizowanie rodzaju i liczby zagrożeń prowadzących do nagłego pogarszania się stanu zdrowia lub groźby utraty życia ludzkiego,
- 2) ocenę groźby utraty życia ludzkiego lub pogorszenia się stanu zdrowia w wyniku zdarzenia i prognozowanie rozwoju zagrożenia,
- 3) dostosowanie sprzętu oraz technik niezbędnych do ratowania życia i zdrowia ludzi w zależności od rodzaju i miejsca zdarzenia oraz liczby poszkodowanych i zagrożonych,
- 4) zapewnienie ciągłości procesu ratowania poszkodowanych i zagrożonych ludzi na miejscu zdarzenia oraz właściwych procedur przekazywania poszkodowanych kwalifikowanej pomocy medycznej, wynikających z powiatowych i wojewódzkich planów ratowniczych,
- 5) zapewnienie prowadzenia działań z zakresu ratownictwa medycznego przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, określone w odrębnych przepisach.

3. Ratownictwo medyczne w warunkach pozaszpitalnych w czasie walki z pożarami, klęskami żywiołowymi lub organizowania ratownictwa technicznego, chemicznego i ekologicznego prowadzą uprawnieni strażacy z jednostek ochrony przeciwpożarowej oraz uprawnieni ratownicy z innych podmiotów włączonych do systemu w sytuacjach:

- 1) braku kwalifikowanej pomocy medycznej, gdy personel służby zdrowia nie dotarł do miejsca zdarzenia,
- 2) braku możliwości wykorzystania personelu służby zdrowia na miejscu zdarzenia, gdy dostęp do poszkodowanych jest możliwy tylko dla strażaków-ratowników przy wykorzystaniu sprzętu specjalistycznego,
- 3) gdy zdarzenie ma cechy nagłego zagrożenia z dużą liczbą poszkodowanych, którego skutki przekraczają możliwości ich opanowania w ramach rutynowej działalności właściwych terytorialnie służb medycznych.

§ 12. 1. Organizacja ratownictwa medycznego w ramach systemu obejmować może również działania planistyczno-organizacyjne i stosowanie technik z zakresu pomocy medycznej mających na celu ratowanie życia i zdrowia w czasie transportu poszkodowanych i we wczesnej fazie leczenia szpitalnego, podczas zdarzeń prowadzących do nagłej groźby utraty życia ludzkiego lub pogorszenia się stanu zdrowia.

2. Organizacja ratownictwa medycznego, o której mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności zapewnienie ciągłości i spójności procesu ratowania poszkodowanych i zagrożonych ludzi na miejscu zdarzenia, w czasie transportu oraz w warunkach szpitalnych.

3. Ratownictwo medyczne, o którym mowa w ust. 1, może być realizowane przez podmioty systemu, jeżeli:

- 1) dysponują podstawowym zespołem ratownictwa medycznego, w którego skład wchodzi co najmniej dwie osoby uprawnione do udzielania pomocy przedlekarskiej wyposażone w środek transportu i sprzęt medyczny, środki łączności i leki, działające na polecenie i w porozumieniu z lekarzem, lub
- 2) dysponują specjalistycznym zespołem ratownictwa medycznego, w którego skład wchodzi co najmniej jeden lekarz i dwie osoby uprawnione do udzielania pomocy przedlekarskiej wyposażone w środek transportu i sprzęt medyczny, środki łączności i leki,
- 3) dysponują izbami przyjęć lub oddziałami szpitalnymi wyspecjalizowanymi w zakresie medycyny ratunkowej.

§ 13. 1. W działaniach z zakresu ratownictwa medycznego w warunkach pozaszpitalnych uczestniczy koordynator medycznych działań ratowniczych lub inny lekarz, który przybył pierwszy na miejsce zdarzenia.

2. Lekarz koordynujący medyczne działania ratownicze, oznakowany w sposób widoczny dla innych uczestników działań ratowniczych, wspomaga kierującego działaniem ratowniczym w zakresie ratownictwa medycznego, a w szczególności:

- 1) nadzorowania ratownictwa medycznego w zakresie pomocy lekarskiej i przedlekarskiej prowadzonej przez podmioty i ratowników systemu na miejscu zdarzenia oraz w czasie transportu,
- 2) prowadzenia i ewentualnego nadzorowania segregacji, jako procesu określania priorytetów terapeutyczno-transportowych,

- 3) realizowania procedur organizacyjno-medycznych wynikających z rodzaju zdarzenia i liczby poszkodowanych oraz wybór czasu i miejsca hospitalizacji poszkodowanych lub zagrożonych utratą życia i zdrowia ludzi,
- 4) przedstawiania kierującemu działaniem ratowniczym opinii dotyczących zabezpieczenia uczestników działań ratowniczych pod względem medycznym,
- 5) wykorzystania możliwości transportowych oraz sprzętowych podmiotów realizujących ratownictwo medyczne oraz innych podmiotów biorących udział w działaniu ratowniczym,
- 6) współdziałania z punktami informacyjnymi placówek służby zdrowia w zakresie informacji co do liczby i stanu poszkodowanych, rozwoju i potrzeb działań z zakresu ratownictwa medycznego,
- 7) realizowania innych zadań organizacyjnych wynikających z potrzeb działań ratowniczych lub poleceń kierującego działaniem ratowniczym.

§ 14. 1. Organizacja walki z pożarami i innymi klęskami żywiołowymi oraz ratownictwa technicznego, chemicznego, ekologicznego i medycznego obejmuje również:

- 1) ujednoczenie zasad powiadamiania i dysponowania podmiotów systemu oraz podmiotów współdziałających z systemem,
- 2) ujednoczanie metodyki ostrzegania i informowania ludności o aktualnych i prognozowanych zagrożeniach oraz kierunkach i zasadach ewakuacji podczas prowadzenia działań ratowniczych,
- 3) ujednoczanie zasad postępowania w zdarzeniach z dużą liczbą poszkodowanych,
- 4) ujednoczanie metodyki planowania transportu poszkodowanej lub zagrożonej ludności do izb przyjęć lub szpitalnych oddziałów wyspecjalizowanych w zakresie medycyny ratunkowej lub innych podmiotów prowadzących ratownictwo medyczne w warunkach szpitalnych,
- 5) wspomaganie kierującego działaniem ratowniczym w podejmowaniu decyzji dotyczącej organizacji i prowadzenia działań ratowniczych,
- 6) wspomaganie lekarza koordynującego medyczne działania ratownicze w podejmowaniu decyzji dotyczącej prowadzenia ratownictwa medycznego w warunkach pozaszpitalnych i szpitalnych,
- 7) wsparcie psychologiczne osób uczestniczących w działaniach ratowniczych,
- 8) wsparcie logistyczne podmiotów systemu w czasie działań ratowniczych,
- 9) prowadzenie działań w zakresie edukacji ratowniczej oraz badań naukowych na potrzeby ratownictwa,
- 10) realizowanie stałej współpracy podmiotów systemu w zakresie:
 - a) wymiany informacji dotyczących występujących zagrożeń na danym obszarze,
 - b) uaktualniania łączności dla celów ratowniczych,
 - c) prowadzenia ćwiczeń w celu weryfikacji i modyfikowania planów oraz postępowania poszczególnych podmiotów systemu podczas prognozowanych zagrożeń lub w czasie prowadzonych działań ratowniczych,
 - d) analizowania dokumentacji z prowadzonych działań ratowniczych,
 - e) analizowania standardów sprzętowych i zasad postępowania podmiotów systemu w czasie działań ratowniczych w zależności od dziedziny ratownictwa i rodzaju zdarzenia,
 - f) analizowania i ujednoczania programów szkolenia, zasad doskonalenia oraz zachowania bezpieczeństwa osób biorących udział w działaniach ratowniczych.

Rozdział 3

Organizacja stanowisk kierowania oraz dysponowanie sił i środków systemu do działań ratowniczych

§ 15. 1. Podstawowym elementem systemu przyjmującym informacje o zdarzeniach są stanowiska kierowania w komendach Państwowej Straży Pożarnej, zwane dalej "stanowiskami kierowania".

2. Stanowiskami kierowania na poszczególnych poziomach systemu są:

- 1) powiatowe (miejskie) stanowisko kierowania na poziomie powiatowym,
 - 2) wojewódzkie stanowisko koordynacji ratownictwa na poziomie wojewódzkim,
 - 3) Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa na poziomie krajowym.
3. Powiatowe (miejskie) stanowiska kierowania i wojewódzkie stanowiska koordynacji ratownictwa stanowią również bazę techniczną i informacyjną właściwych terenowo zespołów do spraw ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa.
4. Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa zapewnia obsługę techniczną i informacyjną sztabowi Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.
5. Stanowiska kierowania dokonują bieżącej wymiany informacji niezbędnej do prognozowania zagrożeń i prowadzenia działań ratowniczych oraz stanowią centrum powiadamiania ratunkowego sił i środków podmiotów systemu lub wspomagających system.

§ 16. 1. Stanowiska kierowania na poszczególnych poziomach systemu zorganizowane są w sposób zapewniający ich ciągłe funkcjonowanie oraz pozwalający na:

- 1) stałe współdziałanie z dyspozytorami lub innymi osobami z poszczególnych podmiotów systemu,
- 2) zapewnienie stosownych informacji kierującemu działaniem ratowniczym,
- 3) alarmowanie odwodów operacyjnych,
- 4) alarmowanie członków sztabu kierującego działaniem ratowniczym oraz innych osób ujętych w planie ratowniczym,
- 5) korzystanie z telefonów alarmowych, poczty elektronicznej i faksów,
- 6) korzystanie z mapy cyfrowej i innych map operacyjnych,
- 7) korzystanie z monitoringu pożarowego i monitoringu innych zagrożeń,
- 8) korzystanie z planów operacyjnych oraz dokumentacji operacyjnej, pomocniczej lub specjalnej,
- 9) korzystanie z łączności przywoławczej, selektywnego wywoływania i alarmowania podmiotów systemu do działań ratowniczych,
- 10) korzystanie z łączności satelitarnej, radiowej, komórkowej oraz przewodowej,
- 11) współdziałanie ze specjalistami w sprawach ratownictwa,
- 12) wykorzystanie baz danych operacyjnych,
- 13) współdziałanie z podmiotami zajmującymi się monitorowaniem oraz prognozowaniem zagrożeń, a także z innymi podmiotami działającymi na rzecz systemu,
- 14) korzystanie ze sprzętu niezbędnego do rejestracji rozmów telefonicznych oraz analizowanie czasu wyjazdu i pobytu zadysponowanych sił i środków do działań ratowniczych,
- 15) stosowanie innych środków, urządzeń, systemów łączności i metod analizy danych, których wykorzystanie lub użycie może usprawnić działania ratownicze oraz realizację zadań poszczególnych stanowisk kierowania.

2. Organizacja stanowisk kierowania, o której mowa w ust. 1, uwzględnia również:

- 1) awaryjne zasilanie urządzeń elektroenergetycznych,
- 2) awaryjne plany ewakuacji w miejsca zastępcze,
- 3) procedury funkcjonowania w sytuacjach nadzwyczajnych zagrożeń życia, zdrowia lub środowiska.

§ 17. 1. Podmioty systemu z obszaru powiatu są obowiązane regularnie przekazywać szczegółowe dane do właściwego terenowo powiatowego (miejskiego) stanowiska kierowania o stanie oraz dyspozycyjności swych sił i środków oraz informować o ich zadysponowaniu do działań ratowniczych, w zakresie określonym przez właściwego komendanta powiatowego (miejskiego).

2. Powiatowe (miejskie) stanowisko kierowania, o którym mowa w ust. 1, ma obowiązek zbierania i przekazywania do właściwego terenowo wojewódzkiego stanowiska koordynacji ratownictwa zbioru informacji o stanie sił i środków systemu na swym obszarze oraz informacji o ich zadysponowaniu do działań ratowniczych, w zakresie określonym przez właściwego komendanta wojewódzkiego.

3. Wojewódzkie stanowiska koordynacji ratownictwa przekazują do Krajowego Centrum Koordynacji Ratownictwa informacje w zakresie określonym przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

§ 18. 1. Dysponowanie sił i środków podmiotów systemu do działań ratowniczych na obszarze powiatu, województwa lub kraju następuje poprzez stanowiska kierowania i należy do:

- 1) komendanta powiatowego (miejskiego) na poziomie powiatowym,
- 2) komendanta wojewódzkiego na poziomie wojewódzkim,
- 3) Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej na poziomie krajowym.

2. Komendanci Państwowej Straży Pożarnej, o których mowa w ust. 1, mogą upoważnić dyżurnych i dyspozytorów stanowisk kierowania do uruchamiania systemu na jego poszczególnych poziomach.

3. Dysponowanie sił i środków podmiotów systemu dla obszaru powiatu, województwa i kraju odbywa się z uwzględnieniem rodzaju i wielkości zdarzenia oraz liczby poszkodowanych, a także następujących czynników:

- 1) możliwości podjęcia działań ratowniczych w najkrótszym czasie,
- 2) aktualnego potencjału sił i środków będących w dyspozycji odpowiednio na poziomie powiatu, województwa i kraju,
- 3) możliwości wykorzystania w działaniach ratowniczych sił i środków spoza systemu,
- 4) możliwości wykorzystania odwodów operacyjnych systemu,
- 5) możliwości techniczno-logistycznego wsparcia działań ratowniczych,
- 6) procedury i uzgodnień zawartych w planach działań ratowniczych na poziomie powiatu, województwa i kraju,
- 7) lokalnych zagrożeń i warunków naturalnych na terenie działania podmiotów systemu, takich jak:
 - a) gęstość zaludnienia,
 - b) infrastruktura komunalna i przemysłowa,
 - c) przeszkody naturalne: rzeki, jeziora, lasy, tereny bagienne, góry i sztuczne: linie kolejowe, kanały, autostrady, instalacje transportujące media niebezpieczne,

- d) charakterystyka istniejących szlaków komunikacyjnych,
- e) tereny zajmowane przez poligony wojskowe.

§ 19. Dysponowanie sił i środków podmiotów systemu poza granice kraju określają odrębne umowy i porozumienia międzynarodowe.

Rozdział 4

Kierowanie działaniem ratowniczym

§ 20. 1. Kierujący działaniem ratowniczym, zwany dalej "kierującym", oddziałuje na podległe siły podmiotów systemu na miejscu zdarzenia, zgodnie z przyjętymi procedurami i planami ratowniczymi, w celu wykonania określonych czynności ratowniczych.

2. Kierowanie prowadzone jest jednoosobowo przez uprawnioną osobę odpowiednio oznakowaną, w sposób widoczny dla innych uczestników działań ratowniczych.

3. Kierowanie rozpoczyna się z chwilą przybycia na miejsce zdarzenia pierwszych sił podmiotu systemu.

4. Kierujący oddziałuje na podległe siły poprzez:

- 1) określanie rodzaju działań ratowniczych,
- 2) wydawanie rozkazów lub poleceń,
- 3) ostrzeganie podległych sił o wielkości i rodzajach zagrożenia oraz ewentualnym stopniu ryzyka planowanego działania ratowniczego.

5. Kierujący, organizując działanie ratownicze, musi uwzględnić rodzaj i wielkość zdarzenia, występujące zagrożenia oraz prognozę ich rozwoju, a w szczególności ustalić, czy w wyniku zdarzenia są osoby poszkodowane lub bezpośrednio zagrożone.

6. Kierowanie ustaje po spełnieniu następujących warunków:

- 1) zakończeniu ewakuacji ludzi, zwierząt i mienia ze strefy zagrożenia,
- 2) udzieleniu pomocy medycznej poszkodowanym na miejscu zdarzenia oraz ich przekazaniu specjalistycznym zespołom ratownictwa medycznego lub podstawowym zespołom ratownictwa medycznego,
- 3) ugaszeniu pożaru,
- 4) zatrzymaniu emisji lub wypływu substancji niebezpiecznej oraz usunięciu spowodowanego przez nią bezpośredniego zagrożenia dla ludzi i środowiska,
- 5) wykonaniu wszelkich innych czynności mających wpływ na ograniczenie lub likwidację zagrożenia.

7. Kierujący informuje uczestniczące podmioty systemu o zakończeniu działań ratowniczych.

§ 21. 1. Na potrzeby działania ratowniczego jednostki ochrony przeciwpożarowej włączone do systemu tworzą następującą strukturę:

- 1) rota - dwuosobowy zespół ratowników, wchodzący w skład tego samego zastępu lub specjalistycznej grupy ratowniczej, wykonujący zadania ratownicze lub zabezpieczające, wyposażony w sprzęt ochrony osobistej,
- 2) zastęp - pododdział liczący od trzech do sześciu ratowników, w tym dowódca, wyposażony w pojazd przystosowany do realizacji zadania ratowniczego,
- 3) sekcja - pododdział w sile dwóch zastępów, liczący od dziewięciu do 12 ratowników, w tym dowódca,
- 4) pluton - pododdział w sile od trzech do czterech zastępów lub dwóch sekcji, liczący od 15 do 21 ratowników, w tym dowódca,
- 5) kompania - pododdział w sile trzech plutonów lub czterech sekcji oraz dowódca,
- 6) batalion - oddział w sile od trzech do pięciu kompanii oraz dowódca,
- 7) brygada - związek pododdziałów i oddziałów realizujący w granicach administracyjnych województwa wielkoobszarowe działanie ratownicze,
- 8) specjalistyczna grupa ratownicza - pododdział ratowników posiadających specjalistyczne przeszkolenie i uprawnienia, wyposażony w sprzęt dostosowany do wykonania specjalistycznego zadania ratowniczego, w sile uzależnionej od specyfiki danej specjalności.

2. Pododdziały organizowane przez szkoły i ośrodki szkolenia Państwowej Straży Pożarnej mogą być tworzone w innym składzie niż określone w ust. 1 pkt 4 i 5.

3. Podmioty systemu nie będące jednostkami ochrony przeciwpożarowej mogą w działaniu ratowniczym zachować własną strukturę sił.

4. Podmioty systemu, bez względu na strukturę sił przewidzianych do działań ratowniczych, posiadają jednolite oznakowanie osób funkcyjnych, pojazdów, kontenerów, przyczep, sprzętu ratowniczego i ewakuacyjno-logistycznego, w sposób widoczny dla innych uczestników działań ratowniczych, w zakresie określonym przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej.

5. Podmioty systemu podczas długotrwałych lub specjalistycznych działań ratowniczych mogą być wspomagane przez pododdziały kwatermistrzowskie i logistyczne.

§ 22. 1. Wprowadza się trzy typy kierowania w czasie działania ratowniczego:

1) interwencyjny - realizowany w strefie zagrożenia lub bezpośrednich działań ratowniczych, w której istnieje zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi oraz mienia i środowiska lub prawdopodobieństwo jego wystąpienia, w celu likwidacji lub usunięcia skutków zdarzenia oraz zapewnienia bezpieczeństwa ratownikom; kierowaniu interwencyjnemu podlegają siły nie przekraczające wielkością jednej kompanii,

2) taktyczny - realizowany na granicy strefy zagrożenia lub poza nią w celu wykonania przyjętej taktyki lub określonej strategii oraz nadzoru nad kierowaniem interwencyjnym; kierowaniu taktycznemu podlegają siły nie przekraczające wielkością jednego batalionu,

3) strategiczny - realizowany w celu określenia i przyjęcia niezbędnej strategii w likwidowaniu zagrożenia oraz nadzoru nad kierowaniem taktycznym; kierowaniu strategicznemu podlegają siły wojewódzkich brygad odwodowych albo siły przekraczające wielkością jeden batalion.

2. Kierujący, bez względu na typ kierowania na obszarze swojego działania i w stosunku do podległych mu sił, korzysta z uprawnień określonych w odrębnych przepisach.

§ 23. 1. Kierującego przy kierowaniu strategicznym wspomaga sztab, jako jego zespół doradczy.

2. Strukturę, skład i zadania sztabu określa - po przejęciu kierowania - kierujący lub działający z jego upoważnienia członek sztabu.

3. Kierującego przy kierowaniu interwencyjnym i taktycznym może doraźnie wspomagać sztab, o którym mowa w ust. 1. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

§ 24. 1. Kierowanie interwencyjne, o którym mowa w § 22 ust. 1 pkt 1, polega w szczególności na:

- 1) ustaleniu rodzaju zagrożenia,
- 2) przydzielaniu zadań dla rot, pododdziałów lub specjalistycznych grup ratowniczych,
- 3) ustaleniu sposobów i metod poszukiwania poszkodowanych i zagrożonych oraz niesienia im pomocy medycznej,
- 4) ustaleniu sposobów i metod ewakuacji poszkodowanych lub zagrożonych,
- 5) wyznaczeniu i wydzieleniu strefy bezpośrednich działań ratowniczych,
- 6) planowaniu rozmieszczenia sprzętu ratowniczego na terenie działań ratowniczych,
- 7) analizowaniu czasu pracy poszczególnych zespołów w strefie bezpośrednich działań ratowniczych, w szczególności czasu pracy w ubraniach ochronnych i sprzęcie izolującym drogi oddechowe ratowników,
- 8) nadzorowaniu skuteczności działania ratowniczego oraz zachowania bezpiecznych warunków jego prowadzenia,
- 9) organizowaniu łączności na potrzeby kierowania interwencyjnego i współdziałania podmiotów biorących udział w działaniu ratowniczym,
- 10) analizowaniu zużycia sprzętu i środków gaśniczych, neutralizujących lub sorbentów,
- 11) organizowaniu kierowania sekcjami i plutonami w strefie bezpośrednich działań ratowniczych,
- 12) współdziałaniu z lekarzem - koordynatorem medycznych działań ratowniczych do czasu uruchomienia kierowania taktycznego,
- 13) wzywaniu niezbędnych sił i środków,
- 14) zorganizowaniu wsparcia logistycznego do czasu uruchomienia kierowania taktycznego,
- 15) wydzieleniu strefy zagrożenia do czasu uruchomienia kierowania taktycznego.

2. Kierowanie taktyczne, o którym mowa w § 22 ust. 1 pkt 2, polega w szczególności na:

- 1) ocenie zagrożenia poprzez ustalenie jego charakteru i prognozowanie rozwoju,
- 2) podziale terenu działania ratowniczego na odcinki bojowe i wyznaczeniu zadań dla osób prowadzących kierowanie interwencyjne,
- 3) zorganizowaniu ewakuacji zagrożonej ludności poza strefę zagrożenia,
- 4) współdziałaniu z lekarzem - koordynatorem medycznych działań ratowniczych,
- 5) ocenie wielkości sił i środków oraz wzywaniu ich według potrzeb,
- 6) ewentualnym wprowadzeniu na teren działania ratowniczego innych podmiotów i służb ratowniczych,
- 7) wyznaczeniu punktu kierowania i jego oznakowania,
- 8) tworzeniu systemu wspomaganie decyzji kierowania taktycznego,
- 9) tworzeniu, w miarę możliwości, odwodu taktycznego lub wezwaniu odwodów operacyjnych,
- 10) wydzieleniu strefy zagrożenia,
- 11) koordynowaniu zmian sił ratowniczych, w tym ich wprowadzania i wyprowadzania z rejonu działania ratowniczego,
- 12) zorganizowaniu niezbędnego wsparcia logistycznego,
- 13) nadzorowaniu skuteczności działania ratowniczego oraz zachowaniu bezpiecznych warunków jego prowadzenia,
- 14) analizowaniu i korygowaniu wydzielonej strefy bezpośrednich działań ratowniczych,

- 15) organizowaniu punktu przyjęcia sił i środków,
 - 16) współdziałaniu ze sztabem kierowania taktycznego i strategicznego,
 - 17) współdziałaniu ze środkami masowego przekazu,
 - 18) zorganizowaniu łączności kierowania strategicznego oraz współdziałania podmiotów uczestniczących w działaniu ratowniczym,
 - 19) współdziałaniu z organami administracji samorządowej oraz z organizacjami pozarządowymi,
 - 20) eliminowaniu lub minimalizowaniu wśród ratowników stresu pourazowego powstałego podczas zdarzenia.
3. Kierowanie strategiczne, o którym mowa w § 22 ust. 1 pkt 3, polega w szczególności na:
- 1) ocenie zagrożenia poprzez ustalenie jego charakteru i prognozowanie rozwoju,
 - 2) określeniu strategii działania ratowniczego,
 - 3) podziale terenu działania ratowniczego na odcinki bojowe oraz wyznaczeniu zadań dla osób prowadzących kierowanie taktyczne,
 - 4) nadzorowaniu zadań prowadzonych przez podległe siły,
 - 5) wyznaczeniu punktu kierowania i jego oznakowania,
 - 6) informowaniu ewakuowanej ludności o miejscach organizowanej pomocy humanitarnej,
 - 7) wzywaniu sił centralnego lub wojewódzkiego odwołu operacyjnego oraz ich wprowadzaniu na wyznaczone odcinki bojowe,
 - 8) eliminowaniu lub minimalizowaniu wśród ratowników stresu pourazowego powstałego podczas zdarzenia,
 - 9) koordynowaniu łączności na potrzeby sztabu, kierowania taktycznego oraz podmiotów uczestniczących w działaniu ratowniczym,
 - 10) koordynowaniu działań zaplecza logistycznego, medycznego, technicznego oraz podmiotów wspomagających działanie ratownicze,
 - 11) współdziałaniu ze środkami masowego przekazu,
 - 12) współdziałaniu z organami administracji rządowej,
 - 13) współdziałaniu z organami administracji samorządowej oraz z organizacjami pozarządowymi.

§ 25. 1. Uprawnionymi do kierowania interwencyjnego są w kolejności:

- 1) dowódca zastępu,
 - 2) dowódca sekcji,
 - 3) dowódca zmiany,
 - 4) strażak wyznaczony przez komendanta, kierownika lub szefa jednostki ochrony przeciwpożarowej włączonej do systemu.
2. W sytuacji gdy na miejscu zdarzenia są tylko siły systemu nie będące jednostkami ochrony przeciwpożarowej, kierującego działaniem ratowniczym wyznacza dyżurny powiatowego (miejskiego) stanowiska kierowania, jeśli nie określa tego plan ratowniczy danego powiatu.

§ 26. 1. Kierowanie interwencyjne są obowiązani przejąć w kolejności:

- 1) uprawniony dowódca z jednostki ochrony przeciwpożarowej włączonej do systemu, dla której miejsce zdarzenia stanowi teren własnego działania,
- 2) strażak wyznaczony przez komendanta jednostki ochrony przeciwpożarowej włączonej do systemu, o której mowa w art. 15 pkt 1a-4a ustawy,
- 3) strażak wyznaczony przez komendanta powiatowego (miejskiego).

2. Kierowanie interwencyjne może przejąć również:

- 1) naczelnik ochotniczej straży pożarnej, właściwej dla miejsca zdarzenia, jeżeli w działaniu ratowniczym biorą udział tylko ochotnicze straże pożarne włączone do systemu,
- 2) komendant, kierownik, szef bądź inny kierujący, jeżeli w działaniu ratowniczym biorą udział tylko siły i środki jednostki ochrony przeciwpożarowej włączonej do systemu, o której mowa w art. 15 pkt 1 a-4a ustawy.

§ 27. 1. Obowiązani do przejęcia kierowania taktycznego są w kolejności:

- 1) dowódca jednostki ratowniczo-gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej właściwej dla miejsca zdarzenia,
- 2) komendant, kierownik lub szef jednostki ochrony przeciwpożarowej włączonej do systemu, o której mowa w art. 15 pkt 1a-4a ustawy, dla zdarzenia mającego miejsce na terenie własnego działania,
- 3) oficer wyznaczony przez komendanta powiatowego (miejskiego) do kierowania w jego imieniu,
- 4) komendant powiatowy (miejski).

2. Kierowanie taktyczne realizowane jest ze stałego lub ruchomego stanowiska dowodzenia, usytuowanego w miejscu umożliwiającym ocenę rozwoju sytuacji oraz nadzorowanie i współdziałanie z kierowaniem interwencyjnym.

§ 28. 1. Obowiązanymi do przejęcia kierowania strategicznego są w kolejności:

- 1) oficer wyznaczony przez komendanta wojewódzkiego do kierowania w jego imieniu,
- 2) komendant wojewódzki,
- 3) oficer wyznaczony przez Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej do kierowania w jego imieniu,
- 4) Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.

2. Kierowanie strategiczne realizowane jest ze stałego stanowiska dowodzenia, w którym występuje możliwość funkcjonowania sztabu oraz współdziałania ze specjalistami określonych dziedzin ratownictwa, usytuowanego poza strefą kierowania taktycznego lub ze stanowisk kierowania Państwowej Straży Pożarnej.

3. Kierowanie strategiczne, z wykorzystaniem batalionów centralnego odwodu operacyjnego, prowadzone jest przez właściwego terytorialnie komendanta wojewódzkiego lub dowódcę wojewódzkiej brygady odwodowej.

§ 29. 1. Uruchomienie kierowania strategicznego lub taktycznego nie powoduje ograniczenia obowiązków, jakie spoczywają na osobach prowadzących kierowanie interwencyjne.

2. Przejmowanie kierowania strategicznego, taktycznego i interwencyjnego podlega zgłoszeniu do właściwego terenowo stanowiska kierowania Państwowej Straży Pożarnej oraz odnotowaniu w dokumentacji operacyjnej.

3. Kierowanie interwencyjne lub taktyczne dla zdarzeń o zasięgu ponadpowiatowym należy do uprawnionego strażaka właściwego dla miejsca powstania zdarzenia.

§ 30. Kierowanie interwencyjne prowadzone z udziałem specjalistycznych grup ratowniczych, w części realizowanych przez nich zadań, organizowane jest przez ratowników posiadających stosowne przeszkolenie i uprawnienia określone odrębnymi przepisami.

§ 31. Po zakończeniu działania ratowniczego kierujący przekazuje teren, obiekt lub mienie objęte tym działaniem właścicielowi, zarządcy, użytkownikowi obiektu lub mienia albo - w przypadku braku możliwości ich ustalenia - przedstawicielowi Policji, straży gminnej (miejskiej) bądź organom samorządu terytorialnego.

§ 32. 1. Jeśli rodzaj i wielkość powstałego lub prognozowanego zdarzenia przekracza możliwości sił i środków systemu na poziomie powiatowym, kierujący poprzez dyżurnego powiatowego (miejskiego) stanowiska kierowania zgłasza do wojewódzkiego stanowiska koordynacji ratownictwa Państwowej Straży Pożarnej potrzebę uruchomienia sił i środków systemu na poziomie wojewódzkim.

2. Jeśli rodzaj i wielkość powstałego lub prognozowanego zdarzenia przekracza możliwości sił i środków systemu na poziomie wojewódzkim, kierujący poprzez dyżurnego wojewódzkiego stanowiska koordynacji ratownictwa zgłasza do Krajowego Centrum Koordynacji Ratownictwa potrzebę uruchomienia sił i środków systemu na poziomie krajowym.

3. W przypadku nadzwyczajnych zdarzeń wymagających zaangażowania znacznych sił i środków systemu komendant wojewódzki i Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej może podjąć decyzję o uruchomieniu sił i środków systemu odpowiednio na poziomie wojewódzkim i krajowym bez zachowania procedur, o których mowa w ust. 1 i 2.

§ 33. 1. Podmioty systemu biorące udział w działaniach ratowniczych w transporcie morskim i lotniczym, do których mają zastosowanie umowy i porozumienia międzynarodowe, podlegają kierowaniu na podstawie tych przepisów.

2. Podmioty systemu biorące udział w działaniach ratowniczych w górnictwie podlegają kierowaniu na podstawie przepisów prawa górniczego.

Rozdział 5

Prowadzenie dokumentacji zdarzeń oraz funkcjonowania krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego

§ 34. 1. Komendant powiatowy (miejski), wojewódzki i Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej prowadzą ewidencję podmiotów tworzących system odpowiednio na poziomie powiatowym, wojewódzkim i krajowym.

2. Dokumentację zdarzeń sporządzają podmioty systemu biorące udział w działaniu ratowniczym.

3. Dokumentację zdarzenia podmioty systemu, o których mowa w ust. 2, przekazują niezwłocznie do właściwej miejscowo komendy powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej.

4. Zasady sporządzania i obiegu dokumentacji zdarzeń określa załącznik nr 3 do rozporządzenia.

5. Na polecenie komendanta powiatowego (miejskiego), wojewódzkiego lub Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej sporządza się analizę zdarzenia z udziałem kierującego i przedstawicieli podmiotów systemu biorących udział w działaniu ratowniczym.

6. Zasady sporządzania analizy zdarzenia, o której mowa w ust. 5, określają wytyczne stanowiące załącznik nr 4 do rozporządzenia.

Rozdział 6

Organizacja odwodów operacyjnych

§ 35. 1. Dla likwidowania skutków zdarzeń przekraczających możliwości operacyjne powiatów lub województw, z sił i środków podmiotów systemu formuje się odwody operacyjne.

2. Uprawnionymi do formowania odwodów operacyjnych są:

1) Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej w odniesieniu do centralnego odwodu operacyjnego systemu tworzonego z sił i środków Państwowej Straży Pożarnej,

2) komendanci wojewódzcy w odniesieniu do wojewódzkich odwodów operacyjnych systemu tworzonych z sił i środków podmiotów systemu na obszarze województwa,

3) komendanci szkół Państwowej Straży Pożarnej w odniesieniu do kompanii szkolnych centralnego odwodu operacyjnego i specjalistycznych grup ratowniczych, tworzonych z sił i środków tych szkół.

3. Siły i środki, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 3, mogą być formowane i kierowane do działań ratowniczych na obszarze kraju.

4. Siły i środki, o których mowa w ust. 2 pkt 1, mogą być w ramach współdziałania lub pomocy humanitarnej kierowane do działań ratowniczych prowadzonych poza granicami kraju.

5. Siły i środki, o których mowa w ust. 2 pkt 2, mogą być formowane i kierowane do działań ratowniczych na obszarze województwa.

6. Podmiotami uprawnionymi do użycia odwodów operacyjnych są osoby uprawnione do ich formowania, określone w ust. 2 pkt 1 i 2.

7. Uprawnieni do formowania odwodów operacyjnych odpowiadają za ich gotowość do działań ratowniczych i wyszkolenie.

§ 36. 1. Wojewódzkie odwody operacyjne systemu są organizowane jako wojewódzkie brygady odwodowe, zwane dalej "brygadami".

2. Oddziały i pododdziały brygad formują dowódcy brygad w celu:

1) zwalczania pożarów o dużych rozmiarach,

2) usuwania skutków innych miejscowych zagrożeń o dużych rozmiarach,

3) usuwania skutków innych miejscowych zagrożeń wymagających specjalistycznych umiejętności lub wyposażenia.

3. Wyznaczone oddziały i pododdziały brygad stanowią centralny odwód operacyjny systemu.

4. Siły i środki, o których mowa w ust. 3, stanowią siły własne brygady do czasu zadysponowania przez uprawnionego do użycia centralnego odwodu operacyjnego systemu.

5. W skład każdej brygady wchodzi:

1) sztab brygady,

2) batalion centralnego odwodu operacyjnego,

3) kompanie gaśnicze i specjalne,

4) specjalistyczne grupy.

6. Do składu brygad mogą być, w razie potrzeby, włączane siły centralnego odwodu operacyjnego systemu formowane na obszarach innych województw oraz stany osobowe szkół Państwowej Straży Pożarnej.

7. Schemat organizacyjny brygady określa załącznik nr 5 do rozporządzenia.

8. W skład każdego batalionu centralnego odwodu operacyjnego systemu wchodzi:

1) sztab batalionu,

2) kompanie dostosowane rodzajem do specyfiki zdarzenia,

3) kompanie logistyczne i szkolne.

9. W składach brygad mogą występować w szczególności kompanie:

1) gaśnicze - przeznaczone do zdarzeń, w trakcie których zachodzi konieczność użycia znacznych ilości zastępów gaśniczych lub znacznej ilości ratowników,

2) specjalne - przeznaczone do zdarzeń o charakterze technicznym, konfigurowane w zależności od potrzeb jako kompanie:

a) techniczne - do likwidowania skutków katastrof budowlanych, komunikacyjnych i infrastruktury technicznej,

b) ekologiczne - do usuwania substancji niebezpiecznych, a w szczególności ropopochodnych, z powierzchni rzek i wód stojących,

c) pompowania - do usuwania skutków powodzi i katastrofalnych opadów deszczu,

3) powodziowe - przeznaczone do ratowania i ewakuowania osób oraz mienia na terenach objętych powodzią,

4) logistyczne - zapewniające wsparcie kwatermistrzowskie sił ratowniczych oraz materiałowo-techniczne działań ratowniczych,

5) szkolne - stanowiące pomocnicze formacje centralnego odwodu operacyjnego, konfigurowane w zależności od potrzeb jako kompanie:

- a) namiotowe lub sanitarne,
- b) specjalnego przeznaczenia włączane w skład brygad lub batalionów.

10. Schematy organizacyjne kompanii określają załączniki nr 6-10 do rozporządzenia.

11. W składach brygad, o których mowa w ust. 9, mogą występować specjalistyczne grupy:

- 1) wysokościowe - wykorzystujące do działań techniki i sprzęt alpinistyczny oraz statki powietrzne,
- 2) chemiczne lub ekologiczne - wykorzystujące do działań techniki i sprzęt do usuwania skutków katastrof chemicznych i ekologicznych,
- 3) techniczne - wykorzystujące do działań techniki i sprzęt specjalistyczny do usuwania skutków katastrof,
- 4) wodno-nurkowe - wykorzystujące do działań techniki i sprzęt wodno-nurkowy,
- 5) poszukiwawczo-ratownicze - wykorzystujące do działań techniki, zwierzęta i sprzęt do poszukiwania i ratowania osób zasypanych,
- 6) ratownictwa medycznego - wspomagające działania ratownicze poprzez wykorzystanie środków transportu oraz sprzętu medycznego i leków,
- 7) inne grupy wg lokalnych potrzeb wynikających z analizy zagrożeń i zabezpieczenia operacyjnego.

12. Skład, wyposażenie, organizację i wyszkolenie specjalistycznych grup regulują odrębne przepisy.

§ 37. 1. Brygady oraz oddziały i pododdziały odwodów operacyjnych istnieją od czasu ich sformowania w rejonach koncentracji lub na miejscu zdarzenia do czasu rozformowania.

2. Odwody operacyjne należy tak wyposażyć i zaopatrzyć, aby zapewnić im możliwość prowadzenia działań ratowniczych bez zaprowiantowania przez okres co najmniej:

- 1) 36 godzin dla batalionów centralnego odwodu operacyjnego systemu,
- 2) 12 godzin dla kompanii wojewódzkich odwodów operacyjnych systemu.

3. Na wyposażenie stanów osobowych batalionów centralnego odwodu operacyjnego systemu składają się:

- 1) materace, śpiwory i koce,
- 2) przybory do jedzenia oraz przybory toaletowe,
- 3) zaprowiantowanie i niezbędne środki finansowe,
- 4) inny sprzęt i materiały określone przez uprawnionych do ich formowania.

4. Wyposażenie stanów osobowych kompanii wojewódzkich odwodów operacyjnych systemu oraz kompanii szkolnych ustalają uprawnieni do ich formowania.

5. Rejony koncentracji oddziałów i pododdziałów odwodów operacyjnych oraz czasy osiągnięcia gotowości w miejscach ich koncentracji wyznaczają właściwi terytorialnie komendanci wojewódzcy i komendanci szkół Państwowej Straży Pożarnej.

6. Siły i środki wyznaczone do składu centralnego odwodu operacyjnego systemu wraz z czasem osiągnięcia ich gotowości w miejscach koncentracji podlegają uzgodnieniu z Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej.

7. Siły i środki wyznaczone do składu kompanii gaśniczych centralnego odwodu operacyjnego nie mogą przekraczać jednej trzeciej sił Państwowej Straży Pożarnej na obszarze województwa.

8. Siły i środki wyznaczone do składu kompanii wojewódzkich odwodów operacyjnych nie mogą przekraczać jednej trzeciej sił systemu na obszarze powiatu.

9. Siły i środki wyznaczone do składu centralnego odwodu operacyjnego systemu nie powinny pokrywać się z siłami i środkami wyznaczonymi do składu kompanii wojewódzkich odwodów operacyjnych systemu.

10. Zakres dokumentacji odwodów operacyjnych ustalają uprawnieni do ich tworzenia poprzez określenie:

- 1) zasad uruchamiania odwodów,
- 2) niezbędnego zakresu danych o siłach i środkach oraz planach alarmowania,
- 3) wykazów rejonów koncentracji,
- 4) stosowanego oprogramowania komputerowego.

§ 38. 1. Dowódców i szefów sztabów odwodów operacyjnych wyznaczają uprawnieni do formowania odwodów.

2. Ustala się następujące nieetatowe funkcje dowódcze w odwodach operacyjnych:

- 1) dowódca centralnego odwodu operacyjnego systemu,
- 2) szef sztabu centralnego odwodu operacyjnego systemu,
- 3) dowódca wojewódzkiej brygady odwodowej systemu,
- 4) zastępca dowódcy wojewódzkiej brygady odwodowej systemu,
- 5) szef sztabu wojewódzkiej brygady odwodowej systemu,
- 6) dowódca batalionu centralnego odwodu operacyjnego systemu,
- 7) zastępca dowódcy batalionu centralnego odwodu operacyjnego systemu,
- 8) dowódca kompanii,

- 9) zastępca dowódcy kompanii,
 - 10) oficer sztabowy,
 - 11) dowódca specjalistycznej grupy ratowniczej.
3. Powoływanie na nieetatowe funkcje dowódcze w brygadach oraz odwoływanie z tych funkcji należy do dowódców brygad.
4. Powołania na nieetatowe funkcje dowódców batalionów centralnego odvodu operacyjnego systemu oraz odwoływanie z nich podlegają uzgodnieniu z Komendantem Głównym Państwowej Straży Pożarnej.
5. Powoływanie na nieetatowe funkcje dowódcze w kompaniach szkolnych centralnego odvodu operacyjnego systemu oraz odwoływanie z nich należy do komendantów szkół Państwowej Straży Pożarnej.
6. Zadania nieetatowych dowódców odwodów operacyjnych w czasie działań ratowniczych obejmują:
- 1) dowodzenie podległymi siłami i środkami,
 - 2) typowanie sił i środków do składu odwodów,
 - 3) określanie systemów alarmowania sił i środków,
 - 4) ustalanie systemów organizacji łączności,
 - 5) zapewnianie bezpiecznych warunków działań,
 - 6) nadzór nad dyspozycyjnością sił i środków odwodów.
7. W skład brygad i batalionów centralnego odvodu operacyjnego systemu wchodzi sztaby, do zadań których należy wykonywanie prac organizacyjno-technicznych i planistycznych, zapewniających sprawne funkcjonowanie odwodów, a w szczególności:
- 1) bieżącą analizę i prognozowanie rozwoju zdarzenia,
 - 2) wypracowywanie koncepcji działań,
 - 3) określanie niezbędnych sił i środków ratowniczych oraz potrzeb materiałowych prowadzonych działań,
 - 4) zapewnianie łączności dowodzenia i współdziałania,
 - 5) realizację zadań logistycznych.
8. Siły odwodów operacyjnych podlegają okresowym ćwiczeniom, których częstotliwość i zakres określają uprawnieni do ich formowania.

Rozdział 7

Przepisy końcowe

§ 39. Traci moc rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 28 grudnia 1994 r. w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz. U. Nr 140, poz. 799 i z 1997 r. Nr 120, poz. 765).

§ 40. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2000 r.

ZAŁĄCZNIK Nr 1

PODSTAWOWE ELEMENTY SKŁADOWE POWIATOWYCH I WOJEWÓDZKICH PLANÓW RATOWNICZYCH

1. Zadania dla podmiotów ratowniczych oraz podmiotów współpracujących z systemem w zakresie alarmowania o zagrożeniu, prognozowania jego rozwoju, prowadzenia działań ratowniczych oraz usuwania skutków zdarzenia.
2. Rozmieszczenie (sieć) podmiotów systemu według podziału:
 - 1) Państwowa Straż Pożarna,
 - 2) ochotnicze straże pożarne,
 - 3) specjalistyczne grupy ratownicze,
 - 4) krajowa baza sprzętu specjalistycznego, w tym miejsca składowania środków gaśniczych, sorbentów, neutralizatorów oraz sprzętu logistycznego na potrzeby zabezpieczenia działań ratowniczych,
 - 5) pozostałe siły i środki systemu.
3. Rozmieszczenie podmiotów współdziałających z systemem.
4. Wykaz powiatowych, wojewódzkich i krajowych specjalistów do spraw ratownictwa.
5. Zbiorczy wykaz sił i środków przeznaczonych do prowadzenia działań ratowniczych w zakresie:
 - 1) ratownictwa medycznego,
 - 2) ratownictwa chemicznego i ekologicznego,
 - 3) ratownictwa technicznego,
 - 4) gaszenia pożarów,
 - 5) walki z kłeskami żywiołowymi.
6. Zbiorczy wykaz sił i środków przeznaczonych do wsparcia kwatermistrzowskiego i logistycznego działań ratowniczych.

7. Wykaz szpitali posiadających możliwość przyjęcia poszkodowanych w wyniku zdarzeń jednostkowych i masowych.
8. Wykaz podmiotów odpowiedzialnych za przyjęcie ewakuowanej ludności do kwater zastępczych lub tymczasowych oraz zabezpieczających potrzeby socjalne przy zagrożeniu długotrwałym oraz w sytuacji zniszczenia mieszkań.
9. Wykaz podmiotów realizujących działania z zakresu ładu i porządku, usuwania skutków zdarzenia, w tym oczyszczania i usuwania odpadów poakcyjnych oraz zabezpieczenia sanitarno-epidemiologicznego.

10. Zbiorcze zestawienie procedur:

- 1) przyjmowania informacji o zdarzeniu oraz alarmowania i dysponowania sił i środków systemu w zależności od rodzaju i wielkości zdarzenia oraz sił współdziałających z systemem,
 - 2) powiadamiania podmiotów odpowiedzialnych za ostrzeganie ludności przy prognozowanym lub istniejącym zagrożeniu,
 - 3) powiadamiania przez powiatowe stanowiska kierowania:
 - a) starosty,
 - b) prezydenta (burmistrza, wójta),
 - c) członków powiatowego zespołu do spraw ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa,
 - d) członków sztabu komendanta powiatowego Państwowej Straży Pożarnej,
 - e) kierownictw podmiotów tworzących i wspomagających system na poziomie powiatowym,
 - 4) powiadamiania przez wojewódzkie stanowisko koordynacji ratownictwa:
 - a) Krajowego Centrum Koordynacji Ratownictwa,
 - b) wojewody,
 - c) starostów,
 - d) członków wojewódzkiego zespołu do spraw ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa,
 - e) członków sztabu komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej,
 - f) dowódców odwołów operacyjnych,
 - g) kierownictw podmiotów tworzących i wspomagających system na poziomie wojewódzkim,
 - 5) alarmowania:
 - a) podmiotów odpowiedzialnych za transport i przyjęcie poszkodowanych,
 - b) podmiotów odpowiedzialnych za przyjęcie i zabezpieczenie potrzeb socjalnych ewakuowanej ludności,
 - c) podmiotów wspomagających działania ratownicze oraz zaplecze kwatermistrzowsko-logistyczne sił systemu,
 - d) podmiotów wspierających psychicznie i humanitarnie ewakuowaną ludność,
 - e) podmiotów współdziałających z systemem,
 - 6) funkcjonowania stanowisk kierowania oraz sił systemu podczas katastrof, klęsk żywiołowych i sytuacji nadzwyczajnych zagrożeń życia, zdrowia lub środowiska,
 - 7) postępowania podmiotów systemu przy zdarzeniach uwzględniających specyfikę zagrożeń na danym obszarze operacyjnym.
11. Zasady współdziałania:
- 1) sztabu lub kierującego działaniem ratowniczym z podmiotami systemu i wspomagającymi system,
 - 2) kierującego działaniem ratowniczym, sztabu lub stanowisk kierowania ze środkami masowego przekazu,
 - 3) kierującego działaniem ratowniczym, sztabu lub stanowisk kierowania z zagranicznymi podmiotami ratowniczymi.

Załączniki do powiatowych planów ratowniczych:

1. Plan alarmowania i prowadzenia działań ratowniczych poszczególnych podmiotów systemu.
2. Sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia dla zakładów (zakładowe plany ratownicze).
3. Plany działań ratowniczych na autostradach i drogach szybkiego ruchu.
4. Plany działań ratowniczych na obszarach leśnych.
5. Gminne plany ratownicze (dotyczy gmin posiadających plany ratownicze).
6. Plany działań ratowniczych według potrzeb poszczególnych powiatów.
7. Plan działania powiatowego zespołu do spraw ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa.

Załączniki do wojewódzkich planów ratowniczych:

1. Plany alarmowania i uruchamiania wojewódzkich odwołów operacyjnych oraz Krajowych Baz Sprzętu Specjalistycznego.
2. Plany ewakuacji ludzi, zwierząt i mienia z miast, gmin i powiatów na czas klęsk żywiołowych lub sytuacji nadzwyczajnych zagrożeń życia, zdrowia lub środowiska.
3. Powiatowe plany ratownicze.
4. Plany działań ratowniczych według potrzeb poszczególnych województw.
5. Plan działania wojewódzkiego zespołu do spraw ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa.

ZAŁĄCZNIK Nr 2

INSTRUKCJA W SPRAWIE ZASAD GROMADZENIA I PRZEKAZYWANIA DANYCH Z USTALEŃ DOKONANYCH W TOKU CZYNNOŚCI KONTROLNO-ROZPOZNAWCZYCH, NA POTRZEBY ANALIZY ZAGROZEŃ

1. Dane z ustaleń dokonanych w toku czynności kontrolno-rozpoznawczych na terenie powiatu (miasta na prawach powiatu) są gromadzone przez właściwego miejscowo komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej w postaci:

- 1) wyników kontroli przestrzegania przepisów przeciwpożarowych,
- 2) katalogu zagrożeń.

2. Wyniki kontroli przestrzegania przepisów przeciwpożarowych są przedstawiane w postaci zestawień, obejmujących:

- 1) nieprawidłowości stwierdzone w poszczególnych grupach obiektów - wzór nr 1,
- 2) postępowanie pokontrolne - wzór nr 2.

3. Katalog zagrożeń obejmuje:

- 1) wykaz obiektów mogących spowodować nadzwyczajne zagrożenie środowiska, zawierający:

- a) nazwy obiektów (instalacji) wraz z adresami,
- b) rodzaje materiałów niebezpiecznych i ich maksymalne ilości w tonach lub m³,
- c) określenie sposobu składowania lub przetwarzania,
- d) zasięg strefy stężeń śmiertelnych i liczba osób mogących się w niej znaleźć,
- e) ewentualne inne niezbędne informacje dotyczące charakteru zagrożeń,

- 2) wykaz budowli szczególnie zagrożonych katastrofami, zawierający:

- a) nazwy budowli wraz z adresami,
- b) określenie charakteru zagrożeń,

- 3) wykaz tras kolejowych, po których przewożone są materiały niebezpieczne, zawierający:

- a) trasy,

- b) rodzaje materiałów niebezpiecznych i ich roczne ilości w tonach lub m³,

- 4) wykaz tras drogowych, po których przewożone są materiały niebezpieczne, zawierający:

- a) trasy,

- b) rodzaje materiałów niebezpiecznych i ich roczne ilości w tonach lub m³,

- 5) wykaz parkingów dla transportu drogowego materiałów niebezpiecznych, zawierający:

- a) szczegółowe miejsca lokalizacji,

- b) ilości miejsc parkingowych,

- 6) wykaz obiektów wyposażonych w instalację sygnalizacyjno-alarmową (ISA), w stałe urządzenia gaśnicze (SUG), oraz obiektów, w których są one wymagane, zawierający:

- a) nazwy i przeznaczenie obiektów wraz z adresami,

- b) rodzaje instalacji (ISA, SUG), podstawy obowiązku wyposażenia - kryterium (lub wskazanie braku obowiązku),

- c) stan instalacji - funkcjonująca (F), w trakcie realizacji (R), brak instalacji (B), podłączona do sieci monitoringu pożarowego (P), spełniająca warunki umożliwiające dokonanie podłączenia (W),

- 7) inne informacje istotne dla analizy zagrożeń rozpatrywanego terenu.

4. W wykazie, o którym mowa w ust. 3 pkt 1, należy uwzględnić materiały niebezpieczne występujące w ilościach przekraczających wartości progowe dla obowiązku zgłoszenia ich, określone w Dyrektywie Wspólnoty Europejskiej 96/82/EC dotyczącej zarządzania zagrożeniami poważnymi awariami z udziałem substancji niebezpiecznych.

5. Zestawienia, o których mowa w ust. 2, dla terenu powiatu (miasta na prawach powiatu), są sporządzane i przekazywane przez komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej do właściwej miejscowo komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w następujących terminach:

- 1) za I półrocze - do dnia 20 lipca,

- 2) za II półrocze - do dnia 20 stycznia.

6. Zestawienia, o których mowa w ust. 2, dla terenu województwa, są sporządzane i przekazywane przez komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej do Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej w następujących terminach:

- 1) za I półrocze - do dnia 10 sierpnia,

- 2) za II półrocze - do dnia 10 lutego.

7. Katalog, o którym mowa w ust. 3, jest sporządzany i przekazywany odpowiednio przez komendantów powiatowych (miejskich) oraz komendantów wojewódzkich w terminach wskazanych w ust. 5 i 6.

8. Dopuszcza się przekazywanie wykazów i informacji zawartych w katalogu zagrożeń, o którym mowa w ust. 3, w postaci informacji o zmianach w katalogu zagrożeń w stosunku do stanu za poprzednie półrocze.

ZAŁĄCZNIK Nr 3

INSTRUKCJA W SPRAWIE ZASAD SPORZĄDZANIA I OBIEGU DOKUMENTACJI ZDARZEŃ

§ 1. 1. Na potrzeby sporządzania dokumentacji zdarzeń ustala się, co następuje:

- 1) przez interwencję podmiotów systemu i innych jednostek ochrony przeciwpożarowej należy rozumieć przyjęcie informacji o zdarzeniu, zadysponowanie i dojazd do zdarzenia sił i środków, prowadzenie niezbędnych działań ratowniczych, a także powrót sił i środków do miejsc stacjonowania,
- 2) zdarzenia, przy których podjęły interwencję podmioty systemu lub inne jednostki ochrony przeciwpożarowej, dzieli się na:
 - a) pożary - są to niekontrolowane procesy palenia, w miejscu do tego nie przeznaczonym,
 - b) miejscowe zagrożenia - są to inne niż pożar zdarzenia wynikające z rozwoju cywilizacyjnego i naturalnych praw przyrody, a stwarzające zagrożenie dla życia, środowiska lub mienia,
 - c) alarmy fałszywe - są to wezwania podmiotów systemu lub innych jednostek ochrony przeciwpożarowej do zdarzeń, które faktycznie nie miały miejsca lub zaistniały, lecz nie wymagały podjęcia działań ratowniczych.

§ 2. 1. Na potrzeby sporządzania dokumentacji zdarzeń ustala się podział pożarów według ich wielkości:

- 1) pożar mały - występuje, jeśli w jego wyniku zostały spalone lub zniszczone:
 - a) obiekty lub ich części, ruchomości, składowiska materiałów, maszyny, urządzenia, surowce, paliwa itp., o powierzchni do 70 m² lub objętości do 350 m³,
 - b) lasy, uprawy, trawy, torfowiska i nieużytki, o powierzchni nie większej niż 1 ha,
- 2) pożar średni - występuje, jeśli w jego wyniku zostały spalone lub zniszczone:
 - a) obiekty lub ich części, ruchomości, składowiska materiałów, maszyny, urządzenia, surowce, paliwa itp., o powierzchni od 71 do 300 m² lub objętości od 351 do 1.500 m³,
 - b) lasy, uprawy, trawy, torfowiska i nieużytki, o powierzchni powyżej 1 ha i nie większej niż 10 ha,
- 3) pożar duży - występuje, jeśli w jego wyniku zostały spalone lub zniszczone:
 - a) obiekty lub ich części, ruchomości, składowiska materiałów, maszyny, urządzenia, surowce, paliwa itp., o powierzchni od 301 do 1.000 m² lub objętości od 1.501 do 5.000 m³,
 - b) lasy, uprawy, trawy, torfowiska i nieużytki, o powierzchni powyżej 10 ha i nie większej niż 100 ha,
- 4) pożar bardzo duży - występuje, jeśli w jego wyniku spalone lub zniszczone powierzchnie lub objętości przekraczają wartości podane w ust. 1 pkt 3.

2. Przy określaniu wielkości pożaru, zgodnie z ust. 1, należy zaliczać pożar do większych zdarzeń po przekroczeniu wielkości granicznej tylko jednego z dwóch parametrów, tzn. powierzchni lub kubatury.

3. Przy ustaleniu wielkości pożarów, w stosunku do których nie można zastosować kryteriów określonych w ust. 1, w szczególności w przypadku pożarów odwiertów naftowych, rurociągów gazowych, paliwowych, urządzeń technologicznych poza budynkami, przyjmuje się następujące kryteria wielkości pożarów:

- 1) pożar mały - jeżeli podano do 4 prądów gaśniczych,
 - 2) pożar średni - jeżeli podano 5- 12 prądów gaśniczych,
 - 3) pożar duży - jeżeli podano 13-36 prądów gaśniczych,
 - 4) pożar bardzo duży - jeżeli podano powyżej 36 prądów gaśniczych, bez względu na ich rodzaj i wielkość.
4. W przypadku spalenia się budynku lub jego części wraz z ruchomościami znajdującymi się poza budynkiem przyjmuje się łączną ich powierzchnię lub objętość i zalicza się do odpowiedniej wielkości pożaru, o której mowa w ust. 1.

§ 3. 1. Na potrzeby sporządzania dokumentacji zdarzeń ustala się podział miejscowych zagrożeń według ich wielkości:

- 1) małe - jako nagłe, uszkodzenia elementów urządzeń, maszyn, pojazdów, obiektów, które mogą powodować zagrożenie dla życia, zdrowia lub mienia, wymagające interwencji podmiotów systemu lub innych jednostek ochrony przeciwpożarowej, a także gdy jednostki ochrony przeciwpożarowej wspomagają inne służby ratownicze, porządkowe, mogące także występować jako prawdopodobne, wymagające jednak rozpoznania tego zagrożenia,
- 2) lokalne - jako nagłe, uszkodzenia części obiektu, w szczególności budynku lub urządzenia technicznego powodujące przerwę w jego użytkowaniu lub utratę jego właściwości funkcjonalnych, stwarzające zagrożenie dla życia, zdrowia lub mienia,
- 3) średnie - jako nagłe zdarzenie, którego następstwem jest jednostkowe zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia lub skażenie środowiska, występujące na niewielkim obszarze, powierzchni lub ograniczone do jednego obiektu,
- 4) duże - jako nagłe, nieprzewidziane zdarzenie, podczas którego wystąpiło zbiorowe zagrożenie dla życia, zdrowia, mienia dużej wartości lub środowiska naturalnego, występujące na znacznym obszarze,
- 5) gigantyczne lub klęski żywiołowe - jako zdarzenie losowe spowodowane siłami natury lub wynikające z działań człowieka, których następstwem jest powszechne zagrożenie dla życia, zdrowia lub mienia; może występować

w szczególności w wyniku huraganów, powodzi, intensywnych opadów śniegu lub deszczu, trzęsień ziemi lub tąpnięć, dużych skażeń chemicznych, ekologicznych lub radiacyjnych, obejmujące duże obszary kraju, np. obszar gminy, dzielnicy miasta.

2. Miejscowe zagrożenia dzieli się także według rodzaju stwarzanego przez nie zagrożenia, na:

1) budowlane - zniszczenia lub uszkodzenia budowanego lub istniejącego obiektu budowlanego, jego części lub poszczególnych elementów,

2) w komunikacji lotniczej, drogowej, kolejowej - zniszczenia, uszkodzenia, kolizje środków transportu w trakcie ich ruchu lub postoiu mające miejsce na szlakach komunikacyjnych powietrznych (w tym lotniska), drogowych i kolejowych, których skutki stwarzają zagrożenie dla życia lub mienia, uniemożliwiają ruch innych środków transportu,

3) chemiczne - uwolnienie do otoczenia toksycznych środków przemysłowych (TSP) lub innych niebezpiecznych materiałów chemicznych, stwarzających zagrożenie dla życia, mienia lub środowiska,

4) ekologiczne - powodujące na skutek działalności człowieka lub sił natury skażenie środowiska naturalnego, zagrażające życiu lub środowisku,

5) radiologiczne - związane z uwolnieniem do otoczenia substancji promieniotwórczych zagrażających życiu lub mieniu, niszczących środowisko naturalne,

6) infrastruktury komunalnej - uszkodzenia lub zniszczenia urządzeń i instalacji w szczególności gazowych, wodno-kanalizacyjnych, ciepłowniczych, energetycznych, dźwigowych, uniemożliwiających ich normalne funkcjonowanie i stwarzających zagrożenie dla życia lub mienia,

7) silne wiatry,

8) przybory wód - związane z gwałtownymi przyborami wód w ciekach lub zbiornikach wodnych, np. powodzie, wylewy i zalewy wód, zatory lodowe,

9) opady śniegu,

10) opady deszczu,

11) na obszarach wodnych - związane ze zdarzeniami na ciekach i zbiornikach wodnych, a nie będące przyborami wód.

3. Miejscowe zagrożenie, podczas którego występuje zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego i konieczne było udzielanie przedlekarskiej lub lekarskiej pomocy medycznej poszkodowanym, przez ratowników podmiotów systemu, określa się jako medyczne.

4. W podziale miejscowych zagrożeń według rodzaju możliwe jest łączenie w grupy, np. chemiczne i ekologiczne, budowlane i infrastruktury komunalnej i inne, a także jego nieokreślanie, jeżeli rodzaj stwarzanego przez nie zagrożenia nie mieści się w podziale, o którym mowa w ust. 2 i 3.

§ 4. Na potrzeby sporządzania dokumentacji zdarzeń ustala się następujący podział alarmów fałszywych:

1) złośliwe - zgłaszając zdarzenie sprawca miał na celu wprowadzenie podmiotów systemu lub innych jednostek ochrony przeciwpożarowej w błąd,

2) w dobrej wierze - zgłaszający zdarzenie zaobserwował symptomy zagrożenia, np.: dymy, pary, zapachy, lecz po przybyciu na miejsce zagrożenie samoistnie zakończyło się bez możliwości stwierdzenia miejsca lub przyczyny, nie stwarzało zagrożenia, np. para z urządzeń wentylacyjnych lub klimatyzacyjnych, dymy lub ognie technologiczne, wypalanie materiałów pod nadzorem w miejscach do tego celu przeznaczonych, inne zdarzenia, które nie wymagały podjęcia działań ratowniczych,

3) z instalacji wykrywania - zgłaszane przez instalacje wykrywania pożaru lub innych zagrożeń, spowodowane zadziałaniem czujników z takich przyczyn, jak w szczególności: odbłyśki światła, dostanie się chwilowe dymu do czujek, wada techniczna czujki, zbyt niski próg alarmu czujki, prowadzone prace powodujące powstanie dymów lub oparów lub z ręcznych ostrzegaczy pożaru nie wymagające podjęcia działań ratowniczych przez podmioty systemu lub inne jednostki ochrony przeciwpożarowej.

§ 5. Wprowadza się następujące wzory formularzy do sporządzania dokumentacji zdarzeń, stanowiące załączniki do niniejszej instrukcji:

1) Karta zdarzenia, wzór nr 1,

2) Informacja ze zdarzenia, wzór nr 2,

3) Ewidencja zdarzeń, wzór nr 3,

4) Zestawienie dobowe zdarzeń za dzień, wzór nr 4,

5) Decyzja kierującego działaniem ratowniczym, wzór nr 5,

6) Pokwitowanie przejęcia mienia w użytkowanie, wzór nr 6,

7) Pokwitowanie zwrotu mienia, wzór nr 6A,

8) Postanowienie o przekazaniu miejsca objętego działaniem ratowniczym, wzór nr 7,

9) Raport kierującego działaniem ratowniczym, wzór nr 8,

10) Meldunek o lekkim wypadku przy pracy, wzór nr 9,

- 11) Meldunek o wypadkach śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych, wzór nr 10,
- 12) Potwierdzenie udziału w zdarzeniu, wzór nr 11,
- 13) Meldunek o wypadku samochodu PSP, wzór nr 12,
- 14) Wykaz sił i środków uczestniczących w działaniach ratowniczych, wzór nr 13,
- 15) Karta udzielonej pomocy medycznej, wzór nr 14,
- 16) Karta segregacyjna, wzór nr 15.

§ 6. 1. Sporządzania, rejestrowania i przechowywania informacji ze zdarzeń dokonuje się według poniższych zasad:

- 1) zgłoszenie potrzeby interwencji rejestrowane jest przez właściwe powiatowe/miejskie stanowisko kierowania (PSK/MSK) powiatowej/miejskiej komendy Państwowej Straży Pożarnej (PSP) lub punkt alarmowy (PA) jednostki ratowniczo-gaśniczej (JRG) w karcie zdarzenia, wzór nr 1,
- 2) PA do PSK/MSK a PSK/MSK do wojewódzkiego stanowiska koordynacji ratownictwa (WSKR) przekazuje niezwłocznie informację o fakcie zadysponowania sił i środków do zdarzenia,
- 3) w przypadkach tego wymagających PA, PSK/MSK lub WSKR przekazuje do nadrzędnych stanowisk kierowania potrzebę zadysponowania do zdarzenia innych lub dodatkowych sił i środków nie będących w dyspozycji danego stanowiska kierowania,
- 4) PSK/MSK odnotowuje przebieg działań ratowniczych w karcie manipulacyjnej według wzoru ustalonego przez właściwego komendanta wojewódzkiego PSP,
- 5) czasy przekazywania danych do informacji ze zdarzenia przez kierującego działaniem ratowniczym:
 - a) po przybyciu na teren zdarzenia - dane obejmujące rodzaj i miejsce powstania zdarzenia, jego wielkość, zagrożenie dla ludzi i mienia, niezbędne do działań siły i środki; kierujący działaniem ratowniczym jest obowiązany do natychmiastowego przekazania do PSK/MSK wszelkich zmian sytuacji na terenie działań mających wpływ na wielkość zdarzenia, stopień zagrożenia ludzi oraz ilość koniecznych sił i środków,
 - b) w trakcie działań ratowniczych, nie później niż w 4 godzinie działań - dane, pozwalające na częściowe wypełnienie informacji ze zdarzenia, wzór nr 2,
 - c) po zakończeniu interwencji dane końcowe,
 - 6) kierujący działaniem ratowniczym sporządza informację ze zdarzenia oraz, jeśli to konieczne, raport kierującego działaniem ratowniczym, meldunek o lekkim wypadku przy pracy, meldunek o wypadkach, meldunek o wypadku samochodu PSP, a następnie przekazuje je do właściwego terytorialnie ze względu na miejsce prowadzenia działań ratowniczych PSK/MSK lub podległej jednostki ratowniczo-gaśniczej, które nadają mu kolejny numer ewidencyjny; za prawidłowość danych zawartych w informacji ze zdarzenia odpowiada sporządzający tę informację,
 - 7) w terminie do 7 dni od zakończenia interwencji właściwe terytorialnie komendy powiatowe/miejskie PSP mogą dokonywać w informacji ze zdarzenia zmian lub uzupełnień, wynikających z wykonywanych przez osoby upoważnione do czynności dochodzeniowych, wyjaśniających, analitycznych; ostateczną wersję informacji ze zdarzenia należy wprowadzić do ewidencji PSK/MSK nie później niż dziesiątego dnia po zakończeniu interwencji; jeśli to konieczne, należy także poprawić odpowiednie zestawienie dobowe i przekazać je do WSKR i Krajowego Centrum Koordynacji Ratownictwa (KCKR) Komendy Głównej PSP (KG PSP),
 - 8) PSK/MSK przekazuje informację ze zdarzenia do WSKR według wzoru nr 2,
 - 9) pożary, miejscowe zagrożenia i alarmy fałszywe rejestrowane są w ewidencji zdarzeń PSK/MSK, WSKR, według właściwości terytorialnej,
 - 10) z pożarów i miejscowych zagrożeń sporządza się informację ze zdarzenia, natomiast z alarmów fałszywych dokonuje się tylko wpisu do ewidencji zdarzeń - wzór nr 3, nadając odpowiedni numer ewidencyjny,
 - 11) WSKR przekazuje niezwłocznie do KCKR informację wstępną z następujących zdarzeń:
 - a) do których zadysponowano co najmniej 9 zastępów,
 - b) podczas których zaistniały wypadki śmiertelne lub powodujące ciężkie uszkodzenia ciała więcej niż 3 osób,
 - c) bez względu na ich wielkość, powstałych w obiektach szczególnie ważnych ze społecznego punktu widzenia oraz w obiektach, w których występuje zagrożenie dla życia i zdrowia większej liczby ludzi,
 - d) podczas których wypadkom ulegli ratownicy,
 - 12) po zakończeniu zdarzeń wymienionych w pkt 11 należy przekazać do KCKR informację ze zdarzenia, meldunek o wypadku - WZÓR NR 10, oraz meldunek o wypadku samochodu PSP - WZÓR NR 12,
 - 13) kopię pełnej dokumentacji zdarzenia właściwa komenda powiatowa/miejska PSP przekazuje do jednostek nadrzędnych tylko na żądanie przełożonych,
 - 14) zestawienie dobowe zdarzeń za dzień ze swojego terenu działania sporządza WSKR i przekazuje je do KCKR do godz. 0:30 dnia następnego; zestawienie dobowe zdarzeń za dzień dla terenu całego kraju sporządza na podstawie otrzymanych danych KCKR,
 - 15) o zaliczeniu zdarzenia do danego dnia decyduje data i godzina zgłoszenia do dowolnej jednostki ochrony przeciwpożarowej, z tym że dopuszcza się zaliczenie zdarzenia do zestawienia dobowego na dzień następny, dla zdarzeń zgłoszonych po godz. 20:00, jeśli do godz. 24:00 nie nastąpiło zakończenie działań; powyższe odstępstwo nie ma

zastosowania w dniu 31.12 każdego roku; w przypadku zdarzeń wielodniowych należy je zaliczyć do tej doby, w której opracowano meldunek częściowy (zgodnie z pkt 5 lit. b).

2. W poszczególnych stanowiskach kierowania lub punktach alarmowych obowiązują następujące wzory formularzy, o których mowa w § 5:

- 1) PA - nr 1; 2 i 5-13,
- 2) PSK/MSK - nr 1-13,
- 3) WSKR -1- 6A i 8-13.

3. Kierujący działaniem ratowniczym powinien posiadać wzory następujących formularzy: 2 i 5-15.

4. Pełną dokumentację zdarzenia przechowują właściwe terenowo komendy powiatowe/miejskie PSP.

§ 7. 1. W celu szczegółowego określenia miejsc powstawania pożarów i miejscowych zagrożeń oraz w celu stworzenia możliwości przeprowadzenia analiz rozmieszczenia tych miejsc należy określać dla wszystkich tych zdarzeń współrzędne geograficzne, to jest ich długość i szerokość geograficzną z dokładnością do 5 sekund geograficznych.

2. Długość i szerokość geograficzną dla zdarzeń o dużej powierzchni należy określać dla miejsca ich prawdopodobnego powstania, a w przypadku niemożliwości jego określenia dla środka geometrycznego terenu działań.

3. Współrzędne geograficzne należy zapisywać w następującej kolejności: długość geograficzna, szerokość geograficzna - podając je jako wartości dziesiętne miary stopnia geograficznego.

4. Otrzymane wartości w podanej w pkt 3 kolejności należy zapisać w odpowiednim polu formularza informacji ze zdarzenia, wzór nr 2.

§ 8. 1. Do ewidencjonowania i analizy informacji ze zdarzeń służy w Państwowej Straży Pożarnej program komputerowy EWID-99.

2. Wszystkie stanowiska kierowania - KCKR, WSKR, PSK/MSK i PA ewidencjonują zdarzenia tylko przy użyciu programu EWID-99.

3. Program EWID-99 może zastąpić ewidencję zdarzeń, wzór nr 3, w stosujących go stanowiskach kierowania.

4. Za poprawność zawartych w programie EWID-99 danych, ich przechowywanie, opracowywanie zestawień statystycznych oraz dostępność danych tylko dla uprawnionych osób odpowiadają komendanci i dowódcy jednostek, którym podlegają odpowiednie stanowiska kierowania.

§ 9. 1. Na podstawie danych zawartych w informacjach ze zdarzeń zgromadzonych przy użyciu programu ewidencyjnego zdarzeń komendy wojewódzkie oraz komendy powiatowe (miejskie) Państwowej Straży Pożarnej opracowują dla całego roku następujące zestawienia statystyczne:

1) zestawienie pożarów, miejscowych zagrożeń i alarmów fałszywych według ich wielkości w podziale na powiaty i gminy,

2) roczne zestawienie pożarów, miejscowych zagrożeń, alarmów fałszywych według ich wielkości w podziale na miesiące,

3) zestawienie pożarów według obiektów w podziale na powiaty i gminy,

4) zestawienie miejscowych zagrożeń według obiektów w podziale na powiaty i gminy,

5) zestawienie pożarów i miejscowych zagrożeń według obiektów w podziale według rodzaju i wielkości zdarzeń,

6) zestawienie pożarów i miejscowych zagrożeń według czasów operacyjnych w podziale według rodzaju i wielkości zdarzeń,

7) zestawienie pożarów i miejscowych zagrożeń według czasów operacyjnych w podziale na powiaty,

8) zestawienie udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej i sprzętu w podziale na powiaty i gminy,

9) zestawienie udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej i sprzętu w podziale według rodzaju i wielkości zdarzeń,

10) zestawienie osób poszkodowanych przy zdarzeniach w podziale na powiaty i gminy,

11) zestawienie strat przy pożarach i miejscowych zagrożeniach w podziale na powiaty i gminy,

12) zestawienie powierzchni i kubatury zdarzeń według rodzaju i wielkości zdarzeń w podziale na powiaty i gminy,

13) zestawienie pożarów według przyczyny ich powstania w podziale na powiaty i gminy,

14) zestawienie miejscowych zagrożeń według przyczyny ich powstania w podziale na powiaty i gminy,

15) zestawienie pożarów według rodzaju prowadzonych działań w podziale na powiaty i gminy,

16) zestawienie miejscowych zagrożeń według rodzaju prowadzonych działań w podziale na powiaty i gminy,

17) zestawienie pożarów i miejscowych zagrożeń według rodzaju prowadzonych działań w podziale na powiaty i gminy,

w których powstały,

18) zestawienie pożarów i miejscowych zagrożeń według miejsca prowadzenia działań w podziale na powiaty i gminy,

19) zestawienie pożarów według obiektów, w których powstały, w podziale na przyczyny ich powstania,

20) zestawienie miejscowych zagrożeń według obiektów, w których powstały, w podziale na przyczyny ich powstania,

21) zestawienie jednostek współdziałających w działaniach ratowniczych w podziale na powiaty i gminy,

- 22) zestawienie jednostek współdziałających w działaniach ratowniczych w podziale według rodzaju i wielkości zdarzenia,
 - 23) zestawienie zużycia środków gaśniczych i zaopatrzenie wodne w podziale na powiaty i gminy,
 - 24) zestawienie zużycia środków gaśniczych i zaopatrzenie wodne w podziale według rodzaju i wielkości zdarzenia,
 - 25) zestawienie danych o obiektach w podziale na powiaty i gminy,
 - 26) zestawienie danych o obiektach w podziale według rodzaju i wielkości zdarzenia,
 - 27) zestawienie rodzaju miejscowych zagrożeń w podziale na powiaty i gminy,
 - 28) zestawienie rodzaju miejscowych zagrożeń w podziale według wielkości zdarzenia,
 - 29) zestawienie rodzaju pożarów lasu w podziale na powiaty i gminy,
 - 30) zestawienie rodzaju pożarów lasu w podziale według ich wielkości,
 - 31) zestawienie pożarów i miejscowych zagrożeń, w których stwierdzano obecność związków chemicznych, w podziale na numery ONZ substancji,
 - 32) zestawienie ilości osób, którym udzielano pomocy w czasie działań ratowniczych, w podziale według rodzaju zdarzenia,
 - 33) zestawienie udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej w działaniach ratowniczych spoza właściwego terenu gminy i powiatu według gmin, powiatów i rodzaju zdarzenia.
2. Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej opracowuje dla całego roku następujące zestawienia:
- 1) zestawienie pożarów, miejscowych zagrożeń i alarmów fałszywych według ich wielkości w podziale na województwa,
 - 2) zestawienie pożarów, miejscowych zagrożeń, alarmów fałszywych według ich wielkości w podziale na miesiące,
 - 3) zestawienie pożarów według obiektów w podziale na województwa,
 - 4) zestawienie miejscowych zagrożeń według obiektów w podziale na województwa,
 - 5) zestawienie pożarów i miejscowych zagrożeń według obiektów w podziale według wielkości zdarzeń,
 - 6) zestawienie pożarów i miejscowych zagrożeń według czasów operacyjnych w podziale według wielkości zdarzeń,
 - 7) zestawienie pożarów i miejscowych zagrożeń według czasów operacyjnych w podziale na województwa,
 - 8) zestawienie udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej i sprzętu w podziale na województwa,
 - 9) zestawienie udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej i sprzętu w podziale według rodzaju i wielkości zdarzeń,
 - 10) zestawienie osób poszkodowanych przy zdarzeniach w podziale na województwa,
 - 11) zestawienie strat przy pożarach i miejscowych zagrożeniach w podziale na województwa,
 - 12) zestawienie powierzchni i kubatury zdarzeń według rodzaju i ich wielkości w podziale na województwa,
 - 13) zestawienie pożarów według przyczyny ich powstania w podziale na województwa,
 - 14) zestawienie miejscowych zagrożeń według przyczyny ich powstania w podziale na województwa,
 - 15) zestawienie pożarów według rodzaju prowadzonych działań w podziale na województwa,
 - 16) zestawienie miejscowych zagrożeń według rodzaju prowadzonych działań w podziale na województwa,
 - 17) zestawienie pożarów i miejscowych zagrożeń według rodzaju prowadzonych działań w podziale na obiekty, w których powstały,
 - 18) zestawienie pożarów i miejscowych zagrożeń według miejsca prowadzenia działań w podziale na województwa,
 - 19) zestawienie pożarów według obiektów, w których powstały, w podziale na przyczyny ich powstania,
 - 20) zestawienie miejscowych zagrożeń według obiektów, w których powstały, w podziale na przyczyny ich powstania,
 - 21) zestawienie jednostek współdziałających w działaniach ratowniczych w podziale na województwa,
 - 22) zestawienie jednostek współdziałających w działaniach ratowniczych w podziale według rodzaju i wielkości zdarzenia,
 - 23) zestawienie zużycia środków gaśniczych i zaopatrzenie wodne w podziale na województwa,
 - 24) zestawienie zużycia środków gaśniczych i zaopatrzenie wodne w podziale według rodzaju i wielkości zdarzenia,
 - 25) zestawienie danych o obiektach w podziale na województwa,
 - 26) zestawienie danych o obiektach w podziale według rodzaju i wielkości zdarzenia,
 - 27) zestawienie rodzaju miejscowych zagrożeń w podziale na województwa,
 - 28) zestawienie rodzaju miejscowych zagrożeń w podziale według wielkości zdarzenia,
 - 29) zestawienie rodzaju pożarów lasu w podziale na województwa,
 - 30) zestawienie rodzaju pożarów lasu w podziale według ich wielkości,
 - 31) zestawienie pożarów, miejscowych zagrożeń, w których stwierdzano obecność związków chemicznych, w podziale według numerów ONZ substancji,
 - 32) zestawienie ilości osób, którym udzielano pomocy w czasie działań ratowniczych, w podziale według rodzaju zdarzenia i województw,
 - 33) zestawienie udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej w działaniach ratowniczych spoza właściwego terenu gminy i powiatu według województw i rodzaju zdarzenia.
3. Szczegółowy układ zestawień statystycznych, wymienionych w ust. 1 i 2, jest określony w programie ewidencyjnym zdarzeń EWID-99.

4. Możliwe jest sporządzanie innych zestawień tematycznych, okresowych, w zależności od ustaleń i potrzeb Komendanta Głównego PSP, komendantów wojewódzkich i powiatowych/miejskich.

5. Dane statystyczne zawarte w programie EWID-99 powinny być analizowane, a wypływające z nich wnioski stosowane w bieżącej działalności Państwowej Straży Pożarnej. Mogą one stanowić także podstawę do opracowania statystyki z działań KSRG, z którą powinny być zapoznane organy administracji rządowej i samorządowej oraz zarządy Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.

6. Do dziesiątego dnia każdego miesiąca komendy wojewódzkie przesyłają do KCKR dane z programu EWID-99 za cały poprzedni miesiąc.

7. Kopie pełnych danych z programu EWID-99 za cały poprzedni rok, dla każdego województwa, powinny być przesłane do KCKR do dnia 20 stycznia każdego roku.

Wzór nr 1
strona 1

.....
(jednostka sporządzająca)

KARTA ZDARZENIA

Dokładny adres miejsca zdarzenia

Co się zdarzyło ⁹

Nazwisko zgłaszającego Nr telefonu Data godz.

ZADYSPONOWANE JEDNOSTKI ORAZ PRZYBYŁE BEZ WEZWANIA

Lp.	Nazwa podmiotu systemu i rodzaj samochodu	Godzina zadysonowania	Godzina powrotu	Przybycie bez wezwania nazwa podmiotu	Godzina przybycia	Godzina odjazdu

ALARM FAŁSZYWY

rodzaj alarmu fałszywego

zarejestrowano w ewidencji zdarzeń z numerem

złośliwy

w dobrej wierze

z instalacji wykrywania

-

⁹ dla potrzeb ratownictwa chemicznego i radiacyjnego wpisać rodzaj substancji, źródło informacji o nazwie substancji, ilość substancji, czy substancja się pali, czy są poszkodowani.

.....
(podpis dyspozytora)

strona 2

POZOSTAŁE ZADYSPONOWANE JEDNOSTKI ORAZ PRZYBYŁE BEZ WEZWANIA

Lp.	Nazwa podmiotu systemu i rodzaj samochodu	Godzina zadysonowania	Godzina powrotu	Przybycie bez wezwania nazwa podmiotu	Godzina przybycia	Godzina odjazdu

OBJAŚNIENIA DO SPORZĄDZANIA INFORMACJI ZE ZDARZENIA

I. Pojęcia i skróty

1. Ilekroć w objaśnieniach jest mowa o działaniach, rozumie się przez to:

- a) działania ratownicze, o których mowa w art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 81, poz. 351 z późniejszymi zmianami). Działania te realizowane są w poniższych formach, przez które rozumie się:
- działania gaśnicze - jest to zespół czynności podjętych w celu likwidacji pożaru,
 - ratownictwo techniczne - jest to zespół czynności podjętych w celu ratowania, poszukiwania lub ewakuacji ludzi i zwierząt oraz ratowania mienia i środowiska z wykorzystaniem środków technicznych,
 - ratownictwo chemiczne - jest to zespół czynności podjętych w celu ratowania życia i zdrowia ludzi oraz środowiska podczas likwidacji bezpośrednich zagrożeń stwarzanych przez toksyczne środki przemysłowe lub inne niebezpieczne materiały chemiczne,
 - ratownictwo ekologiczne - jest to zespół czynności podjętych w celu ratowania środowiska poprzez ograniczenie lub likwidację skażeń przy zastosowaniu skutecznych zabezpieczeń lub środków neutralizujących,
 - ratownictwo radiologiczne (stanowiące część ratownictwa chemicznego i ekologicznego) - jest to zespół czynności podjętych w celu likwidacji zagrożeń związanych z promieniowaniem i promieniotwórczym skażeniem środowiska,
 - ratownictwo ludzi - jest to zespół czynności podjętych w celu poszukiwania i uwalniania zaginionych, uwięzionych lub zagrożonych osób,
 - ratownictwo zwierząt - jest to zespół czynności podjętych w celu uwolnienia uwięzionych lub zagrożonych zwierząt,
 - ratownictwo na obszarach wodnych - jest to zespół czynności podjętych w celu ratowania ludzi, zwierząt, mienia i środowiska na wodzie i pod wodą,
 - ratownictwo medyczne - jest to zespół czynności podjętych w celu ratowania życia i zdrowia ludzi podczas zdarzeń prowadzących do nagłej groźby utraty życia lub pogorszenia się stanu zdrowia,
 - ratownictwo wysokościowe - jest to zespół czynności podjętych w celu ratowania ludzi i zwierząt przy wykorzystaniu technik alpinistycznych i sprzętu specjalistycznego, w tym także z użyciem statków powietrznych (śmigłowców),
 - pomocnicze czynności ratownicze - jest to zespół przedsięwzięć podjętych w ramach udzielania pomocy innym służbom ratowniczym z wyłączeniem działań porządkowo-ochronnych,
- b) inne działania - są to działania nie wymienione w lit. a), podjęte w celu niedopuszczenia do powstania pożaru, klęski żywiołowej i innych miejscowych zagrożeń, wymagające użycia sił i środków jednostek ochrony przeciwpożarowej.

2. Użyte skróty oznaczają:

- SD - drabina mechaniczna,
- SH - podnośnik hydrauliczny,
- SW - samochód wężowy,
- SRD - samochód ratownictwa drogowego,
- SRT - samochód ratownictwa technicznego,
- SPgaz - samochód przeciwgazowy,
- SRw - samochód ratownictwa wodnego,
- SChem - samochód ratownictwa chemicznego,
- SON - samochód oświetleniowy,
- SDł - samochód dowodzenia i łączności,
- SOp - samochód operacyjny,
- SRMed - samochód ratownictwa medycznego.

II. Objasnienia do wypełniania kolejnych pól informacji ze zdarzenia

1. NUMER EWIDENCYJNY - składa się z 11 cyfr, z których pierwsze siedem cyfr określa numer jednostki ratowniczo-gaśniczej (JRG) sporządzającej informację ze zdarzenia. Kolejne cztery cyfry określają kolejność danego zdarzenia (bez względu na rodzaj zdarzenia) od początku roku, w którym miało miejsce zdarzenie. W składzie numeru JRG znajdują się kolejno: numer województwa, numer komendy powiatowej w województwie, numer JRG.

Dla pełnego zidentyfikowania zdarzenia konieczne jest podanie NUMERU EWIDENCYJNEGO oraz ROKU, w którym miało miejsce zdarzenie.

2. WSPÓLRZĘDNE GEOGRAFICZNE - długość i szerokość geograficzna miejsca zdarzenia podana w dziesiętnych częściach stopni geograficznych.

3. UGASZONO LUB USUNIĘTO ZDARZENIE BEZ UDZIAŁU JEDNOSTEK OCHRONY PRZECIWPOŻAROWEJ - wpisać znak X, w przypadku gdy pożar został ugaszony lub miejscowe zagrożenie zostało zlikwidowane bez udziału jednostek straży

pożarnych lub przed ich przybyciem na teren akcji, (udział, np. strażaka z samochodem operacyjnym sprawdzającego zgłoszenie lub zaistniałe zdarzenie, nie jest udziałem w akcji ratowniczej).

4. RODZAJ ZDARZENIA - określamy rodzaj zdarzenia, wprowadzając znak X w odpowiednim polu, a także odpowiednio jego wielkość (dla pożarów - małe, średnie, duże i bardzo duże, dla pożarów w lasach - podpowierzchniowy, pokrywy gleby, całkowity drzew, pojedyncze drzewo oraz dla miejscowych zagrożeń - małe, lokalne, średnie, duże, gigantyczne lub klęska żywiołowa).

Jako miejscowe zagrożenia małe należy określać tylko zdarzenia o bardzo ograniczonym zakresie działań jednostek, np. działania bez użycia specjalnego sprzętu, rozpoznanie zagrożeń bez wprowadzania jednostek do działań, zabezpieczenie prac pożarowo niebezpiecznych (ale nie prowadzonych przez Zakładowe Straże Pożarne lub Zakładowe Służby Ratownicze na terenie swoich macierzystych zakładów); asystę jednostek straży pożarnej, zabezpieczenie imprez masowych. Miejscowe zagrożenia lokalne, średnie, duże zależą tylko od wielkości występującego zagrożenia, rozmiaru działań, ilości użytego sprzętu i ratowników. Jako zagrożenie gigantyczne lub klęskę żywiołową należy kwalifikować zdarzenia, które spowodowały zagrożenie dla bardzo dużej ilości ludzi i objęły znaczne tereny kraju, a jednocześnie posiadały jednorodne kierownictwo akcji (szereg wykonywanych działań w różnych miejscach kraju przez różne zastępy i jednostki, ale pod wspólnym kierownictwem). Na przykład: przejście nawet bardzo silnych wiatrów i zwiększona ilość zdarzeń z tym związanych, jeśli działania te nie były kierowane przez wyznaczonego jednego kierującego działaniami, nie mogą być uznane za klęskę żywiołową, a jedynie za wiele pojedynczych podobnych zagrożeń, których przyczyną są silne wiatry, huragany.

Dodatkowo tylko dla miejscowych zagrożeń możemy określić rodzaj prowadzonej akcji, np. powodziowa, chemiczna, radiacyjna, budowlana i inne możliwe. W przypadku ratownictwa medycznego wpisujemy znak X tylko w przypadku działań prowadzonych przez strażaków ratowników. Możliwe jest łączenie poszczególnych rodzajów MIEJSCOWYCH ZAGROŻEŃ, tj. określenie miejscowego zagrożenia ekologiczno-budowlano-chemicznego.

5. DANE OKREŚLAJĄCE ADRES OBIEKTU, w którym powstało zdarzenie - należy podawać w odpowiednich polach adres konkretnego obiektu, a nie siedziby, np. właściciela - wypełnia się tylko pola konieczne, np. dla upraw czy lasów podajemy tylko nazwę miejscowości, gminy, powiatu i województwa.

6. OBIEKT - należy podać nazwę obiektu, np. budynek lakierni blach samochodowych; komora lakiernicza (nie należy mylić z pełną nazwą przedsiębiorstwa lub zakładu będącego właścicielem obiektu).

7. WŁAŚCICIEL - należy podać nazwisko lub nazwę właściciela obiektu, ewentualnie jego adres.

8. DZIAŁ OBIEKTÓW, W KTÓRYM POWSTAŁO ZDARZENIE - w odpowiednich polach należy podać numer kodowy działu obiektu korzystając z podanego poniżej wykazu. Pierwsza cyfra oznaczania działu określa zawsze rodzaj obiektu, w którym wystąpiło zdarzenie. Przy podziale według rodzaju obiektu należy kierować się miejscem prowadzenia działań, a nie miejscem powstania zdarzenia. Dodatkowo w polu DZIAŁ DODATKOWY można wpisywać inne rodzaje obiektów, jeśli zdarzenie objęło więcej niż jeden rodzaj obiektu (np. pożar traw na dużej powierzchni, a jednocześnie pożar młodnika).

Wykaz działów i kodów:

1 Obiekty użyteczności publicznej dalej dzielone na:

- 101 administracyjno-biurowe, banki,
- 102 oświaty i nauki, w szczególności budynki dydaktyczne, szkoły, przedszkola,
- 103 służby zdrowia, w szczególności szpitale, sanatoria, domy opieki społecznej, przychodnie, żłobki,
- 104 handlowo-usługowe, w szczególności sklepy, domy towarowe, lokale gastronomiczne, hurtownie, zakłady usługowe,
- 105 obsługi pasażerów w komunikacji, w szczególności dworce kolejowe i autobusowe, porty rzeczne i morskie, dworce lotnicze,
- 106 widowiskowo-rozrywkowe i sportowe,
- 107 kultu religijnego, sakralne,
- 108 muzea, skanseny, wystawy, galerie,
- 109 biblioteki, archiwa,
- 110 zakłady odosobnienia, w szczególności zakłady karne, areszty śledcze, domy poprawcze,
- 111 inne obiekty użyteczności publicznej.

2 Obiekty mieszkalne dalej dzielone na:

- 201 hotele, noclegownie,
- 202 domy dziecka,
- 203 internaty, domy studenckie,
- 204 koszary,
- 205 domy emerytów,

- 206 domy wczasowe, pensjonaty,
- 207 schroniska,
- 208 budynki jednorodzinne, w tym bliźniaki, zabudowa szeregowa,
- 209 budynki wielorodzinne,
- 210 budynki mieszkalne w gospodarstwach rolnych,
- 211 inne obiekty mieszkalne, w szczególności altanki, barakowozy, domki letniskowe.

3 Obiekty produkcyjne dalej dzielone na:

- 301 budynki produkcyjne,
- 302 budynki gospodarcze, w tym wiaty bez garaży,
- 303 pomieszczenia socjalne, w szczególności szatnie, stołówki,
- 304 instalacje technologiczne poza budynkami,
- 305 maszyny i urządzenia technologiczne,
- 306 pomieszczenia administracyjne,
- 307 rurociągi, instalacje przesyłowe między obiektami na terenie zakładu oraz tranzytowe poza terenem zakładu.

4 Obiekty magazynowe dalej dzielone na:

- 401 magazyny, wiaty na terenie zakładów produkcyjnych,
- 402 magazyny, hurtownie, wiaty wolno stojące (bez obiektów wymienionych w punktach 104 i 401),
- 403 magazyny, hurtownie w obiektach przeznaczonych na pobyt ludzi kwalifikowanych jako ZL zgodnie z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 3 listopada 1992 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 92, poz. 460 z późniejszymi zmianami),
- 404 place budowy i zaplecza budowy,
- 405 place składowe, w tym także hałdy,
- 406 zbiorniki składowe, stałe,
- 407 stacje paliw płynnych i gazu płynnego,
- 408 bazy paliw płynnych i gazu płynnego.

5 Środki transportu dalej dzielone na:

- 501 drogowe - motocykle, jednoślady,
- 502 drogowe - autobusy, trolejbusy,
- 503 drogowe - samochody ciężarowe, maszyny drogowe, cysterny, przyczepy do samochodów ciężarowych,
- 504 drogowe - samochody osobowe, przyczepy samochodów osobowych,
- 505 kolejowe - ruchu pasażerskiego, np. wagony pasażerskie, socjalne,
- 506 kolejowe - ruchu towarowego, np. wagony towarowe, cysterny, specjalne,
- 507 lotnicze - ruchu pasażerskiego, np. samoloty pasażerskie,
- 508 lotnicze - ruchu towarowego, np. samoloty przystosowane tylko do przewozu towarów,
- 509 lotnicze - samoloty turystyczne, rolnicze, sportowe, sanitarne, w tym śmigłowce, szybowce, lotnie,
- 510 morskie - statki transportowe,
- 511 morskie - statki pasażerskie, promy,
- 512 morskie - inne obiekty pływające, w tym jachty, łodzie rybackie, kutry,
- 513 śródlądowe - statki transportowe, pchacze, barki,
- 514 śródlądowe - statki pasażerskie, promy,
- 515 śródlądowe - obiekty pływające, w tym jachty, żaglówki, łodzie,
- 516 szynowe środki komunikacji miejskiej.

6 Lasy (państwowe i prywatne) dalej dzielone na:

- 601 uprawy leśne,
- 602 młodniki.
- 603 drzewostany II klasy wieku,
- 604 drzewostany III i powyżej klasy wieku,
- 605 inne powierzchnie w obszarach leśnych,
- 606 powierzchnie zalesione na obszarach nieleśnych, n.p parki, lasy miejskie.

7 Uprawy, rolnictwo dalej dzielone na:

- 701 nieużytkowane powierzchnie rolnicze,
- 702 uprawy rolne oraz łąki, rzyska i pożary powstałe podczas zbiorów tych upraw,
- 703 maszyny rolnicze, traktory, inne środki transportu, związane z rolnictwem,

- 704 sterty, stogi, brogi,
- 705 budynki i instalacje przerobu produktów rolnych,
- 706 budynki inwentarskie, hodowlane, magazynowe (stodoły), szklarnie,
- 707 budynki gospodarcze (szopy, komórki, wiaty, kotłownie - bez garaży).

8 Inne obiekty dalej dzielone na:

- 801 śmietniki wolno stojące, wysypiska śmieci,
 - 802 zsypy, pomieszczenia zsypowe, śmietniki wewnątrz budynków,
 - 803 kanały wentylacyjne, dymowe, dylatacje, palne elewacje lub okładziny ścian zewnętrznych,
 - 804 garaże, warsztaty samochodowe poza budynkami, w tym kompleksy garażowe,
 - 805 garaże, warsztaty samochodowe wewnątrz budynków mieszkalnych,
 - 806 garaże, warsztaty samochodowe wewnątrz pozostałych budynków lub ich części, zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi (ZL) zgodnie z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 3 listopada 1992 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (Dz. U. Nr 92, poz. 460 z późn. zm.),
 - 807 garaże, warsztaty samochodowe wewnątrz budynków magazynowych i produkcyjnych,
 - 808 zabytki kultury materialnej nie będące budynkami,
 - 809 obiekty lub grupa obiektów przyrody naturalnej (pojedyncze drzewa, minerały, jaskinie, inne),
 - 810 obiekty hydrotechniczne,
 - 811 rozlewiska, wycieki, zanieczyszczenia powstałe na zbiornikach, ciekach i akwenach wodnych,
 - 812 inne zdarzenia powstałe na zbiornikach, ciekach i akwenach wodnych,
 - 813 obiekty wojskowe,
 - 814 obiekty użytkowane przez konsulaty, ambasady (eksterytorialne),
 - 815 pobocza dróg i szlaków komunikacyjnych (ale bez zdarzeń z udziałem środków transportu, bez pożarów traw na poboczach).
 - 816 płyty manewrowe i pasy lotnisk, szlaki kolejowe i manewrowe, drogi i ulice (ale bez zdarzeń z udziałem środków transportu, bez pożarów traw),
 - 817 trawy, trawniki na terenach nierolniczych, poboczach dróg i szlaków, ulic,
 - 818 zdarzenia występujące na dużych obszarach mieszkalnych lub gospodarczych, na terenach gmin, miast i osiedli (np. poszukiwania ludzi i zwierząt na terenach wiejskich, miejskich, lasów, udział w ewakuacji z tych obszarów, pomoc w działaniach innych służb obejmujących te obszary),
 - 819 inne nietypowe obiekty, budynki, instalacje.
Powierzchnię obiektów podkreślonych należy podawać wyłącznie w hektarach, powierzchnię pozostałych obiektów należy podawać zawsze w m².
9. KOD właściciela - w odpowiednich polach należy podać numer kodowy rodzaju własności obiektu lub części obiektu (w przypadku zdarzenia obejmującego kilka rodzajów własności, np. prywatna, spółka, Skarb Państwa, należy podać dodatkowy kod właściciela), korzystając z podanego poniżej wykazu.

Wykaz kodów typów własności:

- 100 własność Skarbu Państwa bez poz. 110 i poz. 120,
- 110 własność Skarbu Państwa będąca w trwałym zarządzie MON,
- 120 własność Skarbu Państwa będąca w trwałym zarządzie MSWiA,
- 200 własność państwowych osób prawnych,
- 310 własność gminy,
- 320 własność powiatu,
- 330 własność województwa,
- 440 własność spółdzielni,
- 450 własność Kościoła Katolickiego,
- 451 własność innych kościołów lub związków wyznaniowych,
- 455 własność stowarzyszeń,
- 460 własność organizacji społecznych,
- 470 własność partii politycznych,
- 472 własność związków zawodowych,
- 476 własność samorządów gospodarczych i zawodowych,
- 510 własność zagranicznych osób fizycznych (obywateli obcych państw),
- 520 własność zagranicznych osób prawnych, stowarzyszeń, organizacji, których siedziba nie znajduje się na terytorium Polski,
- 530 własność państw obcych (konsulaty, ambasady itp.),

- 610 własność osób fizycznych,
- 620 własność osób prawnych,
- 710 własność z udziałem własności Skarbu Państwa,
- 720 własność bez udziału własności Skarbu Państwa,
- 800 pozostałe formy własności, w szczególności własność międzynarodowa - otwarte morze,
- 900 własność niemożliwa do ustalenia.

10. i 11. INFORMACJE O CZASIE ZDARZENIA i CZASIE działań RATOWNICZYCH - podajemy dzień, miesiąc, rok oraz godzinę i minuty w odpowiednich polach, z tym że może być ten sam czas w przypadku gdy zdarzenie zostało zauważone przez załogę samochodu PSP, który natychmiast przystąpił do działań. Dojazd pierwszej jednostki po przebyciu - wpisać długość drogi dojazdu pierwszego zastępu z jednostki ochrony przeciwpożarowej, podając odległość w kilometrach (bez miejsc po przecinku) pełną liczbą. Ważne jest wypełnienie wszystkich pól ze względu na sporządzane później zestawienia statystyczne.

12. ZAUWAŻENIE (WYKRYCIE) ZDARZENIA PRZEZ - wprowadzamy tylko jeden znak X w odpowiednim polu, które oznacza:

- instalację wykrywania pożaru oraz inne automatyczne instalacje wykrywające zagrożenia chemiczne lub radiologiczne, dostrzegalnie w lasach, które jako pierwsze zasygnalizowały zagrożenie i powiadomiły obsługę lub bezpośrednio jednostkę PSP,
- pracowników lub mieszkańców znajdujących się na terenie obiektu, lecz nie pełniących funkcji nadzorujących zakład, obiekt,
- samoloty patrolowe lub inne, które wykryły pożar lasu lub upraw,
- nadzór w obiekcie, w szczególności pracownicy, którzy z racji wykonywanych czynności kontrolują obiekt lub nadzorują pracę instalacji technologicznych,
- osoby postronne, tj. osoby nie związane z obiektem, w którym powstało zagrożenie, np. przechodzący ulicą człowiek stwierdził zapach wydobywającego się gazu.

We wszystkich przypadkach należy podawać osoby lub instalacje, które pierwsze zauważyły zagrożenie, a nie te, które przekazały zgłoszenie do jednostki PSP.

13. ZGŁOSZONO ZDARZENIE - zaznaczamy jednym znakiem X sposób pierwszego powiadomienia jednostki PSP, w odpowiednim polu oznaczającym:

- zgłoszenie przekazane przez telefon, w tym także przez bezpośrednią linię z obiektu do jednostki PSP,
- zgłoszenia przekazane drogą radiową na częstotliwości obywatelskiej, w tym także do jednostki Policji lub stacji pogotowia ratunkowego,
- instalacje monitorujące zagrożenia w obiektach, w tym także automatyczne instalacje wykrywające zagrożenia chemiczne lub radiologiczne, które automatycznie bez udziału człowieka przekazały alarm do jednostki PSP,
- zgłoszenia przekazane w inny sposób, np. osobiście do jednostki PSP.

14. W DZIAŁANIACH UDZIAŁ BRAŁO

a) samochodów i osób z jednostek ochrony przeciwpożarowej:

- JRG - z jednostek ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej,
- OSP KSRG - z jednostek ochotniczych straży pożarnych należących do KSRG,
- OSP inne - z jednostek ochotniczych straży pożarnych nie należących do KSRG,
- GSP - z jednostek gminnych zawodowych straży pożarnych,
- ZSP - z jednostek zakładowych straży pożarnych,
- ZSR - z jednostek zakładowych służb ratowniczych,
- INNE JEDNOSTKI - z innych jednostek, w szczególności wojskowe straże pożarne, prywatne straże pożarne,

b) sprzętu mechanicznego i osób z jednostek współdziałających:

- pogotowia ratunkowego,
- pogotowia energetycznego,
- pogotowia gazowego,
- służb leśnych,
- wojska (bez jednostek wojskowej straży pożarnej),
- Policji,
- straży gminnej (miejskiej),
- inspektoratu ochrony środowiska,
- innych służb pomocniczych, w szczególności służb komunalnych, pogotowia dźwigowego.

15. SPRZĘT UŻYTY W DZIAŁANIACH - należy podać liczbę użytych w działaniach samochodów według odpowiedniego typu, liczbę wprowadzonych do akcji samolotów, w tym także samolotów obserwacyjnych, śmigłowców, bez względu na ich właściciela lub dysponenta, ilość użytego sprzętu pływającego w szczególności łodzi, statków. "INNYCH JEDNOSTEK" - należy podać rodzaj i ilość sprzętu ze służb współdziałających, biorących udział w działaniach. W pozycji "samochody

osobowe i ciężarowe" należy wpisywać odpowiednio samochody nie ujęte w innych polach, np. samochody Policji, wojskowe, innych służb, organizacji i podmiotów gospodarczych.

16. i 17. RODZAJ PROWADZONYCH DZIAŁAŃ i DZIAŁANIA PROWADZONE Z UŻYCIEM SPRZĘTU - w odpowiednich polach należy zaznaczyć znakiem X wszystkie wykonywane w trakcie działań czynności oraz wykorzystywany sprzęt. W przypadku działań i sprzętu ratownictwa medycznego opisujemy tylko wykonywane czynności i użyty sprzęt przez ratowników PSP.

18. MIEJSCE PROWADZENIA działań - w odpowiednich polach należy zaznaczyć znakiem X miejsca prowadzonych działań (dopuszczalne jest wielokrotne znaczenie). Punkt 11 "na wysokości" oznacza prowadzenie działań na zewnątrz budynków, na innych obiektach wysokich, np. słupach, kominach, wysokich drzewach, ścianach skalnych, konstrukcjach stalowych i innych instalacjach technologicznych, a także poza obrębem bryły budynku, np. z drabin samochodowych lub innych wolno stojących, na ścianach obiektu przy użyciu sprzętu ratownictwa wysokościowego.

19. UŻYTE ŚRODKI, ZAOPATRZENIE WODNE

- do gaszenia, neutralizacji podano prądów gaśniczych - należy wpisać odpowiednią liczbę,
- zużyto wody, środków pianotwórczych, neutralizatorów, sorbentów - należy podać w odpowiednich polach zużyte ilości środków, z tym że przy wartościach poniżej 10 m³ należy je podawać z dokładnością do 0,1,
- korzystano z hydrantów zewnętrznych, zbiorników naturalnych, zbiorników sztucznych - należy wprowadzić w odpowiednie pola znaki X.

20. NR ONZ SUBSTANCJI - podać numery ONZ substancji przy zdarzeniach ze środkami chemicznymi.

21. WYBUCHY - oznaczenie znakiem X należy wprowadzić także, gdy wybuchy wystąpiły przed przybyciem jednostek ochrony przeciwpożarowej.

22. UDZIELANO POMOCY

- należy podać liczbę osób, którym udzielano pomocy medycznej na terenie akcji ratowniczej (przez pogotowie ratunkowe lub inne służby medyczne oraz ratowników PSP),
- należy podać liczbę osób, które ewakuowano ze strefy zagrożenia i przekazano w celu udzielenia pomocy medycznej służbie zdrowia,
- należy podać liczbę osób, które ewakuowano ze strefy zagrożenia.

23. WYPADKI Z LUDŹMI

- pozycja ratownicy dotyczy wszystkich uczestników akcji ratowniczej,
- w odpowiednie pola należy wpisać liczbę poszkodowanych osób w rozbiu na poszczególne grupy.

24. DANE PERSONALNE OSÓB POSZKODOWANYCH - należy podać imię, nazwisko, wiek i płeć (M, K) osoby poszkodowanej lub zmarłej. Dla osób nie będących ratownikami podajemy dane osobowe tylko osób zmarłych.

25. WIELKOŚĆ ZDARZENIA - należy zawsze podawać powierzchnię, która uległa spaleni, skażeniu lub zniszczeniu, w metrach kwadratowych lub hektarach, z tym że dla obiektów, które zostały zaznaczone w wykazie, stosujemy odpowiednią miarę powierzchni. Wartości dla obiektów, której powierzchnię podajemy w hektarach i o wartościach poniżej 10 ha, określamy z dokładnością do 0,01 ha. Dla miejscowych zagrożeń, przy których nie występowało skażenie terenu, należy podać teren bezpośredniego prowadzenia działań.

26. WIELKOŚĆ OBIEKTU - podać wymiary obiektu.

27. i 28. STRATY, URATOWANO MIENIE - szacunkowa wysokość strat w tysiącach złotych oraz przybliżona wartość uratowanego mienia. Przy wartościach poniżej 1 tys. zł należy podawać z dokładnością do 0,1 tys. zł.

29. PRZYPUSZCZALNA PRZYCZYNA ZDARZENIA - należy podać krótki opis przypuszczalnej przyczyny powstania zdarzenia oraz zakwalifikować do odpowiedniej grupy według podanego poniżej wykazu - wpisać odpowiedni kod. Przyczyny powstania zdarzenia podzielone są na dwie grupy - dla pożarów oraz dla miejscowych zagrożeń.

Wykaz przyczyn powstania pożarów

- 01 nieostrożność osób dorosłych (NOD) przy posługiwaniu się ogniem otwartym, w tym papierosy, zapalki,
- 02 NOD przy wypalaniu pozostałości roślinnych na polach,
- 03 NOD przy posługiwaniu się substancjami łatwo palnymi i pirotechnicznymi,
- 04 NOD przy prowadzeniu prac pożarowo - niebezpiecznych,
- 05 NOD w pozostałych przypadkach,
- 06 nieostrożność osób nieletnich (NON) przy posługiwaniu się ogniem otwartym, w tym papierosy, zapalki,
- 07 NON przy wypalaniu pozostałości roślinnych na polach,
- 08 NON przy posługiwaniu się substancjami łatwo palnymi i pirotechnicznymi,
- 09 NON przy prowadzeniu prac pożarowo niebezpiecznych,
- 10 NON w pozostałych przypadkach,
- 11 wady urządzeń i instalacji elektrycznych, w szczególności przewody, osprzęt oświetlenia, odbiorniki bez urządzeń grzewczych,
- 12 nieprawidłowa eksploatacja urządzeń i instalacji elektrycznych,
- 13 wady elektrycznych urządzeń grzewczych, w szczególności piece, grzałki, kuchnie,

- 14 nieprawidłowa eksploatacja elektrycznych urządzeń grzewczych,
- 15 wady urządzeń grzewczych na paliwo stałe,
- 16 nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych na paliwo stałe,
- 17 wady urządzeń grzewczych na paliwo ciekłe,
- 18 nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych na paliwo ciekłe,
- 19 wady urządzeń grzewczych na paliwo gazowe,
- 20 nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych na paliwo gazowe,
- 21 wady urządzeń mechanicznych,
- 22 nieprawidłowa eksploatacja urządzeń mechanicznych,
- 23 wady procesów technologicznych,
- 24 nieprzestrzeganie reżimów technologicznych,
- 25 nieprawidłowe magazynowanie substancji niebezpiecznych,
- 26 wady środków transportu,
- 27 nieprawidłowa eksploatacja środków transportu,
- 28 samozapalenia biologiczne,
- 29 samozapalenia chemiczne,
- 30 wyładowania atmosferyczne,
- 31 wady konstrukcji budowlanych,
- 32 nieprawidłowa eksploatacja konstrukcji budowlanych,
- 33 elektryczność statyczna,
- 34 podpalenia umyślne, w tym akty terroru,
- 35 pożary jako następstwo innych miejscowych zagrożeń,
- 36 inne przyczyny,
- 37 nieustalone.

Wykaz przyczyn powstania miejscowych zagrożeń

- 01 wady urządzeń i instalacji elektrycznych, w szczególności przewody, osprzęt oświetlenia, odbiorniki bez urządzeń grzewczych,
- 02 nieprawidłowa eksploatacja urządzeń i instalacji elektrycznych,
- 03 wady elektrycznych urządzeń grzewczych, w szczególności piece, grzałki, kuchnie,
- 04 nieprawidłowa eksploatacja elektrycznych urządzeń grzewczych,
- 05 wady urządzeń i instalacji gazowych, w szczególności zbiorniki, przewody, odbiorniki gazu,
- 06 nieprawidłowa eksploatacja urządzeń gazowych,
- 07 wady urządzeń mechanicznych,
- 08 nieprawidłowa eksploatacja urządzeń mechanicznych,
- 09 wady urządzeń grzewczych innych niż elektryczne,
- 10 nieprawidłowa eksploatacja urządzeń grzewczych (innych niż elektryczne),
- 11 uszkodzenia sieci i instalacji przesyłowych, doprowadzających, odprowadzających media komunalne i technologiczne (w opisie należy podać, jakie medium),
- 12 wady procesów technologicznych,
- 13 nieprzestrzeganie reżimów technologicznych,
- 14 nieprawidłowe magazynowanie substancji niebezpiecznych,
- 15 nieprawidłowe technologie składowania,
- 16 wady środków transportu,
- 17 nieprawidłowa eksploatacja środków transportu,
- 18 niezachowanie zasad bezpieczeństwa ruchu środków transportu,
- 19 wady konstrukcji budowlanych,
- 20 nieprawidłowa eksploatacja konstrukcji budowlanych, budynków,
- 21 nieprawidłowe wykonywanie prac instalacyjnych, remontowych, montażowych, budowlanych,
- 22 nieprawidłowe zabezpieczenie wykopów, studni, włazów itp.,
- 23 osunięcia się gruntów, miałów, innych materiałów sypkich,
- 24 wady zbiorników ciśnieniowych,
- 25 nieprawidłowa eksploatacja zbiorników ciśnieniowych,
- 26 huragany, silne wiatry, tornada,
- 27 gwałtowne opady atmosferyczne,
- 28 gwałtowne przybory wód, zatory lodowe,
- 29 wyładowania atmosferyczne,
- 30 uszkodzenia, zaniedbania w utrzymaniu szlaków komunikacyjnych,

- 31 niewłaściwe zabezpieczenie hodowanych zwierząt, owadów, gadów, ptaków,
- 32 nietypowe zachowania się zwierząt, owadów stwarzające zagrożenie,
- 33 akcje terrorystyczne,
- 34 nieumyślne działanie człowieka,
- 35 celowe działanie człowieka,
- 36 inne miejscowe zagrożenia powstałe w wyniku pożarów,
- 37 nieustalone,
- 38 inne przyczyny.

30. DANE O BUDYNKU/POMIESZCZENIU, W KTÓRYM POWSTAŁO ZDARZENIE - należy zaznaczyć w odpowiednim polu znakiem X dane o instalacjach, rodzaju budynku oraz o możliwościach dojazdu lub dojścia do miejsca zdarzenia.

Instalacje ochronne:

- istniejąca - czy dana instalacja jest zainstalowana w obiekcie,
- sprawna - czy instalacja działała i była sprawna,
- zadziałała lub korzystano - czy instalacja zadziałała lub była wykorzystywana w czasie działań.

Rodzaj budynku:

- wolno stojący - budynek nie połączony z innymi budynkami,
- kompleksy budynków,
- jednokondygnacyjny,
- niski - do 12 m wysokości,
- średniowysoki - od 12 do 25 m wysokości,
- wysoki - od 25 do 55 m wysokości,
- wysokościowy - powyżej 55 m wysokości.

Dostęp do budynku, pomieszczenia - można podawać utrudnienia w zakresie zastawionych dojazdów i dróg pożarowych (w szczególności: samochodami, słupkami, donicami, innymi obiektami, zamknięte bramy, wykopy na drogach dojazdowych), do pomieszczeń (w szczególności: kraty, domofony, brak kluczy do zamków drzwi, zastawione lub przegrodzone korytarze, klatki schodowe).

31. KIEROWAŁ DZIAŁANAMI - wpisać osoby kierujące działaniami.

32. KOORDYNACJA MEDYCZNYCH działań RATOWNICZYCH - należy podać dane personalne osoby, która na terenie działań ratowniczych wspomagała kierującego działaniem ratowniczym w zakresie koordynacji ratownictwa medycznego (pomoc przedlekarska i lekarska) prowadzonych przez wszystkie służby uczestniczące; wpisujemy lekarzy - koordynatorów medycznych działań ratowniczych, a także innych koordynatorów lub kierowników zespołów pomocy medycznej działających ze strony np. pogotowia ratunkowego, pomocy doraźnej lub innych służb medycznych.

33. DANE OPISOWE DO INFORMACJI ZE ZDARZENIA - w poszczególnych rubrykach można dokonywać wpisów i uzupełnień danych ze strony poprzedniej. Jeśli to możliwe, należy wprowadzić informacje, które w podobnych działaniach będą pomocne w prowadzeniu i organizacji akcji, a także dane opisujące zagrożenie lub pożar, udział przedstawicieli władz samorządowych i rządowych, kierownictw organizacji społecznych, co uległo zniszczeniu w wyniku zdarzenia, w tym także w wyniku prowadzonych działań przez podmioty systemu, warunków atmosferycznych w trakcie działań ratowniczych.

34. i 35. DANE O UDZIALE JEDNOSTEK OCHRONY PRZECIWOŻAROWEJ (PSP I OSP) SPOZA TERENU GMINY I POWIATU, WŁAŚCIWYCH DLA MIEJSCA ZDARZENIA - wpisać dane jednostek systemu.

35. INFORMACJĘ SPORZĄDZIŁ - wpisać nazwisko osoby sporządzającej.

.....
(jednostka ochrony
przeciwpożarowej)

....., dnia

**POKWITOWANIE
PRZEJĘCIA MIENIA W UŻYTKOWANIE**

Na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 88, poz. 400 z późniejszymi zmianami) oraz art. 25 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 81, poz. 351 z późniejszymi zmianami) kwituję przejęcie w użytkowanie na czas prowadzenia działań ratowniczych

w dniu..... w obiekcie

a) nieruchomości.....

b) przedmiotów.....

c) pojazdu: marki.....

o numerze rejestracyjnym

przy wskazaniu licznika

stanowiącego(-ych) własność użytkowaną przez

(imię i nazwisko lub nazwa posiadacza mienia)

Data i godzina przyjęcia mienia

Opis stanu przejmowania mienia

Określenie miejsca i terminu zwrotu mienia

Stopień służbowy, imię i nazwisko kierującego działaniem ratowniczym

Z

(nazwa i siedziba jednostki ochrony przeciwpożarowej)

kwituję przejęcie wyżej wymienionego mienia w użytkowanie na czas prowadzenia działań ratowniczych.

.....
(kierujący działaniem ratowniczym)

.....
(właściciel, posiadacz mienia)

Wzór nr 7

.....
(jednostka ochrony
przeciwpożarowej)

**POSTANOWIENIE O PRZEKAZANIU MIEJSCA
OBJĘTEGO DZIAŁANIEM RATOWNICZYM**

Dotyczy zdarzenia w
w dniu o godzinie działając na podstawie § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 11 czerwca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym (Dz. U. Nr 52, poz. 244), przekazuję

..... do nadzorowania i zabezpieczenia

(imię i nazwisko)

miejsce objęte działaniami ratowniczymi, do chwili zakończenia dochodzenia prowadzonego przez Policję i Państwową Straż Pożarną.

Uwagi szczególowe dotyczące zabezpieczenia miejsca objętego działaniem ratowniczym.....

.....
Przyjmujący
(stopień służbowy, imię i nazwisko)

.....
Wydający
(stopień służbowy, imię i nazwisko)

.....
(podpis)

.....
(podpis)

....., dnia

**RAPORT
KIERUJĄCEGO DZIAŁANIEM RATOWNICZYM**

w dniu podczas działań ratowniczych prowadzonych w
(rodzaj obiektu - terenu)

.....
(właściciel - użytkownik)

1. Stopień służbowy, imię i nazwisko kierującego działaniem ratowniczym
z jednostki ratowniczo-gaśniczej

2. Określenie uprawnienia, z którego skorzystano

3. Opis wydarzeń uzasadniających skorzystanie z uprawnienia

.....

.....

.....

4. Dane osób, od których kierujący działaniem ratowniczym zażądał udzielenia pomocy

.....

.....

5. Określenie ewentualnego uszczerbku na zdrowiu osób ewakuowanych albo udzielających pomocy lub opis szkody

materialnej w udostępnionym miejscu

.....

.....
(podpis sporządzającego raport)

Raport przekazano przełożonemu..... dnia o godzinie

.....
(nazwa jednostki lub
komórki organizacyjnej)

....., dnia

.....
(stopień, nazwisko i imię
składającego meldunek)

.....
(stanowisko służbowe)

**MELDUNEK
O LEKKIM WYPADKU PRZY PRACY**

Melduję, że w dniu o godz. podczas
lekkemu wypadkowi uległ lat

(stopień, nazwisko, imię)

pracownik
(nazwa komórki organizacyjnej – zajmowane stanowisko)

W wyniku wypadku poszkodowany doznał
(określenie obrażeń)

wskutek
pierwszej pomocy udzielił poszkodowanemu
Obecnie poszkodowany znajduje się w
(miejsce pobytu, adres zakładu służby zdrowia)

Wypadek został zgłoszony w dniu przez
Do WSKR przekazano dnia godz.

Świadcami wypadku byli:

- 1)
- 2)
- 3)

przyjął
(podpis składającego meldunek)
(stopień, nazwisko)

Załączniki:

.....
.....

Komenda
Państwowej Straży Pożarnej
w

MELDUNEK
o wypadkach śmiertelnych, ciężkich i zbiorowych

oraz innych nadzwyczajnych wypadkach i zdarzeniach, którym ulegli strażacy i pracownicy jednostek PSP podczas służby lub pracy i poza służbą lub pracą, a także członkowie ochotniczych straży pożarnych i inne osoby biorące udział w działaniach ratowniczych i szkoleniu pożarniczym.

1. Data o godz. w
(jednostka, miejsce wypadku)

.....
nastąpił wypadek
(podać rodzaj wypadku)

2. W czasie
(rodzaj wykonywanych czynności, cel jazdy)

.....
.....
(na polecenie, imię i nazwisko - funkcja dysponenta)

3. Szczegółowy opis wypadku:

W opisie wypadku podać:

- okoliczności i przyczyny wypadku,
- czy poszkodowany uległ wypadkowi w czasie czynności wchodzących w zakres stale wykonywanych obowiązków służbowych, czy poszkodowany posiadał przygotowanie zawodowe do wykonywania czynności, np. kategoria prawa jazdy,
- liczba osób znajdujących się w pojeździe w chwili wypadku,
- uszkodzenie pojazdu lub innego sprzętu, orientacyjna wysokość strat w zł,
- podczas jakich czynności powstał wypadek, np. akcja ratownicza, ćwiczenia, alarm, jazda lub powrót do akcji ratowniczej, inne czynności,
- czy były naruszone przez poszkodowanego przepisy, np. czy był pod wpływem alkoholu.

.....
.....

4. Skutki wypadku

W opisie skutków wypadku podać: zabity, ranny, imię i nazwisko, stopień, funkcja, data urodzenia (wiek), stan cywilny, osoby na utrzymaniu (wiek, nazwiska, imiona, adresy), rodzaj obrażeń, kto i jakiej medycznej pomocy udzielił, gdzie przebywa poszkodowany

.....
.....

5. Czy i kto podjął dochodzenie powypadkowe

6. Informacje dodatkowe

7. Meldunek nadał
(stopień, imię i nazwisko, data i godzina)

8. Meldunek przyjął
(stopień, imię i nazwisko, data i godzina)

przekazał
(komu)

....., dnia

(Jednostka ochrony
przeciwpożarowej)

**MELDUNEK
o wypadku samochodu PSP**

Data o godz. w
(miejsce wypadku)

Warunki atmosferyczne

marka i typ pojazdu Nr rejestracyjny:

Pojazd prowadził(a) posiadający prawo jazdy kat. nr

Zezwolenie na prowadzenie pojazdów pożarniczych nr

Pojazd jest eksploatowany przez

(podać nazwę i siedzibę jednostki)

Ilość osób przewożonych w pojeździe

Cel podróży

Czy pojazd w chwili wypadku był uprzywilejowany w ruchu

Z pojazdu korzystał

(imię i nazwisko, stopień i funkcja dysponenta)

Okoliczności wypadku

.....

Przyczyna wypadku: alkohol, narkotyki, leki; wymuszenie pierwszeństwa przejazdu; przekroczenie obowiązującej szybkości; nieostrożność i lekceważenie niebezpieczeństwa w czasie jazdy; nieprzestrzeganie innych przepisów; przemęczenie kierowcy; wady techniczne pojazdu; wina innego kierowcy; przyczyna niezależna od kierowcy (niepotrzebne skreślić).

Wypadek nastąpił z winy

Osoby poszkodowane

1. Ratownicy (strażacy) - zabitych rannych

2. Osoby postronne - zabitych rannych

Uszkodzenia pojazdu

Wysokość strat w tys. zł

Postępowanie w stosunku do winnego

Meldunek sporządził

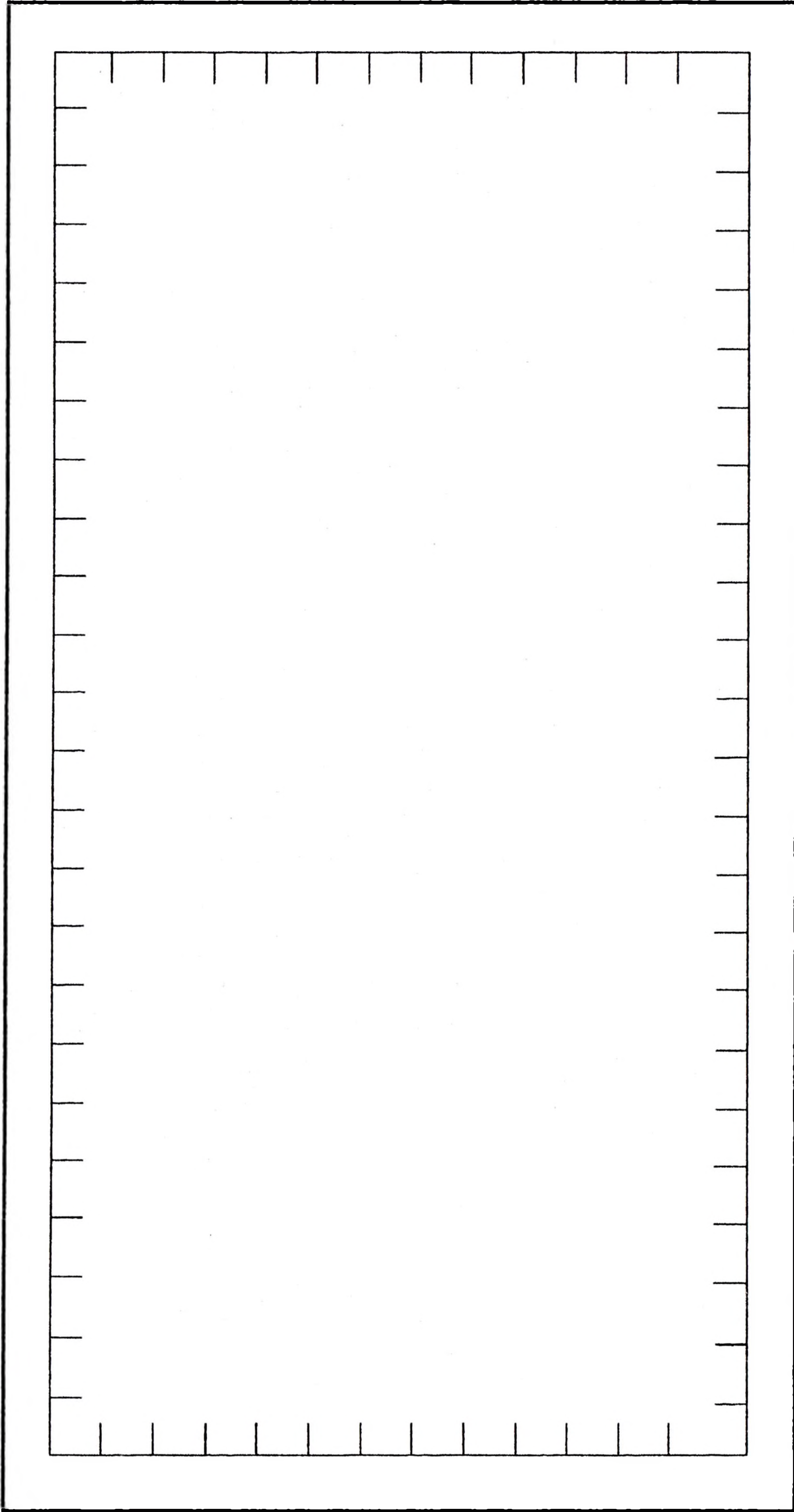
Skala 1: 200

1 cm na szkicu = 2m. na jezdni

Szkic wypadku drogowego

Sporządził

(nazwisko i imię)

- 1. Kierunek jazdy pojazdu nr.....
- 2. Ślady hamowania pojazdu nr.....
- 3. Kierunek jazdy pojazdu nr.....
- 4. Ślady hamowania pojazdu nr.....
- 5. P. ołożenie pojazdu nr.....po wypadku

- 6. P. ołożenie pojazdu nr.....po wypadku
- 7. Znaki pieniężństwa przejazdu
- 8. P. ołożenie osób poszkodowanych
- 9. Ślady krwi poszkodowanych
- 10. Miejsce najechania, zderzenia

- 11. Most
- 12. D. rzewa na jezdni
- 13. Słupy
- 14. Kamienie przydrożne
- 15. R. ów lub kanał przy jezdni

- 16. Budynek
- 17.....
- 18.....
- 19.....
- 20.....

.....
 (jednostka sporządzająca)

..... -

.....
 numer ewidencyjny
 zdarzenia

**WYKAZ SIŁ I ŚRODKÓW
 UCZESTNICZĄCYCH W DZIAŁANIACH RATOWNICZYCH
 w dniu**

Lp.	Nazwa podmiotu siedziba	Oznaczenia Klasyfikacyjne samochodu	Ilość osób					Godzina			Droga dojazdu		
			JRG PSP ¹⁾	DSP w KSRG / pozostałe ²⁾	inne ZSP ³⁾ ZSR ⁴⁾	inne podmioty systemu	inne podmioty	Zaalarmowane podmioty	przyjeżdż na teren akcji	wjeżdża do akcji		odjazdu	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1													
2													
3													
4													
5													
6													
7													
8													
9													
10													
11													
12													
13													
14													
Ogółem													

¹⁾ JRG PSP – Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej.
²⁾ DSP w KSRG / pozostałe – Ochronicze Straże Pożarne w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym / pozostałe Ochronicze Straże Pożarne.
³⁾ Gminne ZSP – Gminne Zawodowe Straże Pożarne
⁴⁾ ZSP / ZSR – Zakładowa Straż Pożarna / Zakładowa Służba Ratownicza.

KARTA UDZIELONEJ POMOCY MEDYCZNEJ

KARTA UDZIELONEJ POMOCY MEDYCZNEJ

Wzór nr 14

Godzina		minuty		Nr ewidencyjny ratownika		Kryptonim zespołu			
						Nazwisko i imię ratownika			
(jednostka uchony i ratownikowie)									
INFORMACJA O POSZKODOWANYM:					KTO ALARMOWAŁ - DYSPONOWAŁ:				
Imię (imiona)					STANOWISKO KIEROWANIA / PUNKT ALARMOWY/:				
Nazwisko									
Wiek	Płeć	M	K	UWAGI:					
Telefon									
Adres:									
Nr PESEL lub dokumentu tożsamości									
Ubezpieczenie zdrowotne tak ☐ nie ☐									
CZAS		Godzina		Minuty					
Przybycia									
Udział w pomocy									
Przekazania									
PRZEKAZANO:									

NIE WYRAŻAM ŻADNYCH WĄDŁI NA UDZIELENIE POMOCY MEDYCZNEJ

Podpis poszkodowanego lub opiekuna prawnego poszkodowanego

Podpis świadka

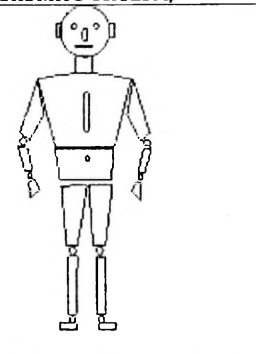
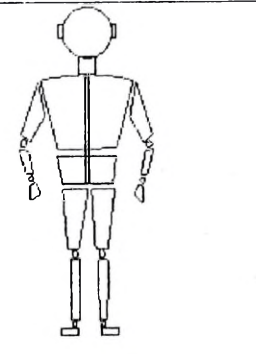
RODZAJ OBRAŹEN / OBJAWÓW		POSTĘPOWANIE	
przytomny	☐	wspomaganie psychiczne	☐
nieprzytomny	☐	pozycja boczna ustalona	☐ na znak ☐
niedrożność dróg oddechowych	☐	udrożnienie: b. ekspiracyjne	☐ rurka ustno-gardłowa ☐
bezdech	☐	oddech sztuczny	☐ powietrze ☐ 100% tlen ☐
zatrzymanie krążenia	☐	masaż zewnętrzny serca	☐ Minut efekt + -
utonięcia	☐	resuscytacja	☐ Minut efekt + - termizacja ☐
obrażenia głowy	☐	opatrunek osłaniający	☐ kołnierz ortopedyczny ☐
obrażenia kręgosłupa	☐	kołnierz ortopedyczny	☐ nosze deska ☐
amputacja	☐	opatrunek kilota	☐ zabezpieczenie amputowanych tkanek ☐
znieżdzenie	☐	uniemożliwienie	☐ tlenoterapia ☐ termizacja ☐
runy, krwawienia	☐	opatrunek osłaniający	☐ uciskowy ☐ unieruchomienie ☐
złamania i podwichnięcia, złamanie, skręcenia	☐	uniemożliwienie: pozycja fizjologiczna	☐ pozycja zastana ☐
zwichnięcia	☐	uniemożliwienie w pozycji zastanej	☐
oparzenia	☐	schładzanie: woda	☐ opatrunek hydrofilowy ☐
zatrucie wzajemne	☐	tlenoterapia 100% tlen	☐ ewakuacja ☐
dziśność	☐	pozycja siedząca	☐ tlenoterapia 100% tlen ☐
wychłodzenie	☐	termizacja	☐
wstrząs	☐	ubranie (uniemożliwienie kłód)	☐ termizacja ☐ tlenoterapia ☐
rajdności / wymioty / tresc pylzna w jamie ustnej	☐	obsługa	☐ usunięcie ciała obcych ☐ odsysanie ☐ pozycja boczna ☐
skazenie	☐	ewakuacja	☐ tlenoterapia ☐ dekontaminacja ☐
zapach alkoholu z ust - wyczuwalny (tak/nie)	☐	Inne obrażenia:	☐

DIAGRAM OBRAŹEN - ZAŁAGCZ OKOLICE

Zaznaczyć na diagramie okolice ciała odpowiednim symbolem

Krwotok	K
Amputacja	A
Emiaz di erie	EM
Rana	R
Złamanie (skręcenie)	ZL(S)
Złamanie otwarte	ZO
Zwichnięcie	ZW
Skręcenie	ST
Ciało obce	CO
Opazzenie	Stopień I, II, III
OP	

TRANSPORT POSZKODOWANEGO:
 NOSZE DESKA
 KRZYSEŁKO
 INNY SPOSOB

Lp.	RODZAJ I WYTYCH MATERIAŁÓW I SPRZĘTU	ILUŚĆ

Po opis ratownika

Dane zamieszczone wnikniejszym druku podlegają ochronie zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997r. o ochronie danych osobowych /Dz. U. Nr 133, poz. 883/.

**OBJAŚNIENIA
DO SPORZĄDZANIA KARTY UDZIELONEJ POMOCY MEDYCZNEJ**

1. Nazwisko i imię ratownika - wpisać dane osoby wypełniającej kartę udzielonej pomocy medycznej (najczęściej będzie to osoba wykonująca większość czynności ratowniczych u danego poszkodowanego).
2. Kryptonim zespołu - nr zmiany oraz miejscowość i nr jednostki (podmiotu).
3. Informacja o poszkodowanym: w razie niedostępności danych osobowych wpisać NN (nazwisko nieznane), płeć (M - mężczyzna; K - kobieta) i przybliżony wiek poszkodowanego; adres i dokumenty: w razie niemożności ustalenia wpisać brak danych w skrócie BD.
4. Kto alarmował - dysponował: np. PR - Pogotowie Ratunkowe, PSK - Powiatowe Stanowisko Kierowania PSP.
5. Czas przybycia, udzielenia pomocy i przekazania poszkodowanego - wpisać godziny i minuty.
6. Przekazano - wpisać nazwę zespołu ratownictwa medycznego przejmującego poszkodowanego, w miarę możliwości nazwisko lekarza lub innej osoby kierującej zespołem, jeśli będzie to podstawowy zespół ratownictwa medycznego.
7. Nie wyrażam zgody - tylko w wypadku jednoznacznej deklaracji poszkodowanego lub jego opiekuna prawnego o braku zgody na udzielenie pomocy medycznej - sprawdzić i wpisać dane osobowe świadka, w tym nr PESEL lub dowodu osobistego (świadkiem może być także inny ratownik systemu).
8. Rodzaj obrażeń/objawów - stwierdzone obrażenia/objawy zaznaczyć w odpowiednich kratkach znakiem X; w razie pomyłki otoczyć błędny znak kółkiem.
9. Postępowanie - zaznaczyć znakiem X kratki odpowiadające wykonanym czynnościom ratowniczym, w razie pomyłki otoczyć błędny znak kółkiem.
10. Inne obrażenia - wpisać inne stwierdzone obrażenia i postępowanie, wykorzystując wolną linijkę.
11. Diagram obrażeń - zaznaczyć poszczególne obrażenia odpowiednimi literami w odpowiednich okolicach diagramu, powierzchnie oparzone otoczyć krzywą, z ewentualnym podaniem stopnia oparzenia, (jeżeli jest możliwy do oceny); w przypadku stwierdzenia innych obrażeń i objawów należy je dopisać w miejscu wyznaczonym, np. podejrzenie odmrożenia, drętwienie (podać, która część ciała).
12. Transport poszkodowanego - dotyczy jedynie transportu (ewakuacji) realizowanego przez ratowników systemu w sytuacjach szczególnych, np. ze strefy zagrożenia niedostępnej dla służby zdrowia.
13. Rodzaj zużytych materiałów i sprzętu - wpisać rodzaj i ilość zużytych materiałów; w przypadku otrzymania zwrotu środków opatrunkowych od służby zdrowia, przekreślić ilość, a skreślenie parafować; w takim przypadku należy pokwitować odbiór materiałów w dokumentacji służby zdrowia.

Informacje dodatkowe:

1. W przypadku strat masowych stosuje się odrębną dokumentację - kartę segregacyjną.
2. Każdy rodzaj działań medycznych powinien być zapisany w karcie udzielonej pomocy medycznej oraz powinien być zgodny z "informacją ze zdarzenia", sporządzaną po zakończeniu działań.
3. Karty udzielonej pomocy są samokopiujące, a pełen zestaw kart zawiera:
 - kartę białą (oryginał) - przekazywaną razem z poszkodowanym służbie zdrowia przybyłej na miejsce zdarzenia,
 - kartę żółtą - przekazywaną na cele szkoleniowe oraz do ewidencji zużytych materiałów i sprzętu,
 - kartę czerwoną - przekazywaną do archiwum podmiotu systemu.
4. Numer ewidencyjny zdarzenia można wpisać po zakończonym działaniu ratowniczym, który powinien być zgodny z numerem wpisowym do "informacji ze zdarzenia".
5. Zastosowany skrót "kkd" oznacza uniesienie obu kończyn dolnych.

Pomoc poszkodowanym i opieka nad nimi jest działaniem priorytetowym, dlatego w sytuacjach szczególnych, w wyniku decyzji ratownika lub kierującego, można odstąpić od wypełnienia karty udzielonej pomocy medycznej, jednakże zdarzenie to oraz zastosowane działania medyczne muszą być ujęte w dokumentacji, Informacja ze zdarzenia - wzór nr 2, sporządzanej po zakończeniu działań ratowniczych.

KARTA SEGREGACYJNA

KARTA SEGREGACYJNA

 Godzina / minuty **data**

imię i nazwisko

adres

rozpoznanie

TRANSPORT

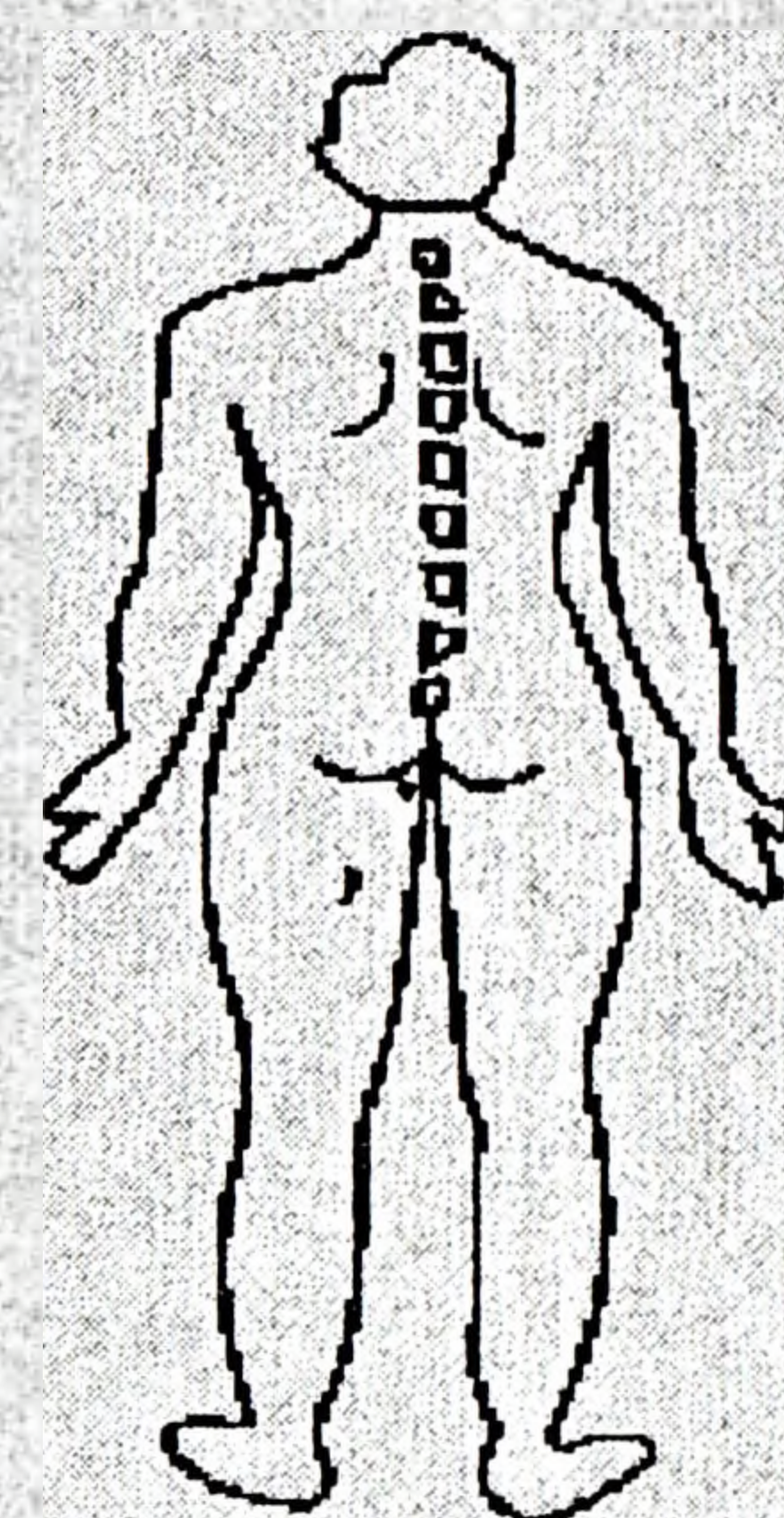
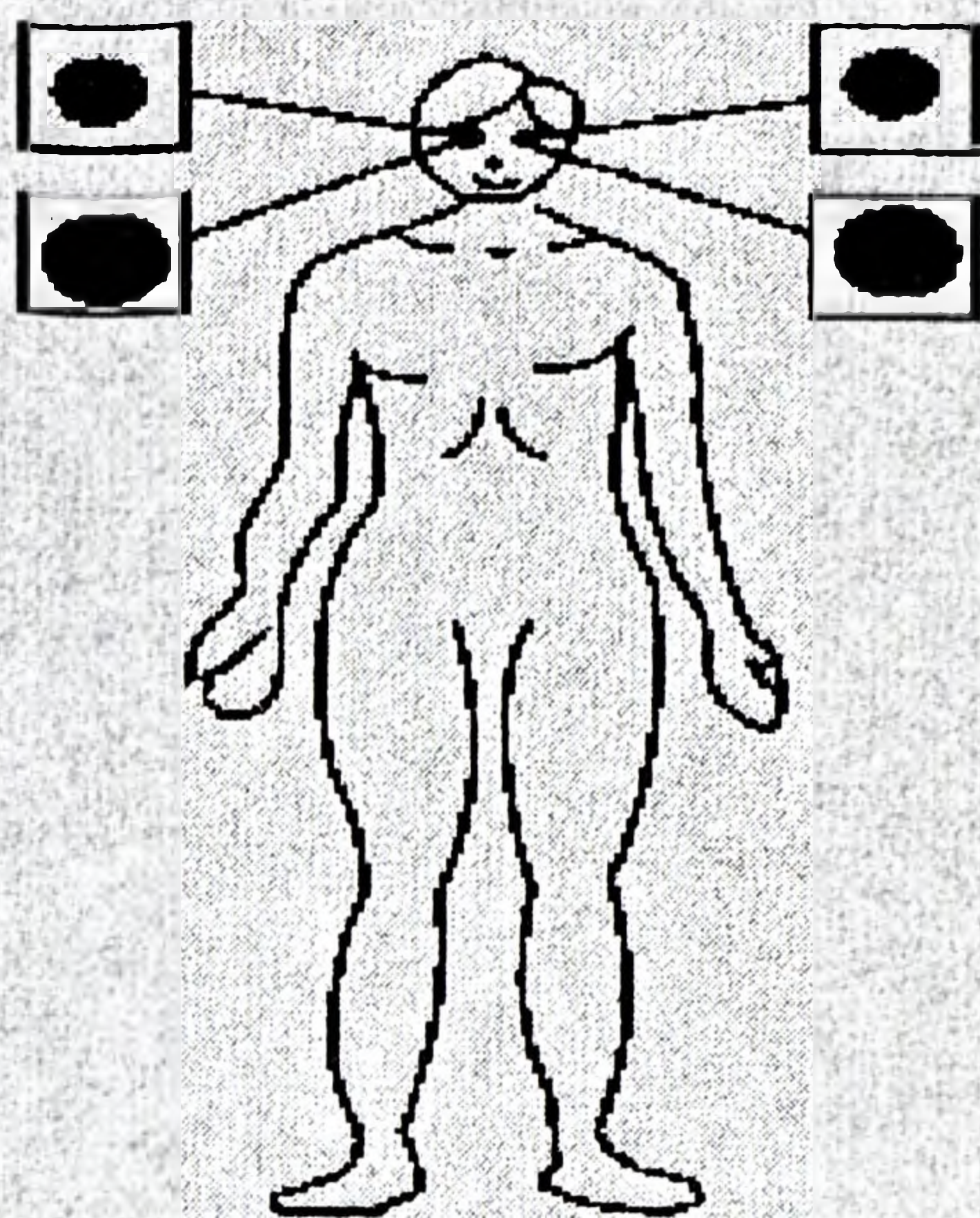
☐		☐	
☐		☐	

0 **+** **0**

| **|**

|| **||**

Zaznaczyć miejsce urazów

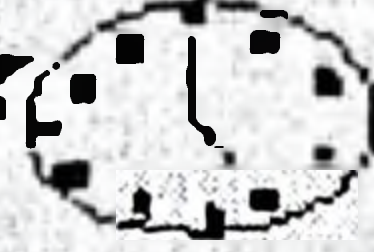

★ 				
★ RR				
tętno				
★ 				

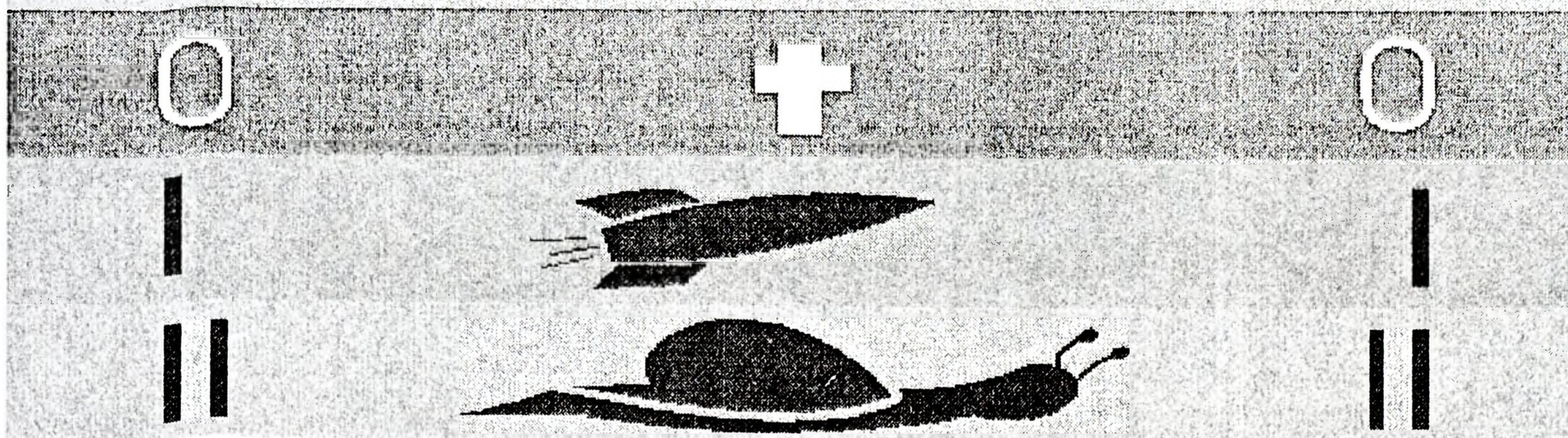
TERAPIA

opatrunek unieruchomienie tlen

★ oddech kontrolowany ★ intubacja

★ _____ ★ _____ ★ _____

★ - wypełnia lekarz

OBJAŚNIENIA DO SPORZĄDZANIA KARTY SEGREGACYJNEJ

1. W przypadkach strat masowych na polecenie lekarza ratownicy systemu są obowiązani wypełnić kartę segregacyjną.
2. W rubryce oznaczonej symbolem zegara należy wpisać czas rozpoczęcia interwencji, używając szeregu cyfr na oznaczenie godziny i minuty, np. "godzina 14 minut 16" zapisać jako "14 16".
3. W przypadku braku możliwości uzyskania danych personalnych poszkodowanego należy w rubryce "imię i nazwisko" wpisać płeć osoby poszkodowanej - M (mężczyzna) lub K (kobieta) oraz przybliżony wiek: np. ok. 40 lat.
4. W rubryce "rozpoznanie" należy wpisać stwierdzone obrażenia lub objawy ewentualnie wypełnić zgodnie z poleceniem lekarza.
5. W rubryce "transport" należy zaznaczyć pozycję transportową w czasie ewakuacji poszkodowanego ze strefy zagrożenia lub zgodnie z decyzją lekarza.
6. Oznaczona kolorami kolejność transportu jest decyzją lekarza określaną oderwaniem odpowiednich pasków wzdłuż linii perforowanej.
7. Na rysunkach postaci należy zaznaczyć okolicę urazu, a dla źrenicy oka prawego lub lewego zaznaczyć wielkość: duża lub mała.
8. W tabeli parametrów układu krążenia wpisać należy godzinę i minutę pomiaru tętna oraz jego wartość; wartości ciśnienia tętniczego (RR) oraz wynik badania osłuchowego klatki piersiowej (rubryka z symbolem płuc) wpisuje się na polecenie lekarza.
9. W rubryce "opatrunek" i "unieruchomienie" należy je wypełnić, tylko po wykonaniu tych czynności.
10. W rubryce "tlen" należy wpisać przybliżone stężenie podanego tlenu, np. 40% lub 100%.
11. Rubrykę "intubacja" wypełnia się na polecenie lekarza.
12. Rubrykę "oddech kontrolowany" należy zakreślić w wypadku prowadzenia u poszkodowanego oddechu sztucznego według decyzji lekarza.
13. Rubryki "i.v." oraz "i.m." wypełnia się na polecenie lekarza.

ZAŁĄCZNIK Nr 4

WYTYCZNE DO OPRACOWANIA ANALIZY ZDARZENIA

I. Dane podstawowe

1. Numer ewidencyjny zdarzenia, data zgłoszenia do jednostki ochrony przeciwpożarowej, nazwa właściwej terytorialnie komendy wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej (PSP) i komendy powiatowej/miejskiej PSP.
2. Prawdopodobna data i godzina powstania zdarzenia.
3. Nazwa zakładu (obiektu), imię i nazwisko właściciela lub użytkownika.
4. Rodzaj i przeznaczenie obiektu, w którym powstało zdarzenie, czas pracy, stosowane formy dozoru.
5. Zauważenie zdarzenia - godzina, imię i nazwisko osoby, która pierwsza zauważyła zdarzenie, rozmiary zdarzenia w chwili zauważenia, przyczyny późnego zauważenia.
6. Zgłoszenie informacji o zdarzeniu do jednostki ochrony przeciwpożarowej lub powiatowego/miejskiego stanowiska kierowania:
 - 1) za pośrednictwem instalacji sygnalizacyjno-alarmowej,
 - 2) w inny sposób (wskazać kto i w jaki sposób powiadomił pierwszą jednostkę ochrony przeciwpożarowej).

II. Opis podjętych działań ratowniczych

1. Składniki czasu operacyjnego:

- 1) godzina zauważenia zdarzenia,
- 2) godzina zgłoszenia zdarzenia,
- 3) godzina zadysponowania - zaalarmowania pierwszej jednostki ochrony przeciwpożarowej,
- 4) godzina przybycia pierwszej jednostki ochrony przeciwpożarowej - droga dojazdu, odległość,
- 5) godzina wejścia pierwszej jednostki do działań ratowniczych,
- 6) godzina lokalizacji zdarzenia,
- 7) godzina likwidacji zdarzenia,
- 8) godzina powrotu ostatniej jednostki ochrony przeciwpożarowej,
- 9) łączny czas trwania działań ratowniczych od chwili zgłoszenia zdarzenia do jednostki ochrony przeciwpożarowej do momentu likwidacji zdarzenia.

2. Rozpoznanie:

- 1) rozpoznanie pośrednie - znajomość obiektu (miejsca zdarzenia) przez kierującego działaniem ratowniczym na podstawie analizy zabezpieczenia operacyjnego, ćwiczeń itp.,
- 2) rozpoznanie bezpośrednie obiektu (miejsca zdarzenia), wyniki rozpoznania:
 - a) rozmiary zdarzenia w chwili przybycia pierwszej jednostki ochrony przeciwpożarowej (powierzchnia, kubatura), w przypadku występowania substancji toksycznych, wybuchowych lub promieniotwórczych podać ich nazwę oraz wielkość obszaru skażenia lub zniszczenia - kierunki rozprzestrzeniania się ognia, substancji toksycznych i promieniotwórczych i inne towarzyszące zdarzeniu zjawiska,
 - b) ocena zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi oraz mienia,
 - c) warunki budowlane i instalacyjne,
 - d) warunki ewakuacji ludzi i mienia,
 - e) obiekty, budynki, pomieszczenia, składy bezpośrednio zagrożone skutkami zdarzenia,
 - f) zaopatrzenie wodne oraz wyposażenie obiektu w sprzęt ratowniczy,
 - g) siły prowadzące działania ratownicze przed przybyciem pierwszej jednostki ochrony przeciwpożarowej, ich skuteczność,
 - h) warunki atmosferyczne.
3. Koncepcja (zamiar taktyczny) i podjęte decyzje odnośnie do form i metod prowadzenia działań ratowniczych:
 - 1) dysponowanie sił i środków zgodnie z dokumentacją operacyjną oraz na żądanie kierującego działaniem przez:
 - a) powiatowe/miejskie stanowisko kierowania,
 - b) wojewódzkie stanowisko koordynacji ratownictwa,
 - c) Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa PSP,
 - 2) formy działania i metody użycia sił i środków,
 - 3) wykorzystanie walorów technicznych i taktycznych sprzętu ratowniczego, środków gaśniczych i neutralizatorów będących w dyspozycji kierującego działaniem ratowniczym,
 - 4) odwód taktyczny.
4. Organizacja kierowania działaniem ratowniczym:
 - 1) szczegółowy opis działań ratowniczych w czasie i przestrzeni oraz kierowania działaniem ratowniczym; opis chronologiczny wszystkich działań związanych ze zdarzeniem, od chwili przybycia pierwszej jednostki ochrony przeciwpożarowej do zakończenia działań ratowniczych; określać sytuację w miejscu zdarzenia na daną godzinę oraz w chwili przejmowania kierowania działaniem ratowniczym; opis powinien zawierać:
 - a) wykaz osób kierujących działaniem ratowniczym w określonych przedziałach czasu,
 - b) organizację sztabu - struktura, sposób wykorzystania,
 - c) rozmiary zdarzenia (powierzchnia, kubatura) - w przypadku występowania substancji toksycznych, wybuchowych lub promieniotwórczych podać wielkość rejonu skażenia, zniszczeń,
 - d) podjęte przez kierującego działaniem ratowniczym decyzje w zakresie form działania i metod użycia sił i środków,
 - e) decyzje ingerujące w przebieg działania ratowniczego dotyczące zmiany form metod działania, przegrupowania jednostek, wykorzystania posiadanego sprzętu ratowniczego, środków gaśniczych i neutralizatorów,
 - f) organizację odcinków bojowych,
 - 2) system zaopatrzenia wodnego do miejsca zdarzenia:
 - a) przepompowywanie - ilość pomp pożarniczych, odległość do zbiornika, hydrantu, studni głębinowej,
 - b) przetłaczanie - ilość pomp pożarniczych, odległość dostarczania wody,
 - c) dowożenie - ilość beczkowsów, odległość dowożenia,
 - d) system mieszany - jaka jest odległość od źródła czerpania wody,
 - 3) współdziałanie z innymi jednostkami przybyłymi na miejsce zdarzenia, (np. pogotowiem ratunkowym, energetycznym, gazowym, służbami miejskimi, służbami leśnymi, wojskiem, policją),
 - 4) organizacja łączności:
 - a) rodzaj zastosowanej łączności (radiowa, przewodowa, gestowa, gońcy),
 - b) łączność dowodzenia i współdziałania - w jakim zakresie daną łączność zastosowano,
 - c) łączność z powiatowym/miejskim stanowiskiem kierowania,
 - d) informacje przekazywane przez powiatowe/miejskie stanowisko kierowania,
 - e) łączność współdziałania z innymi służbami przybyłymi na miejsce zdarzenia (policja, wojsko, służby miejskie itp.),
 - 5) kontrola wykonawstwa rozkazów bojowych przez poszczególnych dowódców pod kątem osiągnięcia zamierzonego celu,
 - 6) decyzja o zakończeniu działań ratowniczych:
 - a) godzina zakończenia działań,

- b) miejsce zdarzenia pozostawiono pod dozorem: jednostki ochrony przeciwpożarowej, policji; właściciela, zarządzającego; zakres korzystania przez kierującego działaniem ratowniczym z praw określonych w art. 21, ust. 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 88, poz. 400 wraz z późniejszymi zmianami) oraz art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 81, poz. 351 wraz z późn. zm.).

III. Operacyjne zabezpieczenie zakładu, obiektu, terenu zdarzenia

1. Wykorzystanie planów ratowniczych - stan ich aktualizacji.
2. Dojazdy pożarowe, dostęp do obiektu - stan dróg.

IV. Zabezpieczenie zakładu pracy, obiektu, terenu pod względem prewencyjnym

1. Zgodność wykorzystania obiektu z jego przeznaczeniem.
2. Stopień realizacji decyzji pokontrolnych służb wewnętrznych i kontrolno-rozpoznawczych oraz wpływ braku realizacji tych decyzji na powstałe zdarzenie.
3. Skuteczność działania i przydatność zastosowanego sprzętu pożarniczego, urządzeń ratowniczych, stałych urządzeń gaśniczych i instalacji sygnalizacyjno-alarmowej.
4. Wpływ warunków budowlanych i instalacyjnych na powstanie i rozprzestrzenianie się zdarzenia.
5. Skuteczność przyjętych rozwiązań organizacyjnych zapewniających bezpieczeństwo załodze i osobom przebywającym w obiekcie.
6. Skuteczność metod ostrzegania załogi o grożących niebezpieczeństwach.
7. Stopień wykorzystania załogi w zakresie zapobiegania zagrożeniom oraz postępowania w przypadku powstania zdarzenia.

V. Informacje ogólne

1. Rozmiary zdarzenia.
2. Straty w ludziach i mieniu (szczegółowy opis wypadku lub wypadków z ludźmi, określenie prawdopodobnej przyczyny powstania).
3. Przypuszczalna przyczyna powstania zdarzenia.
4. Szacunkowe koszty działań ratowniczych, z uwzględnieniem:
 - 1) czasu pracy ratowników i sprzętu silnikowego,
 - 2) wartości środków gaśniczych i neutralizatorów,
 - 3) wartości zużytego i uszkodzonego sprzętu ratowniczego,
 - 4) udziału jednostek ochrony przeciwpożarowej spoza terenu gminy i powiatu.

VI. Wnioski

We wnioskach należy ująć, między innymi:

- 1) ocenę działań ratowniczych w zakresie osiągnięcia lub nieosiągnięcia zamierzonych celów taktyczno-operacyjnych, w świetle zasad taktyki i organizacji działań podczas pożarów i innych miejscowych zagrożeń,
- 2) przedsięwzięcia podnoszące skuteczność działań ratowniczych lub pomocne w prowadzeniu i organizacji działań ratowniczych,
- 3) stopień wykorzystania walorów technicznych i taktycznych sprzętu ratowniczego podczas działań,
- 4) ocenę działalności powiatowego/miejskiego stanowiska kierowania, wojewódzkiego stanowiska koordynacji ratownictwa,
- 5) ocenę organizacji działań ratowniczych przez poszczególnych dowódców.

VII. Wykaz sił i środków

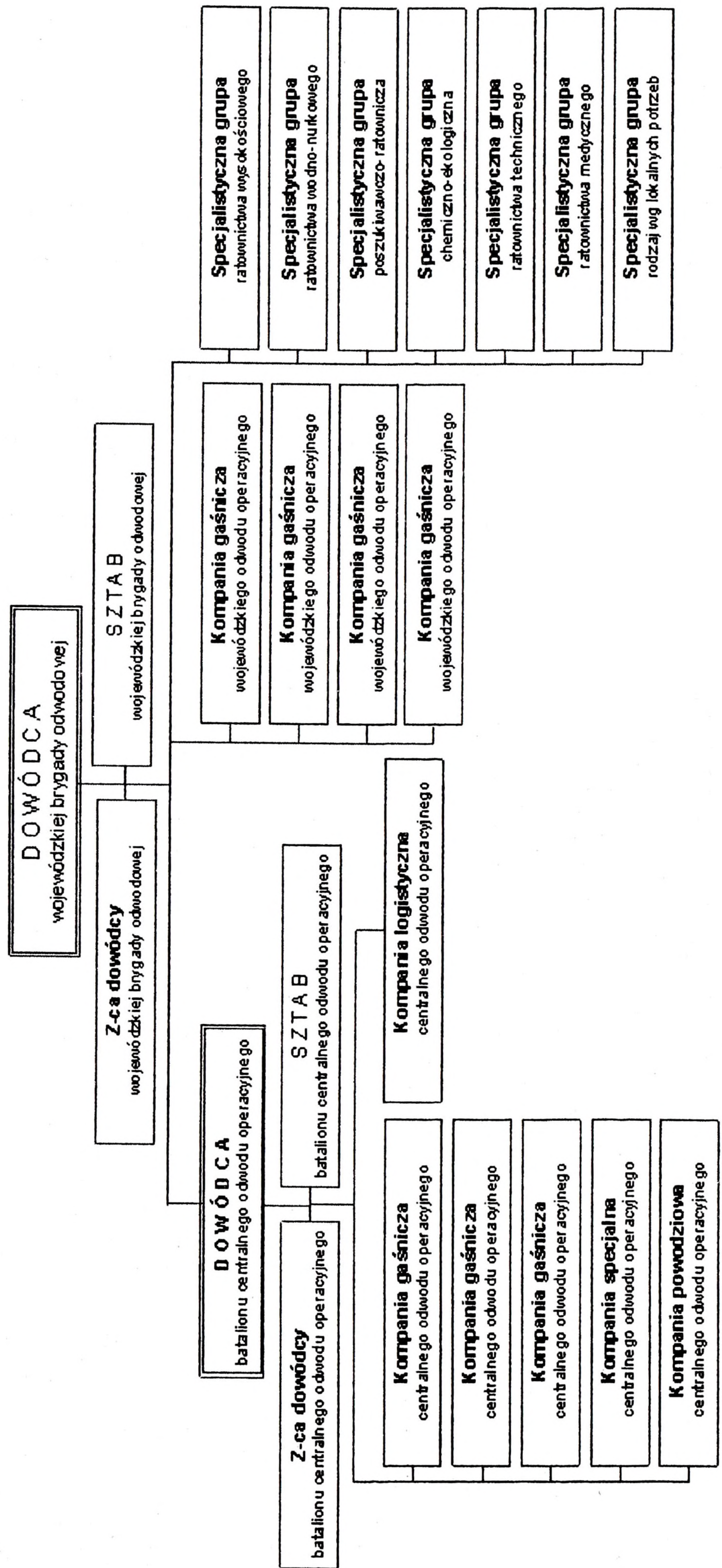
Wypełniony wykaz sił i środków uczestniczących w działaniach ratowniczych.

VIII. Szkic sytuacyjny

Plan terenu działań wykonany w skali i ewentualnie według potrzeb dla różnych faz rozwoju zdarzenia lub przebiegu działań ratowniczych - uzupełniony zdjęciami, materiałami filmowymi lub z kamery wideo.

ZAŁĄCZNIK Nr 5

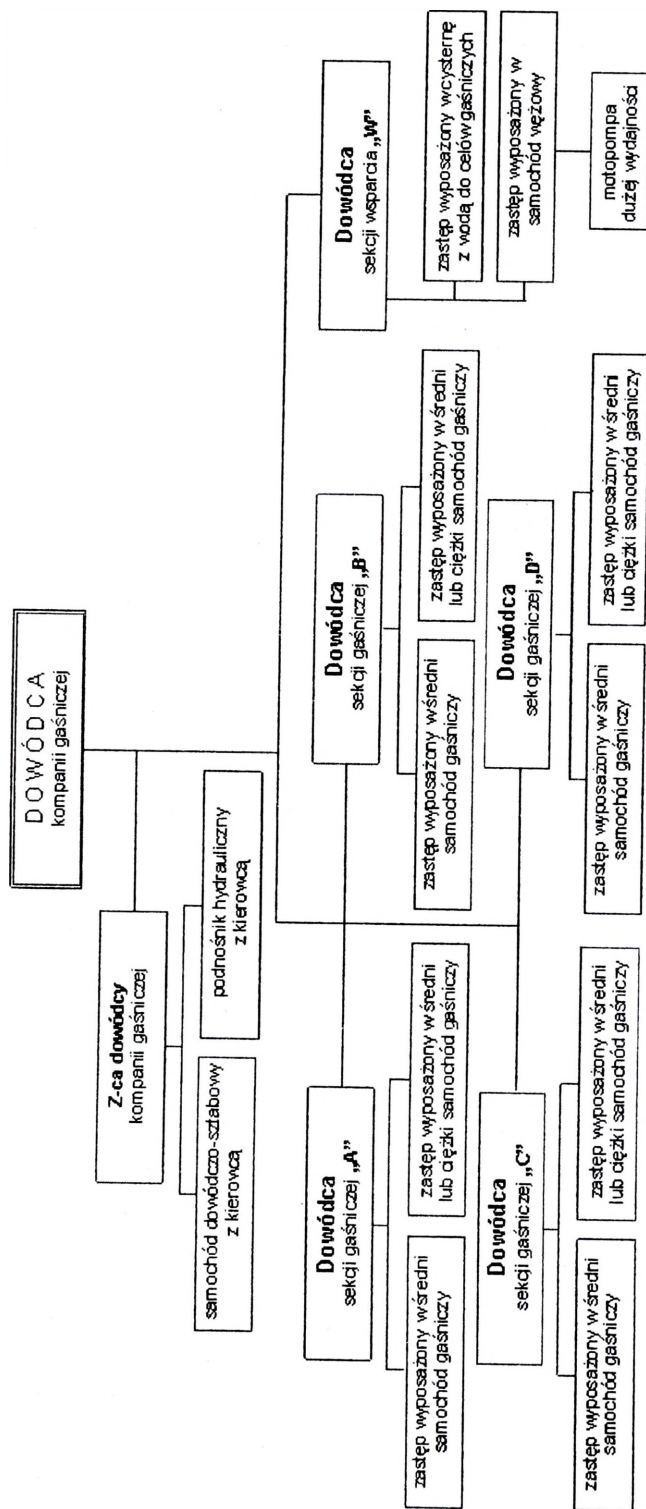
**SCHEMAT ORGANIZACYJNY WOJEWÓDZKIEJ BRYGADY
ODWODOWEJ KRAJOWEGO SYSTEMU RATOWNICZO-GAŚNICZEGO**

ZALĄCZNIK NR 6

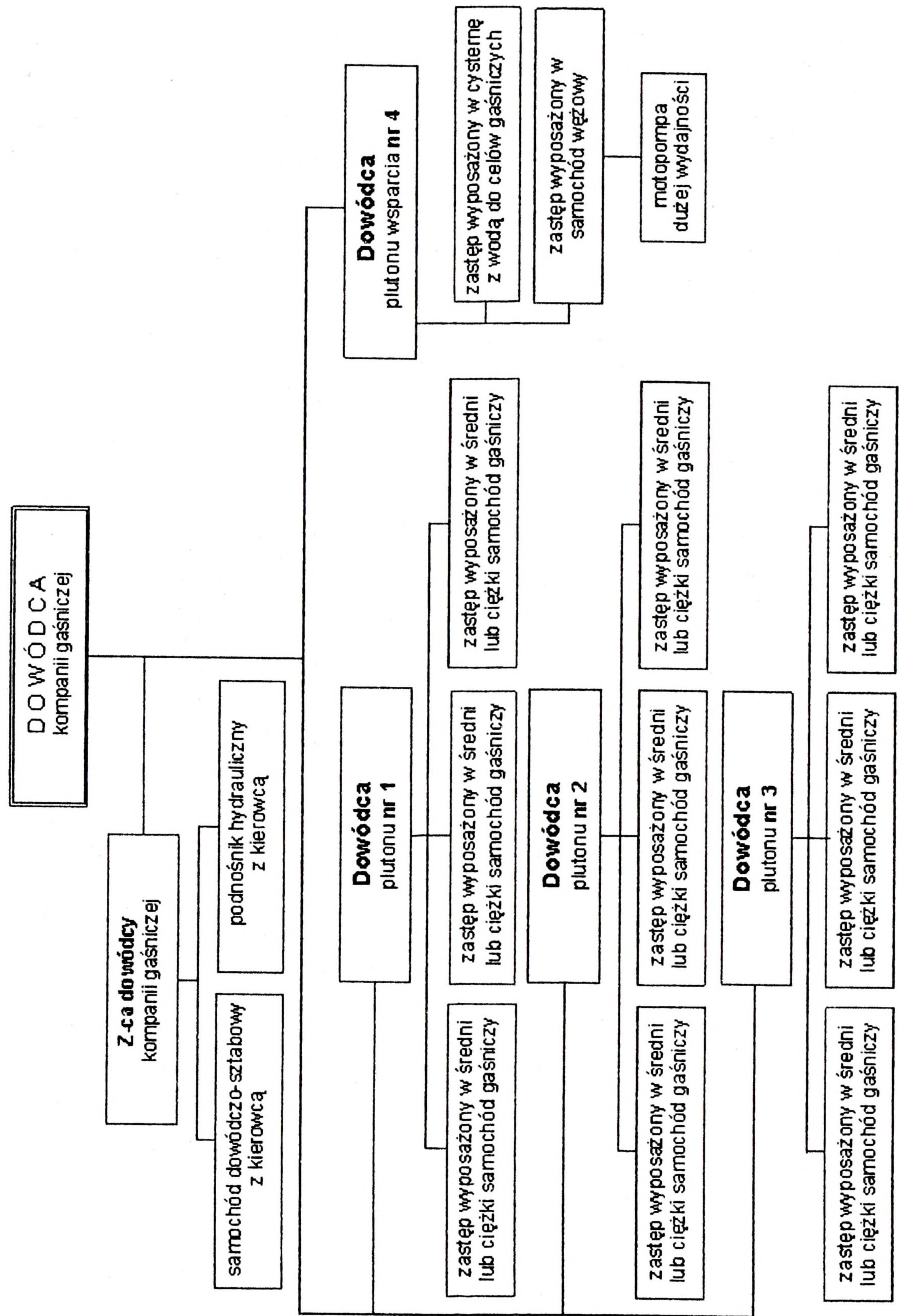
Schemat A

SCHEMAT ORGANIZACYJNY KOMPANII GAŚNICZEJ KRAJOWEGO SYSTEMU RATOWNICZO-GAŚNICZEGO - WARIANT A: KOMPANIA W UKŁADZIE CZTERECH SEKCJI GAŚNICZYCH

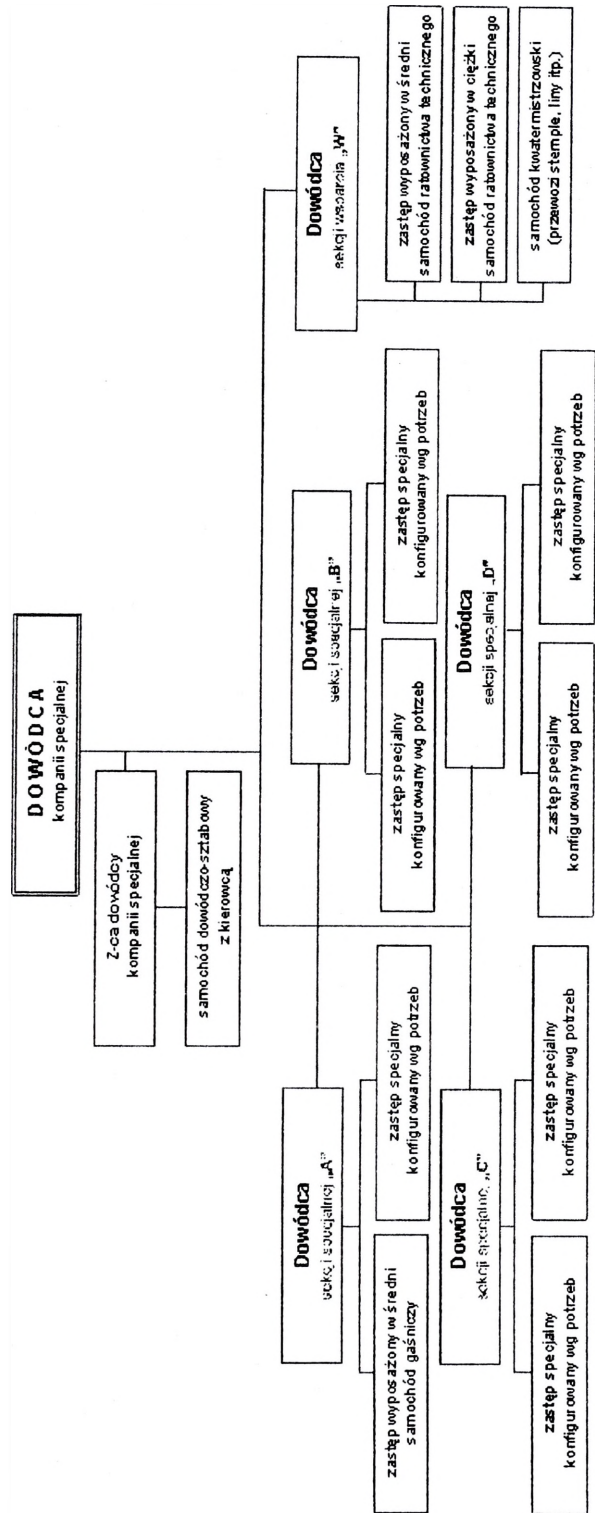

Schemat B

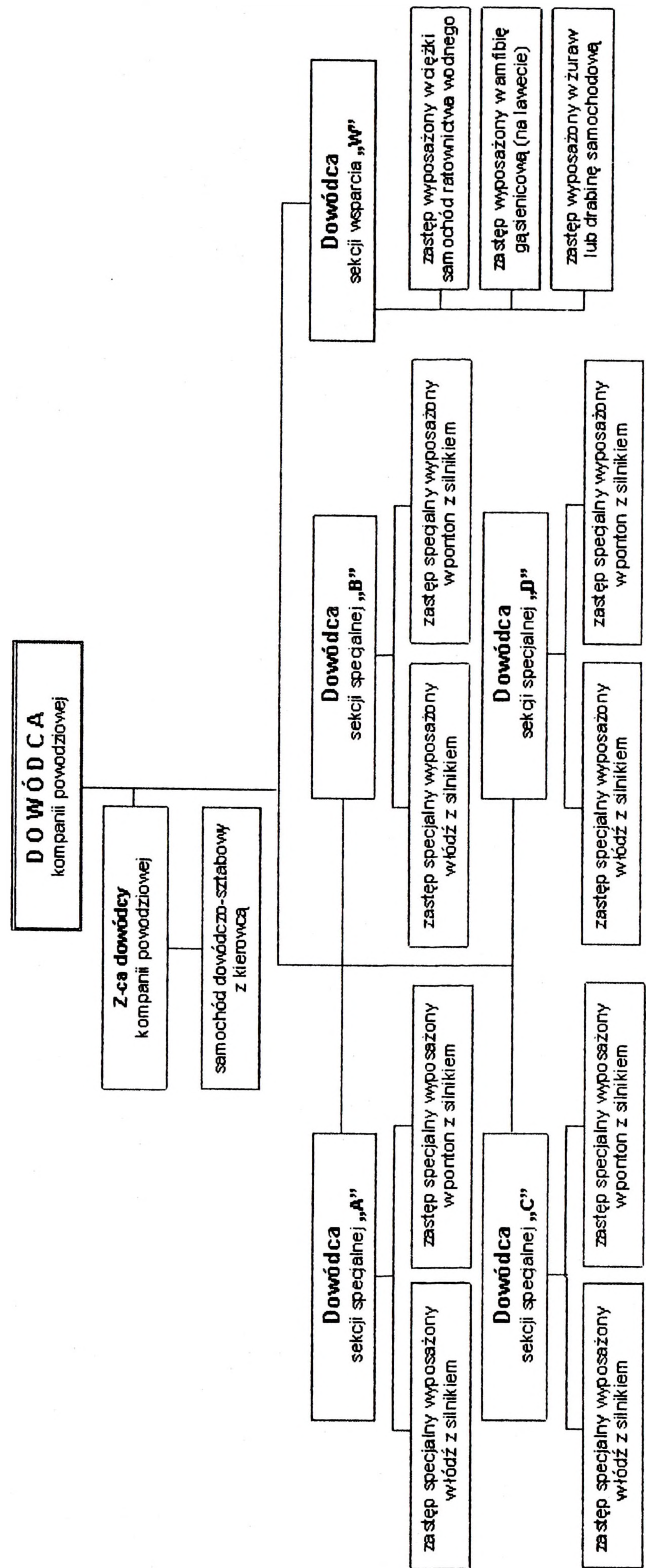
SCHEMAT ORGANIZACYJNY KOMPANII GAŚNICZEJ KRAJOWEGO SYSTEMU RATOWNICZO-GAŚNICZEGO - WARIANT B: KOMPANIA W UKŁADZIE TRZECH PLUTONÓW GAŚNICZYCH

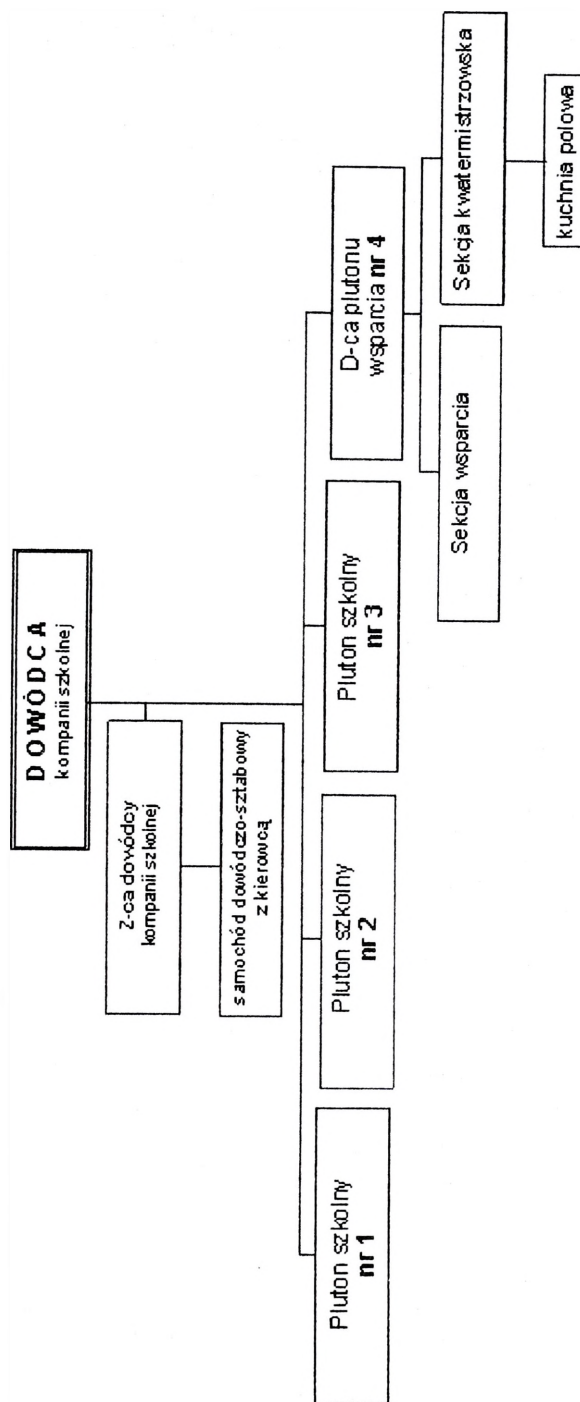
ZALĄCZNIK NR 7

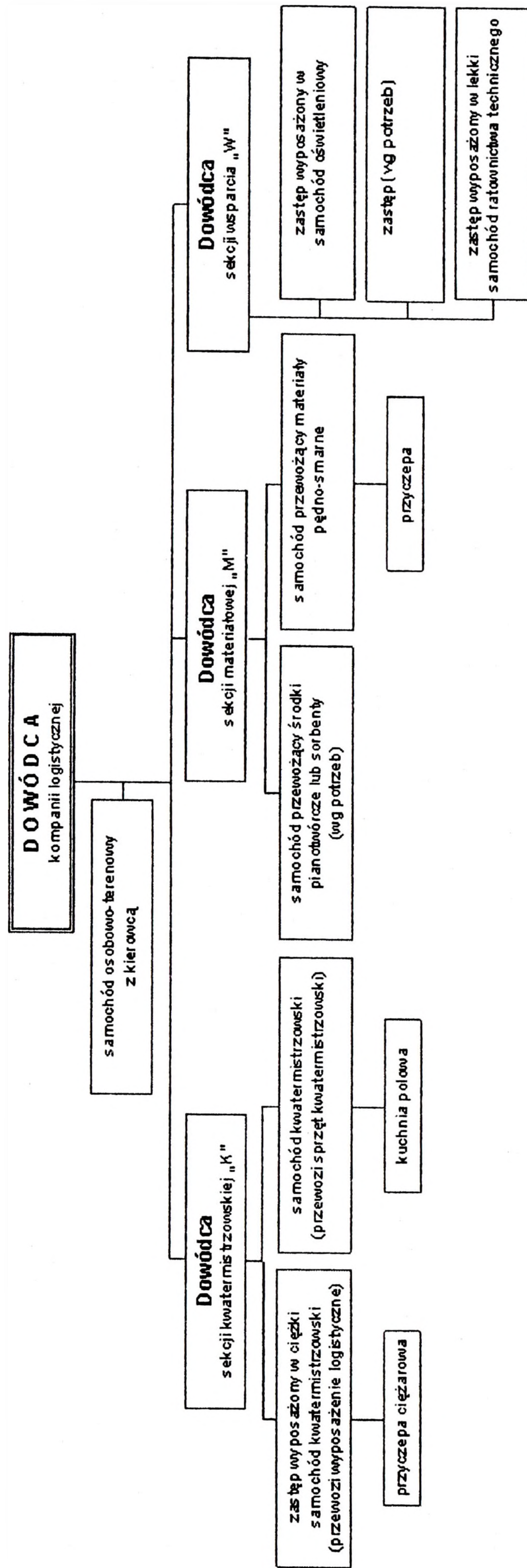
ZALĄCZNIK NR 8

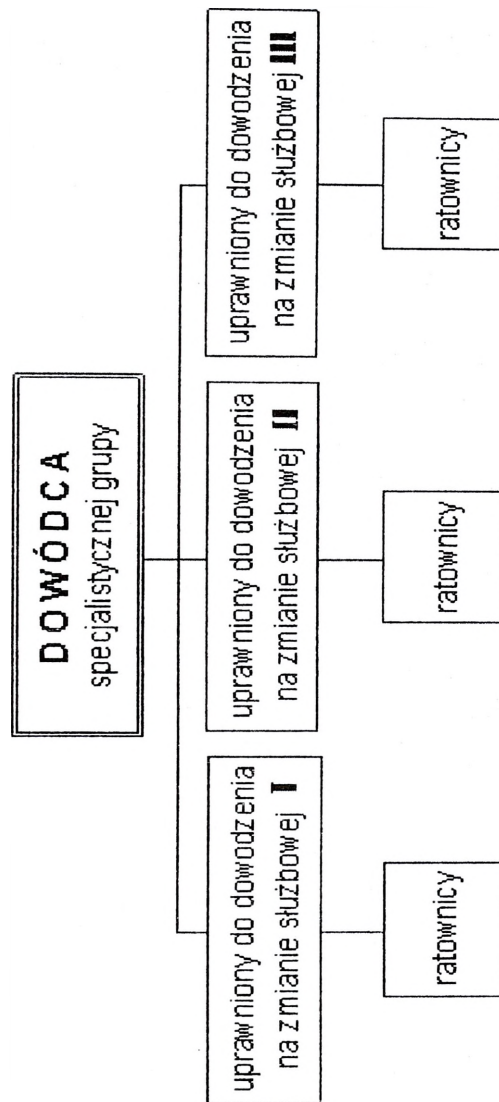
ZALĄCZNIK NR 9

ZALĄCZNIK NR 10

ZALĄCZNIK NR 11

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 20 lutego 2003 r.

w sprawie szczegółowych zasad udziału pododdziałów i oddziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w zapobieganiu skutkom klęski żywiołowej lub ich usuwaniu

(Dz. U. z dnia 10 marca 2003 r.)

Na podstawie art. 18 ust. 3 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558 i Nr 74, poz. 676) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) rodzaje działań ratowniczych lub prewencyjnych, wykonywanych w celu zapobieżenia skutkom klęski żywiołowej lub ich usunięcia, w których mogą brać udział pododdziały i oddziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwane dalej "oddziałami Sił Zbrojnych";
- 2) sposób koordynowania i dowodzenia oddziałami Sił Zbrojnych, biorącymi udział w działaniach, o których mowa w pkt 1;
- 3) sposób zabezpieczenia logistycznego oddziałów Sił Zbrojnych, biorących udział w działaniach, o których mowa w pkt 1.

§ 2. 1. Do działań ratowniczych lub prewencyjnych, o których mowa w § 1 pkt 1, należą:

- 1) współudział w monitorowaniu zagrożeń;
- 2) wykonywanie zadań związanych z oceną skutków zjawisk zaistniałych na obszarze występowania zagrożeń;
- 3) wykonywanie zadań poszukiwawczo-ratowniczych;
- 4) ewakuowanie poszkodowanej ludności i mienia;
- 5) wykonywanie zadań mających na celu przygotowanie warunków do czasowego przebywania ewakuowanej ludności w wyznaczonych miejscach;
- 6) współudział w ochronie mienia pozostawionego na obszarze występowania zagrożeń;
- 7) izolowanie obszaru występowania zagrożeń lub miejsca prowadzenia akcji ratowniczej;
- 8) wykonywanie prac zabezpieczających, ratowniczych i ewakuacyjnych przy zagrożonych dobrach kultury;
- 9) prowadzenie prac wymagających użycia specjalistycznego sprzętu technicznego lub materiałów wybuchowych będących w zasobach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 10) usuwanie materiałów niebezpiecznych i ich unieszkodliwianie, z wykorzystaniem sił i środków będących na wyposażeniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 11) likwidowanie skażeń i zakażeń biologicznych;
- 12) wykonywanie zadań związanych z naprawą i odbudową infrastruktury technicznej;
- 13) współudział w zapewnianiu przejezdności szlaków komunikacyjnych;
- 14) udzielanie pomocy medycznej i wykonywanie zadań sanitarno-higienicznych i przeciwepidemicznych.

2. Działania, o których mowa w ust. 1, powierza się do realizacji oddziałom Sił Zbrojnych, stosownie do ich przygotowania specjalistycznego.

§ 3. 1. Udział oddziałów Sił Zbrojnych w realizacji działań ratowniczych lub prewencyjnych, o których mowa w § 2 ust. 1, następuje na podstawie:

- 1) planu reagowania kryzysowego, opracowanego przez wojewódzki zespół reagowania kryzysowego;
- 2) planu reagowania kryzysowego, opracowanego przez Rządowy Zespół Koordynacji Kryzysowej, o ile stan klęski żywiołowej jest wprowadzony na obszarze większym niż jedno województwo.

2. Plany, o których mowa w ust. 1, podlegają uzgodnieniu z Ministrem Obrony Narodowej w zakresie:

- 1) warunków użycia oddziałów Sił Zbrojnych w działaniach ratowniczych lub prewencyjnych, o których mowa w § 2 ust. 1;
- 2) składu i wyposażenia oddziałów Sił Zbrojnych, a także zabezpieczenia logistycznego wymaganego do realizacji powierzonych zadań;
- 3) przedsięwzięć realizowanych przez działające na terenie województwa jednostki organizacyjne, których celem będzie zabezpieczenie logistyczne oddziałów Sił Zbrojnych, w tym w zakresie zakwaterowania, wyżywienia, pomocy medycznej, zabezpieczenia materiałowo-technicznego i łączności;

4) korzystania przez oddziały Sił Zbrojnych z elementów infrastruktury technicznej w czasie realizacji powierzonych zadań.

§ 4. Oddziały Sił Zbrojnych mogą być przekazane do dyspozycji wojewody w składzie etatowym albo jako tworzone doraźnie zgrupowania zadaniowe.

§ 5. 1. Koordynowanie udziału oddziałów Sił Zbrojnych w działaniach ratowniczych lub prewencyjnych, o których mowa w § 2 ust. 1, w zależności od obszaru występowania zagrożeń, zapewniają odpowiednio organy, o których mowa w art. 8, art. 9 ust. 5, art. 10 ust. 5 i art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej. Obejmuje ono przedsięwzięcia mające na celu sprawne włączenie oddziałów Sił Zbrojnych do realizacji zadań, z uwzględnieniem czasu i miejsca ich użycia oraz sposobu współdziałania z innymi podmiotami.

2. Zadania dla oddziałów Sił Zbrojnych organy, o których mowa w ust. 1, przekazują wyłącznie ich dowódcom, którzy wydają podwładnym rozkazy określające sposób wykonania tych zadań.

§ 6. Dowodzenie oddziałami Sił Zbrojnych odbywa się na zasadach określonych w regulaminach wojskowych i według procedur obowiązujących w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 6 maja 2003 r.

w sprawie szczegółowych zasad użycia oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w czasie stanu wyjątkowego

(Dz. U. z dnia 21 maja 2003 r.)

Na podstawie art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym (Dz. U. Nr 113, poz. 985 i Nr 153, poz. 1271) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa szczegółowe zasady użycia oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej "oddziałami Sił Zbrojnych", w czasie stanu wyjątkowego do przywrócenia normalnego funkcjonowania państwa, jeżeli zastosowane siły i środki zostały wyczerpane.

§ 2. 1. Oddziały Sił Zbrojnych użyte do wykonywania zadań w czasie stanu wyjątkowego pozostają w strukturze organizacyjnej i w systemie dowodzenia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Działania oddziałów Sił Zbrojnych mogą być prowadzone samodzielnie albo wspólnie z innymi formacjami uzbrojonymi lub służbami.

3. Oddziały Sił Zbrojnych wykonują zadania stosownie do ich specjalistycznego przygotowania i wyposażenia oraz możliwości wykonawczych.

§ 3. 1. Minister Obrony Narodowej kieruje oddziały Sił Zbrojnych, w celu wykonania postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, do realizacji zadań w czasie stanu wyjątkowego.

2. Minister Obrony Narodowej, po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych, wyznacza, w drodze decyzji, zadania oddziałów Sił Zbrojnych i przekazuje je ich dowódcom według procedur obowiązujących w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

3. W decyzji, o której mowa w ust. 2, Minister Obrony Narodowej określa:

- 1) jednostki wojskowe lub zgrupowania zadaniowe, które zostaną użyte, oraz ich liczebność;
- 2) zadania, jakie będą wykonywały jednostki lub zgrupowania, o których mowa w pkt 1;
- 3) obszar, na jakim oddziały Sił Zbrojnych będą wykonywały zadania, oraz czas ich wykonywania;
- 4) ograniczenia dotyczące użycia posiadanego uzbrojenia i sprzętu wojskowego będącego na wyposażeniu oddziałów Sił Zbrojnych;
- 5) system dowodzenia oddziałami Sił Zbrojnych;
- 6) organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego, z którymi dowódcy oddziałów Sił Zbrojnych będą współdziałali w czasie wykonywania zadań.

§ 4. 1. Działania oddziałów Sił Zbrojnych koordynują:

1) dowódca właściwego rodzaju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej albo Szef Wojskowych Służb Informacyjnych - w przypadku wydzielenia oddziałów Sił Zbrojnych tylko z podległych im jednostek wojskowych;

2) Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego - w przypadku wydzielenia oddziałów Sił Zbrojnych z więcej niż jednego rodzaju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Koordynacja działań oddziałów Sił Zbrojnych obejmuje współdziałanie w realizacji zadań z:

- 1) ministrem właściwym do spraw wewnętrznych - w przypadku użycia oddziałów Sił Zbrojnych na obszarze większym niż jedno województwo;
- 2) wojewodą - w przypadku użycia oddziałów Sił Zbrojnych na obszarze jednego województwa.

§ 5. Użycie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej przez oddziały Sił Zbrojnych następuje w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58, z późn. zm.¹⁾).

§ 6. 1. Dowódcy oddziałów Sił Zbrojnych są obowiązani spowodować udzielenie pomocy medycznej osobom rannym wskutek działania tych oddziałów.

2. W przypadku gdy wskutek działania oddziałów Sił Zbrojnych nastąpiła śmierć osoby lub uszkodzenie ciała albo szkoda w mieniu, dowódca oddziału powiadamia niezwłocznie o tym przełożonego i właściwego miejscowo prokuratora, jak również zabezpiecza miejsce zdarzenia oraz wszelkie ślady i dowody, a także ustala świadków zdarzenia.

§ 7. 1. Po wykonaniu zadania dowódcy oddziałów Sił Zbrojnych są obowiązani sporządzić szczegółowe meldunki pisemne. Kopie tych meldunków przesyła się Prezesowi Rady Ministrów i właściwemu wojewodzie.

2. Meldunek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać w szczególności:

- 1) wskazanie stopnia wojskowego, imienia i nazwiska dowódcy oddziału Sił Zbrojnych;
- 2) określenie czasu i miejsce działania oddziału Sił Zbrojnych;
- 3) opis sytuacji bezpośrednio poprzedzającej użycie oraz przebieg użycia oddziału Sił Zbrojnych;
- 4) określenie użytych środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, wskazanie dowódcy oddziału Sił Zbrojnych, który wydał rozkaz ich użycia;
- 5) opis przyczyn oraz skutków użycia środków przymusu bezpośredniego i broni palnej;
- 6) inne informacje o prowadzonych działaniach.

§ 8. Decyzje, rozkazy, meldunki i inne dokumentacja dotycząca użycia oddziałów Sił Zbrojnych stanowią materiały archiwalne i podlegają ochronie zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1396 i Nr 241, poz. 2074).

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 19, poz. 185, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 731, Nr 113, poz. 984, Nr 115, poz. 996, Nr 153, poz. 1271, Nr 176, poz. 1457 i Nr 200, poz. 1688.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 19 lipca 2005 r.

w sprawie szczegółowych warunków i sposobu użycia oddziałów i pododdziałów Policji oraz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego

(Dz. U. z dnia 22 lipca 2005 r.)

Na podstawie art. 18 ust. 8 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe warunki i sposób użycia oddziałów i pododdziałów Policji oraz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego;
- 2) sposób koordynowania działań podejmowanych przez Policję i Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej w formie określonej w art. 18 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, zwanej dalej "ustawą";
- 3) tryb wymiany informacji i sposób logistycznego wsparcia działań Policji prowadzonych z pomocą oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. 1. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) oddziałach Policji - należy przez to rozumieć oddziały lub pododdziały Policji;
 - 2) oddziałach Sił Zbrojnych - należy przez to rozumieć jednostki wojskowe Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wydzielone do realizacji zadań, o których mowa w art. 18 ust. 3 i 4 ustawy, lub utworzone w tym celu zgrupowania zadaniowe;
 - 3) dowódcy oddziału - należy przez to rozumieć dowódcę oddziału Policji oraz dowódcę oddziału Sił Zbrojnych;
 - 4) organie koordynacyjnym - należy przez to rozumieć:
 - a) właściwego miejscowo komendanta wojewódzkiego Policji - w przypadku działań podejmowanych przez Policję i Siły Zbrojne na obszarze jednego województwa,
 - b) Komendanta Głównego Policji - w przypadku działań podejmowanych przez Policję i Siły Zbrojne na obszarze większym niż jedno województwo.
2. Organ koordynacyjny może upoważnić inną osobę do wykonywania swoich zadań.

§ 3. 1. Użycie oddziałów Policji oraz oddziałów Sił Zbrojnych w przypadkach określonych w art. 18 ust. 1 ustawy powinno być odpowiednie do stopnia zagrożenia bezpieczeństwa publicznego lub zakłócenia porządku publicznego.

2. Stopień zagrożenia, o którym mowa w ust. 1, określa się na podstawie przewidywanego rozwoju sytuacji, w tym zagrożenia popełnieniem przestępstw o charakterze terrorystycznym, oraz z uwzględnieniem aktualnego poziomu dostępności sił i środków pozostających w dyspozycji Policji.

§ 4. 1. Zarządzenie użycia oddziałów Policji, o którym mowa w art. 18 ust. 1 i 2 ustawy, wykonuje Komendant Główny Policji za pośrednictwem właściwych komendantów wojewódzkich Policji i dowódców oddziałów Policji.

2. Komendant wojewódzki Policji, przystępując do wykonania zarządzenia, o którym mowa w ust. 1, zawiadamia o tym wojewodę.

§ 5. 1. Minister Obrony Narodowej niezwłocznie wydaje polecenia niezbędne do wykonania postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, o którym mowa w art. 18 ust. 3 ustawy, określając w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych:

- 1) skład oddziałów Sił Zbrojnych, które mają być użyte, oraz ich zadania i liczebność;
 - 2) obszar, na jakim oddziały Sił Zbrojnych będą wykonywały zadania, oraz czas ich wykonywania;
 - 3) ograniczenia dotyczące użycia posiadanego uzbrojenia i sprzętu wojskowego będącego w wyposażeniu oddziałów Sił Zbrojnych.
2. Minister Obrony Narodowej przekazuje polecenia, o których mowa w ust. 1, dowódcom oddziałów Sił Zbrojnych według procedur obowiązujących w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Dowódca oddziału Sił Zbrojnych decyduje o szczegółowym sposobie wykonania zadań określonych przez Ministra Obrony Narodowej w uzgodnieniu z właściwym dowódcą oddziału Policji albo, w przypadkach, o których mowa w art. 18 ust. 4 ustawy, z organem koordynacyjnym.

§ 6. 1. Oddziały Sił Zbrojnych wydzielone do pomocy Policji mogą być użyte w szczególności do:

- 1) ochrony obiektów, o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy;
- 2) osłony lub izolacji określonych obiektów, dróg, wydzielonych ulic lub części miast;
- 3) wspierania działań oddziałów Policji przywracających bezpieczeństwo i porządek publiczny, w tym działań antyterrorystycznych.

2. Oddziały Sił Zbrojnych pozostają w strukturze organizacyjnej i w systemie dowodzenia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

3. W działaniach osłonowych lub izolacyjnych, o których mowa w ust. 1 pkt 2, organ koordynacyjny wyznacza oddziałom Sił Zbrojnych samodzielne odcinki lub obszary wykonywania zadań, a podczas wspierania działań oddziałów Policji, o których mowa w ust. 1 pkt 3, określa szczegółowe zadania do wykonania na rzecz tych oddziałów.

4. Właściwy dowódca oddziału Sił Zbrojnych jest obowiązany każdorazowo uzgadniać szczegółowy tryb współdziałania z właściwym dowódcą oddziału Policji albo, w przypadkach, o których mowa w art. 18 ust. 4 ustawy, z organem koordynacyjnym.

§ 7. Użycie przez żołnierzy oddziałów Sił Zbrojnych środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej następuje na zasadach i w trybie określonych dla policjantów, z tym że:

1) uprawnienia dowódcy oddziału Policji określone w przepisach o użyciu przez policjantów broni palnej - przysługują dowódcy oddziału Sił Zbrojnych;

2) uprawnienia komendanta wojewódzkiego Policji i Komendanta Głównego Policji określone w przepisach o użyciu przez policjantów broni palnej - przysługują Ministrowi Obrony Narodowej;

3) uprawnienia Komendanta Głównego Policji, komendanta wojewódzkiego Policji i osób przez nich upoważnionych, określone w przepisach o użyciu przez policjantów środków przymusu bezpośredniego - przysługują Ministrowi Obrony Narodowej.

§ 8. 1. Użycie oddziałów Policji i Sił Zbrojnych dokumentuje się za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk.

2. Dokumentowanie użycia oddziałów Policji działających samodzielnie lub z pomocą oddziałów Sił Zbrojnych należy do właściwego komendanta wojewódzkiego Policji.

3. Dokumentowanie działań oddziałów Sił Zbrojnych działających samodzielnie należy do właściwych organów Żandarmerii Wojskowej.

§ 9. 1. Organ koordynacyjny w celu realizacji zadań w ramach działań podejmowanych przez oddziały Policji i oddziały Sił Zbrojnych, w formie określonej w art. 18 ust. 3 i 4 ustawy, zapewnia:

1) właściwy podział zadań stosownie do możliwości wykonawczych tych oddziałów;

2) uzgadnianie planów i harmonogramów niezbędnych do wykonywania zadań;

3) warunki do ustalania procedur niezbędnych do wykonywania zadań;

4) informacje niezbędne do realizacji zadań, dotyczące w szczególności zagrożeń, przebiegu zdarzeń i wyników dotychczasowych działań, jak też mające wpływ na metody i formy skutecznego przeciwdziałania zagrożeniom bezpieczeństwa publicznego oraz efektywnego jego przywracania;

5) warunki niezbędne do realizacji koordynacji w porozumieniu z właściwymi organami, o których mowa w ust. 2;

6) uzgodnienie sposobu zabezpieczenia przemieszczania oddziałów Sił Zbrojnych w związku z udzielaniem pomocy Policji;

7) realizację wsparcia logistycznego działań Policji prowadzonych z pomocą oddziałów Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz określa zakres tego wsparcia.

2. Organ koordynacyjny działa w porozumieniu z:

1) ministrem właściwym do spraw wewnętrznych - w przypadku działań podejmowanych na obszarze większym niż jedno województwo;

2) Szefem Sztabu Generalnego Wojska Polskiego - w przypadku wydzielenia oddziałów Sił Zbrojnych z:

a) więcej niż jednego rodzaju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej,

b) Żandarmerii Wojskowej,

c) Wojskowych Służb Informacyjnych;

3) dowódcą rodzaju Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Komendantem Głównym Żandarmerii Wojskowej albo Szefem Wojskowych Służb Informacyjnych - w przypadku wydzielenia oddziałów Sił Zbrojnych tylko z podległych im jednostek wojskowych;

4) właściwym wojewodą.

§ 10. 1. Wymianę informacji podczas działań oddziałów Policji prowadzonych z pomocą oddziałów Sił Zbrojnych organizują dowódcy tych oddziałów.

2. Organ koordynacyjny określa techniczne środki przeznaczone do wymiany informacji oraz metody ochrony poufności przekazu informacji.

3. Organ koordynacyjny może wyznaczyć policjanta lub zespół policjantów do wykonywania funkcji łącznikowej na miejscu realizacji zadań wyznaczonych dla oddziału Sił Zbrojnych, określając szczegółowy zakres czynności w ramach tej funkcji, z jednoczesnym powiadomieniem dowódcy oddziału Sił Zbrojnych.

4. Organ koordynacyjny może ustalić, że wymiana informacji jest prowadzona za pośrednictwem policjanta lub zespołu policjantów wyznaczonego do wykonywania funkcji łącznikowej.

§ 11. 1. Wsparcie logistyczne działań Policji prowadzonych z pomocą oddziałów Sił Zbrojnych jest realizowane przy wykorzystaniu posiadanych i dostępnych do użycia w tym zakresie środków własnych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, z uwzględnieniem konieczności zachowania potencjału obronnego i gotowości bojowej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Wsparcie logistyczne może obejmować w szczególności transport, wyżywienie, usługi medyczne, sprzęt specjalistyczny oraz zakwaterowanie.

§ 12. 1. Niezwłocznie po zakończonych działaniach dowódca oddziału Policji i dowódca oddziału Sił Zbrojnych są obowiązani złożyć szczegółowe pisemne raporty bezpośrednim przełożonym.

2. Raporty, o których mowa w ust. 1, powinny zawierać w szczególności:

1) wskazanie stopnia policyjnego lub wojskowego, imienia i nazwiska dowódcy oddziału;

2) określenie liczebności oddziału oraz czasu i miejsca wykonanych działań;

3) opis sytuacji bezpośrednio poprzedzającej użycie oraz przebieg użycia oddziału;

4) inne dane wymagane odnośnie do raportów, o których mowa odpowiednio w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 września 1990 r. w sprawie określenia przypadków oraz warunków i sposobów użycia przez policjantów środków przymusu bezpośredniego (Dz. U. Nr 70, poz. 410, z późn. zm.²⁾) i w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu postępowania przy użyciu broni palnej przez policjantów oraz zasad użycia broni palnej przez oddziały i pododdziały zwarte Policji (Dz. U. Nr 135, poz. 1132) - jeżeli były użyte środki przymusu bezpośredniego lub broń palna;

5) podpis dowódcy oddziału.

3. Minister właściwy do spraw wewnętrznych niezwłocznie sporządza szczegółową informację dotyczącą użycia oddziałów Policji i przekazuje ją Prezesowi Rady Ministrów oraz właściwemu wojewodzie (wojewodom).

4. Minister Obrony Narodowej niezwłocznie sporządza szczegółową informację dotyczącą użycia oddziałów Sił Zbrojnych i przekazuje ją Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Prezesowi Rady Ministrów, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz właściwemu wojewodzie (wojewodom).

§ 13. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia³⁾.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2002 r. Nr 19, poz. 185, Nr 74, poz. 676, Nr 81, poz. 731, Nr 113, poz. 984, Nr 115, poz. 996, Nr 176, poz. 1457 i Nr 200, poz. 1688, z 2003 r. Nr 90, poz. 844, Nr 113, poz. 1070, Nr 130, poz. 1188 i 1190, Nr 137, poz. 1302, Nr 166, poz. 1609, Nr 192, poz. 1873 i Nr 210, poz. 2036, z 2004 r. Nr 171, poz. 1800, Nr 179, poz. 1842, Nr 210, poz. 2135, Nr 273, poz. 2703 i Nr 277, poz. 2742 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 70.

²⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. U. z 1996 r. Nr 10, poz. 58, z 2000 r. Nr 16, poz. 206, z 2002 r. Nr 196, poz. 1657, z 2003 r. Nr 175, poz. 1694 oraz z 2005 r. Nr 135, poz. 1133.

³⁾ Niniejsze rozporządzenie było poprzedzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 5 marca 1991 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków użycia oddziałów i pododdziałów Policji oraz Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w razie zagrożenia bezpieczeństwa lub niebezpiecznego zakłócenia porządku publicznego oraz zasad użycia broni palnej przez te jednostki (Dz. U. Nr 26, poz. 104 oraz z 1996 r. Nr 63, poz. 297), które utraciło moc z dniem 13 stycznia 2005 r. na podstawie ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. o zmianie ustawy o Policji oraz ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 277, poz. 2742).

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ZDROWIA¹⁾

z dnia 29 grudnia 2006 r.

w sprawie szczegółowego zakresu medycznych czynności ratunkowych, które mogą być podejmowane przez ratownika medycznego

(Dz. U. z dnia 11 stycznia 2007 r.)

Na podstawie art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. Nr 191, poz. 1410) zarządza się, co następuje:

§ 1. Medyczne czynności ratunkowe, które mogą być podejmowane przez ratownika medycznego, zostały określone w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

§ 2. Medyczne czynności ratunkowe, które mogą być podejmowane przez ratownika medycznego pod nadzorem lekarza systemu, zostały określone w załączniku nr 2 do rozporządzenia.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹⁾ Minister Zdrowia kieruje działem administracji rządowej - zdrowie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 lipca 2006 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Zdrowia (Dz. U. Nr 131, poz. 924).

ZAŁĄCZNIK Nr 1

MEDYCZNE CZYNNOŚCI RATUNKOWE, KTÓRE MOGĄ BYĆ PODEJMOWANE PRZEZ RATOWNIKA MEDYCZNEGO

1. Ocena stanu pacjenta w celu ustalenia postępowania i decyzji o podjęciu lub odstąpieniu od medycznych czynności ratunkowych.
2. Układanie pacjenta w pozycji właściwej dla stanu pacjenta lub odniesionych obrażeń.
3. Podjęcie i prowadzenie podstawowej i zaawansowanej resuscytacji krążeniowo-oddechowej u dorosłych i dzieci według standardów ogłoszonych w obwieszczeniu wydanym na podstawie art. 43 ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym.
4. Bezprzrządowe przywracanie drożności dróg oddechowych.
5. Przrządowe przywracanie i zabezpieczanie drożności dróg oddechowych z zastosowaniem w szczególności:
 - 1) rurki ustno-gardłowej;
 - 2) rurki nosowo-gardłowej;
 - 3) maski krtaniowej;
 - 4) rurki krtaniowej;
 - 5) konikopunkcji.
6. Odsysanie dróg oddechowych.
7. Podjęcie tlenoterapii biernej lub wspomaganie oddechu lub wentylacji zastępczej powietrzem lub tlenem:
 - 1) ręcznie - z użyciem:
 - a) maski twarzowej,
 - b) zastawki jednokierunkowej i worka oddechowego;
 - 2) mechanicznie - z użyciem respiratora.
8. Intubacja dotchawicza w laryngoskopii bezpośredniej w nagłym zatrzymaniu krążenia przez usta lub przez nos, bez użycia środków zwiotczających oraz prowadzenie wentylacji zastępczej.
9. Wykonanie defibrylacji ręcznej na podstawie EKG.
10. Wykonanie defibrylacji zautomatyzowanej.
11. Wykonanie EKG.
12. Monitorowanie czynności układu oddechowego.

13. Monitorowanie czynności układu krążenia metodami nieinwazyjnymi.
14. Wykonanie kaniulacji żył obwodowych kończyn górnych i dolnych oraz żyły szyjnej zewnętrznej.
15. Wykonanie dojścia doszpikowego przy użyciu gotowego zestawu.
16. Podawanie leków drogą dożylną, domięśniową, podskórną, dotchawiczą, doustną, doodbytniczą i wziewną oraz doszpikową, przy użyciu gotowego zestawu.
17. Odbarczenie odmy prężnej drogą nakłucia jamy opłucnowej.
18. Pobieranie krwi żyłnej i włóścikowej do badań laboratoryjnych.
19. Oznaczanie poziomu parametrów krytycznych z użyciem dostępnego sprzętu, w tym w szczególności:
 - 1) poziomu glukozy w surowicy;
 - 2) poziomu elektrolitów w surowicy;
 - 3) badania gazometrycznego krwi włóścikowej.
20. Opatrywanie ran.
21. Tamowanie krwotoków.
22. Unieruchamianie złamań, zwichnięć i skręceń.
23. Unieruchamianie kręgosłupa ze szczególnym uwzględnieniem odcinka szyjnego.
24. Odebranie porodu nagłego w warunkach pozaszpitalnych.
25. Segregacja medyczna.
26. Podejmowanie działań zabezpieczających w celu ograniczenia skutków zdrowotnych zdarzenia.
27. Przygotowanie pacjenta i opieka medyczna podczas transportu.
28. Podawanie leków wymienionych w tabeli.

Nazwa leku	Postać	Droga podania
Acetylsalicylic acid	tabletki od 0,3 do 0,5 g	doustnie
Amiodarone	roztwór do wstrzyknięcia 150 mg/3 ml	dożylnie, doszpikowo
Atropinum sulfuricum	roztwór do wstrzyknięcia (0,5 mg/ml; 1 mg/ml)	domięśniowo, podskórnie, dożylnie, dotchawiczo, doszpikowo
Clemastine	roztwór do wstrzyknięcia 2 mg/2 ml	domięśniowo
Diazepam	roztwór do wstrzyknięcia lub wlewka doodbytnicza (do 10 mg/2 ml)	domięśniowo, dożylnie, doszpikowo, doodbytniczo
Epinephrine bitartrate	roztwór do wstrzyknięcia (1 mg/ml)	domięśniowo, podskórnie, dożylnie, doszpikowo, dotchawiczo
Flumazenil	roztwór do wstrzyknięcia 500 µg/5 ml	dożylnie, doszpikowo
Furosemide	roztwór do wstrzyknięcia (20 mg/2 ml)	domięśniowo, dożylnie, doszpikowo
Glucagon hydrochloride	roztwór do wstrzyknięcia 1 mg/fiol. + rozpuszczalnik	domięśniowo
Glucosum 20%	roztwór do wstrzyknięcia dożylnego (200 mg/ml)	dożylnie, doszpikowo
Glucosum 5%	roztwór do wlewu dożylnego	
Glyceryl trinitrate	tabletki 0,5 mg, aerozol do stosowania podjęzykowego	podjęzykowo
Hydrocortisone lub w razie braku po konsultacji z lekarzem	roztwór do wstrzyknięcia (Hydrocortisone 100 mg/ml; 250 mg/2 ml),	dożylnie, doszpikowo
Methylprednisolone	Methylprednisolone 500 mg/fiol, 1 g/fiol.)	
Magnesii sulfuricum	roztwór do wstrzyknięcia 2 g/10 ml	dożylnie, doszpikowo
Ketoprofen	roztwór do wstrzyknięcia 100 mg/2 ml	domięśniowo, dożylnie, doszpikowo

Lignocainum hydrochloricum	roztwór do wstrzyknięcia 100 mg/2 ml	dożylnie, dotchawczo, doszpikowo
Midazolam po konsultacji z lekarzem	roztwór do wstrzyknięcia 5 mg/amp.	domięśniowo, dożylnie, doszpikowo
Metoclopramidum	roztwór do wstrzyknięcia 10 mg/2 ml	dożylnie, domięśniowo, doszpikowo
Morphine sulphate	roztwór do wstrzyknięcia (10 mg/ml; 20 mg/ml)	domięśniowo, podskórnice, dożylnie, doszpikowo
Naloxonum hydrochloricum	roztwór do wstrzyknięcia (400 µg/ml)	domięśniowo, podskórnice, dożylnie, doszpikowo, dotchawczo
Natrium chloratum 0,9%	roztwór do wlewu dożylnego	dożylnie, doszpikowo
Płyn fizjologiczny wieloelektrolitowy izotoniczny	roztwór do wlewu dożylnego	dożylnie, doszpikowo
Salbutamol	aerozol wziewny w roztworze do nebulizacji	wziewnie
Solutio Ringeri	roztwór do wlewu dożylnego	dożylnie, doszpikowo
Tlen	gaz	wziewnie, dotchawczo

ZAŁĄCZNIK Nr 2

MEDYCZNE CZYNNOŚCI RATUNKOWE, KTÓRE MOGĄ BYĆ PODEJMOWANE PRZEZ RATOWNIKA MEDYCZNEGO POD NADZOREM LEKARZA SYSTEMU

1. Intubacja dotchawicza w laryngoskopii bezpośredniej w przypadku innym niż nagłe zatrzymanie krążenia z użyciem środków zwiotczających.
2. Wykonywanie kardiowersji elektrycznej i elektrostymulacji zewnętrznej.
3. Asystowanie przy drobnych zabiegach chirurgicznych (zszywanie ran, zakładanie drenów) i innych procedurach medycznych.
4. Cewnikowanie pęcherza moczowego.
5. Zakładanie sondy żołądkowej i płukanie żołądka.
6. Podawanie na zlecenie lekarza leków innych niż wymienione w załączniku nr 1 do rozporządzenia.

WYKAZ LITERATURY

Pozycje zwarte i periodyczne

- Konieczny J., *Zarządzanie w sytuacjach kryzysowych, wypadkach i katastrofach*, Wyd. Garmond Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2001.
- Krzyżanowski J., *Podstawy nauk o organizacji i zarządzaniu*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994.
- Nowak E., *Logistyka w sytuacjach kryzysowych*, AON, Warszawa 2005.
- Nowak E., *Zarządzanie logistyczne w sytuacjach kryzysowych*, praca n-b pk. „LOGKRYZ”, AON, Warszawa 2007.
- Obrona narodowa w tworzeniu bezpieczeństwa III RP*, red. R. Jakubczak, Wyd. Bellona, Warszawa 2003.
- Pszczołowski T., *Mała encyklopedia prakseologii i teorii organizacji*, Wyd. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1978.
- Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, praca zbiorowa, AON, Warszawa 2002.
- Zarządzanie bezpieczeństwem narodowym*, praca n-b pk. „Bezpieczeństwo RP”, kier. T. Jemioło, AON, cz. I – Warszawa 2006, cz. II – Warszawa 2007.
- Zarządzanie kryzysowe w sytuacjach zagrożeń niemilitarnych*, red. E. Nowak, AON, Warszawa 2007.
- Zarządzanie kryzysowe w sytuacji klęski żywiołowej*, red. E. Nowak, TWO, „Zeszyt Problemy” 2006, nr 1(45).

Akty prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 6 kwietnia 1997 r.*, DzU z 1997 r., nr 78, poz. 216.
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym*, DzU z 2007 r., nr 89, poz. 590.
- Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej*, DzU z 2002 r., nr 62, poz. 558.
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2002 r. o stanie wyjątkowym*, DzU z 2002 r., nr 113, poz. 985.
- Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym*, DzU z 2006 r., nr 191, poz. 1410.

**Zamówienia
na publikacje Akademii Obrony Narodowej
można składać telefonicznie lub pisemnie na adres:**

**Księgarnia AON
al. gen. A. Chruściela 103, bl. 40
00-910 Warszawa
tel./fax 022 681 46 08
e-mail: ksiegarnia.akademicka@aon.edu.pl**

**Wykaz publikacji znajduje się na stronie internetowej
księgarni akademickiej**

www.biblioteka.aon.edu.pl

ISBN 978-83-7523-03-1